PREOT IOAN RĂUȚESCU

TOPOLOVENI

MONOGRAFIE ISTORICĂ

CU O PREFAȚĂ DE
D-l I. MIHALACHE

„BUCOVINA" I. E. TOROUȚIU, BUCUREȘTI
1939

PREFAȚĂ

Cu publicarea acestei cărți, văd împlinită încă una din dorințele mele pentru satul Topoloveni în care m'am născut, am copilărit și am petrecut anii cei mai mulți de învățător.

Cunoașterea trecutului *este tot așa de importantă în viața unui sat — cum este și în viața unui popor, păstrând firește măsura. Satul este poporul în mic. Mai ales când e vorba de un popor de țărani cum e poporul român.*

Cunoașterea trecutului înseamnă cunoașterea de sine: *cine ești, ce reprezinți, ce poți, ce nevoi ai, ce năzuinți, ce posibilități. Nu poți păși spre viitor cu toată siguranța, dacă nu știi de unde vii, pe unde ai mers, ce bagaje porți cu tine, ce puteri îți stau la îndemână.*

Instinctul este o călăuză sigură și pentru om și pentru toate viețuitoarele; și pentru individ și pentru colectivitate; dar numai în viața simplă — sau în viața de drumuri mari. In viața complicată pe care o aduce cu sine civilizația, lângă busola instinctului trebue adusă lumina conștiinței. *Aruncând lumină asupra trecutului pe unde te-a mânat puterea lui Dumnezeu și Destinul — înțelegi lesne prezentul și se limpezesc și căile viitorului:* Conștiința de sine *— pe care o aduce cunoașterea trecutului și înțelegerea prezentului — trezește* și curaj, și mândrie.

Popoarele care nu au istorie — vreau să zic care nu-și cunosc istoria — sunt triburi purtate de soartă și de întâmplare.

Popoarele cu istorie — găsesc îndemn la fapte mari, și izvoare noi de energie împrospătată.

Apoi trecutul comun. a lăsat urme comune în suflete, a turnat deprinderi și apucături comune, a sădit virtuți și vicii co-

nume, a zămislit nădejdi comune. In scurt, a format, mai mult sau mai puţin un suflet comun, care e deosebit dela sat la sat. Satul Românesc are şi o psihologie generală comună — a poporului românesc de ţărani, care au obârşie şi suferinţe şi viaţa comună; dar fiecare sat îşi are şi psihologia lui ca sat, precum şi fiecare individ îşi are psihologia lui ca individ.

Cine vrea să lucreze pentru desvoltarea unui sat, trebue să cunoscă sufletul acelui sat; şi cine vrea să cunoască bine sufletul unui sat, nu se poate dispensa de studiul trecutului istoric al acelui sat.

Satul însuş — vorbesc de satul civilizat — trebue să-şi cunoască trecutul, să se cunoască pe sine, ca prin conştiinţa de sine şi de destinul său, să-şi înţeleagă mai bine şi nevoile de prezent şi posibilităţile de viitor; şi în acţiunea sa de proprie ridicare, să păşească sigur, cu încredere şi curaj, ambiţionându-se a câştiga timpul perdut.

Această lucrare care se publică acum, era de mult trebuincioasă pentru Topoloveni — cum sunt folositoare astfel de lucrări pentru fiecare sat.

Dar acum în anii din urmă simţiam că n'o mai putem amâna.

Cetirea acestei lucrări va fi o verificare a celor ce spusei mai sus: nu se poate zidi sigur, în prezent — decât pe temelia solidă a trecutului; şi ca să nu mergi la întâmplare şi pe dibuite, e necesar să cunoşti trecutul. Altoiul modern al civilizaţiei, trebue înfipt în tradiţia istorică a trecutului.

In Topoloveni s'au desvoltat — după începuturile de eliberare economică, politică şi socială încercată pe tot cuprinsul Ţării pentru săteanul român — mai multe aşezăminte cooperative, culturale şi sociale. In anii din urmă ele au luat un avânt deosebit.

Am arătat cu prilejul inaugurării Lucrărilor din Topoloveni din 18 Septembrie acest an, care sunt aceste aşezăminte, la ce nevoi răspund şi cu ce mijloace s'au format.

Aci ţin să amintesc numai că ele formează o unitate în centru căreia stau: Cooperativa de Vinificare în comun şi Cooperativa de stăpânire în comun a Târgului, (iarmarocului) „Cârcinovul" şi că Aşezămintele culturale nu se puteau desvolta fără cele economice. Dar este important să subliniez — ceeace se va vedea din cuprinsul acestui volum — că atât acţiunea economică cu caracterul special de podgorie, cât şi acţiunea culturală mai intensă în acest centru — au găsit un ecou de adâncă durată în tradiţia satului; şi, că şi în trecut, viaţa culturală mai accentuată, era legată cu viaţa economică.

In adevăr.

Documentele istorice cu privire la satul Topoloveni, sunt în marea lor majoritate — începând cu cel mai vechiu dela 1502 — privitoare la „viile din Dealul Topolovenilor", înţelegându-se atât viile din Topolovenii propriu zis depe moişa boerilor Topoloveni, cât şi viile din satul Goleştii Badii depe moşia Monastirii Nucetu, căreia fuseseră dăruite încă dinainte de 1502, de Jupâneasa Neaga a lui Jupân Gherghina Pârcălabul cetăţii Poenari, mai apoi al Târgoviştei.

Patru sute cincizeci de ani — afară de cei necunoscuţi de dinainte de 1500 — locuitorii din Topoloveni au cultivat vie pe moşia boerească sau mânăstirească ca otaşniceri, sau embaticari — fiind supuşi la fel de fel de şicane şi greutăţi în calitatea lor de clăcaşi săraci — atât din partea stăpânilor cât şi din partea Statului. Astăzi, viaţa Topolovenilor este legată tot de vie. Era firesc —în tot cazul mult mai uşor— ca într'un astfel de mediu, să reuşească o Cooperativă care adună şi organizează pe micii producători de vinuri, clăcaşii de odinioară, să-şi pună laolaltă produsul muncii lor (strugurele) pentru vinificare raţională, depozitare comună şi vânzare în comun — cu înlăturarea exploatatorilor.

Pe de altă parte, încă din 1788 — exact acum 150 de ani — Clucerul Mihail Topoloveanu cerea şi obţinea dela Domnie deschiderea unui „târg" (iarmaroc, bâlciu) duminical, pe moşia sa din Topoloveni, în locul numit „Cârcinov", centru geografic de încrucişare a drumurilor şi de schimb a mărfurilor dela deal spre şes, şi dela şes spre deal.

Cooperativa „Infrățirea" a cumpărat — cu sprijinul Federalei „Podgoria" moșia fostă a boerilor Topoloveni, a parcelat partea arabilă, a păstrat pentru stăpânire în devălmășie pădurea și târgul — iar acum de curând a reconstruit târgul în condițiuni care au schimbat cu totul fața satului. Mă îndoesc că s'ar fi putut risca o astfel de întreprindere — cum a fost reconstrucția — fără chezășia sigură a unui vad comercial de 150 de ani.

Iar cât privește viața culturală, *lectura cărții va arăta că la* via Mânăstirii Nucet, *lângă Biserica „Adormirea Maicei Domnului" — unul din cele două vechi* monumente istorice, *capodopere arhitecturale cu care se mândrește comuna Topoloveni — funcționa, pela sfârșitul veacului XVIII în timpul păstoriei Mitropolitului Filaret* — o școală de slavonește *pentru tinerii din întreaga regiune.*

Dumitrașcu, feciorul lui Manole Comisul, boer Topolovean, rămas văduv s'a călugărit la mânăstirea Aninoasa către sfârșitul veacului XVII — și a ajuns „Mitropolitul Daniil", om de mare talent, bun Român și harnic gospodar.

Cu astfel de tradiții culturale — orcât de modeste s'ar părea — nu cred să greșesc afirmând, că s'a înlesnit și opera culturală actuală.

La aceasta a contribuit mult acțiunea viguroasă a școalelor primare din Topoloveni care au avut parte de învățători distinși în fruntea cărora a stat veteranul dascăl N. Cristescu.

Evident — trecutul istoric de clăcași fără stabilitate, adunați de pretutindeni, supuși la tot felul de abuzuri și umiliri, a putut lăsa în sânge și suflete, urme și porniri din acelea care îngreuiază opera de ridicare prin înțelegere și colaborare permanentă și perseverentă a înșiși țăranilor.

Reformele sufletești sunt mult mai greu de împlinit decât cele materiale — căci sufletul se modelează mai anevoios decât materia.

Dar una se leagă cu alta. Și în condiții materiale noi, cu atmosferă nouă, cu posibilități noi și îndemnuri noi, se vor înlesni și se vor putea grăbi și perfecționările de ordin moral.

Mulțumesc autorului acestei cărți că a dat la iveală o lucrare ca aceasta, pe care n'am putut-o face eu, cum am dorit încă dela venirea mea ca învățător aici.

Nici pregătirea, nici timpul cerut de alte ocupații, nu mi-au îngăduit adunarea și studiul migălos al documentelor risipite.

Am început scriind pentru Arhiva școalei „Cronica Școalei Topoloveni", *cu date culese din tradiție pentru epoca 1830—1866 — și cu documente de atunci și până la venirea mea. Prin cumpărarea moșiei Topoloveni — în 1920 — s'au găsit în actele de hotărnicie, date mai amănunțite pentru trecutul dela 1800 până către sfârșitul secolului XIX.*

Am îndemnat pe învățătorul din Topoloveni C. Sachelarie să le studieze, să le publice și să adune și alte date. Cu complectări făcute de d-sa și cu altele procurate dela Arhiepiscopia catolică din București [1]) — care are în Topoloveni o veche vie —, și din inscripțiile dela cele două vechi Biserici monumente istorice, — precum și cu date statistice privitoare la viața economică și culturală — a publicat o serie de articole monografice în revista „Muscelul nostru".

Iar Preotul Mirea Popescu *a cules, fără să fi publicat, inscripțiile și a luat fotografiile ctitorilor vechii Biserici „Sf. Voevozi" zidită în 1706 de „Jupan Gheorghe dela Ianina" devenit mai apoi Topoloveos și pe urmă Topoloveanu — care pune început unei alte generații de boeri Topoloveni, înrudite cu aceea a Mitropolitului Daniil, numai prin căsătoria cu* Marica, *fica Mitropolitului Daniil.*

Datele istorice fiind necomplecte, am apelat la Pr. I. Răutescu din Dragoslavele, care s'a specializat și a devenit în deajuns de cunoscut și de apreciat monografist istoric. Monografia de-

---

1) Publicate și de D-l N. Iorga în *Studii și Documente* cu subtitlu: Acte relative la istoria cultului catolic în principate, pg. 276 și urm.

spre comuna natală Dragoslavele *a Pr. Răuțescu este una din cele mai complecte și mai documentate monografii sătești din țară; cași aceea a* Mânăstirii Aninoasa, *în care a constatat cu date certe orignea topoloveană a Mitropolitului Daniil.*

Părintele Răuțescu a cercetat cu răbdare și stăruință actele dela Arhivele Statului și dela Academia Română privitoare la Topoloveni. Asemenea: Actele vechi locale ,hotărnicii, inscripții, publicații istorice anterioare, etc. A *putut astfel da la iveală acest volum care aruncă o lumină mult mai cuprinzătoare și mai clară asupra trecutului istoric al comunei Topoloveni.*

Ii mulțumesc călduros și-l felicit.

Lucrarea urmează a fi complectată pe viitor în măsura în care vom descoperi noi acte și noi informații.

Vor trebui întreprinse cercetări noi ca să luminăm puncte întunecoase; de pildă:

Cercetări privitoare la Jupâneasa Neaga și Voicu Tatului, *cei mai vechi stăpânitori de moșie cunoscuți în hotarul Topolovenilor (sec. XV); genealogia pe cât posibil a familiilor țărănești din Topoloveni; evoluția proprietății în Topoloveni; hotărnicile moșiilor și satelor dinprejurul Topolovenilor; originea numelor „Goleștii Badii" și „Inuri" date satelor de aci numai după Regulamentul Organic, istoricul viilor din Topoloveni, ș. a.*

Cunoscând din ce în ce mai complect și mai de aproape trecutul istoric și moștenirile prezentului — pe lângă satisfacția morală ce o simte sufletul luminat al omului — se înlesnește opera de ridicare și desvoltare pe temelii solide a satului și prin sat, a Statului românesc.

Lumina trecutului proectează razele sale spre viitor, dând siguranță mânei, încredere cugetului, și mândrie sufletului — celor ce zidesc la zidirea nouă a satului și a Statului românesc de țărani.

I. MIHALACHE

1938. In ziua Nașterii Domnului.

BIBLIOGRAFIE

1) *Aricescu C. D.* Istoria Câmpulungului. București 1855—56.
   „ „ Istoria Revoluției Române din 1821, Buc. 1874.
2) *Băjan I. D.* Documente dela Arhivele Statului. Câmpulung 1908.
3) *Bianu* și *Hodoș.* Bibliografia Românească veche tom. II. București 1910.
4) *Bogdan I.* Documente și regeste privitoare la relațiile Țării Românești cu Brașovul și Ungaria în sec. XV și XVI. București 1905.
5) *Brătianu Const., Lahovary General* și *Tocilescu Gr.* Marele Dicționar geografic al României vol. III și V. București 1900.
6) *Enăceanu Ghenadie, arhiereu.* Condica Sfântă. Extras din Bis. Ort. Rom. pe 1886.
7) *Giurescu C. C.* Istoria Românilor, vol. I și II. Buc. 1935—6.
8) *Hajdeu P. B.* Etymologicum magnum Romaniae. Buc. 1893.
9) *Hurmuzaki-Iorga.* Colecția de documente.
10) *Ionescu Gion.* Istoria Bucureștilor.
11) *Ionescu M. Gh.* Istoria Mitropoliei Ungrovlahiei, vol. II.
12) *Iorga N.* Inscripții din bisericile României, vol. II. Buc. 1906.
   „ „ Istoria bis. române, vol. I și II. Vălenii de Munte 1908—9.
   „ „ Istoria Literaturii Române, vol. I și II.
   „ „ Istoria Românilor prin călători 4 volume.
   „ „ Studii și documente, vol. I—XX.
13) * * * Istoria Țării Românești, ediția din 1859 după un manuscris găsit la Chișinău de ierodioconul Daniil.
14) *Lapedatu Al.* Vlad Călugărul. București 1903, pg. 80.
15) *Miklosich.* Lexicon paleoslovenicum.
16) *Nicolaescu G. I.* Biografiile învățătorilor din Muscel morți în războiu.
17) *Răutescu I. Preot.* Mânăstirea Aninoasa din jud. Muscel. C.-Lung 1933.

18) *Rădulescu Codin C.* Şcoalele din jud. Muscel în timpul războiului şi ocupaţiei.
19) *Timuş Gherasim.* Dicţionar aghiografic.

REVISTE

Biserica Ort. Română. An. I—LVI, *Revista Istorică* condusă de D-l N. Iorga pe 1928—32—33 şi 34 ; *Muscelul Nostru,* an. I şi II (pe 1928—29); *Convorbiri Literare* pe 1922.

* * *

La *Arhivele Statului:* Condica mânăstirii Nucet cu No. 237 bis scrisă în 1745 ; documentele Nucetului aflate în 24 pachete, condica domnească No. 8 a lui Alex. Ipsilante, condica mânăstirii Aninoasa, condica mânăstirii Cozia, condica mânăstirii Cotroceni. Dosarele judecătoreşti ale jud. Muscel pe 1831—1837, ale comisiei catagraficeşti (tot jud. Muscel) pe 1831—1837, 1844 şi 1853, condica No. 44 a lui Mihai Vodă Şuţu.
La *Arhiva Protoeriei Muscel:* dosarele pe 1838—1853.
La *Academia Română:* *manuscriptele* No. 228, 260, 1055, 1542, 1449, 3683, 3722 şi 4036.

CAPITOLUL I.

CÂTEVA LĂMURIRI GEOGRAFICE ŞI TOPONIMICE.

Vechea şi frumoasa comună *Topoloveni,* este aşezată în partea de miazăzi a judeţului Muscel, aproape de hotarul judeţelor Dâmboviţa şi Argeş. Trece pe aici şoseaua naţională Bucureşti—Piteşti. De capitala ţării, e la o depărtare de 93 km., iar de oraşul Piteşti, numai la 17 km. Paralelă cu şoseaua şi aproape de dânsa, e calea ferată, iar la distanţă de 2 km. este râul Argeş. Staţiunea de cale ferată cea mai apropiată e în satul Călineşti, cu care se învecineşte spre apus şi miazănoapte. Spre miazăzi şi răsărit, e satul Leurdeni.

Topolovenii, numit din secolul al XIX-lea uneori şi *Târgu-Cârcinov,* după gârla Cârcinov ce trece prin mijlocul său, e alcătuit din 2 sate şi două cătune. Spre Leurdeni, se află satul *Goleştii Badii* şi cătunul *Glâmbocel* [1]), iar spre Călineşti, adică în partea de sus, satul *Topoloveni* şi cătunul *Inuri.* Numele de Topoloveni se întâlneşte în cele mai vechi documente, unele dela începutul secolului XVI, deasemeni şi numele *Glâmbocel,* care în acelaş timp e şi numele unui pârâu. Numele satului *Goleştii Badii* şi al cătunului *Inuri,* sunt de dată mai recentă, deoarece se întâlnesc numai în documente din secolul XIX.

Comuna *Topoloveni* numită astfel după numele satului Topoloveni, are forma unui trapez. Suprafaţa totală a comunei şi a locuitorilor ce ţin de dânsa, e de 1360 hectare repartizate ast-

---

1) Să nu se confunde cu *comuna apropiată Glâmbocel,* cunoscută şi cu denumirea de *Biserica Nouă.*

fel: 360 vatra satului şi 1000 teren cultivabil, vii, ogrăzi şi pădure, mai ales de stejar.

Ape curgătoare: 1) Gârla *Cârcinov,* care are cursul dela miază-noapte spre miază-zi. Se varsă în râul apropiat Argeş. Are apă puţină şi 'n timpul verii, mai ales în lunile August şi Septemvrie, seacă cu totul. In ea se strâng apele de ploae din câteva văi, care străbat coastele dealului. Văile acestea se numesc: *Cacova* şi *Valea Tătarului.* Aproape de vărsarea Cârcinovului în Argeş, curge paralel cu Argeşul, un mic izvor numit «Izvorul», care desparte hotarul Topolovenilor de proprietatea vecină.

2) Pârîul *Glâmbocel* din cătunul cu acelaş nume, are deasemeni apă puţină şi seacă într'o bună parte a anului.

Felul pământului. In partea dinspre Argeş locul e şes, iar pământul mai mult nisipos, având însă şi puţină argilă. Apa se găseşte la mică adâncime. Se poate cultiva aci tot felul de zarzavaturi, cartofi şi porumb. Deasemeni şi alte cereale precum şi pomi roditori. Partea satului prin care trece şoseaua naţională, este la 230—240 m. faţă de nivelul mării, iar dealul între 260—375.

Spre răsărit de şosea, la o mică depărtare, se văd coastele dealului. Pământul de aci e mai mult argilos, pe alocuri amestecat cu pietriş şi puţin nisip.

Terenul acesta e mai sărac, dar totuşi prieşte viţii de vie şi pomilor roditori. Ploile mari şi repezi spală pământul şi desgolesc rădăcinile viţei, mai ales unde coastele sunt mai mult înclinate. In partea de răsărit, e un platou frumos, pe care se află pădure de stejar spre valea Glâmbocelului, iar mai spre miazănoapte vii, grădini cu pomi roditori, îndeosebi pruni, precum şi câteva holde de porumb, grâu şi ovăz. Pământul de pe platou, îndeosebi cel din pădure, e mai gras. In compoziţia lui intră nisipul şi argila, precum şi îngrăşăminte naturale, provenite mai ales din putrezirea frunzelor de pomi şi arbori.

Din cele mai vechi timpuri, dată fiind conformaţia terenului, locuitorii de aci au avut principala ocupaţiune, cultivarea viţei de vie. Toate coastele dealului sunt presărate cu răzoare de vie. Mai viguroase şi mai frumoase sunt viile din par-

tea de miază-zi a comunei. Locuitorii le lucrează cu drag, le îngrijesc şi obţin recoltă frumoasă, mai ales în anii când nu cade

Fotografie luată de pe harta în relief a satului.

grindină. De secetă comuna nu prea suferă. Pădurea de stejar de pe platou, plantaţiile de pomi şi curenţii de aer de pe văile dinspre nord, contribuesc ca ploile să cadă mai des decât în regiu-

nea de şes. Ploi mai de lungă durată, uneori chiar de mai multe zile în şir, cad mai ales în timpul primăverii şi al toamnei. Temperatura în timp de iarnă e foarte variată, uneori ger mare şi alte ori aproape cald, aşa că zăpada se topeşte repede.

Cu viţă de vie sunt plantate în deosebi coastele dealului, pe o suprafaţă de aproape 200 hectare. Producţia anuală este în mijlociu 100.000 decalitri de vin. Cereale, în deosebi porumb, se cultivă pe o suprafaţă de 2 ori mai mare. Totuşi ele nu ajung pentru ca să hrănească toţi locuitorii.

Plasa în care se află comuna *Topoloveni* se numeşte *Podgoria*. In toată plasa aceasta, din partea de sud a judeţului Muscel, se cultivă viţă de vie, dar dealul cel mai renumit, care produce vinul de cea mai bună calitate, este *dealul Topolovenilor*, amintit în cele mai vechi documente. După cum se va arăta mai amănunţit în paginile următoare, aci aveau vii din cele mai vechi timpuri numeroşi orăşeni din Câmpulung, capitala judeţului, precum şi biserica catolică din acest oraş, numită şi *Bărăţia*.

*
* *

De unde vine numele satului *Topoloveni?* — Dela cuvântul *topolă*, care în limba slavonă înseamnă plop [1]). Topoloveni însemnează aşa dar, *plopiş*, sau locul cu plopi. In adevăr, până în timpul de faţă, pe valea Cârcinovului cresc mulţi plopi. Dela acest soiu de arbori vine numele satului, dat din timpurile îndepărtate când neamul nostru se găsia amestecat cu resturi de populaţiune slavă. Multe dintre cele mai vechi sate ale noastre au numiri slave [2]).

De altfel şi cele 2 pârae din sat au tot numiri slave. *Glâmbocel*, vine dela cuvântul vechiu slav *glâmboce* care însemnează profunzime, vale. Numirea aceasta provine înainte de secolul al XII-lea, adică din timpul când existau în această limbă sunete

---

1) *Miklosich* «Lexicon Paleoslovenicum» pg. 997.
2) cf. *C. C. Giurescu* «Istoria Românilor» vol. I, pag. 225.

nasale. *Cârcinov* vine dela cuvântul slavon *crăci* şi *corci*, care însemnează căldare, aramă [1]). Pe valea aceasta sunt numeroase locuri adânci în formă de căldări, mai ales către izvorul său, adică spre satele Dobreşti-Boteşti; dela aceste adâncituri a rămas în urmă şi numirea de *Cârcinov*. Sunt însă unii cari susţin că mai degrabă Cârcinov ar însemna un loc de pe care s'a tăiat pădurea. Dar orice explicare s'ar da acestei numiri, rămâne netăgăduit faptul că provine din limba slavonă. Şi denumirea văii *Cacova* provine tot din această limbă [2]).

Numirea de *Valea Tătarului* e desigur, de dată mai recentă şi'n legătură cu vre-o trecere de Tătari prin aceste locuri. Se ştie că năvălirea acestor barbari a fost în secolul al XIII-lea. Dar şi mai în urmă au fost treceri de armate tătăreşti prin ţările noastre. Poate că pe această vale va fi fost o veche aşezare de Tătari, sau poate mai de grabă îşi va fi găsit moartea vr'un Tătar, răsleţit de oaste şi ucis de vr'un Român.

Privitor la această vale, iată ce a comunicat ca răspuns la întrebările ministrului Alex. Odobescu în 1873, învăţătorul de atunci al satului Goleştii Badii:

...mai în deal de biserică se află o movilă ca de 8 stânjeni mărimea. Săpându-se înnăuntru, se află un fel de pământ galben şi nisipos, alături nişte gropi aproape astupate unde se zice că au fost bordee în care au locuit odinioară *nişte Tătari, în vremile vechi»* [3]).

Numirea cătunului *Inuri* provine de sigur dela locurile cultivate cu in în timpul când sătenii noştri dădeau mai multă însemnătate acestei plante textile. In documente anterioare anului 1847 n'am întâlnit-o.

Numirea de *Goleştii Badii* a satului de pe fosta proprietate a mânăstirii Nucet, apare în documente numai de 100 de ani, adică după 1830. Această nouă numire e în strânsă legă-

---

1) *Miklosich*, ibidem pg. 318.
2) Sunt însă mulţi filologi cari susţin că numele proprii terminate în *ova*, ar fi de origină mai veche, traco-ilirică. *Cacova* e şi un cătun în jud. Dâmboviţa, o localitate în Banat şi alta în Ardeal.
3) Acad. Rom. Ms. 228, pg. 283.

tură cu moşiile vecine ale boerilor Goleşti, cari aveau acum 10 de ani proprietăţi spre răsărit, miazăzi şi apus de Topoloveni

Un document precis şi sigur care să explice cum s'a da această numire părţi de jos a satului Topoloveni, n'am putu găsi.

E sigur însă că în secolile XV, XVI, XVII şi XVIII to satul se numia Topoloveni, deosebirea făcându-se numai pe pro prietăţi, cea de jos a mânăstirii Nucet numindu-se şi Nuce teanca, iar cea de sus a boerilor Topoloveni, numindu-se şi To poloveanca. — Numirea nouă de Goleştii-Badii apare odată c Regulamentul organic, în care sunt şi numeroase dispoziţiun de ordin administrativ.

Vederea generală a satului Topoloveni

CAPITOLUL II.

TRECUTUL ISTORIC

A. LEGĂTURA CU MÂNĂSTIREA NUCET.

Topolovenii este unul din satele cele mai vechi ale judeţului Muscel. Inceputul sau întemeerea lui se pierde în cele mai depărtate vremi, despre care ne-a rămas prea puţine mărturii scrise.

In secolul al XV-lea avea moşie în Topoloveni Neaga, soţia lui Gherghina pârcălabul şi Milea, feciorul lui Voicu al Tatului. Aceasta rezultă destul de lămurit din următorul hrisov al lui Radu cel Mare [1]):

Intru Hristos Dumnezeu bine credinciosul şi binecinstitul «şi de Hristos iubitorul, însuşi ţiitorul, Io Radu Voevod, fecior «marelui şi prea bunului Vlad voevod călugărul, cu mila lui «Dumnezeu dăruit oblăduitor şi domnitor a toată ţara românească, încă şi părţilor de preste munte Amlaşului şi Făgăraşului povăţuitor, care vruiu domnia mea cu a mea bună «vrere şi cu cinstita şi luminata inimă a domniei mele, ca să se «proslăvească Dumnezeu cel ce m'au proslăvit şi pre scaunu «sfânt al răposaţilor părinţi ai domniei mele cu mărire m'au «înălţat, ci şi de aceasta mi-am adus aminte domnia mea, că «iată mulţi împăraţi vieţuiră, ci puţintei împărăţiei cerurilor «moşteni fură.

---

1) *Arhivele Statului. Condica mânăstirii Nucet* cu Nr. 237 bis scrisă în timpul lui Constantin Nicolae Voevod (Mavrocordat) din porunca preacuviosului întru ieromonahi sfinţia sa părintelui egumenului şi al nostru stăpân chir Dionisie la leat 7253 (=1745). — După cum se va vedea la capitolul *«Cultul religios»*, acelaş ieromonah Dionisie a zidit în Topoloveni, tot în anul 1745, biserica cea veche şi casele de lângă dânsa.

Drept aceea dăruii și domnia mea acest cu toți cinstiții
«și cu bune chipuri ce sânt preste toate cinstitele daruri ceste
«de acum, acest hrisov al domnii mele, casei și lăcașului sfân-
«tului marelui mucenic al lui Hristos Gheorghe, mânăstirii ce
«să chiamă Nucet pe care o au ridicat din temelie cinstitul și
«îndreptătorul boiarinul domniei meale *jupan Gherghina pârcă-*
«labu și întru acea mânăstire năstavnic cinstitul care este
«întru preoție, părintele igumen popa chir Ilarion și tuturor
«călugărilor câți sunt întru Hristos în sfânta mânăstire, ca să-i
«fie *satul Topoloveni jumătate,* pentru că au fost bucate bă-
«trâne și drepte ale jupănesii Neagăi ce au fost jupâneasă
«Gherghinei pârcălab, iar jupâneasa Neaga l-au adaos sfintei
«mânăstiri ca să-i fie ei întru moșie.

Și iar să fie sfintei mânăstiri *și cealaltă jumătate de Topo-*
«loveni pentru că acea jumătate fost-au de moșie a Milii, fecio-
«rul lui Voico al Tatului, iar jupân Milea el au fost fugit preste
«munte în zilele răposatului părintelui domniei mele Vlad voe-
«vod călugărul, de au ridicat alt Domn pe capul părintelui dom-
«nii mele și au dat Domnul Dumnezeu de au căzut Milea, fecio-
«rul lui Voico al Tatului, în mânile părintelui domnii mele de
«l-au trimes de să-l arunce în Cetatea Poenarilor. Iar Voico al
«Tatului, tatăl Milii, au mers înaintea dregătorului domniei
«mele Gherghina pârcălabul de au dat și au închinat cea mai
«sus zisă jumătate de sat din *Topoloveni* ca să-i scoață capul
«fiu-său Milii dela cumplita moarte și i-au scos capul lui. Iar
«boiarinul domniei meale, el au strâns mulți boiari de au luat
«seama și au prețuit cea mai sus zisă moșie în 15.000 de aspri
«și dintr'acel ceas au dat 15.000 de aspri în mâna lui Voico al
«Tatului, iar după aceea îndreptătorul domniei mele jupan
«Gherghina pârcălab au adaos cele mai sus zise, *satul Topolo-*
«veni cu tot hotarul și cu vinăriciul boeresc ca să fie sfintei
«mânăstiri moșie ohabnică... (urmează apoi și alte sate dăruite
«aceleeași mânăstiri Nucet: Micșinești, Bădești, etc. țigani și
«rugăciune către urmași ca să întărească hrisovul...) apoi adao-
«gă: iar care nu-l va cinsti și nu-l va feri și nu-l va întări și
«nu-l va înnoi în totul acest hrisov al domnii mele, ci-l va trece
«și-l va călca și-l va sparge, pre acela Domnul Dumnezeu să-l
«calce și să-l treacă și să-l rușineze întru domnia lui și să-i
«bată aicea trupul iar în vecii ce va fi sufletul și să fie bleste-
«mat de Domnul Dumnezeu cel ce a făcut cerul și pământul și
«de 12 apostoli verhovnici și de 318 sfinți părinți dela Nicheea
«și să-i fie pârâș sfântul, slăvitul marele mucenic Gheorghe al
«cărui este hramul și să aibă parte cu Iuda și cu Arie și cu cei-
«lalți ce au strigat asupra Domnului nostru Isus Hristos, sân-

gele lui spre dânșii și spre feciorii lor și vor fi în veci. Amin».
Io Radul voevod
Văleat 7010 (=1502) [1]).

Data întemeerii mânăstirii Nucet nu este amintită în hrisov. Se poate însă deduce că a fost zidită în a doua jumătate a secolului al XV-lea. In timpul domniei lui Vlad Călugărul care a domnit între 1482—1495 Gherghina pârcălabul scapă de moarte pe răzvrătitorul Milea, îi ia cu 15.000 aspri jumătatea din satul Topoloveni pe care o avea dela tatăl său Voicu și o adaogă mânăstirii Nucet la cealaltă jumătate, pe care o avusese ca zestre dela soția sa Neaga și pe care o dăruise aceleași mânăstiri mai dinainte.

Din acest hrisov se poate vedea destul de lămurit că în secolul XV stăpânia moșia Topoloveni jupâneasa Neaga, ajunsă soție lui Gherghina pârcălabul și Voicu al Tatului, care o lasă fiului său Milea.

D-l N. Iorga crede că jupâneasa Neaga a fost sora lui Neagoe Basarab [2]). Milea, feciorul lui Voicu, e arătat în hrisov ca uneltitor ca să scoată din scaun pe Vlad călugărul. In lucrarea sa privitoare la acest domn, D-l Alex. Lepădatu spune că au încercat mai mulți pretendenți ca să-i ia domnia. Unul a fost Vlad fiul lui Țepeș, altul Mihnea tot fiu al lui Țepeș (mai mare de cât Vlad) și un Vlad Vornicul. Nu se poate preciza de a cărui parte a fost Milea [3]). Se știe însă, cum de altfel mărturi-

---

1) Iată întreaga inscripție a mânăstirii Nucet:
Această sfântă și dumnezeească biserică în care să prăznuește hramul sfântului, marelui mucenic Gheorghe de întâia temelie este zidită de bătrânul *jupân Gherghina pârcălabul cu soția sa Neaga* și cu zid și odăi împrejmuind-o și călugări strângând și egumeni punând, cu sate, și cu moșii și cu țigani înzestrând-o, mânăstire o au numit. — Apoi de vremi, de răzmirițe și cutremure viind la slăbiciune, iarăși din temelie s'au zidit din venitul său și cu ajutorul a 3 neguțători Greci ale căror nume nu se ține minte. Și apoi iarăși de vremi, de răzmirițe și cutremure mari viind la slabă stare, la leat 1840, egumenul ce au ocârmuit la această sfântă mânăstire din porunca prea înălțatului Domn Alexandru Ghica voevod, a treia oară iarăși cu venitul mânăstirii din temelie o au zidit și cu zugrăveală s'au înfrumusețat de cel de acum egumen, părintele arhimandrit Gherasie Anul 1849. — *N. Iorga* «Inscripții din bisericile României» vol. II pg. 99.

După cum se vede, inscripția aceasta nu arată nici data primei zidiri și nici data celei de a doua zidiri, ci numai numele ctitorilor întemeetori.

2) *N. Iorga* «Ist. Bis. Române» vol. I, ed. I pg. 116 nota 2.

3) *Alex. Lepădatu* «Vlad Călugărul» pg. 60 și urmare cf. și *C. C. Giurescu* Ist. Rom. vol. II pg. 505.

şeşte şi hrisovul, că Milea a fost prins. Ca să-l scape de moarte, tatăl său Voicu se roagă de Gherghina pârcălabul care era cumnat cu Vlad Călugăru, deoarece acesta ţinea în căsătorie pe sora sa numită Rada [1]).

Vodă îl iartă, iar pentru mijlocirea făcută, Gherghina pârcălabul primeşte cealaltă jumătate din Topoloveni dela Milea pe care o cumpără cu 15.000 aspri. O dărueşte apoi şi pe aceasta mânăstirii Nucet.

Cine a fost Gherghina pârcălabul? Privitor la el avem mai multe ştiri. *Hajdeu* în monumentala sa lucrare «*Etymologicum magnum Romaniae*» [2]) spune că Gheorghina a fost pârcălab al vestitei cetăţi Poenari, om foarte bogat, care neavând copii decât pe marele paharnic Drăghici, mort fără posteritate, a fundat din temelie şi a înzestrat cu toată averea sa mânăstirea Nucet din judeţul Dâmboviţa. — Il dă pe acest Gherghina ca făcând parte din neamul boerilor *Băleni*, ai căror urmaşi se îngrijiau de această mânăstire, sub cuvânt că se întemeiase de neamul lor.

Lămuriri şi mai amănunţite se găsesc în lucrarea «Relaţiile Ţării Româneşti cu Braşovul şi Ungaria» de I. Bogdan (pg. 233) unde se spune că Gherghina pârcălabul era unchiul Domnului Radu cel Mare, numit într'un document latinesc «*Gyrgina castellanus castri Poynar*» (=Gherghina pârcălab de Poenari), pomenit în 1507 şi'n socotelile oraşului Sibiu. Pârcălab de Târgovişte sau Poenari era din vremea lui Vlad Călugăru, căci într'un hrisov dela Vlad al VI-lea se vorbeşte de o moşie cumpărată în zilele lui Vlad Călugăru dela *Gherghina pârcălabul*. El a cumpărat dela Vlad Călugărul satul Bădeşti, confiscat dela Vlad vornicul, cel care se răsculase împotriva domnului său (Alex. Lepădatu op. cit. pg. 58—60). Intr'o donaţie pe care Radu cel Mare o face mânăstirii Nucet la 15 Decemvrie 1501, el ne spune că aceasta a fost rezidită de boerul şi unchiul său *Gherghina mare pârcălab* (=velichi pârcălab); mare pârcălab e numit în calitate de pârcălab al cetăţii de scaun (adică al oraşului Târgovişte). Intâia oară el e pomenit

1) *N. Iorga* ibidem Cf. şi *C. C. Giurescu* «Istoria Românilor» vol. II pg. 121 unde i se dă numele de călugărie *Samonida*.
2) Bucureşti 1893 t. III coloana 3032.

într'un document din 1478 al lui Basarab cel Tânăr. Dela el ni s'a păstrat şi o scrisoare în arhiva Braşovului supt No. 487.

Prin donaţia făcută de jupâneasa Neaga şi de Gherghina pârcălabul către mânăstirea Nucet, a intrat oare tot hotarul Topolovenilor încă din secolul XV în stăpânirea acestei mânăstiri?

Din documentele ce se vor da mai jos se va vedea că a mai rămas în Topoloveni încă un trup de moşie neînchinat acestei mânăstiri.

După cum era obiceiul în vremile vechi, aproape la fiecare schimbare de domn, se înnoiau hrisoavele de danii către mânăstiri. Aşa şi Neagoe Basarab la 5 Sept. 7024 (=1515) printr'un hrisov înnoeşte mânăstirii Nucet stăpânirea peste satul Topoloveni şi alte sate [1]).

Deasemeni şi Petru Voevod dă mânăstirii în 1567 un hrisov, aproape cu aceeaşi redacţie ca şi al lui Radu cel mare, dar cu adaosul important:

«...iar după aceea când au fost în zilele răposatului Vintilă «voevod [2]), călugării dela sfânta mânăstire au avut pâră cu Pa«şadia peharnicul şi aşa pâra Paşadia peharnicu, cum au fost «luat jupâneasa Gogoşoae, fata Gherghinii pârcălab nişte bră«ţări de aur drept 5000 de aspri dela Alixandra, fata Paşadii «peharnicul. Intr'aceea dumnealui Vintilă voevod au judecat şi «au dat jumătate de Topoloveni Paşidii peharnicul cum să ţie «zălog până va plăti cea mai sus zisă sfântă mânăstire acei «5000 de aspri» ...se arată mai departe că mânăstirea a dat cei 5000 de aspri în timpul egumenului Pahomie rămânând iarăşi satul Topoloveni moşie ohabnică a mânăstirii ...blestem contra celui ce va strica hrisovul [3]).

Domnii ţării nu luau *vinărici* dela viile mânăstirii din dealul Topolovenilor. Aceasta se poate vedea din hrisovul lui Gavriil Movilă, care a domnit între 1618—1620; reproducem pe scurt o parte din acest hrisov:

«Intru Hristos Dumnezeu binecredinciosul, blagocestivul, de Hristos iubitorul şi singur stăpânitor, Io Gavriil Moghilă «voevod, fecior marelui şi prea bunului, răposatului Simeon

1) Hrisovul acesta «în extenso» tot în Condica mânăstirii Nucet dela Arhivele Statului.
2) care a domnit între 1532—35.
3) Arhivele Statului. Condica mânăstirii Nucet.

«voevod, cu mila şi darul lui Dumnezeu stăpânitor a toată Ţara «românească etc. etc. ...ca să fie sfintei mănăstiri ce s'au zis mai sus *vinăriciul domnesc din dealul Topolovenilor* de peste «tot venitul şi de peste tot hotarul, pentrucă l-am dat şi l-am «adaos domnia mea, *văzând hrisovul altor domni ce au fost mai «nainte vreme;* aşijderea am dat şi am adăogat şi domnia mea «la sfânta şi dumnezeeasca mânăstire ca să-i fie spre întărire. «iar călugărilor ce vor locui într'acel locaş spre hrană, iar dom- «niei mele şi părinţilor domniei mele, vecinică pomenire.... (urmează rugăminte către urmaşi ca să întărească şi ei hrisovul...[1]).

Vinăriciul era o dare pe vin, în natură, de la 1/10 până la 1/20 din producţie. Mânăstirea Nucet, în locul Domnului ţării, lua *vinăriciul* dela cei ce aveau vii pe moşia sa.

Inchinarea mânăstirii Nucet la mânăstirea grecească Duşca.

Din hrisovul lui Matei Basarab cu data de 15 Mai 7148 (=1640) se pot cunoaşte împrejurările în care *Topolovenii* şi cu toate celelalte moşii ale mânăstirii Nucet, trec sub îngrijirea mânăstirii Duşca, căreia i se închină Nucetu în 1602.

După începutul obicinuit urmează:

«Sfintei şi dumnezeeştii mânăstiri ce să numeşte *Duşca* «unde iaste hramul Sfânta preaobrajenie a Domnului Dumne- «zeu şi Mântuitorul Iisus Hristos, ca *să fie sfintei mânăstiri ce «s'au zis mai sus, metoh sfânta mânăstire ce să numeşte Nucet,* «unde este hramul Sfântului şi marelui mucenic Gheorghe, pur- «tătorul de biruinţă *cu toate satele* şi ţiganii şi morile şi cu «toate agoniselile şi veniturile câte se vor afla mici şi mari, «mişcătoare şi nemişcătoare, pentru că această sfântă mânăs- «tire Nucetu au fost zidită den temelia ei de cel ce cu fericire «s'au odihnit, Gherghina pârcălabul. Deci când au fost în zilele «răposatului Radului voevod, feciorul Mihnei voevod [2]) întru «curgerea anilor 7110 (=1602) [3]) au dat şi au închinat Radu «Vodă (însă cu voia ctitorilor celor ce s'au aflat atunci din- «tr'acel sânge al Gherghinii pârcălabul ce s'au zis mai sus ale «căror nume sânt acestea: Ivaşco dvornicul i Buzinca clucer cu «fiu-său Preda) sfintei mânăstiri ce s'au zis mai sus ca să fie «împărtăşită şi metoh precum scriem mai sus şi aşa au orân- «duit şi au aşezat ca *să trimiţă igumenul i cu tot săborul mă-*

1) Arhivele Statului. Condica mânăstirii Nucet din 7253 (=1745) fila 30.
2) Radu Mihnea a domnit în trei rânduri între 1601—1616 fiind întrerupt în două rânduri de Radu Şerban.
3) Anul nu e precis, pare să fie 7100 (=1592), dar atunci era alt Domn, nu Radu Mihnea.

năstirii Duşcăi igumeni şi fraţi adică călugări, preoţi şi diaconi şi bătrâni la sfânta mânăstire Nucetul, însă bărbaţi înţelepţi cu fapte bune, purtători de folos şi vrednici ca să poarte grije şi să chiverniseaşcă lucrurile şi trebile mânăstirii Nucet, care să trimeată la mânăstirea Duşcăi 20.000 de bani»... (mai departe se arată că a chemat şi el, adică Matei Basarab pe urmaşii ctitorilor, adică pe Gheorghe postelnic şi Petru peharnic, feciorii lui Ivaşco Dvornic şi Preda Sluger, feciorul Buzincăi şi au spus şi ei că cu voia lor este închinată) [1]).

Din hrisovul de mai sus se poate vedea că odată cu închinarea Nucetului mânăstirii Duşca, aceasta din urmă trimetea în ţară la noi egumeni, călugări, preoţi şi diaconi. Aceştia, de sigur, au fost în cea mai mare parte streini de neamul nostru, mai ales Greci. La metohul Nucetului din *Topoloveni,* vechiul schit de aci, se vor fi trimis după aceia de bună seamă, tot călugări şi preoţi streini, multă vreme.

Mânăstirea Duşca din Larisa (Grecia) primia pe tot anul dela egumenul Nucetului câte 20.000 de bani. Restul banilor proveniţi din veniturile moşiilor Nucetului se întrebuinţau pentru întreţinerea biserici şi a călugărilor. S'au dat aceste lămuriri spre a se cunoaşte împrejurările în care au început să pătrundă elemente greceşti în *Topoloveni.* Aceasta s'a întâmplat odată cu începutul secolului al XVII-lea, adică îndată după ce mânăstirea Nucet a fost închinată la mânăstirea grecească Duşca. Şi astăzi locuitorii satului Topoloveni ştiu dela bătrâni că mult timp au stăpânit moşia Nuceteanca călugări şi arendaşi Greci.

*

* *

Din hrisovul de mai jos al lui Grigore Ghica [2]), putem cunoaşte şi alte amănunte privitoare la *vinărici.*

După începutul obicinuit adaogă:

«...*să fie sfintei mânăstiri tot vinăriciul domnesc din dealul «Topolovenilor* şi tot venitul din tot satul Topolovenilor din hotar până în hotar, fiindcă acest vinăriciu fost-au dat şi miluit «şi adaos la sfânta mânăstire şi dela alţi Domni bătrâni ce au

1) Arhivele Statului. Condica mânăstirii Nucet. Cf. şi *N. Iorga* «Ist. Bis. Rom.» vol. II pg. 62.
2) Cuprinsul întreg tot in Condica mânăstirii Nucet.

«fost mai înainte (se amintesc numele lor) apoi... şi voi toţi «oamenii câţi veţi avea vii pe acest pământ al sfintei mânăstiri «în dealul Topolovenilor, să aveţi a vă dare tot *vinăriciul* pre- «cum am zis mai sus şi *să-l aduceţi voi cu carele voastre la sfânta mânăstire*, cari vinărici l-am dat şi l-am adaos domnia «mea la sfânta mânăstire Nucet, precum am văzut Domnia mea «şi cărţile altor fraţi Domni ce au fost mai înainte, ca să fie «sfintei mânăstiri de întărire şi călugărilor celor ce vor locui «într'această mânăstire spre hrană, iar Domniei mele şi părin- «ţilor Domniei mele vecinică pomenire.

Leat 7171 (=1662) Decemvrie 3.

Mai multe lămuriri găsim în hrisovul lui Ştefan Cantacuzino din 1 Aprilie 7222 (=1714) care întăreşte stăpânirea Nucetului peste moşia Topoloveni şi vinăriciu de acolo. In hrisov se spune că Nucetul era închinat mânăstirii Duşca şi că atunci era egumen Damian... «*să ia vinărici dela 10 vedre o vadră* ori «dela ce fel de om ar avea vii într'acel deal al *Topolovenilor* pe «moşia mânăstirii au boiari, au popi, au călugări, au ce ar fi, «măcar că unii au cărţi domneşti iscălite să nu dea vinărici — «se scutesc numai viile cele vechi ale Baraţilor ce sânt ertate «dela alţi răposaţi Domni. Părinţii călugări să-şi pue scaun şi «să-şi ia venitul din toate şi *maja de peşte. Pe oamenii ce vor «avea vii pe moşia mânăstirii tot părinţii călugări să-i judece...* «nimeni să n'aibă voe să vândă vin pe moşia mânăstirii, fără «numai vinul mânăstirii să se vânză... [1]).

Altă întărire, a lui Constantin Mavrocordat din 28 Apr. anul 7240 (=1732) tot pentru vinărici, afară de viile Baraţilor cele vechi ce sânt ertate dela alţi răposaţi Domni mai dinainte.

Din acest hrisov rezultă că mai aveau venit călugării *părpărul* [2]) şi maja de peşte şi scaunul de carne de acolo din deal. De maja de peşte să ia câte 1 taler (=leu vechiu) şi de scaun de carne tot câte un taler, apoi:

«...şi *vinăriciul pământului* ce să zice *otaştina*, aceasta să «aibă a împărţi părintele egumen cu *boiarii din Topoloveni* şi «să-şi ia fieştecare partea lor după cum au luat şi până acum, «să judece pe oamenii cu vii de pe moşie călugării, iar vinări- «cerii domneşti să n'aibă treabă a se amesteca».

Din hrisovul aceluiaş voevod Constantin Mavrocordat din anul 7253=1745 rezultă că la sfânta mânăstire Duşca era capul sfântului Visarion cu ale cărui rugăciuni se ferea şi ţara noastră de ciuma cea groaznică.

1) Arhivele Statului. Condica mânăstirii Nucet.
2) Monetă amintită des în hrisoave. Nu se poate preciza ce valoare avea.

Poate că şi acesta a fost un motiv ca să se închine o mânăstire din ţara noastră la mânăstirea Duşca. D-l N. Iorga spune că această mânăstire era în *Larisa* —; tot ei era închinată şi biserica Banului din Buzău [1]).

In 7242 (=1734) Grigore Ghica dă şi el Nucetului un hrisov de înnoire pentru moşia Topoloveni şi pentru vinăriciul domnesc din dealul Topolovenilor şi de pe valea Glâmbocelului, afară de viile Baraţilor cele vechi care sânt ertate de alţi răposaţi domni [2]).

In 7239 (=1731) a dat şi părintele mitropolit Daniil — fiu al Topolovenilor după cum se va vedea din paginele următoare —, o carte împreună cu alţi boeri ispravnici ai scaunului Bucureşti, la mâna egumenului mânăstirii Nucet, ca să abă a lua vinărici dela toţi cei ce au vii în dealul Topolovenilor, după cum au luat şi mai înainte şi precum scriu şi cărţile domneşti. [3]).

Din secolul al XVIII-lea sunt multe porunci domneşti din care se poate vedea că nu era nimeni slobod să vândă vin şi rachiu pe moşia Topoloveni a mânăstirii Nucet, decât numai mânăstirea (al lui Costandin Brâncoveanu din 16 Ianuarie 7209 =1701), Mihai Racoviţă din 14 Aprilie 7231 (=1723), Grigore Ghica din 12 Ianuarie 7242 (=1734) etc. [4]).

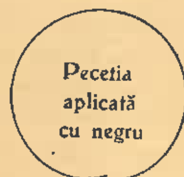
Din documentul de mai jos cu data de 1 Februarie 7217 (=1709) se poate bine vedea ce îndatoriri aveau către mânăstirea Nucet orăşenii Câmpulungeni cari aveau vii pe moşia acestei mânăstiri.,

Ei se plâng că egumenul le lua din 10 vedre o vadră şi *otaştină* din 20 vedre una [5]) şi pă locul de cramă bani 12, apoi când era toamna la cules mai lua egumenul câte o oală de vin şi câte 3 struguri şi câte un ban de toate cramele şi când umbla de le scria vinăriciul, iar le lua la cramă câte o tigvă de vin.

1) *Ist. Bis. Rom.* vol. II ed. I pg. 152. La pg. 62 din aceeaşi lucrare spune însă că M. Duşca era din *Tricala*.
2) Arhivele Statului. Condica mânăstirii Nucet.
3) Acad. Română. Ms. 1055, fila 132 şi urm.
4) Ibidem.
5) *otaştina* era vinăriciul pământului pe care-l lua proprietarul locului. *Vinăriciul* domnesc, din 10 vedre una, era hărăzit, după cum s'a văzut prin diferite hrisoave domneşti, tot mânăstirii.

Văzând că acest obiceiu nu e bun, s'au strâns cu toţii într'un an şi au mers la părintele egumen de au lăsat acel obiceiu şi l-au pus jos... de acum înainte să avem a da numai vinări«ciul şi poclonul bani 16, iar altă bantuială să nu mai avem...

Cine va strica acest aşezământ, unul ca acela să fie pro«clet şi afurisit de Domnul nostru Isus Hristos şi de 318 sfinţi «părinţi ce au fost la Nicheia. Fierul, pietrele să se topească şi «să putrezească, iar trupurile lor să stea în veci netopite şi ne«dezlegate. Şi pentru mai bună credinţă am întărit cu pecetia «oraşului ca să se crează».

Febr. 1 leat 7217 (= 1709)

Mai multe semnături între care şi a lui Daniil ieromonah dichiu, Sf. Mitropolie Târgovişte [1])

Mulţi stăpâni de vii, deşi nu aveau voe, căutau totuşi uneori să vândă vinurile lor chiar în Topoloveni, păgubind astfel mânăstirea. Mai având şi alte abateri, voevodul Constantin Mavrocordat dă în 29 Mai 7255 (= 1747) următoarea poruncă: [2])

«Ispravnicii de Muscel să dea un om să meargă în satul *Topo«loveni şi ori câte buţi va găsi vânzându-se, la toate să le ta«cepurile şi să le pecetluiască* şi adunând pe săteni faţă înainte «să-i apuce să împlinească mănăstirii pe câte buţi vor fi vândut «peste poruncă, de bute câte un leu. Apoi făcându-le certare ca «unor nesupuşi, să-i facă să urmeze cu supunere poruncii a clă«cui şi a-şi da dijma mânăstirii şi a nu mai vinde vinul sau ra«chiu de al lor făr de voia egumenului. Hotărîre s'a făcut că cel «ce ar mai îndrăzni a vinde, acela să ştie că va da gloabă ta«leri 15 de bute.

Din documentul cu data de Octomvrie 7228 (= 1720) — o carte a lui Nicolae Alexandru voevod (Mavrocordat) — se poate vedea că oamenii de pe moşia mânăstirii erau îndatoraţi să lucreze după obiceiu «precum clăcuesc şi alţi oameni cari şed pe

1) Arh. Stat. Mânăstirea Nucet. Pachet 20 documentul 48.
2) Ibidem documentul No. 85.

moşii călugăreşti şi boereşti» — Celor ce n'ar vrea, *să le spargă casele* şi să-i gonească de pe moşia mânăstirii. [1]).

Măsuri luate împotriva locuitorilor ce-şi mutaseră casele prin vii.

«Mlstiiu Bjiiu Io Alexandru Ipsilant vvd i gspd zemle Vlahiskoe. Dumneavoastră ispravnici ot sud Muscel sănătate. — Vă facem în ştire că la Domnia-mea au dat jalbă toţi cei ce au

Cum erau casele vechi ale clăcaşilor.

vii în dealul Glâmbocelului după moşia Sfintei mânăstiri Nucet dintr'acel judeţ cum şi igumenul numitei mânăstiri Nucet asemenea jălui cum că unii din lăcuitori de acum *din vremea răzmeriţii* [2]) încoace, s'au pus şi s'au mutat cu şederea lor prin vii şi prin poalele viilor, cu păsări, cu vite, cu câini şi face mare stricăciune şi pagubă la toate viile de obşte, rozând vitele viţa, bătătorind pământul, surpând haracii şi nu numai la stăpânii viilor să pricinueşte pagubă dă otaştină, ci încă şi

1) Ibidem documentul No. 87.
2) Această răzmiriţă a avut loc în timpul războiului dintre Ruşi şi Turci, care a început în 1768 şi s'a sfârşit în 1774. In decursul acestui războiu ţara a avut mult de suferit.

«cămării Domnii mele. Pentru care după poruncile ce s'au da
«şi mai înainte, era ca să rânduim acum să ridice pe toţi d
«prin vii şi să-i mute la vale în siliştea satului, dar fiind acu
«vreme de iarnă, li s'au dat soroc până în vremea de primăvar
«şi atunci să orînduiţi oameni într'adins să meargă să cercete
«în tot dealul şi oriunde va găsi om şezător în vii şi în poale
«viilor, numai decât să-i mutaţi la vale în siliştea satului, afar
«numai să lase câte un vier pentru pază la fieşcare vie, în
«numai pe vier singur, fără dobitoace, câini ,pasări de vor fa
«stricăciune, ori să şi le păzească foarte, sau să le scoboare l
«vale. Şi într'acestaş chip să fiţi următori».

1776 Decemvrie 12 [1])

Uneori *vinăriciul* nu se da în natură, ci în bani, după cu se poate vedea din cartea Divanului Ţării Româneşti atingă toare de vinăriciu viei dela Topoloveni al mânăstirii Nucet.

«...să dea câte 2 bani de vadră de tot omul ce va avea v
«pe moşia mânăstirii şi părpărul şi de maje de peste câte tale
«1 şi de scaunul de carne po (=câte) taleri 1 şi otaştina
«aibă a o împărţi cu boerii Topoloveni». [2]).

5 Iulie 1790

Iscălesc boerii Divanului în frunte cu mitropolitul Cozma Urmează apoi numeroase înnoiri de toţi Domnii următori.

Timp de 300 ani, adică dela întemeerea mânăstirii Nuc şi până aproape de sfârşitul secolului al XVIII-lea, după cu dovedesc numeroasele documente amintite în paginele prec dente şi la capit. «*Acte vechi*», cei ce aveau vii pe moşia mână tirii din Topoloveni, dădeau «*vinărici*» de cele mai multe o în natură. Pentru mai multă uşurinţă, sau poate pentrucă m năstirea avea nevoe de bani, s'a încuviinţat de voevozii ţării mai multe rânduri ca mânăstirea să ia bani în loc de vin. M sura aceasta continuă să fie întărită şi 'n secolul XIX.

Mânăstirea îşi vindea singură vinul pe care-l avea de moşie. Tot ea mai da şi cu arendă o cârciumă pe care o av *lângă hotarul Golescului*, după cum se poate vedea din urm torul zapis: [3])

---

1) Arhivele Statului. Mân. Nucet pachetul 20 documentul 98.
2) Ibidem documentul No. 102. — Cu conţinut aproape identic, hrisc lui I. G. Caragea din 10 Mai 1813. Ibidem documentul No. 112.
3) Arhivele Statului. Mân. Nucet pachet 24 documentul 26 din 4 (

«Adică eu cel mai jos iscălit, dat-am credincios zapisul «meu la mâna sfinţii sale părintelui arhimandrit şi igumen al «sfintei mânăstiri Nucetu chir Nichifor, precum să se ştie că «mi-au *vândut* [1]) cârciuma lui Naum după moşia *Topoloveni*, «de lângă hotarul Golescului, în soroc dă trei ani de zile, câte «tl. 200 tocmai pe fieşcare an, însă pe acest următor an i-am «numărat tl. 200 deplin şi viind începerea de anu al doilea şi al «treilea, să fiu dator a răspunde acei tl. 200, întâi la începerea «anului şi eu să am a stăpâni cârciuma i grajdul, vânzând vin i «rachiu al meu i alt ce voiu putea, *însă vinu i rachiu să nu fiu «volnic a-l vinde cu preţ mai jos decât al sfinţii sale*, ci după «cum va fi preţu la cârciuma sfinţii sale, asemenea să-l vânz «şi eu, iar carne să nu fiu volnic a vinde. Drept aceea am dat «acest zapis supt a mea iscălitură şi să fie spre încredinţare».

4 Oct. 1811

Mihail sin Tonea

Mânăstirea mai avea încă o cârciumă, tot la drumul cel mare, dar mai în sus, lângă apa Cârcinovului.

Călugării dela Nucet dădeau cu arendă moşia Topoloveni, mai ales la arendaşi din neamul lor. Se păstrează încă un înscris grecesc din 10 Ianuarie 1810 prin care «...Gheorghe căpitanu ia cu arendă dela arhimandritul Nichifor, egumenul Nucetului, «*moşia Topoloveni* pe timp de 3 ani cu preţ de 300 *groşi* [2]) pe an afară de ostaştină» [3]).

Arenda a durat numai un an, deoarece la 10 Ian. 1811 moşia Topoloveni cu 2 cârciumi dela *drumul cel mare* şi scaunele de carne ale mânăstirii Nucet, s'au luat cu arendă de Grigore Căpzi pe trei ani, plătind pe an câte lei 500 [4]).

Mânăstirea avea venit şi dela *scaunele de carne*, după cum s'a văzut şi din paginele precedente. Se va documenta aceasta şi mai jos.

La 13 Dec. 1816 egumenul Nucetului a trimis o jalbă la Divan prin care cere să aibă venitul dela 2 scaune de carne în *Topoloveni* [5]).

---

1) în înţelesul de *arendat*.
2) *grosul* era o monedă veche de argint. care circula şi'n ţările vecine Ungaria. Boemia, Polonia, etc.).
3) Arhivele Statului. Mân. Nucet. Pachet 24, documentul 24.
4) Acad. Rom. Ms. 1055 fila 132 şi urm.
5) Arh. Stat. Mân. Nucet. Pach. III, doc. 9.

Iată ce arată Domnului stolnicul Ion Bălăcescu. privit[o]r la această cerere:

Prea înălţate Doamne,

După luminată porunca Mării Tale ce mi se dă la anaf[o]
«raua cinstitei Logofeţii mari a Ţării de jos, ca să cercetăm
«pentru două scaune de carne după moşia *Topoloveni* a sfint[e]
«mânăstiri Nucet dintr'acest judeţ Muscel, de sânt pe moşi[a]
«mânăstirii cu adevărat şi cei care le-au făcut cu ce rânduial[ă]
«le ţin şi să înştiinţăm Inălţimii Tale; următor fiind luminat[e]
«porunci, am făcut cercetare prin zapcii plăşii şi am luat î[n]
«ştiinţare înscris că *aceste 2 scaune sânt cu adevărat pă numi[ta]*
«moşie Topoloveni a acestei mânăstiri Nucet şi cei ce le ţi[n]
«peste an, dau de toată vita ce se tae pe aceste scaune câ[te]
«una oca carne la epistaţii ce sânt rânduiţi dela mânăstire p[e]
«moşie, iar toamna, după Santămărie, după ce să orânduesc t[a]
«xele dării de bani i taxele dării de vinărici şi vin pe la judeţ[e]
«le vinde aceste scaune în bani chiar la acei ce le ţin sau
«la alţii, până la lăsatul secului de postul Naşterii Domnul[ui].
«Pentru care de cercetarea ce am făcut, nu lipsesc a înştiin[ţa]
«şi anii Mării Tale dela Dumnezeu să fie mulţi şi ferici[ţi].

1817 Iunie 22.

Al Mării Tale prea plecat
Ion Bălăcescu Stolnic [1]).

La 16 Septemvrie 1819 egumenul Nucetului se plânge l[ui] Vodă că în acea toamnă s'a pomenit cu *Toma Leurdeanu*, [c]... este zestraş, că au făcut şi el un scaun, aproape lângă scaun[ul] mânăstirii, din care pricină a rămas nevândut un scaun al mâ[]năstirii. Nu s'a pomenit ca numitul Leurdeanu să fi mai av[ut] alte dăţi scaun acolo, iar *ale mânăstirii sânt din vechime de* [...] *atâta sumă de ani*. Cere să se dea poruncă ca să se strice ac[el] scaun ce rău şi fără cale s'a făcut [2]).

La 23 Sept. 1819 Logofătul Ţării de jos cere lui Vodă s[ă] poruncească ispravnicilor ca să îndatoreze pe Toma Leurdea[nu] să ridice acel scaun de lângă scaunul mânăstirii, neîngădui[ndu-l] de acum înainte a mai face alt scaun cu tăere [3]).

Mânăstirea mai avea venit şi dela târgul *(Zborul)* ce s[e] făcea pe moşia sa în fiecare an la Sfântul Gheorghe, când îşi serba hramul.

1) Ibidem documentul 10.
2) Arhivele Statului. Mânăstirea Nucet. Pachetu III doc. 13 din [...] Sept. 1819.
3) Ibidem documentul 14.

La 15 Iunie 1778 a dat jalbă la Domn şi clucerul *Mihai Topoloveanu cerând şi el voe a face târg pe moşia lui Topoloveni*, sud Muscel. S'a poruncit ispravnicilor judeţului ca să cerceteze şi de va fi cererea cu cale şi nu va fi vr'o pricină, să înştiinţeze ca să li se dea carte de voe spre a face târg [1]).

De bună seamă că această voe i s'a dat, căci nu se păstrează nici un act din care să se vadă că egumenul Nucetului s'ar fi împotrivit.

Vedere din vechiul târg, numit şi *Târgu Cârcinovului.*

Din actul de mai jos se poate vedea în ce împrejurări se ridica drepturile celor ce aveau vii pe moşia mânăstirii Nucet:

Sud Muscel

Dumneavoastră zapcii ai plăşii Cârcinovului, sănătate. Apostol logofăt de aici [2]), veni de ne făcu arătare că având vie la *Topoloveni pă moşia mănăstirii Nucet*, pentru că nu au putut să lucreze via toată în 2 ani ci dintr'ânsa au lucrat numai o parte, s'au sculat arendaşii moşiei ca să-i culeagă prunele din toată via. Deaceea, fiindcă stăpânu de moşie nu poate

1) Arhivele Statului. Condica No. 8 a lui Alex. Ipsilanti de porunci domneşti, anaforale cu hotărîri, cărţi pentru mili şi vinărici mănăstireşti şi privileghiuri fila 3.
2) adică din oraşul Câmpulung. Actul provine dela ispravnicii judeţului cari locuiau în oraş. Originalul la D-l Iriminoiu fost primar al Topolovenilor.

«să scoată pe stăpânii de vii până la 3 ani, când nu o va lucr
«și după 3 ani iarăși să dea jalbă stăpânirii și să-i mai pu
«soroc încă un an și când nici în anul al treilea nu-și va lucr
«via, apoi poate să o ia stăpânu moșii cu totu și să o dea î
«streină stăpânire precum să coprinde în pravilniceasca condică
«Scriem D-tră să cercetați și fiind nelucrată numai de 2 ani
«D-tră să nu îngăduiți pe arendaș a lua prunele. Iar de va f
«pricina în alt chip, să trimeteți pe amândouă părțile înainte
«noastră.

1817 Septemvrie 3.

(Două semnături nedescifrabile).

Cei ce aveau vie pe moșia mânăstirii, puteau să o vând la alții însă numai cu învoirea egumenului, care căuta să n fie mânăstirea păgubită prin lăsarea în părăsire a unor răzoar de vie.

Aceasta se poate bine vedea din actul de mai jos:

Adică noi care mai jos ne vom iscăli, dat-am bun și cr
«dincios zapisul nostru la mâna sfinții sale *popii lui Ion sin di*
«*conu Stan* precum să se știe că i-am vândut două răzoare d
«vie ce merg până la jumătate și din jumătate în sus să f
«trei, cu poale de pruni ce merge până în drumu bisericii, ca
«această viișoară o am avut-o dela părinții noștri. Pe din j
«să hotărăște și să răzorește cu Ioniță sin Cicu ot Lucieni, i
«pe din sus să hotărăște cu Nițu Mantii și o am vândut dr
«taleri 200 și are să slujească și un sărindar și să facă și ca
«tele până la anu pentru răposați, care toți banii deplin ni s'
«dat în mânile noastre la facerea zapisului, luându-ne fieșca
«părțile noastre de am plătit datoriile pe unde am fost dat
«ce-am fost datori dela părinții noștri și datorie făcută și
«noi. Și dând zapise cu sorocire și trecând soroace peste s
«roace, văzându-ne neputința noastră, ne mai având altă pute
«de a plăti, am vândut mai sus numitului de a noastră bu
«voe. Să aibă a o stăpâni sfinția sa, cât și copii de copiii sfinț
«sale, câți Dumnezeu îi va dărui, cu bună pace de către noi
«de către copiii noștri, dându-i spre încredințare și alte tr
«zapise pentru datoriile vechi care s'au întărit și de alte obra
«Și pentru încredințare ne-am iscălit punându-ne și degetele
«loc de pecete spre a fi crezuți.

1832 Martie 27.

Eu Ioana soția răposatului Radu Cosac dinpreună cu f tele mele anume: Maria și Stanca am vândut.

Eu Șerban sin Ion Cosac am vândut.
Eu Gligore sin Ion Cosac am vândut.

Eu Badea Vlăsceanu datornic ce mi-au fost Șerban dator.
Eu Tănase Paraschivescu ot satu *Goleștii Badii* chezaș pă răposatu Radu Cosac și pă Ion răposat brat Radu.
Eu Manole Ungureanu.
Eu Stan pârcălabu ot *Goleștii Badii*.
Eu Marin sin Risida.
Și am scris eu Costandin sin popa Stanciu cu zisa numiților.

Mai jos: «*Fiind vie părăsită de mulți ani, s'au dat și de către mânăstire să o lucreze și vânzarea este bună, pentru ca să nu păgubească mânăstirea, de aceea să-și aibă tăria.*

1832 Aprilie 1».

(Semnătura *în grecește* a egumenului Nuceteanu nu se poate descifra) [1]).

Acelaș lucru se poate constata și din următorul

Inscris

Supt iscălitul am vândut un răzor dă vie sfinții sale cumnatului preot Scarlat din satul *Goleștii-Badii*, care răzor se află tot în acel sat. I l-am vândut în lei 150, însă fără poale, fiindcă poalele sunt ale sfinții sale, din brazda din vale și până în prag, care răzor se vecinește pe dela deal cu Mincu zet Cricoci, iar pe dela vale se vecinește cu Costandin Vânătoru. *Acel răzor este pe moșia sfintei mânăstiri Nuceteanca*, care răzor să aibă a-l stăpâni sfinția sa și copii de copii ai sfinții sale, fără a fi supărat de cinevaș și *sfinția sa să aibă a-și da dreapta otaștină orânduiților moșiei*. Iar banii i-am primit toți deplin la facerea acestui zapis și eu neștiind carte, am rugat pe dumnealui scriitoru de m'au iscălit, iar eu mi-am pus degetul drept pecetie, rugând tot deodată și sfatul satului nostru *Călinești* de l-au împuternicit cu iscăliturile și punerea pecetei.

1859 August 21.

Nedelcu Sârbu platnic, vânzător împreună cu soția mea Maria.

Scriitor și martor C. Iancovici.

Pe verso: Adeverința satului *Călinești* din aceeași zi cu următorii deputați: Dumitru Păun, Gheorghe Duță și Ilie Petroșel [2]).

---

1) Originalul acestui zapis îl păstrează D-l învățător pensionar N. Cristescu, care mai posedă și alte numeroase acte din secolul XIX. — Când se vindea o vie, trebue să înțelegem că nu se putea vinde și pământul care era al mânăstirii, ci numai vița plantată.

2) Originalul acestui act tot la D-l învățător pensionar Cristescu. — Deși am căutat mult, n'am putut găsi la nici un locuitor din Topoloveni acte mai vechi din secolile XVII sau XVIII. Cele menționate la acest capitol au fost extrase dela Arhivele Statului și dela Academia Română, indicându-se la fiecare No. condicei, al pachetului, sau al manuscriptului în care se găsește.

Până aci, am făcut istoricul părții de moșie pe care o ave[a] mânăstirea Nucet din județul Dâmbovița în *Topoloveni*. Cel[e] mai vechi documente ce se mai păstrează, sunt privitoare l[a] această parte a Topolovenilor numită și *Nuceteanca*. S'a arăta[t] cine a stăpânit această moșie în secolul XV și cine a dăruit-[o] mânăstirii. S'au amintit apoi numeroase hrisoave domnești pri[-] vitoare în deosebi la *vinăriciul* de pe această moșie și la alt[e] venituri pe care le avea mânăstirea dela scaunele de carne, del[a] cei ce vindeau pește și dela arendașii moșiei și ai cârciumilo[r] de acolo. La urmă s'a arătat și felul în care erau stăpânite d[i-] ferite răzoare de vie; acestea puteau să fie și vândute pri[n] știrea egumenilor, cari aveau tot interesul ca viile să fie lu[-] crate și să nu rămâe în paragină. Prin împroprietărirea di[n] 1864, cea mai mare parte din moșie a intrat în stăpânirea clă[-] cașilor, Statului, care a secularizat averile mânăstirești, rămâ[-] nându-i numai pădurea și o suprafață de vr'o 75 hectare pă[-] mânt de cultură. In paginile următoare se va vorbi și despr[e] alte proprietăți din hotarul Topolovenilor.

Ocolul viticol, lângă via Statului, unde a fost vechiul metoh al mânăstirii Nu[cet]

CAPITOLUL III.

B. — VIILE BĂRĂȚIEI.

Încă din secolul al XIII-lea cavalerii teutoni zidiseră în Câmpulung, capitala județului Muscel, o biserică catolică, pe care cei vechi au numit-o *cloaşter* [1]). Mai în urmă, pe alt loc, s'a ridicat o altă biserică catolică cu hramul Sf. Iacob [2]). Biserica aceasta e cunoscută acum sub numele de *Bărăție*. Enoriașii bisericii catolice erau în vremile vechi mai mult Nemți și Unguri, iar în timpul de față pe lângă aceștia și Italieni.

Din cele mai vechi timpuri, Bărăția a avut vii în hotarul *Topolovenilor*, provenite parte din donații dela diferiți credincioși, parte din cumpărături.

Actele de proprietate ale acestor vii, strânse în urmă de Arhiepiscopia catolică din București, au fost cercetate de D-l profesor N. Iorga și publicate de dânsul în *Studii și Documente* [3]).

Cel mai vechiu act este din anul 1639. Dintr'însul se poate vedea că un Mihai al Paului vinde lui popa Dumitru 2 răzoare de vie în *dealul Topoloveni* și d'asupra viei loc de casă, drept 3300 aspri.

Urmează apoi un zapis prin care Maria, soția Vlaicului Călărașu ot Negoești cu feciorii ei Mihnea și Ghinea vinde *preoților Grigore și Iosif dela biserica Baraților din Câmpulung via din dealul Topolovenilor* toată cu casa, cu slonul, cu teascul

1) Dela cuvântul german Kloster=mânăstire.
2) Cf. *N. Iorga* «Ist. Bis. Române» vol. I, pg. 16, 25—6.
3) Cu subtitlu: «*Acte relative la istoria cultului catolic în principate*» pg. 276 și urm.

cu sghiabul drept ughi 43 pol. — *«şi o am vândut lor, căci s'au tras acele moşii dela Saşii lor».*

Pis Ghenarie 25 văleat 7165 = 1657 [1]).

Zapisul acesta dovedeşte că Saşii din Câmpulung avuseseră mai dinainte, poate chiar din secolul precedent, vii în Topoloveni, unde aveau şi alţi orăşeni.

Se dă mai jos în întregime un hrisov al lui Costantin Şerban din acelaş an: [2]).

«Mlstiiu Bojiiu Io Constanrin Şerban voevod i gospod «pişem gspdmi, ţie Mihne, feciorul Vlaicului Călăraşul din *Bo«găteşti,* după aceasta dau de ştire Domnia mea că înaintea «Domnii mele în Divan, venit-au *părintele Grigore, egumenul «sfintei mânăstiri Bărăţia din Câmpulung,* jeluind şi spuind «cum ai vândut *nişte vii din dealul Topolovenilor* popii lui Tran«dafir drept ughi 42 pol [3]) şi au fost mai volnic părintele a le «cumpăra, pentru că le-aţi fost cumpărat voi dela dânşii mai «dinainte vreme... iar tu te-ai sculat de le-ai vândut la oameni «streini, fără de ştirea (lor) şi pe ei nu i-ai întrebat şi ai făcut «zapis la mâna popii lui Trandafir, fără de ştirea părinţilor şi a «noriaşilor lui, iar ei dacă au prins de veste, ţi-au lepădat banii «toţi deplin ughi 42 pol; iar acum tu te scoli să ceri banii pă«rintelui Gligore îndărăt şi ţii banii popii lu Trandafir cu înşe«lăciune zicând că vreai să le ţii iar tu.

«Deci Domnia mea am judecat cu tot Divanul, cum să ţie «părintele Gligore cu noriaşii lui acele vii tot într'acest preţ scris mai sus. Iar de vrei să le ţii tu, să le ţii, iar altora de «vei vrea să le vinzi, să nu fie volnici a le cumpăra fără numai «părintele Gligore cu enoriaşii lui, căci ei sânt mai volnici că «au fost a lor de moşie; aceasta o dau în ştire Domnia mea. «Iată dar poruncim Domnia mea să nu te gândeşti că le vei «mai înălţa preţu mai mult decât scriu mai sus, pentrucă singur «de voia ta le-ai preţuit, aşa că apoi vei încăpea la jurământ «şi vei petrece mare scârbă de către Domnia mea.

«Pis meşiţa Ghenar 11 dni leat 7165 (=1657).

Actul reprodus pe scurt după D-l N. Iorga e în strânsă legătură cu hrisovul acesta al lui Constantin Şerban, deoarece în ambele este vorba de aceleaşi persoane. Vânzătorii erau din *Bogăteşti,* sat apropiat de Câmpulung, iar nu din Negoeşti care nici nu există în judeţul Muscel. După porunca primită dela

1) *N. Iorga* op. cit. pg. 278—9.
2) *D. Băjan* «Documente dela Arhivele Statului» pg. 28—9.
3) pol = jumătate.

Domn, soţia lui Vlaicu Călăraşu şi cu copiii ei, vinde via din Topoloveni preoţilor dela Bărăţie.

In 1691 Mai 27 Tudor cu soţia sa Maria şi cu copiii Mareş i Matei şi cu alanţi toţi, vinde popii lui Martin în *dealul Topolovenilor* 3 răzoare de vie pentru 50 tl. «precum merg şi alte rozoare din poale până în vârf...».

Act scris de Dumitru diacon [1]).

La 20 August 1694 Constantin Brâncoveanu dă o poruncă privitoare la nişte vii ale Bărăţiei în dealul Topolovenilor [2]).

O carte din anul 1707 luna Oct. ziua 7 a lui Constantin Brâncoveanu: [3]).

«Sfintei şi dumnezeeştii mânăstiri a baraţilor din oraşul «Domniei mele den Câmpulung unde iaste hramul lui Sfete «Iacob Apostol şi părintelui popii Neculii şi altor călugări care «vor fi lăcuitori acolo la mânăstire, ca să fie volnici cu această «carte a Domnii mele de să aibă a ţinea şi a stăpâni 7 răzoare «de vie din *dealul Topolovenilor,* însă mânăstirea 2 părţi şi pă«rinţii călugări 5 care vii, murind Antonie Sârbul şi nerămâin«du-i în urmă fomeae, copii, nimic, s'au îngropat acolo la mâ«năstire şi le-au lăsat mânăstirii şi călugărilor ca să-i fie de po«menire lui şi la tot neamul lui. Drept aceea Domnia mea încă «le-am dat această carte a Domniei mele ca să aibă a ţinea «şi a stăpâni aceste moşii cu bună pace aşijderea şi vinul sfin«tei biserici şi al sfintei mânăstiri ce s'ar face într'aceste vii «şi l-ar pune să se vânză la cele două case ale lor, care sânt «acolo în oraş, încă să fie în pace şi ertat de *cămănărie* de acolo «din târg, că aşa este porunca Domniei mele».

Pecetie mică; semnătura şi monograma în chinovar.

Pentru aceste vii baraţii trebuiau să dea vinăriciu, după cum se poate vedea din altă carte a lui Constantin Brâncoveanu.

«Sfinţiile voastre, părinţilor baraţi dela mânăstirea Câm«pulung unde este hramul lui St. Iacob, către aceasta vă fac «Domnia mea în ştire că aici la Domnia mea spuse sfinţia sa «părintele igumen dela mânăstirea Nucet, zicând că aveţi nişte «vii voi în *dealul Topolovenilor* de danie dela Antonie Sârbu şi «nu vreţi să daţi vinăriciul domnesc, ci staţi împotrivă, zicând

1) *N. Iorga* op. cit. pg. 281.
2) Ibidem pg. 281—2.
3) Ibidem pg. 285.

«că aveți carte de ertăciune ca să nu dați vinărici, de care «lucru iată că vă poruncesc Domnia mea să căutați să vă dați «tot vinăriciul ce vi să face până la una, că de aveți carte de «ertăciune, aveți numai pe viile cele vechi, iar nu și pe viile cele «ce sânt de danie de dau unii și alții acum la mânăstire, căci «și mai înainte da vinărici și din viile cele bătrâne, iar dela ră«posatul Șerban voevod s'au ertat numai cele bătrâne, iar al«tele n'ar mai fi având de danie. Den toate să dați vinărici ce «să va face până la unu, nimic să nu mai stați împotrivă a nu «darea, căci de vom mai înțelege că nu vă dați vinăriciul, ci um«blați cu meșteșuguri, bine să știți că voiu trimete Domnia mea «om domnesc de veți da vinăriciul fără voia voastră și veți da «și treapăd, căci cartea ce o ați avut de ertăciune, văzând Dom«nia mea că iaste făcută cu înșelăciune, o am spart. Ci cum «zicem, să vă dați tot vinăriciul până la unu, să nu faceți în«tr'alt chip. *Toliko pisah gspdvmi.*

Aprilie 2 leat 7219 (=1711) [1].

Din documentul cu data de 3 Februarie 1732 [2]) se poate vedea că Gh. Teodoru, nepot al lui Bucur Gh. care semnează în grecește, recunoaște că «dumnealui jupan Neculae Vălh pisarul, i-a dat cu împrumut bani gata taleri 100 noi cu dobânda lor într'un an, care fac capetele cu dobânda, taleri 120», pentru care pune zălog un pogon de vie la *Topoloveni.*

«De nu-i voiu da la zi toți banii cu dobânda lor, să fie vol«nic cu acest al meu zapis, să fie la mijlocul nostru 6 oameni «dă folos, să-mi prețuiască viile după dreptate și oricâți bani ar «mai trece peste taleri 120 ce am luat, să mi-i dea și pe aceia «căci la păsul și greul meu, alții din neamul meu nu m'au cău«tat făr de cât numai dumnealui.

«Frater pater Bernandinus a Ruxi ordinis minorum de «observantia afirmo ut supra Francesco Marini testimonio.

Se mai adaogă apoi un împrumut [3]).

Prin hrisovul din 13 Iulie 1742 al lui Mihai Racoviță se iartă viile mânăstirii și ale bisericii «de vinăriciul domnesc, de «părpărit și de poclon, numai să-și dea vinăriciul pământului «ce ar fi cu dreptate la *mânăștirea Nucet* și cu vadră dreaptă «după obiceiu, iar vinul pe care-l strâng părinții bărați dela no«riașii lor, acela călugării dela *Nucet* să nu-l vinăricească» [4]).

1) Arhivele Statului. Mânăstirea Nucet. Pachet 20, documentul No. 49
2) *N. Iorga*, op. cit. pg. 291—2.
3) *N. Iorga*, op. cit. pg. 291—2.
4) Ibidem pg. 300.

Din hrisovul acesta reese destul de lămurit că *viile acestea erau proprietatea Nucetului,* căci altminteri n'ar fi avut nici un

O cruce din secolul XVII cu inscripție în limba latină, ridicată de catolici în «dealul Topolovenilor».
(Cuprinsul inscripției la capitolul «*Crucile vechi*» No. 2).

rost să se spună că *vinăriciul pământului* ce ar fi cu dreptate, *să-l ia mânăstirea Nucet.* Bărăția din Câmpulung avea numai folosința viilor, nu și proprietatea exclusivă a lor.

Din nota dela pag. 306 a lucrării D-lui profesor N. Iorga,

în care sunt publicate acte relative la istoria cultului catolic în principate, se poate vedea că biserica din Scheii Braşovului [1]) avea o vie la Piteşti în *dealul Topolovenilor* pe care a vândut-o la 28 Sept. 1754 cu 150 taleri. Bani i-a pus în visteria bisericii.

Din aceeaşi lucrare (pg. 307) se poate iarăşi vedea că jupân Gheorghe Hotnogiu ot Braşov dă zapis la mâna părintelui egumen Dionisie *pater ot Câmpulung* prin care-i vinde viile dela Topoloveni, care se hotărăsc pe din jos cu viile mânăstirii, iar pe din sus cu Andrei catolnic, 8 răzoare, cu case, pimniţe, cu dichisele ce se află la pimniţă şi cu livada pentru 70 taleri, căci li s'a căzut, fiind alăturea.

17 Octomvrie 1757.

Pg. 317: Ghiurcă Băncilă şi Ana soţia lui dau un zapis cu litere latine la 14 August 1804 la mâna părintelui paroh dela Bărăţie pentru 2 răzoare vie la Topoloveni, care a fost a răposatului Andrei catolnicul.

In acelaş an la 20 Octomvrie un Enache Guroiu vinde nişte răzoare de vie dela *Glâmbocel* părintelui popa Antonie egumenul Bărăţiei.

Din numeroasele hrisoave amintite când s'a vorbit despre mânăstirea Nucet, s'a văzut că Domnii ţării când înnoiau stăpânirea Nucetului peste moşia Topoloveni, arătau că această mânăstire are drept să ia vinărici dela toţi «afară de viile baraţilor cele vechi ce sânt ertate».

Acelaş lucru se poate vedea şi din o poruncă a Divanului Ţării Româneşti dată la 14 Decem. 1773 prin care mânăstirea Nucet e împuternicită ca să ia milă dela vinăriciu domnesc din *dealul Topolovenilor şi după valea Glâmbocelului* din zece vedre una şi părpărul cum şi venitul dela scaunele ce sânt toamna la acest deal, *afară de viile baraţilor ce sânt ertate.*

Din privilegiul dat la 25 August 1825 Bărăţiei de voevodul Grigore Ghica se poate vedea că biserica catolică din Câmpulung avea atunci 12 pogoane de vie în *dealul Topolovenilor*, scutire de *vinărici* şi două buţi de vin ce au trebuinţă să fie aduse din deal la Câmpulung, să fie slobozi a le aduce, îndată ce se vor găti, fără a plăti nimic [1]).

1) Desigur cea cu hramul Sfântul Nicolae.

In secolul XIX Bărăţia a mai primit în dar sau a mai cumpărat şi alte vii, aşa că întindera lor a ajuns să fie mai mare. Suprafaţa terenului pe care-l stăpâneşte în timpul de faţă această biserică în hotarul Topolovenilor este de vr'o 10 hectare.

O vedere din dealul cu vii al Bărăţiei.

Viile Bărăţiei sunt într'o poziţie admirabilă, bine îngrijite şi dau totdeauna o recoltă bună.

Ca amintire din timpurile trecute când mulţi catolici din Câmpulung veniau în *dealul Topolovenilor* sau al Piteştilor, a rămas aci o cruce veche din anul 1662 cu inscripţie în limba latină. Despre această cruce se va vorbi la capitolul *«Crucile vechi»*.

Iată şi un act privitor la un *vier* al Bărăţiei din anul 1832 numit Tănase:

«Adică eu Tănase care mai jos mă voiu iscăli, dau adeverinţa mea la mâna Badii Vlăsceanu precum să se ştie că l-am luat în chezăşie dă tl. 84, adică optzeci şi patru, până în două

1) *N. Iorga* op. cit. pg. 320.

«săptămâni de zile și la numitu soroc să am a plăti toți banii «deplin, iar nerăspunzând banii la numitu soroc, orice cheltu- «ială sau zeciuială se va întâmpla, să fie tot dela mine.

«Și pentru mai adevărată credință mi-am pus numele și «degetul în loc de pecete ca să se crează.

1832 Oct. 27.

«Eu *Tănase vierul Bărăției chezaș pe bani.*

«Eu Stanciu Bogățoiu, Eu Andrei Moiceanu,eu Dumitru «pârcălabu.

«Și am scris eu Grigore logofăt cu zisa numiților».

Casa unui gospodar fruntaș (Pavel Gheorghiu), acum în ruină.

CAPITOLUL IV.

C. — VIA MÂNĂSTIRII GLAVACIOC.

Documentele din secolul XVII amintesc deseori despre o vie a mânăstirii Glavacioc[1]) în hotarul Topolovenilor. Cum a ajuns această mânăstire din județul Vlașca să stăpânească via din dealul Topolovenilor? Răspunsul îl găsim în documentele din secolile XVI și XVII ce se mai păstrează și pe care le vom da pe scurt mai jos.

Glavaciocul a dat Nucetului 2 sălașe de țigani și a primit în schimb, o vie înfundată, adică închisă cu gard în hotarul Topolovenilor. Actul de schimb cu data de 29 Ianuarie 7081 = 1573, se dă întreg la «*Anexe*» No. 2.

După câtva timp, se ivesc neînțelegeri între aceste două mânăstiri. Glavaciocul pretindea că pe lângă via înfundată să i se mai dea și două delnițe. Nucetul însă susținea că Glavaciocul are drept numai la vie. Neînțelegerea a ajuns și la Divanul țării, după cum se poate vedea din cele de mai jos:

Hrisov al lui Șerban Cantacuzino din = 7188 (1680) Ianuarie 10, unde se arată că egumenul dela Glavacioc Gavriil pretindea că are și mânăstirea lui în Topoloveni două delnițe schimbate de mânăstirea Nucet, pentru niște țigani mai înainte. Egumenul dela Nucet a scos atunci o carte a orășenilor dela Câmpulung cari aveau vii în dealul Topolovenilor, în care scriea că n'are mânăstirea Glavacioc nici o delniță acolo,

1) Zidită în sec. XV de Vlad Călugăru. — Monografia acestei mânăstiri a făcut-o preotul I. D. Mușețeanu, care a prezentat-o ca teză de doctorat la Facultatea de Teologie din București în anul 1933.

ci numai via. Vodă întăreşte stăpânirea Nucetului [1]). Neînțel
gerea dura şi'n timpul domniei lui Brâncoveanu. La 14 Ianuar
7204 (=1696), Domnul trimite o carte către orăşenii din Câm
pulung din care se vede că egumenul dela Glavacioc pe lâng
via înfundată, zicea că mai are şi la vârf casa lui Şerban şi
lui Stan Mățăuanul, fiind o vie peste tot cu via Glavaciocul
dar egumenul dela Nucet tăgăduia [2]).

Iată acum şi răspunsul orăşenilor:

Milostive şi luminate Doamne, să fii Măria ta sănăt
«întru cinstit şi luminat scaunul Mării tale. Facem ştire Mă
«Tale, milostive Doamne, pentrucă ne veni o cinstită carte
«Mării tale împreună şi cu o carte a prea sfinţii sale părint
«Mitropolit cu mare blestem, pentrucă au fost avut întrebăc
«ne, înaintea Mării tale, egumenul dela *Glavacioc* cu egume
«dela Nucet, pentru nişte pământ ce iaste în vârful viilor G
«vaciogului, cum că acel pământ iaste al viilor Glavaciogul
«iar egumenul de la Nucet au zis cum că n'are treabă Glava
«gul mai mult decât ţine ograda viilor. Deci Măria Ta nec
«zând nici pe unul nici pe altul, ai poruncit la noi la toţi c
«avem vii bătrâne în dealul Topolovenilor, ca să mărturisim
«acest pământ, după cum vom şti cu sufletele noastre al
«va fi, al Nucetului sau al Glavaciogului. De care lucru văză
«cinstită porunca Mării Tale şi cartea sfinţii sale părintelui M
«tropolit, am trimis de am chemat şi pe *popa Daniil Topo*
«vean care iaste fecior lui Manole comisu, care sânt moşne
«dealului şi viind aci ne-am adunat cu toţii, bătrânii şi pre
«care avem vii într'acel deal la un loc şi ne-am socotit şi ne
«întrebat foarte cu amănuntul şi am aflat şi oameni vii în
«noi, care ajung la 90 de ani şi i-am întrebat şi ziseră că n
«pomenit în zilele lor cum să fi ţinut vr'odată Glavaciogul
«pământ şi că nici vii n'au pomenit, numai pădure şi nu nu
«acolea, ci'n tot locul cât au fost împrejurul acela. Deci a
«cându-să oamenii de au făcut vii împrejur, au făcut şi aco
«ştiind că e locul de deal şi ziseră bătrânii că s'au fost
«apucat odată călugării dela Glavaciog cu gâlceavă, iar pen
«acel pământ şi iar au venit la bătrânii cei de atuncea şi
«moşnenii dealului şi au făcut carte de mărturisea1ă mânăst
«Nucet că tot n'au avut Glavaciogul treabă, din care oam
«să aflară câţiva şi acum, care au fost la acea mărturiseală
«atunci. Şi acum al doilea noi cu toţii aşa am aflat şi am a
«vărat de acel pământ, cum că n'au ţinut niciodată Glavacio

1) Arhivele Statului. Condica mânăstirii Nucet scrisă în anul 1745.
2) Arhivele Statului. Mânăstirea Nucet. Pachet 20, doc. 41.

«acel pământ, fără de cât numai ograda viilor care sânt şi
«acum şi le ţin.

Noi aşa ştim şi mărturisim înaintea Mării Tale cu bă-
«trâni, cu tineri, ci precum va fi mila Mării Tale.

Febr. 4 leat 7204 (=1696).

Daniil ieromonahul Topoloveanu (scrisul actului pare a
fi tot al lui); în drept iarăşi *Daniil, cu litere latine.*

Popa Nicula, popa Savu, popa Voicu, Spirea diacon, popa
Stanciu, popa Ion, Ştefan Monah.

Plecaţi Mării Tale preoţii şi cu toţi delenii ce avem vii în
dealul Nucetului.

(Urmează şi alte numeroase semnături) [1]).

La 22 Aprilie 1696 Constantin Brâncoveanu întăreşte stă-
pânirea mânăstirii Nucet peste Topoloveni cu tot hotarul şi tot
venitul şi cu tot vinăriciul, bună pace, nici o bântuială şi nici
un val să nu aibă — aminteşte apoi de neînţelegerea cu egu-
menul mânăstirii *Glavacioc* pentru cele două delniţe, pentru
care Glavaciocul dăduse două sălaşe de ţigani. Hotărăşte că
această mânăstire are în dealul Topolovenilor numai o vie în-
fundată, iar moşia cu satul e a Nucetului.

La această mânăstire era atunci egumen Ignatie. După ce
aminteşte de cercetarea ce s'a făcut în urma cărţii sale, hriso-
vul continuă:

— iar moşnenii şi delenii şi împrejurenicii din *Topoloveni*
după poruncă s'au strâns şi s'au adunat bătrâni şi tineri toţi
împreună şi văzând porunca domnii mele şi frica lui Dumne-
zeu asupra lor, au luat seama pre amănuntul şi s'au întrebat
unul pe altul, ca să se afle dreptatea pentru aceste două del-
niţe de moşie şi s'au aflat oameni bătrâni deleni de acolo de
100 ani şi alţi oameni de când au avut călugării dela *Glavacioc*
gâlceavă cu călugării dela Nucet pentru aceste două delniţe
de moşie de au mărturisit bătrânii şi toţi împrejurenicii şi de-
lenii cu sufletul lor cum că mânăstirea *Glavacioc* n'au ţinut
niciodată moşie şi delniţe acolo la satul *Topoloveni,* nici au po-
menit nimeni cum să fi luat călugării dela Glavacioc vinărici
din dealul Topolovenlior, fără numai ce au ţinut o vie înfun-
dată, care vie o au şi acum pe seama lor.

Inchee în cele din urmă că mânăstirea Glavacioc n'are
nimic în moşia satului Topoloveni, care e al mânăstirii Nucet.»

1) Arhivele Statului. Mân. Nucet. Pachet 20, documentul 43. In acelaş
şi documentul care urmează.

Dintr'un document cu data de 26 Sept. 1819 se poate vede că *Ioniță Socolescu din Pitești făcuse schimb cu mânăstirea Glavacioc* și luase dela ea via pe care o avea înfundată în Topoloveni; a mai luat și alte vii mai mici vecine, a tăiat vița și locul ei a pus pruni, fără să dea de știre mânăstirii. Păgubea deci mânăstirea de *otaștina* ce lua de pe acele vii, dând pilda rea în tot dealul, ca toți cei ce au vii cu otaștină pe moșia mânăstirii să facă asemenea[1]).

Din documentul cu data de 11 Octomvrie 1820 se poate vedea că Ioniță Socolescu a scos vița, a pus pruni, dar în urma cercetării făcute de ispravnici, a fost silit să scoată prunii și să lucreze viile, iar până vor da pe rod, să dea mânăstirii câte vedre și jumătate de tot pogonul. Dacă nu va urma așa, să fie lipsit de acele vii care vor rămâne pe seama mânăstirii[2]).

Via lui Ioniță Socolescu, a ajuns mai târziu prin căsătorie în stăpânirea lui Eugen Chirițescu. Văduva acestuia a vândut-o apoi lui Nae Chivu și Gh. Manolescu.

Casă bătrânească de om sărac (la capul de răsărit al satului Goleștii-Badii)

1) Arhivele Statului. Mânăstirea Nucet. Pachet III, documentul 40.
2) Ibidem, documentul 41. Să se vadă și anexa No. 23.

CAPITOLUL V.

UN FIU AL TOPOLOVENILOR AJUNGE MITROPOLIT

Pe la jumătatea sec. al XVII-lea, documentele arată că în Topoloveni, pe lângă mânăstirea Nucet, mai avea moșie și un *Manole comisu*. După cum s'a arătat când s'a vorbit despre mânăstire, trupul ei de moșie era în partea de jos a satului, adică spre Leurdeni. *Manole comisu* avea partea dinspre miazănoapte, adică spre satele: Călinești, Vițichești și Țigănești. Ea era mai mică decât partea mânăstirii, căci documentele din secolul XVIII spun că Nucetul avea cinci părți în Topoloveni, iar boerii Topoloveni numai trei părți.

Cel mai vechiu document cunoscut, în care se vorbește despre *Manole comisu*, are data de 18 Octomvrie 1661. Cuprinsul său e următorul:

Adică noi toți orășanii[1]) cari avem vii pe ocina și pe moșia sfintei mânăstiri Nucetu ce iaste hramul sti Gheorghe și spre *moșia boiarinilor dăn Topoloveni anume: pan Manole cu coconii și cu nepoții dumnealui,* scris-am și mărturisim cu acesta al nostru zapis de a noastră bună voe, cum că de multe ori ne-am gâlcevit și ne-am prigonit pentru rândul vinăriciului, iar când au fost acum, noi toți cu mic cu mare, în timpul de estimp, când au fost cursul anilor 7170 (=1661), noi ne-am rugat părintelui egumenului și dumnealor *boerilor din Topoloveni* și dum(nea)lor pentru pomeană și rugămintea noastră, însă cum scrie și în cărțile acelor domni bătrâni, Dumnezeu să-i pomenească și în cartea Domnului nostru Io Gligore Voevod, Dumnezeu să-i lungească zilele, cum să avem dare vinăriciul cel domnesc, precum scrie în cărțile domnești și *cel boe-*

1) Desigur cei din Câmpulung, capitala județului.

«resc din 20 de vedre o vadră şi să ne scoatem cel domnes[c]
«afară. Şi alta, pentru rândul de vânzare de vin, să aibă Dum[nea]«nealor boiarii a vinde peste an în deal şi în moşia dumnealor
«iar alt nimeni să nu fie slobod să vânză în dealul dumnealor
«dar eu popa Dumitru m'am rugat dumnealor, cu cuvânt bu[n]
«şi cu rugăminte pentru pomeană şi pentru sufletele părinţilo[r]
«dumnealor să-i pomenesc la sfântul jărtvănic, să vânz o buti[e]
«de vin pe an, iar mai mult nici o vadră, iar alt nimeni să n[u]
fie slobod a vinde, pentru că aşa ne-am tocmit de a noastr[ă]
«bună voe, să fie un lucru stătător în veac, mai multă gâlceav[ă]
«sau val să nu facă. Mărturii: întâi Lucaci Bortişoiul, Drago[...]
«mir lui Isgogul i Andrea biv judeţ i Gheorghe Pirişcoiul
«(mai urmează şi alte numeroase mărturii)... iar cine să v[a]
«scula peste tocmeala noastră, să strice sau să facă alte valur[i]
«sau gâlcevi, să fie blestemat de 318 oţ ij vă Nicheii şi să aib[ă]
«parte cu Arie şi cu Iuda la un loc i aceasta. Pis meşiţ[a]
«(=luna) Oct. 18 dni văleat 7170 (=1661).

Şi am scris eu popa Dimitrie [1]).

*

* *

Intr'un document şi mai vechiu, dar păstrat numai în copie până în anul 1835, lui Manole comisu i se zice *Mane[a] comisu*. E un izvod cu leat 7164 (= 1656) al voevodului Cons[tan]tantin Şerban scris de Lupu dascălu ca *Manea comisul* să ţi[e] a patra parte din sat din Topoloveni din câmp din apă, din pă[]dure şi cu vinăriciu din deal, să mai ţie numitu nişte vii în dealul *Topolovenilor* şi cu trei delniţe în câmpul Topolovenilor şi iar să fie moşie la Topoloveni a treia parte lui Ivaşco [2]).

Manole comisu a avut 2 fii buni, unul numit Radu pahar[]nic şi altu Dumitraşcu Logofăt.

In condica mânăstirii Nucet dela Arhivele Statului sun[t] trecute mai multe acte privitoare la feciorii lui Manole comis. Iată câteva din ele: un zapis al lui Radu paharnic din 717[1] (=1663) împreună cu jupâneasa lui Marica şi cu feciori[i] anume Matei i Teodor, în care vorbeşte şi despre frate-său *Dumitraşco* şi *Nicolae* care aveau toţi parte în moşia Topo[]loveni.

---

1) Arhivele Statului. Mânăstirea Nucet, pachetul 20, documentul No. 2[]
2) Acad. Română ms. 1055, fila 132 şi urmare.

Iscălesc Radu paharnic snă Manole Topoloveanu, Matei sin Radu paharnic, popa Trandafir mărturie, Pană judeţul.

Cu *Dumitraşco* era frate bun, iar cu *Nicolae s'a făcut frate în sfânta biserică*. Nicolae — după cum rezultă din alt act — era fecior al lui Grigore, episcop de Buzău [1]). La fila 99 din aceaşi condică e dat întreg un zapis al lui *Dumitraşco logofăt* din anul 1671, *fiu lui Manole comis,* amintind de frate-său Radu paharnic, care a vândut nişte delniţe din partea lui, lui Pană judeţul şi lui Andrea judeţul şi la Nicolae logofăt din Câmpulung. El a mijlocit să se dea aceste părţi mânăstirii Nucet, care a întors banii daţi.

Dintr'un zapis cu data de 25 Oct. 7181 (=1672) se poate vedea că *Radu paharnic fiu lui Manole comis ot Topoloveni* a vândut lui frate-său Nicolae logofăt toată partea lui de moşie din Topoloveni, precum i-au rămas şi lui a treia parte din câmp, din pădure, din apă, din siliştea satului, din delniţele cu vinărici, de peste tot hotarul pe cum se va alege.

Această parte a vândut-o la 25 Mai 7182 (=1674) şi Nicolae Logofăt lui Hrisant egumenul Nucetului. Osebit de aceasta au mai închinat mânăstirii un *ciric* şi o delniţă de moşie [2]). — Nevândută a mai rămas aşa dar, partea lui *Dumitraşcu logofăt*. In 1676 el e numit Dumitraşcu Topoloveanu (N. Iorga, Studii şi Documente VII, pag. 35).

Acest fiu bun al lui Manole comis s'a călugărit şi a luat numele de călugărie *Daniil,* nume care începe cu aceaşi literă cu şi numele său mirenesc. N'am putut afla data precisă a călugăriei sale. *Daniil ieromonah* e întâlnit după 1680 atât în documentele mânăstirii Aninoasa, cât şi în ale mânăstirii Câmpulung al cărei metoh era Aninoasa [3]).

Iată câteva acte privitoare la dânsul:

Adică eu ieromonah Daniil sin Manole comis ot Topoloveni, scriu şi mărturisesc cu acest al meu zapis ca să fie de

---

1) Acest episcop fusese mai înainte preot în Câmpulung. El a zidit în 1676 biserica din Schitu Goleşti, pe care o închină mânăstirii Câmpulung unde primise cinul călugăriei.
2) Acad. Rom. Ms. 1055, fila 132 şi urmare. — Anexele No. 2 şi 4.
3) Să se vadă lucrarea «Mânăstirea Aninoasa» de Pr. I. Răuţescu, pg. 67—79.

«bună credință *la mâna părintelui Teodosie dela Sf. mănăsti*
«*ot Aninoasa ot sud Muscel,* cum să se știe că țâind un țigan
«meu anume Tudoran sin Anicăi țigancii o țigancă a sfinții sa
«anume Nica, fata Oprii țiganu și țiind un țigan al sfinții sa
«anume Tudor, fecior Nedelii țigăncii o țigancă a mea anu
Dobra, care țigancă o am dela jupân Anania iuzbașa ot Bud
«teni, deci m'am tocmit cu sfinția sa de bunăvoia mea și
«nimenea silit; pentru țiganul mieu mi-au dat sfinția sa schi
«alt țigan anume Dumitru sin Tatului țiganu, iar pentru
«ganca mea mi-au dat tl 25 bani gata și i-am luat toți dep
«în mânile mele. Deci să fie ai sfinției sale și țiganul și țiga
«stătători în veci, pentru că așa avuiu graiu și tocmeală
«sfinția sa, pentrucă acest țigan s'au căzut în partea mea,
«să n'aibă nimeni treabă cu dânsul, *nici din feciorii mei, n*
«*din tot neamul mieu,* ci să fie țiganul stătător în veci un
«l-am vândut. Și mărturii încă am pus boiari și oameni bu
«cari se vor iscăli mai jos și eu pentru mai adevărată credin
«mi-am pus degetul mai jos în loc de pecete și m'am și iscăl
«eu cu mâna mea».

Și am scris eu Daniil ieromonah ot Dolgopol, ot meto
«dela Tetcoi, cu zisa *popii Daniil Topoloveanu*».

Iunie 3 leat 7195 (=1687).

Adică eu *ieromonah Daniil Topoloveanu* scris-am ace
«al meu zapis ca să fie de bună credință *la mâna părinte*
«*Teodosie dela sfânta mânăstire ot Aninoasa,* cum să se ș
«că încă mai dinainte vreme, fost-au luat un țigan al meu a
«me Tudoran, feciorul Anicăi țigăncii, o țigancă a sfinției s
«anume Nica, fata Simii țigăncii. Deci pentru țiganu meu ca
«scrie mai sus, am făcut schimb cu sfinția sa de mi-
«dat alt țigan anume Dumitru, feciorul Tatului țiga
«Deci fiind țiganu *mochirlog* nu mi-au plăcut și când au f
«acum eu m'am tocmit cu sfinția sa într'alt chip de mi-au d
«pentru țigan 4 boi tineri de câte un vițel prețuiți za lei
«și i-am văzut și mi-au plăcut și i-am semnat și i-am luat. D
«de azi înainte să fie țiganul stătător în veci și mie boii să-
«trăiască. Iar pentru zapisul care l-au făcut sfinția sa pen
«Dumitru țiganu de schimb, să aib a-l da sfinției sale, pentr
«așa am voit și ne-am tocmit noi de bună voia noastră de
«menea siliți. Și mărturii încă am pus boiari și preoți și oam
«buni, care să vor iscăli mai jos. Și eu, pentru mai adevăr
«credință, mi-am pus degetul în loc de pecete și am iscălit

«cu mâna mea ca să se crează. Și am scris eu popa Luca ot
«Aninoasa».

Decemvrie 16 leat 7202 (=1693)

Ieromonahul Daniil Topoloveanu [1])

Aceste acte au o însemnătate deosebită, deoarece arată precis că Daniil ieromonahul a fost feciorul lui Manole comis din Topoloveni, din care pricină i se zice și Daniil Topoloveanu. In 1687 și 1693 el se găsia la mânăstirea Aninoasa. In primul act amintește și despre *feciorii lui.*

A fost sau nu căsătorit în tinerețe *Dumitrașcu logofăt,* fiul lui Manole comis, ajuns în urmă *ieromonahul Daniil* sau *popa Daniil Topoloveanu?*

La această întrebare ne dă răspunsul numai un singur act din 7204 (=1696). E o carte a 4 neguțători ce din porunca Domnului Costandin voevod (Brâncoveanu) au ales pentru lipsa zestrii *Marichii, fata lui Daniil călugăru, moșie în Topoloveni* drept taleri 300 [2]).

S'a văzut mai sus că Radu paharnic, fratele lui Dumitrașcu logofăt își vânduse partea lui de moșie, deasemeni și Nicolae, făcut cu ei frate în sfânta biserică. Mai rămăsese nevândută numai partea lui Dumitrașcu. Din actul de mai sus reese că avea o fată numită *Marica* și că pentru lipsa zestrii ei, i s'a ales moșie în Topoloveni prețuită 300 lei. Dar pe cine a ținut în căsătorie Marica ?

Pe jupân Gheorghe dela Ianina, zis și Gheorghe Topoloveanu, care în 1706 a zidit biserica veche din cătunul Inuri [3]). Acolo se poate vedea chipul lui Gheorghe Topoloveanu și al soției sale Marica.

Din documentul următor se poate vedea că Marica a avut și un frate numit Radu sluger:

Porunca Domnului Constantin voevod (Brâncoveanu) către egumenul mânăstirii Nucet ca să scrie vinăriciul domnesc din *dealul Topolovenilor* tot odată când va scrie și *jupân Gheorghe*

1) Ambele zapise în Condica mânăstirii Aninoasa dela Arhivele Statului, fila 393.

2) Act dat numai așa prescurtat în ms. Acad. Române No. 1055, fila 132 și urm.

3) Despre această biserică se va vorbi mai pe larg la capit. «*Cultul religios*».

Topoloveanu și cumnatu-său Radu sluger, fiind și ei părtași cu egumenul pă moșie și pă vinăriciul cel de otaștină.

17 Octom. 7222 (=1713) [1].

Aceste acte ne îndreptățesc să presupunem că Dumitrașc logofăt a rămas de tânăr văduv, că după aceasta s'a călugări și că moșia lui din Topoloveni a lăsat-o celor 2 copii: Maric și Radu.

Numele ieromonahului Daniil este foarte des întâlnit î documentele mânăstirii Aninoasa, într'unele ca martor și' altele ca scriitor. La pag. 71 din lucrarea noastră «Mânăstire Aninoasa» e dat și'n facsimil un act din 1686 scris de mân lui. Avea un scris foarte frumos, dovedind cu aceasta că er un iscusit mânuitor al condeiului.

După cum se va vedea mai jos, acest Daniil ieromonah ajuns în urmă și mitropolit al Ungro-vlahiei.

O întrebare cu răspuns nu tocmai ușor de dat, se pune d actul care cuprinde hotărnicia moșiei Cotești, proprietate mânăstirii Aninoasa, făcută cu 12 boeri la 1 Iulie 1720 [2]). Acol se spune între altele: ...la moartea părintelui Teodosie, neavân «pe nimenea din neamul lui ca să lase această sfântă mânăsti «asupra aceluia și având pe prea sfinția sa *părintele mitrop «litul chir Daniil încă de mic călugărit la această sfântă mâ «năstire Aninoasa»*.

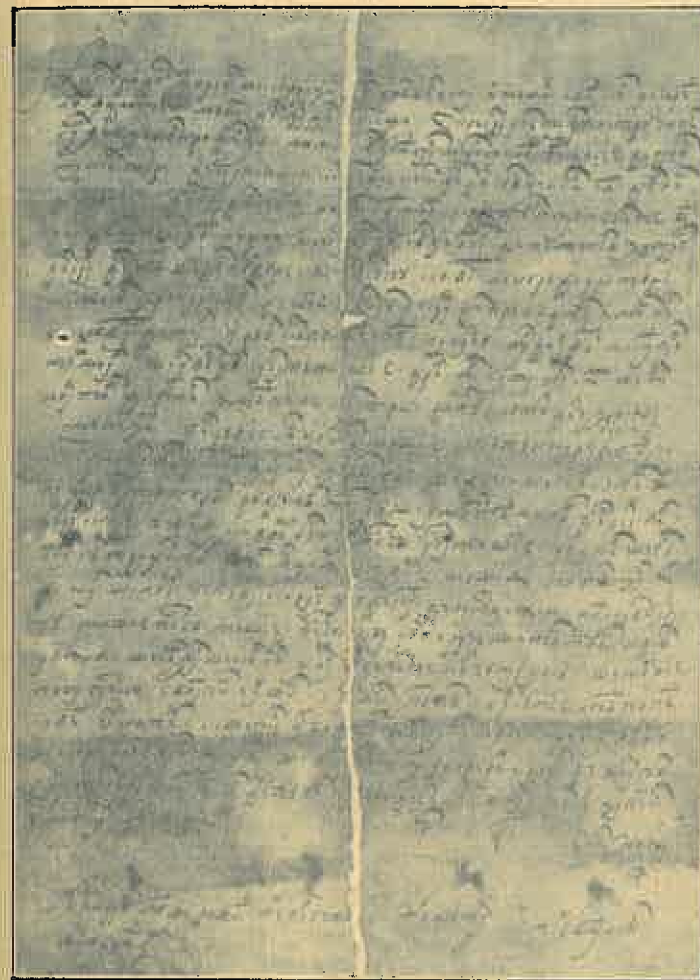
Cu actele de mai sus s'a dovedit că Daniil călugărul avut copii pe Marica și pe Radu, iar în hotărnicia Coteștil făcută în 1720 aflăm că el *s'a călugărit de mic la mânăstir Aninoasa.* Pe care să punem mai mult temei? După părer noastră, credem că cuvântul mic din hotărnicia de mai sus, tr bue luat cu înțelesul de *tânăr*.

Rămas văduv din fragedă tinerețe, Dumitrașcu logofăt s călugărește la Aninoasa și i se dă nume de călugărie *Dani* După moartea ctitorului întemeetor al Aninoasei Teodosie mo nah, pe mirenie marele Clucer Tudoran Vlădescu, în anul 16

1) Poruncă reprodusă așa prescurtat în ms. Acad. Române No. 105 fila 132 și urm. și în întregime la Arhivele Statului. Mân. Nucet, pachet I documentul 8.

2) Publicat întreg în lucrarea «Mânăstirea Aninoasa» de Pr. I. Răuțes pag. 232—33.

ieromonahul Danil rămâne îngrijitor al Aninoasei. Această mânăstire fusese închinată chiar de ctitor, mânăstirii Câmpulung. De aceea vedem pe Daniil ieromonah trecut și printre că-

Zapis scris în Ianuar 1686 de ieromanahul Daniil dela Aninoasa, ajuns mai în urmă mitropolit al Ungro-vlahiei.

lugării mânăstirii din capitala județului, unde a lăsat și un pomelnic cu următorul cuprins:

Pomelnicul lui Daniil arhiepiscop și Mitropolit al Ungro-vlahiei, care a dat sfintei mânăstiri Câmpulung moșia Șerbă-

«nești ot sud Dâmbovița pentru a sfinții sale și a *părinților sfinții sale* veacinică pomenire.

Dimitrie Dumbrava *snov ih*[1]). Mihalcea Andreiana snov ih, *Manole Stanca* snov ih — Rafaila monahia[2]).

Manole și Stanca sunt părinții lui Daniil; ceilalți trebue să fie bunicii săi despre tată și despre mamă, iar Rafaila monahia poate o soră a lui.

S'a afirmat de unii scriitori că Mitropolitul Daniil ar fi din neamul boerilor Vlădești[3]). Cu actele de mai sus s'a dovedit precis al cui fiu a fost. In Topoloveni boerii Vlădești n'au avut niciodată proprietate. Prin ctitorul Aninoasei, Teodosie monah, a venit însă în legături apropiate cu boerii Vlădești. Alte lămuriri în această privință se găsesc în monografia mânăstirii Aninoasa.

Egumen la această mânăstire a fost orînduit în anul 1704, după moartea lui Inochentie predecesorul său. A îndeplinit această dregătorie până în luna Octomvrie 1716, când a fost ales *episcop de Buzău*. Iată actul alegerii, așa cum e trecut în *Condica Sfântă:*

De vreme ce prea sfințita episcopie dela Buzău a rămas făr de al ei adevărat episcop, plătindu-și dară obșteasca datorie «fericitul chir Ioasaf, ca să nu fie această sfântă Episcopie a «Buzăului fără de păstor, am dat voe celor ce aici s'au aflat «arhierei cu sfatul și cu voia prea luminatului și înălțatului «Mării Sale Domnului nostru Io Nicolae Alexandru vvd Domn «Țării Românești, ca să facă socoteală și pe carele ar aleage «și ar afla obraz vreadnic ca să fie chivernisitor aceștii epis«copii și adunându-se în besearica Mitropoliei, care cinstează «numele Sfinților, slăviților și întocmai cu apostolii împărați «Costandin și Elena, întâiu am pus pe Ștefan ieromonah, al doi«lea pe Ieremia ieromonah, *al treilea pe egumenul dela Aninoasa «chir Daniil, care s'au arătat a fi mai de folos la această sfântă «episcopie*. Drept aceasta li s'au scris numele într'această «Condică».

Oct. 30 dni 7225 (=1716)

1) Adică, fiii lor.
2) Acad. Rom. Ms. 3722, fila 23 și pomelnicul păstrat la mânăstire, pg. 50.
3) *Gh. M. Ionescu.* «Istoria Mitropoliei Ungrovlahiei», vol. II, pg. 316 și urmare.

Mitropolitul Daniil al II-lea al Ungro-Vlahiei, fiul lui Manole comis din Topoloveni, zugrăvit ca ctitor în *Paraclisul Sfintei Mitropolii.*

Al Ungrovlahiei Mitrofan, fost al Adrianopolii Climent, al Dristii Dositei, al Târnovii Serafim[1]).

Ca episcop al Buzăului a rămas până în luna August 1719, când a fost ales mitropolit al Ungrovlahiei în urma retragerii Grecului Mitrofan. Data exactă a alegerii trebue să fie cea trecută în pomelnicul mânăstirii Câmpulung, adică 19 August 1719. Cele mai multe lucrări istorice dau date greşite. Astfel G. M. *Ionescu* în a sa «Istorie a Mitropoliei Ungrovlahiei» vol. II pg. 317 dă ca dată a alegerii luna Sept. 1719, iar *Condica Sfântă* (pg. 119) August 1720, care nu poate fi exactă deoarece se găsesc documente anterioare acestei date. Mai multe lămuriri în această privinţă se pot găsi în monografia mânăstirii Aninoasa.

Mitropolitul Daniil al II-lea al Ungrovlahiei a păstorit până în August 1732, când a încetat din viaţă la adânci bătrâneţe, trecut fiind de 80 ani. A cârmuit această eparhie timp de aproape 13 ani, iar după moarte a fost urmat de către Ştefan, cel care se alesese în urma sa ca episcop al Buzăului.

A fost unul dintre prelaţii care a desfăşurat destulă activitate, dând probe de harnic, priceput şi corect gospodar al averii Sfintei Mitropolii şi'n acelaş timp publicând mai multe cărţi religioase, adică: în 1720 *Octoihul*, în 1723 *Evanghelia*, în 1724 *Catavasierul*, în 1725 *Taina sfântului botez* cu o prefaţă a lui, în 1726 *Triodul* săptămânii celei mari şi slujba sfântului Andrei Criteanul cu cheltuiala protopopului bucureştean «popa Nicula ot Prund», în 1728 *Liturghia*, în 1729 *Molitvenicul* sau *Evhologhiul*, în 1731 un *Ceaslov* şi un *Octoih*, iar în 1732 un *Chiriacodromion*[2]).

După scurt timp dela urcarea sa pe scaunul de mitropolit al Ungrovlahiei, Daniil a reparat Paraclisul Sfintei Mitropolii

---

1) *Ghenadie Enăceanu* «Condica sfântă» pg. 108—9 şi *Pr. I. Răuţescu* «Mânăstirea Aninoasa», pg. 72—3. In nota 173 dela pg. 110 a *Condicii sfinte* se mai menţionează următoarele: Daniil care se alege la Buzău a fost călugăr şi apoi egumen la mân. Aninoasa din jud. Muscel. El a fost discipol de călugărie al monahului Teodosie, ctitorul mânăstirii Aninoasa şi dela acesta s'a învăţat a fi cu dor către biserică şi înfrumuseţat cu virtuţi clericale.

2) *N. Iorga* «Istoria Literaturii Române» ed. II, vol. II, pg. 482. Cf. şi Bibliografia Românească veche de *Bianu* şi *Hodoş*, vol. II, pg. 1—45. *Condica Sfântă*, pg. 119—20.

şi a adăogat pe lângă vechiul patron Sfântul Gheorghe, al doilea patron, profetul Daniil. Pictura cea nouă s'a făcut în stil bizantin renăscut. In stânga uşii dela intrare, pe peretele dinspre miază-noapte, a fost zugrăvit chipul său, cu cârje în mână, îmbrăcat în sacos şi cu mitră pe cap[1]).

Daniil a zidit şi'n Bucureşti două biserici, a *Vergului* şi a *Sfinţilor* sau biserica cu *sibile* pe păreţii căreia a fost zugrăvit şi chipul său.

Ambele biserici au avut întemeetori mai vechi, dar căzând în ruină, mitropolitul Daniil a zidit altele în locul lor. Astfel, biserica Vergu cu hramul Sfântul Dumitru a avut de întemeetor pe boerul Vergu şi pe Ancuţa[2]), iar biserica cu sfinţi sau cu sibile pe un preot Fiera, care călugărindu-se mai în urmă, a luat numele de Filotei monah. Acesta a închinat la 15 Februarie 1696 biserica făcută de el, Mitropoliei din Bucureşti şi fostei Mitropolii din Târgovişte «cu tot ce se află într'ânsa cu cărţi, cu odăjdii şi cu locul cât iaste îngrădit cu bolovani şi cu pimniţa de acolea». Pentru întreţinerea bisericii, a dăruit jumătate din moşia sa Băjeşti, de pe apa Mostiştea jud. Ilfov. Popa Fiera a zidit biserica sa cam pe la anul 1680.

După 48 de ani, în locul ei, mitropolitul Daniil a zidit din nou, din temelie, o altă biserică pe care, după cum se spune în pisanie, a zugrăvit-o şi a înfrumuseţat-o cu toată cheltuiala sa punându-i hramul Intrarea în biserică a prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu şi pururea Fecioara Maria, în zilele prea luminatului Domn Io Nicolae Aleandru Voevod, ca să fie în veci pomenire sfinţii sale şi a tot neamului sfinţii sale şi celor ce au ajutat şi celor ce vor mai ajuta. Şi s'au săvârşit în ziua cea dintâi a lunii lui Aprilie leat 7236 = 1728[3]).

Biserica aceasta, există şi'n timpul de faţă. Este numită biserica cu *sibile*, deoarece are zugrăviţi pe pereţii de dinafară sibile şi filosofi din anticitate. Poporul însă a numit-o totdeauna biserica cu *sfinţi*. Este aşezată pe calea Moşilor, la întretăere cu str. Sfinţilor, care de bună seamă şi-a luat numirea

---

1) Condica Sfântă, pg. 120.

2) *Ionescu Gion* «Istoria Bucureştilor», pg. 244.

3) *N. Iorga* «Inscripţii din bisericile României», vol. I, pg. 279. Cf. şi Biserica Ort. Română pe Ian.—Aprilie 1938, pg. 68 şi urmare.

dela această biserică. Biserica a mai fost reparată şi'n decursul secolului al XIX-lea.

Acest vrednic ierarh a fost şi un bun chivernisitor al averilor Sfintei Mitropolii. In timpul păstoriei sale Mitropolia din Bucureşti a primit în dar dela creştinii evlavioşi numeroase case în Bucureşti şi mai multe trupuri de moşie în diferite părţi ale ţării. El însuşi a cumpărat şi alte proprietăţi cu banii Mitropoliei [1]).

O deosebită grije a purtat mitropolitul Daniil faţă de mânăstirea Aninoasa din judeţul Muscel, unde primise de tânăr cinul călugăriei.

A dăruit acestui sfânt locaş 1200 stânjeni de moşie în Urechești, jud. Râmnicu-Sărat, pe care-i cumpărase cu 450 taleri dela Costandin şi Gh. Vărzaru. Chiar în primul an al păstoriei sale, adică în 1720, a cerut Domnului Nicolae Mavrocordat 12 boeri hotarnici cu ajutorul cărora a statornicit în Iulie 1720 hotarele a 8 moşii pe care mânăstirea le avea în judeţul Muscel şi Argeş. In anii următori s'a făcut hotărnicia şi a celorlalte moşii pe care le avea în judeţul Teleorman şi Dâmboviţa. In chipul acesta hotarele moşiilor nu se puteau călca uşor de vecinii lacomi. La statornicirea hotarelor moşiilor din judeţele Muscel şi Argeş, a fost de faţă însuşi mitropolitul Daniil.

Dupăce a luat aceste chibzuite măsuri, prin care căuta să se păstreze neştirbite proprietăţile donate de primul ctitor, monahul Teodosie şi mai în urmă de alţi binefăcători, Daniil s'a îngrijit apoi şi de *restaurarea mânăstirii* [2]).

A mărit ferestrele, a pus pardoseală nouă de piatră, a făcut cele două turle de zid şi pridvorul sau tinda, iar în urmă tot cu cheltuiala lui, s'a zugrăvit din nou întreaga biserică.

A zidit apoi casele egumeneşti dinspre miază-noapte, clopotniţa, chiliile ce serveau de adăpost călugărilor, pivniţe şi alte încăperi pentru păstrat avutul mânăstirii şi pentru primirea oaspeţilor, înconjurând apoi toate aceste clădiri cu ziduri

1) Daniile primite, precum şi moşiile cumpărate sunt arătate amănunţit de G. *M. Ionescu* în lucrarea sa «Istoria Mitropoliei Ungrovlahiei», pg. 321 şi următoare.

2) Tot ce a făcut el pentru Aninoasa, din monografia acestei mânăstiri tipărită de autor în 1933 la Câmpulung Muscel, pg. 76—79.

mari ca de cetate, care au o lungime de 82 metri, iar spre răsărit şi apus câte 54 m. Inălţimea zidurilor este de 8—10 m. Sunt lucrate din piatră şi cărămidă. Casele egumeneşti aveau încăperi. Sub ele erau 2 pivniţi cu boltă de zid. Iată şi inscripţia lor:

«Aceste case den temelie s'au început şi s'au săvârşit, precum să şi văd în zilele prea luminatului Domn Io Nicolae

Mânăstirea Aninoasa restaurată de mitropolitul Daniil între 1720—30.

Alexandru voevod, cu toată cheltuiala prea sfinţitului mitropolit al Ungrovlahiei chir Daniil, fiind călugărit sfinţia sa den aicea. Şi la tot lucru au fost ispravnic Hrisant ieromonah Leat 7231 (=1722) Dechemvrie dni 6» [1]).

In inscripţia dela clopotniţă se arată că mitropolitul Daniil a făcut clopotniţa cu clopotul cel mare şi casele şi chilile şi tot zidul dinprejurul mânăstirii din temelie, ca să fie vecinică pomenire sfinţii sale şi tot neamului sfinţii sale. Lucrările acestea s'au sfârşit în anul 1729.

1) Ibidem, pg. 21, iar la pg. 22 fotografia acestei inscripţii. La pg. 23 ... pe care le dă mitropolitul Neofit, care a vizitat mânăstirea Aninoasa în ... 1746.

Toate lucrările de restaurare şi de îmbunătăţiri făcute d[e] mitropolitul Daniil la Aninoasa au durat 8 ani, adică d[ela]

Clopotniţa mânăstirii Aninoasa, zidită din temelie de mitropolitul Daniil. In stânga se vede o parte din zidul înconjurător, care are o grosime de 1 m. şi înălţimea dela 8—10 m.

1722—1730. Pentru tot ce a făcut acest vrednic ierarh la m[â]năstirea unde primise de tânăr cinul călugăriei, poate fi soco[tit] cu drept cuvânt ca al doilea ctitor.

Chipul lui se vede zugrăvit înlăuntru, alături de chip[ul]

vechilor ctitori, aga Tudoran Vlădescu şi soţia sa Alexandra, care zidiseră biserica încă din anul 1677. Mitropolitul Daniil ţine cu dreapta sfânta mânăstire, iar în mâna stângă are cârja arhierească. E îmbrăcat cu o mantie lungă, iar pe cap poartă mitră, uscăţiv la faţă, cu înfăţişarea plăcută şi blândă. Cu toată silinţa ce mi-am dat, pictura nefiind bine conservată, n'am putut să scot o bună fotografie.

Vrednicul ierarh n'a dat uitării nici mânăstirea Câmpulungului la care era închinată Aninoasa. In lista de călugări a mânăstirii din capitala judeţului Muscel e trecut şi numele lui Daniil ieromonah, *«care s'au făcut episcop Buzăului la leat 7225 (=1716) Octomvrie şi mitropolit la leat 7227 (=1719) August 19»* [1]).

Din actul cu data de 4 Februarie 1696, dat la capitolul *«Via mânăstirii Glavacioc»* se poate vedea că orăşenii Câmpulungeni au chemat şi *pe popa Daniil Topoloveanu care iaste fecior lui Manole comisu,* ca să dea mărturie privitoare la această vie, deoarece el era dintre moşnenii dealului. Nu se precizează dacă l-au chemat dela Aninoasa, sau dela mânăstirea Câmpulung. Cu multă probabilitate el se găsia atunci în Câmpulung

Legăturile apropiate pe care le avea Aninoasa cu Câmpulungul, la care cea dintâiu era închinată încă din 1682, îngăduiau ca mulţi călugări să se mute dela o mânăstire la alta, iar după o şedere de câtva timp, să se retragă iarăşi în locul de unde plecaseră. Aşa se explică de ce mulţi călugări dela Aninoasa, în frunte chiar cu monahul Teodosie ctitorul, sunt trecuţi în lista de călugări ai mânăstirii Câmpulung.

Iată de ce manuscrisul extras din *«A păcătoşilor mântuire»* scris în 1698 de *Daniil dela Câmpulung* [2]) poate fi socotit cu drept cuvânt scris chiar de viitorul mitropolit al Ungro-vlahiei, călugărit de tânăr la Aninoasa şi aflat la mânăstirea Câmpulung către sfârşitul secolului al XVII-lea, spre a se reîntoarce iarăşi la Aninoasa în 1704 când a fost orînduit egumen. De bună seamă că el a stat câtva timp şi la mânăstirea Câmpu-

---

1) Această listă conţine numele a 205 călugări şi e trecută către sfârşitul pomelnicului scris în 1831 când era egumen arhiereul Filaret Beldiman.
2) *N. Iorga* «Istoria Literaturii Române», I, pg. 435.

lung, căci altminteri n'ar fi fost trecut în lista de călugări d
această mânăstire. Nu poate fi confundat cu un alt călu
care ar fi avut acelaş nume, deoarece se precizează în drep

Mitropolitul Daniil zugrăvit ca ctitor la Biserica cu sfinţi.

numelui său data când a fost ales episcop al Buzăului şi al mitropolit al Ungro-vlahiei.

In pomelnicul ce-a lăsat la mânăstirea Câmpulung «pe

a sfinţiei sale şi a părinţilor sfinţii sale veacinică pomenire», se arată că a dăruit acestei mânăstiri moşia Şerbăneşti din judeţul Dâmboviţa. Moşia aceasta avea o întindere de 1200 de stânjeni, dintre care 100 i-au fost dăruiţi, iar 1100 i-a cumpărat la 1 Decemvrie 1723 dela Grigore Greceanu cu 375 taleri [1]).

Prin această danie a căutat pedeoparte să-şi arate recunoştinţa către sfântul locaş unde a trăit şi el câtva timp, iar pe de alta, a căutat să îndatoreze pe egumenii dela Câmpulung ca să se îngrijească şi mai mult de ctitoria sa şi a monahului Teodosie, pe mirenie marele clucer Tudoran Vlădescu [2]).

Vrednicul ierarh şi-a făcut cu prisosinţă datoria faţă de mânăstirea Aninoasa pe care ctitorul întemeetor i-o lăsase *«ca să-i fie purtător de grije în toată viaţa sfinţii sale»*. Inălţat prin meritele sale mai întâiu în scaunul episcopal de Buzău şi apoi în cel de mitropolit al Ungro-vlahiei, nu numai că n'a uitat sfântul locaş unde a primit de tânăr cinul călugăriei, dar s'a şi străduit să-l împodobească, să-i aducă însemnate îmbunătăţiri şi să-i dea o aşezare temeinică.

Timpul cât a păstorit, adică din 1719—1732 e un timp în care biserica Ungro-vlahiei a progresat din toate punctele de vedere. Averea i-a fost bine administrată şi mărită prin numeroasele danii primite şi prin cumpărăturile făcute. Capitala ţării e înzestrată de el cu două biserici, iar judeţul său natal cu dania ce a făcut la mânăstirea Câmpulung şi cu restaurarea Aninoasei.

Prin tipărirea cărţilor religioase de care s'a amintit, mitropolitul Daniil se dovedeşte un vrednic urmaş al înaintaşului său Antim Ivireanu. El a luat îndată măsuri ca să se înfiinţeze pe lângă Sf. Mitropolie o nouă tipografie deoarece, după cum spune D-l N. Iorga [3]) «împrejurările războiului făcură ca slovele Mitropoliei chiar să fie amanetate la un negustor din Făgăraş, *dela care le cerea înapoi în zadar Mitropolitul Daniil la 1721*».

Acest bun Român şi-a dat toată silinţa să tipărească în româneşte *toate cărţile de slujbă*, adică: catavasier, octoih,

---

1) Acad. Română, Ms. 3683, pg. II dela fila 201.
2) Amănunte privitoare la acest bogat boer muntean se găsesc în monografia Aninoasei, pg. 13—21 şi 34—67.
3) *Istoria bisericii româneşti*, vol. II, ediţia I-a, pg. 104.

evanghelie, liturghie, ceaslov şi molitvenic. Cărţile acestea er[illegible] foarte mult cerute în toate ţinuturile locuite de Români. Tip[illegible] grafii de care s'a slujit acest ierarh au fost: *Sava*, egumen[illegible] Român dela biserica Antim şi preotul *Stoica* [1]). In interval [illegible] mai de 5 ani, octoihul a fost tipărit în două ediţii (1726 [illegible] 1731) cerute foarte mult şi în Ardeal.

Până la apariţia monografiei mânăstirii Aninoasa, în [illegible] o lucrare cunoscută nu s'au publicat ştiri privitoare la origi[illegible] şi familia acestui mitropolit. Au fost autori cari au afirm[illegible] greşit că el se trage din familia boerilor Vlădeşti. Se ştia d[illegible] că a fost călugăr şi egumen la Aninoasa, înainte de a fi al[illegible] episcop de Buzău şi apoi mitropolit al Ungro-vlahiei.

In monografia Aninoasei, pe baza materialului restrâns [illegible] care l-am avut atunci la îndemână, am făcut afirmaţiunea că [illegible] fost fiul lui *Manole comis din Topoloveni*. Pe baza materialul[illegible] documentar primit în urmă dela Moscova, unde a fost dus [illegible] timpul războiului, am putut dovedi precis că în adevăr ac[illegible] ierarh este născut în Topoloveni. La acest capitol am dat şi al[illegible] lămuriri asupra familiei sale, veche familie boerească stăp[illegible] nind în secolul XVII partea de nord-est a satului Topolove[illegible] Cu acest vrednic ierarh, cu frumoase sentimente naţionale, [illegible] poate mândri nu numai satul său natal şi judeţul Muscel ca[illegible] pecât cunosc, n'a mai dat ţării un alt mitropolit, dar se po[illegible] mândri cu el întreg neamul românesc. Deşi a trăit într'un ti[illegible] când influenţa grecească prin Domnii fanarioţi ajunsese aşa [illegible] mare, el totuşi a dovedit că mai înainte de toate e *Român*.

---

1) *N. Iorga*, ibidem, pg. 109—110.

CAPITOLUL VI.

BOERII TOPOLOVENI

S'a arătat la capitolul precedent că în a doua jumătate a [se]colului al XVII-lea stăpânia partea dinspre miazănoapte a *[T]opolovenilor*, Manole comisu cu cei doi fii ai săi: Radu pahar[nic] şi Dimitraşcu logofăt. Cel dintâiu şi-a vândut dreptul său tot [m]ânăstirii Nucet, care avea partea de sud a satului. Cel de al [d]oilea, Dumitraşcu logofăt, călugărit în urmă şi numit după [a]ceea *popa Daniil Topoloveanu* sau *ieromonah Daniil fiul lui [M]anole comis ot Topoloveni*, şi-a lăsat partea sa celor 2 copii [p]e care i-a avut până a nu se călugări: Radu şi Marica.

Marica a luat în căsătorie pe jupân Gheorghe dela Ianina, [n]umit mai în urmă Topoleveos sau Topoloveanu. Acesta a venit [î]n Topoloveni către sfârşitul secolului al XVII-lea. După cum [a]rată şi D-l V. Papahagi într'un documentat studiu al său publicat în Revista Istorică [1]), către sfârşitul secolului al XVII-lea mulţi negustori Greci erau stabiliţi în Valahia, făcând unii din ei comerţ cu ceară, pe care o trimiteau tocmai la Veneţia. Unii din aceşti negustori erau *Greci dela Ianina*, alţii Aromâni din Moscopole.

Nu mai încape nici o îndoială că şi «jupân Gheorghe dela [Ia]nina» venit în Topoloveni în timpul domniei lui Brâncoveanu, [e]ra Grec. El chiar se şi iscăleşte pe o Evanghelie, cu litere greceşti. Ce putea să-l aducă pe el în Topoloveni? Răspunsul la aceasta nu poate fi altul decât: sau afacerile sale negustoreşti. [s]au vr'o rudă a lui care era călugăr la mânăstirea Nucet, pro-

---

1) Pe Aprilie—Iunie 1933.

prietara părţii de jos a Topolovenilor numită şi Nuceteanı
Poate că jupân Gheorghe va fi ţinut cu arendă mult timp
ceastă parte şi plăcându-i locul unde erau vii aşa de frumoa
a căutat să ia în căsătorie pe Marica, fata lui Daniil călugăr
care stăpânia partea de miazănoapte a satului. Din document
reproduse la capit. precedent s'a putut vedea că Marica, so
lui jupân Gheorghe, era fiica acestui călugăr şi că ea mai av
şi un frate numit Radu.

Când s'a făcut căsătoria nu se poate şti, dar de bună sea
în preajma anului 1695. Jupân Gheorghe trebue să fi fost
cu vază şi cu bună stare, căci altminteri n'ar fi putut lua
căsătorie fiica unui boer, care era stăpânul unei părţi înse
nate din Topoloveni. Ce s'o fi făcut în urmă Radu sluger, f
tele Marichii, n'am putut descoperi.[1]).

La scurt timp după căsătorie, jupân Gheorghe şi jup
neasa lui Marica, zidesc o biserică pe moşia lor, biserică care
păstrează până în timpurile de faţă. Despre acest sfânt locaş
va vorbi amănunţit la capit. «*Cultul religios*». Printre ctitori
vede zugrăvit şi jupân Gheorghe cu jupâneasa lui Marica.

Jupân Gheorghe, după cum se arată şi 'n pisania din pr
vorul bisericii pe care el a zidit-o în anul 1706, a avut trei
pii: pe Maria, Istrate şi Radu. Dacă Maria a ajuns sau nu
vârstă de căsătorie, n'am putut afla. Istrate s'a căsătorit avâ
de soţie pe Safta — din ce neam se trăgea n'am putut afla
şi rangul de *vtori* (= al doilea) *postelnic*. Iată-l dar intrat
rândul boerilor români.

Ştiri mai multe se găsesc privitoare la al doilea fiu al
pânului Gheorghe numit *Radu Topoloveanu*. Din actele ce
vor da mai jos, rezultă că şi el era «*biv logofăt za vistier*
şi că avea de soţie pe jupâneasa Păuna, fiica lui Bârcă Cojes
având moşie de zestre în judeţul Ilfov. Jupâneasa Păuna
vară primară cu Ştefan Văcărescu «biv vel vornic za Târ
vişte». Ei aveau şi un fiu numit Constantin. — Pentru ca
lui jupân Gheorghe să aibă aceste ranguri boereşti trebue
fi folosit şi ei mijloacele de atunci, adică dări de bani, sau

1) Cu multă probabilitate el şi-a vândut partea cumnatului său Gheor
căci urmaşi de ai săi nu mai arată nici un document că ar fi mai avut n
în Topoloveni.

vântul bun pus pentru ei de vr'un mare dregător al curţii domneşti.

Iată câteva acte privitoare la Radu Topoloveanu: [1])

Radu Topoloveanu, biv logofăt za vistierie, împreună cu «jupâneasa mea Păuna, fica răposatului Bârcă Cojescu biv vel

Jupân *Gheorghe Topoloveanu* cu jupâneasa lui *Marica*, jupân *Istrate Topoloveanu* cu jupâneasa *Safta* şi cu copii lor Ştefan şi Iordache, cum sunt zugrăviţi în biserica veche din Topoloveni (cătunul Inuri).

«Logofăt, dat-am această adevărată scrisoare la mâna dumnea- «lui *cumnatului Ştefan Văcărescu*, biv vel vornic za Târgovişte, «ca să fie de bună credinţă că având noi trebuinţă de bani, «mers-am la dumnealui de a noastră bună voe. Ne-am tocmit şi «ne-am aşezat cu dumnealui şi i-am vândut jumătate de moşie «dela Cojeşti ot sud Elhov [2]), oricâtă să va alege de peste tot

1) După ms. Academiei Române No. 260, fila 45—47.
2) Adică Ilfov.

«hotarul cu casele cele de piatră cu pimniţa, cu grădina, cu via «şi cu alte namestii ce mai sânt împrejur şi cu heleşteele a- «mândouă, atât cel de lângă casă, cât şi cel dela Pasărea şi cu «moara de acolo. Toate acestea să le ţinem din două, tocmindu- «ne cu dumnealui drept bani gata tl 1125 noi şi ne-au dat dum- «nealui aceşti bani toţi deplin în mânile noastre, făcând pe «dumnealui părtaş şi frate cu noi pe toate aceste ce s'au zis «mai sus, mai căzându-se dumnealui *fiind văr primar cu jupă- «neasa mea Păuna.*

«Drept aceea am dat această scrisoare a noastră la mâna «dumisale, ca să aibă a stăpâni aceste toate din două cu noi, «să fie dumisale moşii ohabnice şi nestrămutate în veci, întărind zapisul acesta cu pecetea şi iscăliturile noastre, puindu-se şi «alte obraze mărturii vrednice de credinţă. Şi am scris eu Cos- «tandin logofăt cu zisa dumnealor. Mai 30 leat 7251 (= 1743).

Radu Topoloveanu biv logofăt za vistierie.

Eu Păuna

Ştefan Băjescu mărturie, Stanca Băjasca.

Dintr'un alt zapis cu data de 24 Mai 7255 (= 1747) se poate vedea că *Radu Topoloveanu* cu soţia sa Păuna au vândut partea de casă cu grădina, cu via şi cu heleşteul, care este şi stricat drept bani gata taleri 1077 şi jumătate şi au luat toţi banii deplin.

Deci de acum înainte să aibă a stăpâni dumnealui casele «cu totul,, cu toată grădina i via i eleşteul, pentrucă le-am vân- «dut dumisale (adică lui Ştefan Văcărescu) de a noastră bună «voe, iar jumătate de moşie cu eleşteul dela Pasărea pe jumă- «tate i cu moara pe jumătate, au rămas să fie supt a noastră «stăpânire».

Radu Topoloveanu biv logofăt za vistierie

In anul 7258 (=1750), *Radu Topoloveanu* cu soţia Păuna şi cu feciorul lor Constantin, mai vând lui Ştefan Văcărescu o sumă de stânjeni de moşie dela Cojeşti împreună cu casele cele de piatră şi cu 2 heleştee, unul în apa Pasării şi altul lângă case. Moşia era moştenită dela Bârcă Cojescu, tatăl Păunii. Mai aveau în Cojeşti numai 261 stânjeni de moşie pe dinsus de dumnealui, pe care-i vând în taleri 195 şi jumătate, aşa că nu le-a mai rămas nimic.

Istrate Topoloveanu şi cu soţia sa Safta, având în faţă 2 copii, pe Ştefan şi Iordache, sunt zugrăviţi în biserica zidită de tatăl lor în cătunul Inuri la anul 1706. Celalt fiu al lui jupân Gheorghe ,adică Radu cu soţia sa Păuna şi fiul lor Constantin nu sunt zugrăviţi. Probabil ei se mutaseră în alt loc.

Dupăcum se va vedea mai amănunţit la capitolul «*Cultul religios*», când se va vorbi despre această biserică, *Şerban Topoloveanu,* nepot de fiu al lui Gh. Topoloveanu, zugrăveşte din nou biserica la anul 1767 când domnia Alexandru Scarlat Ghica. El a fost feciorul cel mai mare al lui Istrate Topoloveanu. care a mai avut şi alţi 2 băeţi, pe Ştefan şi pe pe Iordache.

Chipul boerului Costandin Vlădescu *vtori* (= al doilea) *comis* cu soţia sa Stanca şi cu copilul Matei în faţă, zugrăviţi pe peretele dinspre miazăzi, ne face să presupunem că a fost rudenie apropiată cu ctitorii, adică cu boerii Topoloveni. Acest Vlădesc este zugrăvit şi la mânăstirea Aninoasa, tot pe peretele despre miazăzi [1]). Mânăstirea aceasta s'a zugrăvit în 1723, aşa dar cu 44 ani înaintea bisericii din Topoloveni.

Pentru prima oară am întâlnit numele lui *Şerban Topoloveanu,* în hotărnicia ce s'a făcut la 18 Decemb. 7258 (=1749) pentru moşia Viţicheşti, proprietate a mânăstirii Cozia. La această hotărnicie a fost de faţă şi Şerban Topoloveanu, care avea cumpărătoare şi 'n hotarul Viţicheştilor un loc cu latura dinspre răsărit 40 stânjeni, iar la mijloc 50 stânjeni. [2]).

Documentele din a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, fac cunoscute numele mai multor boeri Topoloveni, fără însă a arăta precis filiaţiunea lor, care s'ar putea reconstitui numai dacă aceşti boeri şi-ar fi păstrat documentele de familie. [3]).

După felul şi locul în care sunt zugrăviţi în biserică, Şerban Topoloveanu a avut următorii copii: Ilie, Mihai şi Şerban. Mihai avea şi el în 1767 un copil numit Radu, iar Şerban era căsătorit cu Safta având şi el 3 copii: Ion, Manole şi Andrei,

---

1) *Preot I. Răuţescu.* Mânăstirea Aninoasa, pg. 16.
2) Arhivele Statului. Condica mânăstirii Cozia, fila 219 şi urmare.
3) La Academia Română şi la Arhivele Statului i-am găsit menţionaţi mai ales în documentele mânăstirii Nucet.

deasemeni şi o fată al cărei nume nu este arătat, căsătorită cu Alexandru biv vel cafegiu.

Ştirile acestea privitoare la boerii Topoloveni, rezultă după cum sunt zugrăviţi în biserică. Documentele contimporane ne descoperă şi alte nume. Acestea se vor arăta în cele de mai jos.

Jupân Constantin Vlădescu, jupâneasa lui Stanca şi copilul lor Matei.

La 15 Sept. 1774 divanul Ţării Româneşti dă o porunc[ă] către ispravnicii Muscelului, că toată dijma şi otaştina din *de[a]lul Topolovenilor* atât după partea mânăstirii Nucet, cât şi după partea lui *Mincu Topoloveanu* să se strângă la un loc până ce se va hotărî moşia. [1]) Acest Mincu, cu cinci ani mai târziu, la

1) Academia Română ms. 1055.

28 Februarie 1779, este orînduit judecător al judeţului Muscel. [1]).

Următorul document arată ce inimă avea Mincu Topoloveanu:

Prea înălţate Doamne,

Jăluesc milii şi bunătăţii Măriei Tale două sate ce sântem lăcuitori pe moşia Sfintei mănăstiri Nucet din sud Muscel pentru un boer anume serdar *Mincu Topoloveanu,* fiindcă este moşia lui alături şi noi lăcuitorii ne caută să fugim că dumnealui are ca la 100 de porci i bivoli i herghelii de cai şi aceste toate le ţine pe moşia sfintei mânăstiri şi vara şi iarna că primăvara punem bucate şi dumnealui le mănâncă cu porcii, că le semănăm de câte 3—4 ori şi ce să mai face până toamna, ni le mănâncă şi rămânem muritori de foame. Acum au băgat porcii în moşie cu sila şi unde avem noi lăcuitorii câte un petec de livezue, ni-l râmă porcii dumnealui şi ne mor vitele de foame că nu avem ce cosi, iar dumnealui numai o vită a unui locuitor d'ar prinde în moşia lui, întâi să pune şi o bate şi-i ia gloabă şi primăvara când este să eşim la plug, ne găseşte boii în câmp şi ni-i ia şi-i pune la plugul lui şi-şi face arătura cu dobitoacele noastre şi noi nu îndrăznim nici să mergem să-i cerem, până când îi lasă de voia lui. Ci cu lacrămi ne rugăm milii şi bunătăţii Măriei Tale, prea luminate Doamne, ca să te milostiveşti asupra noastră şi cum va fi mila Măriei Tale.

Noem. 13 leat 1794.

Şi sântem robii Măriei Tale
Eu unchiaş Radu Scovardă
Eu Ene pârcălab
Eu Costandin Jalbă.
Eu Busioc
Eu Vasile pârcălab
Eu Samoil
Eu Nică Vişină
Eu Coman Ungureanu
Eu Stan, cu Vasile [2])

In unele documente Mincu Topoloveanu e trecut cu rangul boeresc de clucer, iar în altele (ca cel de mai sus) cu rangul de serdar.

Către sfârşitul secolului al XVIII-lea, documentele pomenesc adeseori numele boerului *Scarlat* Topoloveanu. Al cui fiu a fost nu se poate preciza. El a avut o fiică numită Stanca care

1) Arhivele Statului. Condica No. 8 a lui Alexandru Ipsilante, fila 2.
2) Arhivele Statului. Mânăstirea Nucet, pachetul 22, documentul 8.

s'a căsătorit cu medelnicer Toma Leurdeanu, fiul clucerului N colae Leurdeanu. Ca zestre a primit partea de moșie a lui Sca lat Topoloveanu, care pare că a fost văr cu postelnicelul Mat Topoloveanu și cu clucerul Mincu Topoloveanu. La 1811 Tor Leurdeanu, după moartea primei sale soții numită Stanca,

Vedere de pe peretele dinspre miazănoapte al bisericii cu figuri și inscripții aproape șterse.

căsătorește a doua oară cu altă Topoloveancă numită Catin Aceasta era fiica cluceresii Smaranda, soția lui Mincu Topo veanu. Primește și aceasta de zestre toată partea din deal a lu Mincu Topoloveanu. Consimt la această înzestrare și frații adică: Costandin, Ion și Ilie Topoloveanu. Din cele 3 părți care boerii Topoloveni le aveau în hotarul satului, Toma Leu deanu stăpânia așa dar cea mai mare parte, adică ¾, iar re tul de ¼ rămăsese în stăpânirea lui Matei Topoloveanu.

O vie din Topoloveni a dat-o în 1840 Toma Leurdeanu de zestre lui serdar Ghiță Izvoreanu, care a luat în căsătorie pe o soră a lui numită Bălașa. Restul proprietății îl vinde medelnicereasa Catinca Leurdeanu cu fiii săi: Stratonic sau Stroe Leurdeanu și Alecu Leurdeanu, clucerului Scarlat Urlățeanu, în anul 1847 Septemvrie 17. Partea aceasta de moșie s'a numit după aceea și Urlățeanca.

Fiul lui Matei Topoloveanu, care rămăsese cu moșia nevândută, se numia Mincu. Spre a se deosebi de unchiul său, care a trăit în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea i se mai zicea și *Mincuță,* sau Mincu sin Matei Topoloveanu. Celălalt e cunoscut mai mult cu numirea de clucerul Mincu.

Mai multe acte în care se vorbește despre Mincu sin Matei Topoloveanu, care a trăit în prima jumătate a secolului al XIX-lea se dă la capitolul «*Acte vechi*». Din ele se poate vedea că a avut deseori neînțelegeri cu egumenul mânăstirii Nucet pentru hotarele moșiei. Deasemeni se mai poate vedea că a avut proprietate și'n satul Pietrari din jud. Dâmbovița, pe care a vândut-o căminarului Costache Mavrocordat în anul 1820.

In Topoloveni Mincuță Topoloveanu avea 15 clăcași, după cum rezultă din catagrafia făcută la anul 1837.

Intre 1831—1836 au fost mai multe neînțelegeri între Leontie îngrijitorul schitului Mărculești sau Flămânda din Câmpulung și între Mincu Topoloveanu[1]). In Noemvrie 1831 Leontie s'a plâns la prezidentul judecătoriei de Muscel arătând că schitul său avea o vie cu două locuri, pe care o stăpânia coconu Mincu Topoloveanu fără nici un drept. In 1832 a răspuns foarte pe larg Mincu Topoloveanu din Pitești unde «*se afla de 10 zile zăbovit în meremetul casii*», arătând că și egumenul ar fi luat venit din moșia lui, nu numai el din a schitului. Neînțelegerea a ajuns și la înaltul Divan. Mincu s'a jeluit că din potrivă, schitul a făcut călcare în moșia lui. In 1834 el s'a plâns «pentru necinstirea ce i s'a făcut», când a fost ridicat de acasă. Doria *izbrănirea* pricinii, dar cu toate acestea n'a voit să se ducă la București nici în acel an, așa că schitul se afla în mare pagubă. El avea moșie spre Vițichești unde îndreptase linia ho-

1) Toate acestea arătate pe larg în dosarul jud. 4661/1831 dela Arhivele Statului (jud. Muscel).

tarului şi călcase partea schitului. Lucrul acesta l-a arătat ... 1835 epitropul numit Bratu Constantin.

Via schitului Mărculeşti se alătura cu via sfintei mân... tiri Cozia şi mergea cu lungimea până în drumul Cârcinovu... în dreptul crucii de piatră, unde se hotărăşte cu moşia Topo... veni. Mincu susţinea că via se întinde numai până în cruc... dela Cireş.

Tocmai în 1836 s'a dat în sfârşit hotărîre în favoa... schitului.

In 1832 Mincu Topoloveanu a avut neînţelegere şi cu I... Alexeanu din Câmpulung, care ţinea în căsătorie pe o soră ... lui numită Marghioala. Aceasta primise ca zestre o sumă ... stânjeni din moşia câmpul *Topoloveni.* Ion Alexeanu se înt... sese şi în moşia lui Mincu unde a făcut şi o cârciumă pe a... loc călcat. Mincu a cerut să-şi pună binaua pe moşia lui, iar ... pe acel loc călcat.

Iscălesc pe lângă Mincu Topoloveanu şi verii lui: *Costac... Ion* şi *Ilie Topoloveanu.* S'a dat poruncă ca să se oprească ... crarea binalei până se va hotărî locul [1]). Tot în 1832 a mai av... neînţelegere Mincu Topoloveanu cu Costache Cornăţeanu p... tru un codru de loc[2]). In 1833 Mincu Topoloveanu este reclam... de Toma Leurdeanu că i-ar fi împresurat o parte din mo... lui. In jalba pe care o înaintează judecătoriei, Mincu arată ... n'a făcut nici o călcare ci se cunoaşte el năpăstuit. Cere să ... facă cercetare; locul se numia *Valea Cacovei.* Se arată în ac... stă jalbă că mama lui Mincu se numia Catinca [3]).

Tot din dosarele judecătoriei de Muscel [4]) pe 1833 mai r... zultă că Mincu era cumnat cu Ştefan Pârâianu din judeţul Do... Acesta primise la căsătoria sa cu Smaranda 400 stânjeni ... moşie în jud. Ialomiţa. Moşia aceasta n'aducea venit şi de ac... s'a vândut.

Mincu sau Mincuţă Topoloveanu avea în 1833 un dasc... pentru învăţătura copiilor fui — supus britanic — numit Pav... Gheorghiadis. Acesta s'a plâns la marea vornicie împotriva ...

---

1) *Arhivele Statului.* Dosar judecătoresc vechiu 275/1832, jud. Muscel
2) ibidem, dosar 14649/1832.
3) ibidem, dosar 7870/1833.
4) No. 7909, ibidem.

...ncu, care nu i-ar fi dat simbria şi l-a bătut. Din o listă de so... ...teli pe 1833 se poate vedea că dascălu primia simbrie 300 lei

Iancu Topoloveanu cu soţia sa Sultana, născută Lerescu din Bădulești (Dâmbovița).

...pe an pentru învăţătura copiilor. Alte amănunte privitoare la ...acest dascăl, se vor da atunci când se va vorbi despre şcoală.

Desigur că acest Mincu a murit în altă parte, căci mor...mântul său nu este la biserica din Topoloveni. In 1840 nu mai ...tria, deoarece statistica făcută în acel an nu-l mai aminteşte.

Fiul său Iancu sau Ion M. Topoloveanu născut în 182
mort în 1881 e îngropat în curtea bisericii celei vechi din
tunul Inuri. Se va arăta la capitolul «Cultul religios» că a

Grigore Topoloveanu, născut 1864 şi † 1918 (demisionat din armată).

proprietar s'a îngrijit să aducă preot la biserică în 1848, du
moartea preotului Dumitrache Dinu răpus de holeră în v
acelui an.

Ultimii boeri Topoloveni în linie bărbătească, depărt

pol de sat, au fost: Ilie Topoloveanu care se găsia în 1892 administrator la corpul II armată şi Grigore Topoloveanu, loco-

Ilie Topoloveanu născut în 1865.

tenent în reg. 28 infanterie. Mama lor numită Sultana Topoloveanu, fostă soţie a lui Ion M. Topoloveanu decedat în 1881, a dat de zestre toată partea ei de moşie din hotarul Topolovenilor

în suprafaţă ca de 100 pogoane mari, fiicei sale Eliza căsă-
rită în 1885 cu G. Tănăsescu. Cei doi băeţi Ilie şi Grigore
consimţit mai în urmă aşa că boerii Topoloveni după 2 se-
dela venirea strămoşului lor jupân Gheorghe Topoloveanu,
mai stăpâniau nici o parte de moşie, moşia lor fiind în cea
mare parte vândută, sau dată de zestre. După cum se va ve-
la capitolul *«Evoluţia proprietăţii»*, cea mai mare parte din
şia boerilor Topoloveni a ajuns în mâna sătenilor, iar o m
parte la mai mulţi proprietari mijlocii.

*
* *

Inainte de a încheia acest capitol, se mai dă câteva a
nunte privitoare la Mincuţă Topoloveanu. Bătrânii cari
apucat în viaţă spun că era potrivit la statură. Cu mare g
tate şi-a făcut o moară pe apa Cârcinovului. A adus ţigani
Râncaciov de au săpat iazul morii. Moş Iţă, născut la 182
văzut pe boerul Mincu îndemnând pe ţiganii cari lucrau la
Aceştia erau foarte răi. Sâmbătă seara, când nu le plătia,
caleaşca boerului şi se plimbau cu ea pe drum. Boerul f
cum putea şi îi împăca. Lângă moară, erau casele în car
cuia. Morar avea pe moş Iţă, care la adânci bătrâneţe şti
povestească multe despre fostul său stăpân.

Despre Costache, Ion zis şi Iţă şi despre Ilie, verii
Mincuţă Topoloveanu şi feciorii clucerului Mincu din sec
XVIII, bătrânii povestiau următoarele:

Iţă (Ion) şi Ilie nu s'au căsătorit. Erau un fel de haid
plecau în ţară bine armaţi cu pistoale, călări pe cai buni şi
fesuri pe cap. Costache avea case cu beciu înconjurate cu
de piatră. Fiind mai bogat decât ceilalţi fraţi, avea un tun
cireş. Când punea masa, da cu tunu de auzia atât Iţă care s
sus pe deal în o casă făcută din ostreţi, cât şi Ilie care a
moară în apa Izvorului de lângă Argeş. Iţă cobora pe Dobr
trecea puntea de pe apa Cârcinovului ai cărei pari se văd
acum, iar Iliuţă venia călare pe un cal fără splină, care să
ca o pasăre peste zidul curţii [1]).

1) Povestiri culese dela bătrâni de preotul Mirea Popescu. Despre
mai adaogă că era un bun crescător de cai, pe care-i vindea la *olacul* p
Costache trăia şi 'n 1844 fiind trecut în catagrafia făcută în acel an,
murit după 1840, iar despre Ilie documentele nu mai pomenesc nimic înc
anul 1837.

CAPITOLUL VII.

ACTE VECHI

A. *Secolul XVII.*

1) 7150 (= 1641) Octomvrie 23 — *Regest* —

O carte a lui Matei Basarab voevod dată mânăstirii Nucet
ca să ia dela tot omul de pe moşia mânăstirii *Topoloveni*, vină-
rici din 15 vedre o vadră. Să ia şi vinăriciul partea domnească
din 10 vedre o vadră [1]).

Din acest document rezultă că în calitate de proprietară a
pământului, mânăstirea lua dela cei ce avea vii din 15 vedre
una. Tot ea mai lua şi din 10 vedre una, *vinăriciul domnesc*, hă-
răzit de Domnii mai vechi prin diferite hrisoave.

2) 7159 (=1651) — *Regest* —

Altă carte tot a lui Matei Basarab, din care se vede că e-
gumenul dela Nucet s'a plâns lui Vodă că pecetluind buţile în
care era strâns vinăriciul, cei ce le duceau la mânăstire spăr-
geau peceţile şi beau din acel vin. Poruncă a Domnului ca toţi
să urmeze *după dreptate* şi să nu mai spargă peceţile [2]).

3) 7171 (=1662) Decemvrie 3 — *Regest* [3]) —

Hrisov al lui Grigoraşcu Ghica voevod, pentru *vinăriciul
din dealul Topolovenilor*, cu foarte multe ornamente. Sus, la

1) Arhivele Statului. Mânăstirea Nucet, pachetul 3, documentul 17. —
Din alte hrisoave amintite când s'a vorbit despre proprietatea mânăstirii Nucet,
s'a văzut că pentru vinăriciul boeresc adică al proprietarului, cultivatorii de vii
dădeau din 20 vedre una. Darea aceasta nu era deci uniformă, ci după în-
voială pe când *vinăriciul domnesc* a fost totdeauna din 10 vedre una, sau plătit
în bani.

2) *Acad. Română*, ms. 1055.

3) *Arhivele Statului.* Mânăstirea Nucet, pachetul III, documentul 5.

mijloc, o aquilă cu crucea în cioc şi multe litere aurite. Ori-
nalul slavon şi apoi traducere — ...«ca să fie sfintei mânăst
«tot vinăriciul domnesc din dealul Topolovenilor şi tot venit
«din tot satul Topoloveni, din hotar până în hotar, pentru
«acest vinărici fost-au dat şi miluit şi adaos la sfânta mânăst
«mai sus zisă... iar domnia mea vă dă de ştire tuturor deleni
«câţi veţi avea vii pe acest pământ al sfintei mânăstiri Nu
«din dealul Topolovenilor să aveţi a dare tot vinăriciul pe ca
«am zis mai sus şi să-l aduceţi voi cu carele voastre la sfân
mânăstire, care vinărici l-am fost dat şi l-am adaos la sfân
«mânăstire Nucet, precum am văzut domnia mea şi cărţile al
«fraţi Domni care au fost mai dinainte vreame.

Se amintesc apoi hrisoavele anterioare ale lui Radu Mi
nea, Gavril Movilă etc. cu rugăminte ca să fie întărit şi cu bl
tem contra celor ce nu l-ar ţine în seamă.

4) 7178 (=1669) Octomvrie 18 — Regest —

Zapisul celor ce au vii în dealul Topolovenilor pe ca
dau la mâna egumenului mânăstirii Nucet ca să plătească
năriciul domnesc în bani, câte bani 30 pă vadră [1]).

Din acest zapis se poate vedea că'n 1669 o vadră de
era preţuită numai 30 de bani.

5) 7178 (=1669) Octombrie 18 — Regest —

Aşezământ al orăşenilor din Câmpulung ca în loc de
să dea la mânăstire câte 30 bani de vadră, pe jumătate la
botează şi cealaltă jumătate la Sfântu Petru [2]). In aceeaşi
aşa dar, Câmpulungenii se învoesc cu mânăstirea ca atât p
tru ceeace i se cuvinea ca stăpână a pământului în care
aveau vii, cât şi pentru vinăriciul domnesc, să plătească
bani, iar nu în natură.

6) 7198 (=1690) Iunie 27 — Regest —

O carte a lui Constantin Brâncoveanu din care se po
vedea că în 1690 vinul oamenilor a fost băut de *Nemţi* [3])... n
vrut să-şi dea vinăriciul zicând că vinul lor l-au băut Nem
«de care lucru de au băut vinul Nemţii, nu l-au băut dela
«năstire, ci l-au băut dela casele lor». Trebuia să-şi plătea
vinăriciul la vreme, adică în toamnă [4]).

7) 7199 (=1691) Ianuarie 16 — Regest —

1) *Academia Română*, ms. 1055, fila 132 şi urmare.
2) *Arhivele Statului.* Mânăstirea Nucet, pachetul 20, documentul 26.
3) In acel an au fost multe oşti nemţeşti în ţară, parte din ele in
încă din anul precedent 1689.
4) Arhivele Statului. Mân. Nucet, pachetul 20, documentul 36.

O carte a lui Constantin Brâncoveanu dată mânăstirii Nucet, ca să apuce pe toţi oamenii cari au vii pe moşia mânăstirii să plătească vinăriciul în bani, căci aşa s'au legat în toamna trecută, după Boboteaza Domnului; — «a văzut Domnia Mea şi «cărţile lor de legătură la mâna egumenului. Intâmplându-se «greu mare cu oştile ce au căzut asupra ţării, ei n'au plătit la «vreme, când le-au fost legătura ca să-şi dea vinăriciul».

Egumenul arată că mânăstirea a rămas în multă lipsă, că i s'au luat bucatele, oile şi râmătorii şi alt tot ce au avut, n'a mai avut alt ajutor la mânăstire de pe nicăeri, afară de acel vinărici... să-şi vândă vinurile şi să dea banii.., Egumenul să fie volnic să apuce cu strânsoare pe toţi oamenii câţi au vin în dealul *Topolovenilor*, să-şi plătească vinăriciul după cum este legătura, cu bani, iar cărora le vor fi luat vinul oştile şi nu le va fi rămas nimic, de vor putea jura ei cu mărturii cu mâna pe sfânta Evanghelie, cum că în adevăr le-au băut vinul tot oştile, acelora să le dea părintele egumen pace, iar care nu vor jura, să-i apuce să plătească [1]).

8) 7200 (=1691) Octomvrie 20 — Regest —

Carte prin care se arată că orăşenii au vrut în urmă să plătească vinăriciul în bani la Bogoiavlenie (=Bobotează) fiindu-le mai uşor decât să ducă cu carele şi vasele lor vinul la mânăstire, dar zic că fiind prădaţi de oştile nemţeşti şi vinul băut, cum sunt ei răbdători de vin, să fie şi mânăstirea de vinărici. Se leagă ca pe viitor, ori să le scape vinurile, ori să-l bea oştile, ei vinăriciul tot să-l plătească, jumătate din bani la Bogoiavlenie şi jumătate la sfântul Ilie prooroc [2]).

9) 7204 (=1696) Aprilie 20.

Zapis de vânzarea unei vii din dealul Topolovenilor.

Adică eu Chirca ot *Bogaţi* împreună cu fămeia me şi cu «feciorii mei câţi Dumnezeu îmi va dărui, făcut-am zapisul nos«tru la mâna lui Vlad şi a feciorilor lui anume Neagoe i Radu «ca să fie de bună credinţă la mâna dumnealor, precum să se «ştie că le-am vândut eu Chirca o vie însă în *dealul Topolove-* «*nilor în Glâmbocel* [3]) cu ştirea tuturor vecinilor şi din sus şi

1) Arhivele Statului. Mânăstirea Nucet, pachetul 20, document 7.
2) *Arhivele Statului.* Mân. Nucet, pachetul 20, documental 37.
3) Cătunul Glâmbocel ce ţine de Topoloveni e aproape de satul Bogaţi din Judeţul Dâmboviţa.

«din jos și o am vândut de a mea bună voe drept taleri gat
«20, ca să-i fie lui moșie stătătoare, lui și feciorilor lui căț
«Dumnezeu îi va dărui. Și la acest zapis fost-au mulți oamen
«buni, care să vor iscăli mai jos ca să se crează.

Și noi am iscălit mai jos ca să crează.

Aprilie 20 leat 7204 (=1690).

Eu Chirca ot Bogați cu fămeia mea anume Neacșa și c
toată cemetia me.

(Iscălesc și mai mulți martori) [1].

10) 1696 Octomvrie 3 — Regest —

Zapis al lui *Gheorghe ot Topoloveni* ce-l dă la mâna egu-
menului mânăstirii Nucet, prin care arată că o moșie ce o a
fost închinat răposatul Hristea gineri-său la mânăstirea Nucet
după trecere de vreme scăzând mânăstirea, i-au vândut-o lu
acea moșie și ținând-o câtava vreme, au venit cu rugăciune de
au dat-o mânăstirii înapoi și i-au dat mânăstirea zapis pe ban
cu soroc de un an a-i plăti și că zapisul vânzării nu l-au găs
a-l da mânăstirii înapoi și că oricând să va găsi, să nu se ți
în seamă.

In dosul căruia zapis scrie *grecește* [2].

11) 7206 (=1698) Ianuarie 14 — Regest —

O carte a lui Constantin Brâncoveanu din care se vede c
unii nu voiau să dea mânăstirii Nucet *părpărul și tigva de vi*
pentru aceasta Vodă zice: ...«să știți că voiu trimete Domni
Mea un armaș și unora ca acelora *vă va tăia nasurile* și mar
pedepse veți petrece [3].

12) 7207 (=1699) Ianuarie 10. Mărturie a unui boer vi-
năricer.

Intâmplându-mă de am fost vinăricer în dealul Piteștilor
«în câțiva timpi și în *dealul Topolovenilor* de în otar până în
«otar și pe *Glâmbocel* cât ține otarul, care moșie și deal este
«închinat la sfânta mânăstire la Nucet cu tot vinăriciul dom-
«nesc, având cărți domnești de milă, fiind moșia sfintei mânăs-
«tiri. Noi nimic nu ne-am întins delenilor ca să le luăm *vină-*
«rici la *Topoloveni* și la *Glâmbocel,* căci iaste tot un hotar neo-
sebit; într'acestaș chip să știe tot o moșie.

Ghenarie 10 leat 7207 (=1699) [4].

---

1) *Arhivele Statului.* Mânăstirea Nucet, pachetul 17, documentul 19.
2) *Academia Română,* ms. 1055, fila 132 și urmare.
3) *Arhivele Statului.* Mânăst. Nucet, pachetul 20, documentul 46.
4) *Arhivele Statului.* Mânăstirea Nucet, pachetul 22, documentul 2.

13) 7207 (=1699) Aprilie 18. O poruncă a lui Constantin
Brâncoveanu pentru ca să nu fie viile desgrădite.

Mlstiiu Bjiiu Io Costandin vvd i gspd pisah gspdmi
(=Din mila lui Dumnezeu Io Costandin voevod și domn,
scris-am domnia mea) vouă tuturor oamenilor care aveți vii
în *dealul Topolovenilor* pe moșia sfintei mânăstiri Nucet, în
vreme ce veți videa această carte a domniei mele, voi să cău-
tați fieștecare să vă faceți închisori viilor, care câtu-i va ținea
via, să-și facă gardul ca să nu fie dezgrădită să intre vitele să
facă stricăciuni pe la vii pentru că aici la domnia mea, spus-au
părintele Ignatie, egumenul ot Nucet cum că o samă de oa-
meni vă lăsați viile desgrădite și intră vitele prin vii de fac
multe stricăciuni.

Drept aceasta iată că vă poruncim domnia mea, fiește-
care să vă faceți gardul după cum au fost viile îngrădite și
mai dinainte vreme, că oricare nu-și vor închide viile bine, să
știe că la unii ca aceia voiu trimete domnia mea armaș de vor
petrece mare nevoe, dând și gloabă după cum scrie și hriso-
vul domniei mele. Și într'alt chip nu va fi, că așa iaste po-
runca domniei mele. *I saam receh gspdvmi.*

Aprilie 18 leat 7207 (=1699) [1].

In 1699 cel care strângea vinăriciul domnesc în dealul Pi-
teștilor era Tudor paharnic sin Neagoe pitar Rătescu, care și-a
cerut ertare că a luat vinărici din greșeală de pe *Valea Glâm-*
bocelului a mânăstirii Nucet [2].

*

*   *

B. *Secolul XVIII.*

1) 7212 (=1703) Octomvrie 15. — Zapis de vânzarea unei
vii învecinată cu *jupân Gheorghe Topoloveanu.*

Adică eu Stanciu, feciorul unchiașului Radu Chiriciul ot
Dălgopol (=Câmpulung), dat-am acest al meu credincios za-
pis ca să fie de mare credință la mâna dumnealui jupânului
State și frații lui, precum să se știe că i-am vândut eu Stan-
ciu vie de bună voia mea cu știrea femeii mele și a fraților mei
și a vecinilor, care sânt împrejurul meu anume: *jupânul*
Gheorghe Topoloveanu dirept bani gata șeaizeci de lei și aceste
rizoare sânt 6 tohma pe lângă jupânul Gheorghe și să fie stă-
tătoare dumnealui și coconilor dumnealui în veci și să n'aibă
nici feciorii mei, nici frații mei cu dumnealui nici o treabă,

---

Arhivele Statului. Mânăstirea Nucet, pachetul III, documentul 20.
Acad. Română, ms. 1055, fila 132 și urm.

«căci am vândut de bună voia mea şi pentru mai mare credinţă «dat-am zapisul meu ca să se crează la mâna dumnealui la fieş- «tece judecată şi ne-am pus şi degetele. Insă cu casă şi cu vase «ce să află, bute una, ciubăr unu, vadră una.
7212 (=1703) Oct. 15 [1]).

2) 7212 (=1704) Aprilie 29— Regest —
Zapis al Slavului Dorobanţu ce-l dă la mâna Cârstii logo- făt ot Nucet, nepot părintelui Paisie proegumen ot Tărşor, prin care îi vinde o viişoară în *dealul Topolovenilor pe valea Glâm- bocelului,* răzoare 6 care din sus să hotărăşte într'un răzor cu Sava, feciorul Cârstii Cobianul şi din jos cu valea Dragoma- nul [2]).

3) *7213* (=1704) Septemvrie 29 — Regest —
Mărturie a preoţilor şi orăşenilor din Câmpulung ce-o dă la mâna părintelui Ignatie, egumenul mânăstirii Nucet, pentru un neguţător anume Cristea ce au murit, carele au avut vie în *dealul Topolovenilor* şi la moarte au luat jumătate jupâneasa lui, neavând copii cu dânsa şi jumătate a rămas la mânăstirea Nucet [3]).

4) 7215 (=1706) Octomvrie 16 — Regest —
O carte a preoţilor, delenilor şi orăşenilor din Câmpulung privitoare la scaunul de carne pentru care era gâlceavă între egumenul Nucetului şi Radu logofăt cu *jupân Gheorghe* «pen- tru un scaun de carne şi un car de peşte ce să vinde în poalele viilor ce să chiamă Luncile în gura văii Cacovei». Arată că şi mai nainte mânăstirea a avut venitul dela scaunul de carne şi unul de peşte, iar boerii din Topoloveni n'au luat dintr'acest- nimic, numai *otaştina* [4]).

5) 7219=1711 Aprilie 10 — Regest —
O carte a lui Constantin Brâncoveanu în care se arată că *Gheorghe Topoloveanu* şi *cumnată-său Radu sluger* luau numai vinăriciul pământului, pe câtă parte de moşie au acolo în deal [5]).

---

1) Arhivele Statului. Mânăstirea Nucet, pachet 17, documentul 23.
2) Acad. Rom. Ms. 1055, fila 132 şi urm. — *Mân. Nucet,* pachetul 17, doc. 24.
3) Ibidem, şi *Arh. Stat.* Mân. Nucet, pachet 17, doc. 24.
4) Arhivele Statului. Condica mânăstirii Nucet.
5) *Arhivele Statului.* Mânăstirea Nucet, pachet 17, documentul 26.

6) 7222 (=1713) Octomvrie 17. — Hrisov dela Constantin Brâncoveanu [1]).

Mlstiiu Bjiiu Io Costandin vvd i gspd pisah gspdvmi «sfinţii tale părinte... (loc gol) egumene dela Nucet, către acea- «sta fac domnia mea în ştire că aici la domnia mea spuseră *ju-* «*pân Gheorghe Topoloveanu* şi *cu cumnată-său Radu sluger,* «cum că având sfinţia ta datorie de vin la oamenii care au vii «acolea pe *dealul Topolovenilor,* nu aştepţi până veţi scrie vi- «năriciul pe deal ca să vă luaţi fieşte care ce i să va veni partea «de vinărici, *fiind şi ei părtaşi cu sfinţia ta pe moşie* şi pe vi- «năriciul cel de otaştină, ci te pui de-ţi strângi întâi datoriile «tale ce ai pe la dânşii de alde anţărţ, apoi umblaţi de scrieţi «vinăriciul şi cu aceasta li se face lor mult scăzământ de vină- «rici, de care lucru iată că-ţi poruncesc domnia mea să cauţi «întâi să umblaţi să vă scrieţi tot vinăriciul dealului ce aveţi «şi să vă împărţiţi fieştecarele vinăriciul, să vi-l luaţi după cum «l-aţi luat şi până acum, după obiceiu şi apoi în urmă aceea «după ce vă veţi împărţi vinăriciul, îţi vei strânge şi tu dato- «riile dela cine ce vei avea, iar acest obiceiu nu trebuieşte să-l «faceţi, că nu iaste cu cale nici cu dreptate, ci precum îţi po- «runcesc domnia mea, aşa să faci ca să nu mai vie să jăluiască, «că apoi nu-ţi va fi cinste. *Toliko pisah gspdvmi.*
Oct. 17 leat 7222 (=1713).

Chinovar, pecetie mică.

7) 7253=1745 Martie 24 — Regest —
Porunca lui Constantin Nicolae voevod către ispravnicii ju- deţului Muscel, ca să îndatoreze pe oamenii cari şed pe moşia *Topoloveni* a mânăstirii Nucet *ca să clăcuiască într'un an 12 zile* şi să-şi dea dijma din toate bucatele ce vor avea.

Din această poruncă se poate vedea în ce condiţiuni trăiau clăcaşii pe moşia mânăstirii Nucet. — O poruncă asemănătoare a dat şi Constantin Hangerliu în 1798 [2]).

8) 7256=1748. — *O mărturisire pentru hotarul moşiei Topoloveni spre râul Argeş* [3]).

Noi care mai jos suntem numiţi (lăcuitori câţi ne-am «aflat oameni bătrâni din satul Popeşti dela Argeş în sud Mus- «cel), împreună cu alţi megiaşi bătrâni deleni din dealul Topo- «lovenilor, care deal este al sfintei mânăstiri Nucet printr'a-

---

1) *Arhivele Statului.* Mân. Nucet, pachet III, documentul 8.
2) *Acad Română,* ms. 1055.
3) *Arhivele Statului.* Mânăstirea Nucet, document neinventariat la data când a fost cercetat, iar mai în urmă repartizat la pachetul No. 1.

«ceastă a noastră adevărată scrisoare, adeverim în frica l
«Dumnezeu şi mărturisim cu sufletele noastre pentru rând
«hotarului moşiei Topolovenilor, care moşie era împresurată
«capul din jos despre Argeş de un popă Stan de aici din P
«peşti, de care împresurare sfinţia sa părintele arhimandrit
«sfintei mânăstiri Nucet chir Dionisie, neputând îngădui şi n
«ştiind mai cu adevărat pă unde au fost dreptul hotar din
«chime al moşiei Topolovenilor acolo despre Argeş, şi cu

Muzeul satului Topoloveni.

«mijloc neputând dovedi adevărul, când au fost cursul anil
«7251 (=1743) în zilele luminatului Domn Io Mihai Racovi
«voevod, au cerşut dela preasfinţitul părintele nostru mitrop
«tul ţării chiar Neofit, carte de blestem şi cu groaznică af
«senie asupra noastră, ca să mărturisim adevărul şi să spun
«semnele hotarului pe unde vom şti că au fost cu adevărat d
«vechime. Deci noi văzând porunca prea sfinţitului Mitrop
«am chemat pă popa Stan să vie de faţă şi să mergem să a
«tăm semnele hotarului, iar el n'au vrut să vie şi-au rămas
«cru fără ispravă; trecând la mijloc ani 5, aşteptând părin
«arhimandrit ca să vie ca să îndrepteze, iar popa Stan nici

tr'un chip n'au vrut să vie ci de ce vremea trecea, cu atât mai mult popa Stan intra în moşia sfintei mânăstiri şi o împresura, care lucru ne mai putând suferi părintele arhimandrit, la leat 7256 (=1748) în zilele prea luminatului şi blagocestivului Domnul nostru Io Grigore Ghica voevod (căruia Domnul Dumnezeu să-i înmulţească anii), iarăşi de la al doilea rând ne-au adus carte de blestem dela prea sfinţia sa mitropolitul ţării.

Atunci iarăşi noi de iznoavă şi mai cu deadinsul am chemat pe popa Stan să vie să fie faţă şi nici atunci n'au vrut să vie. Deci noi văzând că popa Stan nu vrea să vie şi ca să nu cădem în prăpastia urgiei lui Dumnezeu, în păcat pierzător de suflet, am mers împreună cu toţi de am arătat semnele hotarului pă unde am ştiut că au fost din vechime. Şi după cât am ştiut dela părinţii noştri, semnele sânt acestea: precum merge hotarul cel din jos al Topolovenilor spre Argeş la capul moşiei, unde să hotărăşte cu moşia Golescului prin prunul cel văratic, unde au fost bordeiul unui om ce i-au fost zicând Băljeiu, de acolo merge spre Argeş şi dă în matca iazului lui... Mălureanu într'o salcie (acolo iaste capul moşiei din jos). Şi de acolo apucă şi merge pe matca iazului în sus până la un nuc, care iaste tocmai în marginea iazului, care nuc iaste înherat. De acolo merge tot pe matca iazului în sus până în gura iazului unde au fost o salcie, căreia i s'au cunoscut şi acum tulpina ei. De acolo apucă pe iaz în sus şi merge de se împreună iar cu hotarul moşiei Topolovenilor al sfintei mânăstiri (acolo iaste cornul moşiei cel din sus), care vine dela deal, dela valea Cacovei. Aşa ştim şi mărturisim cu sufletele noastre, care oameni ne-am aflat acum bătrâni ca la 80 de ani şi ne-am hrănit pe această moşie din tinereţe noi şi părinţii noştri. — Drept aceea am dat această a noastră adevărată scrisoare şi pentru întărirea credinţei, ne-am iscălit mai jos să fie sfintei mânăstiri de adeverinţă.

Şi am scris eu Radu logofeţel sfintei mânăstiri cu învăţătura acestor bătrâni ce mai jos sânt iscăliţi.

vleat 7256 (=1748) Iunie 12.

Eu Ion Croitoru ot *Topoloveni.*
Eu Dragnea ot Argeş.
Şerb sin Stanciului ot tam.
Rizea ot tam.
Ion Ţiplea ot tam.
Badea sin Badea grădinaru.
(mai sunt încă şi alţi 8 martori dintre care 2 din Câmpulung).

9) 7283 (=1775) Martie 20 — Regest —

Hrisov de înnoire al lui Alexandru Ipsilante pentru vină-

riciul din *dealul Topolovenilor*. Are o lungă şi prea frumoasă introducere prin care e mult lăudată milostenia.

Pe lângă vinăriciul domnesc, mânăstirea lua şi pe al pă- mântului, numit şi *otaştină*. (*Arhivele Statului*. Mân. Nucet Pa- chet 17, documentul 36).

*

* *

C. *Secolul XIX*.

1) 1817 August 25 — Regest —

O jalbă a egumenului dela Nucet Sofronie către Vodă în care arată că la *Topoloveni* mânăstirea are 5 părţi şi boerii To- poloveni 3. Nu se înţelegea cu hotarul spre deal, având mânăs- tirea multă năpăstuire dela ei. Cere să fie orânduit hotarnic din partea mânăstirii dumnealui stolnic Ioniţă Bălăcescu. — Vodă Caragea a şi dat învoire în urma anaforalii marelui Logofăt Filipescu [1]).

2) 1817 August 29. — *Carte de blestem a mitropolitului Nectarie* [2]).

Nectarie milostiiu bjiiu arhiepiscop i mitropolit Uggro- «vlahiskoe (=Nectarie diu mila lui Dumnezeu arhiepiscop şi «mitropolit al Ungrovlahiei).

După luminată hotărîrea Măriei Sale lui Vodă ce se dă «cu întărire la anaforaua dumnealui vel Logofăt de Ţara de «jos la jalba ce au dat Inălţimii sale, cuviosul arhimandrit şi «igumen al mânăstirii Nucet, că numita mânăstire având moşie «în sud Muscel anume Topoloveni, care dintru în vechime se «stăpâneşte deavalma cu boerii *Topoloveni*, însă 5 părţi mânăs- «tirea şi 3 părţi numiţii, din pricină că fac mânăstirii multă nă- «păstuire, mai ales la dealu cu viile, nelăsând pe mânăstire a-şi «lua dreptul său, cerând acum igumenul ca să o aleagă şi să se «deosebiască partea mânăstirii la o parte prin hotarnic rânduit «spre a să precurma pagubele şi gâlcevile dintre dânşii a că- «ruia cerere primită fiind dreptăţii, se găseşte cu cale ca cu «luminată poruncă orânduitul şi cerutul boer hotarnic, mer- «gând în faţa locului, faţă cu vecinii răzaşi sau vechil din par- «te-le, după sineturile i dovezi şi vechea stăpânire, cum şi prin «carte de blestem de va fi trebuinţă. Deci, după găsirea cu cale «şi spre a să descoperi dreptul adevăr, scriem smerenia noastră «această carte cu înfricoşat blestem şi groaznică afurisenie asu-

---

1) *Arhivele Statului*. Mânăstirea Nucet, pachet 1, documentul 23
2) Ibidem. Tot acolo şi documentele dela No. 3 şi 4.

pra veri căruia ce va avea ştiinţă curată de aceste părţi de moşie, ca să mărturisească dreptul adevăr în frica lui Dum- nezeu cu suflet nevinovat, adică pe unde ştiţi a fi cu adevărat semnele hotarului şi vechea stăpânire a acestor părţi de moşie între mânăstire şi între părţile numiţilor boeri şi de unde şi până unde este stătător fieştecarele, drepte părţile sale, fără a se păgubi verice parte şi aşa de va mărturisi vericine va avea ştiinţă, dreptul adevăr după cum şi mai sus să coprinde, va fi ertat şi blagoslovit.

Iar când ori carele sau din lăcomie ori interes, hatâr, pizmă şi pă năpăstuire şi voe veghiată nu va arăta adevărul ştiinţii sale, atunci unul ca acela netămător de Dumnezeu şi de al său suflet, proclet şi afurisit să fie de Domnul Dumne- zeu Isus Hristos şi de 318 sfinţi părinţi ai soborului Nicheii şi de toate sfintele soboare, asemenea şi de către smerenia noastră. Hierul, pietrele să se topiască şi să se risipească, iar trupul aceluia şi după moarte să rămâe întreg şi nedeslegat. Parte şi lăcaş să aibă la un loc cu Iuda vânzătorul şi cu afu- risitul Arie, să se deschidă pământul şi de viu să-l înghită ca pre Datan şi pre Aviron, să-l găsească cutremurul lui Cain şi bubele lui Ghezi şi de toate averile şi agonisita unuia ca ace- luia, să nu se leagă ca praful în faţa vântului, şi oricare va avea ştiinţă, până nu va arăta dreptul adevăr, după cum mai sus să coprinde, ertăciune să nu dobândească. Aceasta scriem. Amin.

1817 August 19.

3) 1817 Octomvrie 28. — *Mincu Topoloveanu* arată că-şi alege hotarnic pe pitarul Nicolae, pe care-l avea şi Tomiţa Le- urdeanu.

La jalba ce au dat Mării Sale lui Vodă preacuviosul So- fronie arhimandrit, igumenul Nuceteanui, ca să-şi deosibească partea de moşie ce are deavalma cu noi în hotarul Topoloveni şi prin luminată poruncă şi-au luat hotarnic pe dumnealui stolnic Ioan Bălăcescu, ispravnicul acestui judeţ Muscel, după orânduială am fost şi eu întrebat ca un părtaş ce sânt într'a- cest hotar, pe care am hotarnic din parte-mi, la care dau în- scris că sânt mulţumit tot pă dumnealui pitar Nicolae ce zise dumnealui Tomiţa Leurdeanu că-l are hotarnic din partea du- misale, a să alege moşia sfintei mânăstiri deoparte şi după cum dumnealor vor găsi cu cale, în frica lui Dumnezeu, avem a rămâne mulţumiţi, însă moşia să să tragă toată, atât câmp cât şi deal şi să i să aleagă partea sfintei mânăstiri, iar pen- tru noi între noi, rămâne de iznoavă împărţire a-şi lua fieşte- care cât va avea drept.

«Mincu Topoloveanu» (iscălitură în formă de ghem).

4) 1817 Noemvrie 6 — Regest — Inceputul unei scris
a lui Teodosie arhimandrit dela mânăstirea Cozia către egum
nul dela Nucet.

Cinstită scrisoarea sfinţii tale ce mi-ai trimis-o dela
«ale trecutului Octomvrie cu dragoste am primit-o la 5 al
«cesteia şi mai întâi findu-mi vestitoare pentru fericită să
«tatea sfinţii tale, foarte mult m'am bucurat; slavă lui Dum
«zeu şi eu mă aflu până acum sănătos, dar de supărat îndest
«numai ce să facem ? Să mulţumim lui Dumnezeu pentru to
«Am văzut cele ce-mi scrii că ai să măsori moşia sfintei m
«năstiri ce-o ai aicia la *Topoloveni* şi-mi scrii ca să tri
«vechil sau să viu eu cu scrisorile ce va fi având mânăsti
«Cozia...».

Mânăstirea aceasta avea moşie în satul *Viţicheşti*
apropiere [1]).

5) 1818 Aprilie 4 — Regest. — Inţelegere între *Mi*
Topoloveanu şi *Sofronie Nuceteanu.*

Au venit boerii să împartă moşia unde mânăstirea a
5 părţi şi boerii Topoloveni 3; s'au şi tras moşia cu stânj
după obiceiu. In deal partea mânăstirii era mai bună şi a
adică a Topolovenilor, mai proastă.

Ne-am simfonisit cu a noastră primire şi mulţumire
«s'au dat mânăstirii suma de stânjeni care au venit în lat
«hotarul moşiei Leurdeni a dumnealui banului Radu Gole
«până în semnele ce s'au pus în linia hotarului, precum mai
«larg în cartea de hotărnicie se arată şi am rămas pe ac
«semne toate părţile mulţumiţi, iar la câmp după stăpâni
«ce au fost până acum între noi. La trăsura cea după dru
«cel mare al Podgoriei am găsit că are să ne întoarcă mân
«tirea stânjeni 50 din matca văii vechi spre mai la vale,
«despre Argeş s'au găsit că are să mai ia sf. m-re stânjeni
noi 139 [2]).

---

1) Incă din anul 7258 (=1749) Noemvrie 12 Cozia făcuse hotăr
moşiei sale Viţicheşti, care se învecina spre miazăzi cu Topolovenii. Ho
era un troian şi mergea până în vadul vacilor, alături cu moara cea v
bătrână a Topolovenilor şi de acolo iar în jos pe troian, până în piatra cea v
şi din piatră în jos tot pe troian şi drept luncă în jos, unde să coteşte R
cu puţul Turcului.... şi de aci până în matca Argeşului cea bătrână. (Arh
Statului. Condica mânăstirii Cozia, fila 239 şi urmare).

2) *Arhivele Statului.* Mân. Nucet, pachet No. 1, documentul 9.

6) *1818 Aprilie 6 — Cea dintâi hotărnicie a Topolovenilor.*

Sfinţia sa Sofronie arhimandrit igumenul sfintei mânăstiri Nucet din sud. Dâmboviţa unde să cinsteşte şi să prăznueşte hramul sfântului marelui mucenic Gheorghe prin jalbă către Măria Sa prea înălţatul nostru Domn Ioan Gheorghie Caragea voevod, făcând arătare că din vechime are sfânta mânăstire moşie în hotarul *Topolovenilor* ot sud Muscel, dar devalma fiind cu dumnealor boerii Topoloveni, mai nimic nu alege, precum să urmează unde sânt multe stăpâniri şi pentru că i să pricinueşte mare pagubă, au cerut a i se deosebi prin semne şi cu pietre spre lipsirea prigonirii lor şi din parte-i să fiu orînduit eu stolnic Ion Bălăcescu, iar din partea dumnealor pă cine vor voi, a cărui jalbă orînduită fiind în cercetarea cinstitei Logofeţii mari a ţării de jos, prin anaforaua ce s'au făcut către Măria Sa, cu luminată poruncă orînduindu-mă hotarnic cum şi din partea boerilor Topoloveni iarăşi eu fiind după adeverinţa ce au dat, iar din partea Tomei Leurdeanu şi răposat *Scarlat Topoloveanu* cerut fiind eu pitar Nicolae Rătescu.

După luminată poruncă viind cu toate părţile la numitul hotar, întâiu s'au cercetat cu cine să vecineşte această moşie şi să văzu vecinându-se pă dela vale cu hotarul Leurdeni al dumnealui biv vel ban Radu Golescu, iar pe dela deal cu hotarul Viţicheşti ai sfintei mânăstiri Cozia, la capul despre apus spre Argeş cu hotarul Popeşti i cu alt hotar tot al dumnealui Banului că vin amândouă de peste Argeş, cum şi în capu despre răsărit tot cu dumnealui Banul, însă cu alt hotar anume Ghâmbocelu.

După aceasta s'a întrebat prigonitoarele părţi cum s'au stăpânit acest hotar, toţi cu un graiu arătară că mânăstirea au stăpânit 5 părţi şi toţi boerii Topoloveni 3 părţi, însă dumnealui Toma Leurdeanu ţine dintre cele 3 părţi jumătate partea lui *Scarlat Topoloveanu* findu-i ginere cu cea dintâi soţie, iar jumătate s'au stăpânit de răposatul Clucer *Mihai* i *Matei* *fraţi Topoloveni* şi deosebit prin foaia de zestre au mai luat Toma Leurdeanul şi partea clucerului Mihai Topoloveanu, însă numai din drumul cel mare la deal, cu care să înţelege că din drum la deal are să ţie Leurdeanu 3 părţi din partea tuturor Topolovenilor şi *Mincu sin Matei* o parte, iar din drumul cel mare la câmp, jumătate.

Aşa dar cerându-le şi sineturile vechi, numitul egumen Nuceteanu ne-au arătat multe hrisoave domneşti vechi, coprinzătoare că tot hotarul Topoloveni e al sfintei mânăstiri după care şi urmă de nu s'ar fi făcut cercetare în leat 1772 Iunie 1 prin cartea ce se găsi la mânăstire înţelegătoare că

«ar fi isprăvnicească și cu coprinderę că moșia din câmp ar
«fost împărțită, iar dealul cu viile, adică din drumul cel ma
«la deal nu și cum că mânăstirea ar fi având 5 părți și t
«boerii Topoloveni 3 părți și că s'au mulțumit atunci toate p
«țile, urmându-li-să întocmai și stăpânirea de atunci pâ
acum.

Acum nici că ar fi mai făcut trebuință a să mai sfo
«moșia din câmp de nu ar fi făcut dumnealui *Mincu sin Ma*
«cerere la ispravnicat zicând că de nu se va sfori câmpul,
«păgubește cu socoteală că mânăstirea ar fi stăpânind mai m
«decât 5 părți. Peste toate acestea s'au întrebat iarăși și ac
«cum cere a să împărți și dumnealor ziseră că să i se dea m
«năstirii părțile ce i se cuvine, însă și din bun și din prost,
«fiind hotaru tot într'o stare, iar numitul igumen cerea ca
«i se dea toată partea la o parte unde își are mânăstirea vi
«casele și biserică, adică pe dela vale, spre a i să ști stăpânir
«pentru care multă prigonire se face între amândouă părț

Deci chibzuind și noi că nu este cu cuviință a să st
«muta nici o parte nici alta dela căminurile i namestiile ce
«vechime le au făcut, în cea după urmă unindu-să toți, s'
«învoit într'acest chip: să se dea mânăstirii la trăsura desp
«apus stânjeni 876 cum și la mijloc pe drumul cel mare de su
«podgorie stânjeni 963, fiindcă moșia din câmp este știută du
«cea de acum stăpânire și după aceasta numai atâta i să cuvi
«mânăstirii pă 5 părți, cu toatecă la trăsura dela Argeș
«boerii Topoloveni că sânt călcați de dumnealui Banu Gole
«într'a căruia hotărnicie să coprinde că hotarul dumnealui L
«urdeni, să începe din lacul bivolului la vale pă care acum
«cârciumaru, isprăvnicelu dumnealui i alți moșneni din Pope
«zic că nu știu locul unde s'a numit lacul bivolului, iar aces
«se poate descoperi fiind hotarul dumnealui cu suma de stâ
jeni, iar al Topolovenilor nu. Și pentru stânjeni 139 ce stăp
«neşte mânăstirea lipsă din cât i să cuvine ziseră Topolove
«că vor merge la dumnealui Banu spre a primi a i să măsu
«hotarul și să i se dea mai întâi dumisale stânjenii pe dep
«după cartea de hotărnicie, iar când nu vor avea alt mijl
«vor da acei stânjeni 139, lipsa mânăstirii, din moșia lor, pent
«care și înscris au dat, puind soroc până la Octomvrie 1.

Iar la capul hotarului despre răsărit, fiind în partea d
«vale vii i pometuri multe, iar în partea cea dela deal mai mu
«crâng și fără venit, unde poate să ia stânjeni mai mulți, s'
«învoit să se dea mânăstirii iarăși stânjeni 876, precum și
«hotarul dela apus ot Argeș ca stânjenii ce le va rămâne To
«lovenilor peste cuviință, să le fie dumnealor spre mângâ
«pentru prostimea locului ce rămâne în partea dumnealor.

Așa dar învoindu-să precum mai sus să arată, am m
«mai întâi la capul hotarului despre apus și puindu-să sfo

de lângă un lac sec unde ni s'a arătat de Dinu ispravnicelul dumnealui Banului că până acolo este stăpânirea moșiei Leurdeni a dumnealor, față fiind și dumnealui serdar Costache Pleșoianu vechil dumnealui Banului și mergând drept la deal pe lângă apa izvorului ca să nu facem cotituri s'a dat mânăstirii stânjeni 737, bez stânjeni 139 ce i se mai cuvine, precum mai sus să arată, care nescoțându-să dela dumnealui Banu în sorocu ce s'a zis sau negăsindu-se a fi împresurați în moșia dumnealui, atunci au a-i împlini boerii Topoloveni i Leurdeni din părțile dumnealor, rămânând dar și dumnealor până în hotarul moșiei stânjeni 665, până unde se stăpânește după arătarea dumnealui Mincu sin Matei bez stânjeni 50 ce cu deosebire îi ține dumnealor din hotaru Vitichești clironomie dela *Șerban Topoloveanu* care stânjeni se arată și'n cartea de hotărnicie cu leat 7258 (=1749) Decemvrie 18 a mânăstirii Cozii, despre a căreia parte au fost vechil tot numitul igumen Nuceanu, după scrisoarea ce i-au scris sfinția sa părintele arhimandrit Teodosie igumenul mânăstirii Coziei, când a primit copii de hotărnicie.

Iar când nu vor scoate dela dumnealui Banu acei stânjeni 139 lipsa mânăstirii Nucet, atunci au a ținea dumnealor în hotaru Topoloveni numai stânjeni 526 pă trei părți din stânjeni 665 ce se găsesc că au în stăpânire. Mers-am și la mijlocul hotarului, adică drumul cel mare de supt Podgorie și puind sfoară din hotarul Leurdeni al dumnealui Banului Golescu din marginea de dinjos a ogrăzii cu pruni a dumnealui sluger Iacomin, tot după arătarea numitului isprăvnicel și pă drum în sus, până în piatra hotarului moșiei mânăstirii Coziei, au eșit stânjeni 1592 din care scoțând stânjeni 50 ai lui *Șerban Topoloveanu* au rămas stânjeni 1542, care împărțindu-să pă 8 părți s'au cuvenit mânăstirii stânjeni 963 pă cinci părți și i s'au dat unde s'au făcut movilă mare, rămânând și dumnealor stânjeni 578 pe 3 părți.

Am mers și la capul moșiei despre răsărit și făcând pe-ierghie că hotarul acesta încă din capul viilor ce sânt în fața câmpului, merge obădându-se la deal până în cap, nu s'au sforit chiar în capul hotarului fiind și loc neîndămânatic: văi, dealuri, crâng cu anevoe de umblat, s'au chibzuit a să face pe valea Glâmbocelului și puind sfoara din scursura văii Ursului ce să împreună cu valea Pietroasei din hotarul Glâmbocelu al dumnealui Banu Golescu dintr'un măr pădureț, care e însemnat, iar după arătarea dumnealui isprăvnicelu până în dosul casei lui Gheorghe Isar și pe vale în sus spre miazănoapte pă poalele viilor, s'au dat mânăstirii stânjeni 876 după învoirea ce s'au făcut, iar moșia ce nu s'au măsurat, au rămas pe seama Leurdeanului și a Mincului Topoloveanu. Iar pentru că acest hotar merge obădându-să, precum mai sus s'au arătat,

«încă din capul viilor ce sânt în fața câmpului, urma negre
«a i se mai face și a patra trăsură pă vârful viilor ca să mear
«și cu linia iarăși obădându-să, fiindcă de se făcea în linie dre
«tă, să lua multă moșie dela Topoloveni fără cuvânt. — Dr
«aceea s'au crezută iarăși ca să nu meargă nici linia cu obăda
«nici să năpăstuiască pe dumnealor, ci să înmulțiască stânje
«mânăstirii pe vârful viilor, iarăși din hotarul dumnealui Ba
«lui Golescu spre miază noapte stânjeni 986, adică cu stânj
«110 mai mulți peste stânjeni 876 ce să cuvenia după învoi
«ce au făcut și acești stânjeni, au rămas curați stânjeni 7
«unde s'au făcut movilă mare la împlinire, cum și pă la celela
«împliniri movili mari în loc de pietre ca să fie în vedere
«după vremi, precum dându-să sfârșit cu mulțumirea tutu
«părților, s'au dat asemenea cărți la toate părțile, după c
«să aibă a stăpâni de acum înainte, fără de bântuială.

Iată dar, mai curat partea mânăstirii se arată la trăsu
«dela apus despre apa Argeșului stânjeni 876, la trăsura
«mijloc pe drumul cel mare stânjeni 963, la trăsura după vâr
«viilor stânjeni 986, la trăsura din capul de răsărit stânj
«766. Așa dar urmează a merge și cu stăpânirea din movilă
«movilă, precum și până în capul hotarului cel de istov,
«unde se împreună cu hotarul Glâmbocel al dumnealui Banu
«Golescu și este și piatră pusă din vechime.

Intr'aceste părți ce se arată că s'au făcut, mai întâi
«partea dumnealor au căzut câtăva vie din partea mânăsti
«Nucet însă din drum la deal, cum și în partea mânăstirii
«Glâmbocel, 3 vii ale dumnealor: via Mincului sin postel
«Matei, via feciorilor clucerului Mihai i via dumnealui ser
«Costandin Rătescu ce să trage tot din Topoloveni, dată
«zestre cu pământul ei înfundată din vremea când hotarul
«deavalma, pentru care toate acestea zicem să se stăpânea
«cu obrățiile lor, precum s'au stăpânit din vechime, făr de vr
«*profasis* (=pretext) de către nici o parte, adică nici cu d
«de otaștină, nici cu alt cuvânt,dupăcum s'a mai urmat și
«alte hotare ce au fost neîmpărțite.

După aceste toate urma să le fac eu Nicolae Răte
«pitar și între dânșii boerii Topoloveni cu dumnealui To
«Leurdeanu împărțeală, după jalba ce au dat atât mai înai
«cum și mai în urmă, dar fiindcă dumnealui *Mincu sin Mo*
«*cum și cumnații dumnealui Toma Leurdeanu, însă Costa*
«*Ioan și Ilie* pricinuiră zicând că nu sunt mulțumiți după s
«pânirea ce s'au urmat până acum între dumnealor, cum n
«după judecățile ce au avut D-lui Toma Leurdeanu cu păr
«dumnealor și cerând de iznoavă judecată, rămâne a se cur
«aceasta mai întâi, apoi a să face împărțire între dânșii d

alegerea și hotărîrea judecății ce de iznoavă se va da spre aceasta.

Ioan Bălăcescu, Nicolae Rătescu

1818 Aprilie 6 [1]).

7) *1818 Octomvrie.* — O scrisoare a lui Mincu Topoloveanu către egumenul mânăstirii Nucet.

Sărut cinstită mâna sfinții tale,

Am făcut cele de sfinția ta scrise, cât pentru ca să viu ... să mergem să sforim moșia Banului Golescu, bucuros ... a veni, dar de vreme ce eu astă vară am umblat în Bucu... o lună cu cheltuiala mea și nici unul din părtași n'ați ... să veniți să dați ajutor la hotărnicie, tot eu am umblat ... săptămână singur, iar ceilalți părtași nici unu (bez Toma Leurdeanu) și fiind că acum nu pociu umbla, vor merge și ... frații mei ca în locu-mi. De vor măsura drept (căci mie ... nu-mi va plăcea voiu măsura de al doilea), iar pentru că ... de cuviință zici că am intrat în stăpânirea acelor 50 stânjeni ... rău zici și făr de cuviință și de nu ai citit zapisul Banului ... să-i înțelegi coprinderea, mă rog citește-l de multe ori de-i ... noimele și vei vedea că în loc să te întreb eu pentru ce ... pus armași cu pușca în silnicie de mi-au luat prunele dela ... mea ot Glâmbocul ce este a-mi rămâne înfundată, făr de otaștină înveci cu obrația ei, precum și ale tovarășilor mei ... precum și a sfinții tale câtă cade pe partea noastră au rămas iarăși apărată de către noi de otaștină, iar sfinția ta ... câtă vie a mânăstirii cade pe partea noastră o ai făr de otaștină și pe a mea o supui. Dau de știre sfinții tale și te rog să mi se dea prunele, a nu ne mai judeca și pentru aceasta ... ne va ședea rău, iar arnăutului sfinții tale celui ce au ri... ... vorbe către toți rumânii că o să mă bată, te rog porun... ...e-i să-și bage limba în... că-l ia dracu de-l voiu da jude... ...i. de aceea îți sunt fiu sufletesc.

Mincu Topoloveanu [2]).

(Această scrisoare a fost ca răspuns pe aceeași foae la o scrisoare a lui Sefronie Nuceteanu din 15 Octomvrie 1818).

8) 1818 Oct. 26. — Regest. —

Un caet de acte din care se poate vedea că la această dată ... părți în Topoloveni: Mincu Topoloveanu, Costache Topoloveanu cu frații lui și Toma Leurdeanu zestraș. — Cei 139

---

1) Arhivele Statului. Mânăstirea Nucet, pachet I.
2) Arhivele Statului. Mânăstirea Nucet, pachet No. 1, documentul 10.

de stânjeni care lipsiau din moşia mânăstirii Nucet şi'n Ap
la facerea hotărniciei, cu toate jelbile făcute mai în urmă, li
şi la acea dată, boerii Topoloveni stăpânind în plus încă
stânjeni şi la partea de mijloc a moşiei. Toma Leurdeanu
deci hotărnicia, iar Mincu Topoloveanu îşi făcuse o ogradă
mijlocul moşiei mânăstirii [1]).

9) 1818 Oct. 26 — Regest. —

Carte de judecată a ispravnicilor jud. Muscel prin
boerii Topoloveni: Mincu şi Costache Topoloveanu cu fraţi
şi Toma Leurdeanu sânt îndatoraţi să dea mânăstirii Nucet
139 stânjeni ce-i ţinea pe nedrept şi ziceau că vor să-i sc
dela Iordache Golescu, cel ce a rămas stăpân al Leurde
după moartea Banului Radu Golescu [2]).

10) 1819 Mai 17 — Regest. —

Act din care se poate vedea că Costache Topoloveanu
fraţii lui şi Toma Leurdeanu, după jalba egumenului Sofr
Nuceteanu către Domn, nu voiau să dea cu analoghie şi pa
lor din cei 139 stânjeni ce aveau mai mult boerii Topolo
Numai Mincu dăduse dela 26 Octomvrie 1818 de bună
partea sa cu analoghie din acei 139 stânjeni [3]).

11) 1831 Iulie 27. — Zapis de împrumut.

Adică eu cel mai jos iscălit încredinţez cu acest zap
«mieu la mâna lui Badea Vlăsceanu precum să se ştie că
«dator taleri 140 şi am pus soroc până la sfântul Dimitrie,
«neavând banii până la numitu soroc, să aibă a-mi lua via,
«nici un fel de pricină, să fie bun stăpânitor pe dânsa. Şi p
«tru mai adevărată credinţă, m'am iscălit mai jos ca s
«crează.

1831 Iulie 27.

Eu Şerban Cosac, platnic,
Eu ceauş Mihalache, chezaş,
Eu pârcălabu Stan,
Eu Voicu Săteanu,
Eu Trandafir cârciumaru.

1) Ibidem, documentul 7.
2) Arhivele Statului. Mân. Nucet, pachetul 1, documentul 16.
3) Ibidem, documentul 18.

Şi am scris eu Gheorghe zet Muşat cu zisa mai sus numiţilor şi adeverez» [1]).

12) 1831 August 26. — Alegere de judecători ai satului [2]).

Satul Goleştii Badii din plasa Cârcinovului.

Noi lăcuitorii acestui sat Goleştii Badii adunându-ne astăzi la august în 26 ale anului 1831 din porunca stăpânirii, supt priveghărea preotului bisericii acestui sat, faţă fiind şi vechilul stăpânului moşiei jupân Anastase, am ales cu bună voia noastră de judecători ai satului *pe cei mai de ispravă lăcuitori anume:* Stan pârcălabu, Manole Ungureanu şi Tănase Paraschivescu, care împreună cu popa Ion al satului, vor judeca cu suflete curate şi fără năpăstuire toate pricinile noastre ce să vor întâmpla să avem unii cu alţii în satul nostru, care vor veni în cercetarea lor, silindu-se în tot chipul cu mijloc bun şi blând a-i împăca pe prigonitoarele părţi cu înscrisuri date unul la mâna altuia, iar pe cei nemulţumiţi să-i sorocească la judecata judeţului cu înscrisul judecătorilor acestora în ce chip au găst cu cale.

Pe verso iscăliturile a 10 săteni: Tudorache sin Vasile, Bucur Ungureanu, Oancea zet Vasile, Ion zet Tudorache, Tudorache zet Barbu, Nicolae Isac, Ion zet Coman, Stan Giaferu, Stancu sin Ion Bogăţoiu, Ghinea Floroiu.

Pe pagina III-a, adeverirea supt cârmuitorului plăşii.

13) 1832. O jalbă a lui Ioniţă Creţu din Topoloveni împotriva lui Toma Leurdeanu pentru dijmă de porumb. [3]).

Cinstitei prezidenţii a judecătoriei acestui judeţ Muscel plecată jalbă.

Cu plângere arăt cinstitului trebunal că eu în leat 1830 având 5 pogoane şi 12 prăjini de loc semănat cu porumb pe moşia dumnealui medelnicer Toma Leurdeanu care semănături din pricina marei secete ce au fost într'acest an de n'au făcut creştinii bucate, rămâind muritori de foame, pentru care înştiinţându-să înaltă stăpânire, s'au milostivit asupra norodului şi au slobozit porunci afară în judeţ ca să plătească cei ce au porumb pe moşii streine, zeciuială pe acel an al lipsii şi făcându-ni-se cunoscut tuturor de obşte, toamna când mi-am strâns ce bruma porumb am găsit pe locuri, l-am făcut gră-

1) Originalul la D-l învăţător pensionar N. Cristescu.
2) Ibidem.
3) Extrasă dela Arhivele Statului, judecătoreşti vechi dela 278/1832 Muscel).

madă şi curăţindu-l după obiceiu, când era să-l urc în pătu[l] am chemat după datorie în multe rânduri pă isprăvnicelu moşi[i] ca să vie să-mi măsoare porumbu şi să-i dau zeciuială dup[ă] poruncă, mai bine de două săptămâni şi n'au voit ca să vie ş[i] aşa văzând că şi acel mult puţin ce agonisisem încolţise şezân[d] jos atâta vreme, am chemat oameni streini de au fost fa[ţă] şi au măsurat grămada cu porumbu cu baniţa şi au eşit 200 d[e] baniţe, care făcea 20 de baniţe zeciuială. Eu i-am dat 24 d[e] băniţi şi dumnealui nemulţumindu-să, în anu trecut mergân[d] dumnealui stolnic Drăgănescu, fost ispravnic supt deal, m'a[u] dat în judecată la dumnealui cerându-mi dijma deplin câte [.] baniţe de pogon şi înfăţişându-ne, nu m'au îndatorat mai mul[t] decât zeciuiala după poruncă.

După aceea dumnealui tot neastâmpărându-să, m'au d[at] şi acum la judecătorii satului şi dânşii au găsit cu cale ca să [..] mai dau taleri 11 şi să se precurmeze pricina şi dumnealui p[e] deoparte primind banii spre împăciuire iar pe de alta bez c[e] tot mă mai apuca de taleri 32, socotind peste tot a fi tot câ[te] 8 baniţe de pogon şi porunca stăpânirii să nu o ţie în seam[ă] mergând la dumnealui şi făcându-i arătare n'au vrut să m[ă] bage în seamă şi cu multe înjurături m'au scos din curte[a] afară zicându-mi ca să plătesc banii. De aceea mă rog cinst[i]tului trebunal ca să mi se dea o poruncă a fi nesupărat [..] pricina aceasta ca să nu mai supăr pe înalta stăpânire că m[ă] aflu om sărman, apoi ce va fi mila dumneavoastră.

Prea plecată slugă

Ioniţă Creţu din satul *Topoloveni*

La 7 Ianuarie 1833 s'a dat poruncă către boer a fi u[r]mător după dreptate.

14) 1833. O jalbă a lui Ilie Topoloveanu.

Cinstitului prezident al judecătoriei de Muscel plecată jal[bă]

Incă din leatu 1826 am jăluit Mării Sale lui Vodă pent[ru] dumnealui *Mincu Topoloveanu* vărul nostru, care fără drepta[te] s'au făcut singur stăpân pe o moşioară ce se numeşte *Pi[e]trari* din sud Dâmboviţa, rămasă dela părinţii noştri, încât [..] a o vinde statornică s'au ispitit, la care jalbă s'au făcut l[u]minată poruncă către fostul ispravnic al acestui judeţ ca înf[ă]ţişându-ne, să judece această pricină. Cinstitul ispravnicat a[u] făcut poruncă ca să vie spre înfăţişare şi supunere n'au lu[at] precum chiar din scrisu dumnealui se face dovadă.

Mă rog cinstitului prezident să cheme pe numitul l[a] judecată spre a ne înfăţişa, căci nu pociu a fi răbdător de [a]tâta vreme de moşia părintească.

Prea plecat

Ilie Topoloveanu sin răposat clucer Mincu Topoloveanu.

In Martie 1833 Mincu Topoliveanu răspunde la judecă[to]rie că încă din 1820 a vândut moşia, căminarului Costache [M]avrocordat, care se afla la Slam-Râmnic (Râmnicu Sărat).

In cartea de judecată ce s'a dat se arată că Ilie Topolo[ve]anu avea fraţi pe Costandin şi Ioan Topoloveni; ei erau veri [c]u Mincu. Se aminteşte şi un hrisov domnesc din care rezultă [c]ă locuitorii din *Pietrari* s'au răscumpărat dela neamul Topo[lo]venilor cu moşie cu tot şi închee că Ilie n'avea dreptate asu[p]ra lui Mincu. [1]).

15) 1837. O jalbă a pitarului Alecu Petrescu către Ocâr[m]uire. [2]).

Cinstitei Ocârmuiri a judeţului Muscel,

Intr'acest judeţ având şi eu o sfoară de moşie ce să nu[m]eşte Valea Rea în hotarul *Topolovenilor*, învecinată cu a [d]umnealui medelnicer Toma Leurdeanu şi în vremea cei din[tâ]i catagrafii aflându-se dumnealui medelniceru orânduit cu [l]ucrarea catagrafiei într'acest judeţ, au uneltit mijloc mai nainte [d]e a face începere în lucrarea catagrafiei, de au amăgit câţiva [d]in clăcaşi şi i-au mutat pe moşia d-sale de acolo, însă pe [u]nul mai de frunte trăgându-l pe seama dumisale, iar pe alţi [i] pe proprietăţile cumnaţilor d-sale, rămâind păgubit de drep[t]urile mele şi apoi după ce i-a strămutat din loc în loc, i-au [a]şezat în catagrafie pe ale dumnealor proprietăţi şi fiindcă eu [n]u m'am învrednicit în această vreme trecută ca să-mi caut dreptul prin vreo reclamaţie unde s'a cuvenit, adăstând mai [v]irtos cea de acum catagrafie, când am şi crezut că după do[v]ezile ce am mi se va face îndestulare clăcaşilor cu întoarcerea [c]lăcaşilor şi, mai ales când nicio pricină binecuvântată nu poate [o]pri pe cinstita comisie a-mi asculta drepturile ce le am, în [v]reme ce precum arăt că prin vicleşugurile ale însuşi lucrăto[r]ului catagrafiei, s'au luat într'acea vreme, lucru care nu s'ar [f]i cuvenit, apoi pe lângă aceasta nici vreo strămutare de nu[m]ele satului nu să face fiindcă satul este tot acela. De aceea [m]ă rog, ca la această catagrafie de acum să mi se întoarcă [i]ară şi pe moşia mea arătaţii din faţă clăcaşi ce mi s'au luat, [î]ndatorindu-să tot deodată cei ce i-au scos din minţi ca să mă

---

1) Arhivele Statului. Dosare judecătoreşti vechi ale judeţului Muscel. Dela 7804/833.

2) Arhivele Statului. Dosar No. 202/1837 al comisiei catagraficeşti jud. Muscel.

despăgubească de folosul ce mi s'au cuvenit pe acei ani trecuţi, căci într'alt chip sânt silit a mă jălui Mării Sale lui Vodă.

Alecu Petrescu pitar

1) Stan Rotaru e pă moşia dumnealui medelnicer Toma Leurdeanu.

2) Nicolae
3) Tudor { pe moşia lui Ilie Topoloveanu.

16) 1837 — Regest — O jalbă a lui *Mincu Topoloveanu*.

La 20 Oct. 1837 Mincu Topoloveanu trimite la comisia catagrafiei o jalbă prin care arată că s'au cerut dela proprietari foi de clăcaşii fiecăruia. El se afla la Târgovişte şi de acolo a trimes foaia de clăcaşii săi din *Topoloveni*, dar n'a fost trimisă de supt cârmuire unde s'ar fi cuvenit.

Dă numele clăcaşilor lui din Topoloveni cu porecla şi starea lor, arătând că unii din ei s'au strămutat şi a trecut între ei şi pe un vizitiu care era şi beteag.

Pe verso: lista clăcaşilor începând cu Vlad zet popa Voicu mazilul în total 15. Dintre ei, fugiţi la satul Ţigăneşti Ion sin Dinu de trei luni iar Ion sin Ungureanu la Ştefăneşti. — Marin Cocoşilă de 70 ani se cuvine a fi ertat, Duţă Glăvan asemeni [1].

17) 1840 August 6. Zapis de vânzare a 2 răzoare de vie.

După coprinderea zapisului ce se arată dintr'acest an următor cu leat 1840 Aprilie trecut în 15, cu a căruia coprindere am vândut dă a mea bună voe şi cu a soţiei mele şi cu ştiinţa şi voia tuturor rudeniilor, 2 răzoare de vie ce le-am avut în *dealul Topolovenilor pe moşia mânăstirii Nucetu* şi cu alte câte în zapis să coprinde anume: o căscioară, un pătulaş şi 2 scânduri dă jghiab prin bună socoteală şi învoire în lei 151, adică una sută cincizeci şi unu, pentru care tocmeală fiindcă nu primisem arătaţii bani dela Nicolae Ungureanu nici până acum după legătura ce am avut cu dânsul şi pentrucă nici părintele *moş popa Marin proestosul* (nu voia) de a-i fi vecin acolea, fiind cumpărătorul om strein, şi preotul vecin cu mine, cu toate că şi cumpărătorul se învoise cu preotul ca să răscumpere această vânzare dă vie a mea dela dânsul, pentru care şi zapisul au făcut şi să vede întărit şi dă cinstita suptocârmuire a acestii plăşi.

Dar, pentrucă eu nu primisem până acum nici o para din mâna mai sus-numitului Nicolae Ungureanu, ci numai umbla cu vicleşug, de aceea acum de iznoavă m'am învoit cu părintele

1) Dosarul comisiei catagraficeşti a jud. Muscel pe 1837 dela Arhivele Statului.

proestosul Marin, care îmi este vecin alături şi prin bună învoială şi dragoste mi-am primit cu a mea mulţumire pentru aceste de mai sus arătate 2 răzoare de vie lei 151 din mâna sfinţii sale părintelui protopopului Nicolae, în drept arătatul cumpărător părintele proestosul Marin. Şi numitul cumpărător să stăpânească cu bună pace despre tot neamul mieu şi al soţii mele, atât sfinţia sa, cât şi urmaşii sfinţii sale din neam în neam. Insă acest înscris îl dau sfinţii sale acum când am primit toţi banii deplin, iar pentru cel adevărat zapis să i-l dau sfinţii sale lucrat gata cu toate formalităţile cele cerute dă temeiu.

1840 August 6.

Eu Ioniţă Predoiu cu soţia mea Catinca adeverim vânzători [1].

18) 1843 — Regest —

Poruncă a protopopului de Muscel Nicolae Ghermănescu către *proestosul Marin Goleştii Badii* ca să strângă câte 4 lei dela fiecare biserică pentru actele stării civile pe anul următor 1844. — De proestosul Marin ascultau toţi preoţii din partea de jos a judeţului, începând cu Glâmbocata şi sfârşind cu Ţigăneşti [2].

19) 1855 — Foae de zestre.

Tatăl, Fiul, Duhul Sfânt.

Cu ajutorul lui Dumnezeu dăm foae de zestre fiului nostru Badea de cele mai jos însemnate, mişcătoare şi nemişcătoare.

1855 Noemvrie 30.

1) 2 boi de jug.
2) Una căruţă legată cu fier
3) Zece oi.

1) Act păstrat în arhiva Protoeriei de Muscel într'un dosar care conţine mai mult corespondenţa particulară a protopopului Nicolae Ghermănescu din anii 1838—1840.

Proestosul Marin se avea foarte bine cu şeful său. Din o scrisoare a lui către protopop cu data de 4 Iunie 1840 se poate vedea că i-a trimis printr'un bilet 2 coşuri de cireşe.

Vânzătorul, Ioniţă Predoiu, era din oraşul Câmpulung. Această familie are şi în timpul de faţă numeroşi urmaşi.

2) Iată şi numele acestor preoţi aşa cum sunt trecuţi în dosarul statistic al Protoeriei pe anul 1840: popa Radu, *Glâmbocata*, popa Ion şi popa Radu duhovnicu, *Călugăriţa* (aceste 2 sate ţineau atunci de judeţul Muscel; mai în urmă au trecut la judeţul Dâmboviţa), popa Ion sin popa Ion satul *Ciulniţa*, popa Ion *Budiştenii de jos*, popa Gheorghe duhovnicu, *Budiştenii de sus*, popa Florea, satul *Chiteşti* (mai în urmă Glâmbocel), popa Costea şi popa Toma, satul *Leurdeni*, popa Dumitrache *Topoloveni*, popa Stan duhovnicu Ţigănesti.

4) 6 porci.
5) O casă cu toate ale ei.
6) 2 anterie noi.
7) 100 pruni roditori.
8) 10 duzi.

Aceste toate cele mai sus însemnate le dăm noi supt is[…] liții cu toată voia și blagoslovenia părintească, ca ni[…] buni părinți și iubitori de fiu.

Eu Ion Voicu platnic.
Eu Manda Voicu platnică.
Eu Oancea Vasile martor.
Eu Stanciu zet Oancea martor.
Eu Ilie postelnicu Oprea martor.
Scarlat Popescu scriitor și martor cu zisa numiților […] mai sus [1]).

Sătenii fiind clăcași și nestăpânind nici o bucată de […] mânt, nu puteau să dea de zestre de cât vite și obiecte casn[…]

Veteranul Cizmăruș, de 85 ani, in fața casei lui, rămasă singură acoperită cu pae.

1) Originalul la d-l învățător pensionar N. Cristescu.

CAPITOLUL VIII.

ALTE LĂMURIRI PRIVITOARE LA TRECUT

Din timpuri străvechi trecea prin Topoloveni *drumul cel mare*, care făcea legătura între partea de jos a țării și între județele Muscel și Argeș. Tot pe acest drum treceau și cei ce voiau să meargă în Oltenia. El e numit în unele documente vechi *drumul Olacului*, iar în altele *drumul cel mare al Piteștilor*. Pe acest drum treceau zi și noapte, în sus și în jos, numeroase care încărcate cu mărfuri, călători pedeștri sau călări, în timpuri de răzmirițe numeroși băjenari cu gândul de a se refugia peste munți, iar în timpuri de războae, oștile voevozilor noștri sau ale dușmanilor intrați în țară.

Documentele vechi și diferite cărți istorice pomenesc adeseori acest drum vechiu de țară. Din actele vechi ce s'au dat în paginile precedente, s'a văzut că în 1690 oștile nemțești au prădat și jefuit mânăstirea Nucetu, care a ajuns după aceea în mare lipsă. Acele oști au trecut apoi și prin satul Topoloveni, unde au băut tot vinul pe care l-au găsit la cei ce aveau vii în dealul de acolo. Aceștia s'au plâns și la Domnul de atunci Constantin Brâncoveanu arătând în jalba lor «*că fiind prădați de oștile nemțești și vinul băut, cum sânt ei răbdători de vin, să fie și mânăstirea de vinărici*» [1]).

1) *Arhivele Statului*. Mănăstirea Nucet, pachet 20, documentul 37 din 29 Octomvrie 7200 = 1691). Iată ce se mai găsește scris în «Ist. Țării Româ- nești» ediția din 1859, pg. 181 privitor la această trecere de oști : — «Dela Câm- pulung s'au pornit de au venit la Târgoviște, iar oastea nemțească ajungea țara din *munte până la Argeș* cu prada și cu jaful și spărgea pivnițele boerilor de mânca și bea și răsipia și strica, desbrăca oamenii unde-i găsia și alte răutăți făcea».

Oştile nemţeşti erau comandate de generalul Heisler. Dup ce au ocupat Bucureştii şi după ce au jefuit ţara mult tim au trecut în Ardeal.

O cruce mică, foarte veche, cu inscripţia aproape ştearsă, în marginea drumului cel mare al Piteştilor.

In Octombrie 1714 a trecut prin Topoloveni şi regele C rol al XII-lea al Suediei. El s'a oprit puţin la Piteşti şi de a cu cei 1500 soldaţi ai săi a plecat spre Bran şi Ardeal. [1]).

In anul 1821, Tudor Vladimirescu, în retragerea lui de Bucureşti la Piteşti, la 17 Mai aflându-se între Găeşti şi Câr *cinov,* primeşte o scrisoare dela căpitan Iordache, care se afl

1) Revista Istorică pe Ian.—Martie 1934, pg. 24.

Piteşti şi care-l ameninţa că «de va înainta spre Piteşti, îl va lovi cu Arnăuţii săi».

In ziua de 18 Mai se afla în *Cârcinov* (Topoloveni). La poşta din Cârcinov a fost silit a spânzura şi alţi panduri — dela Bolintin până la Găeşti Tudor omorîse peste 20 de panduri, după unii chiar 33) —, tot pentru furtişaguri.

Tudor ceru dela căpitani în scris, că nu se vor mai repeta asemenea prade din partea pandurilor ce comandau. Căpitanii deteră înscrisul cerut de Tudor, afară de Ion Oarcă, Ghiţă Cuţoiu, Ene Ionescu şi Ion Urdăreanu; aceştia se opuseră răspunzând lui Tudor că ei nu pot păzi crângul cu iepuri şi că Tudor n'are nevoe de înscrisul lor, că-i poate omorî el şi fără înscrisul lor, când o vrea.

Consultându-se apoi cu căpitanii săi, Tudor se decise să stea cu oştirea pe loc şi trimise pe Macedonski şi pe Alexandru în cărucior de poştă la căpitan Iordache, ca să se înţeleagă cu dânsul în privinţa aceasta. După apusul soarelui, cei doi trimişi se înturnară cu răspunsul că căpitan Iordache are grele bănueli despre necredinţa lui Tudor şi că-l aşteaptă la Goleşti ca să se explice amândoi. — La 18 Mai Tudor tăbărî cu oştirea lui pe câmpia dela Goleşti, unde-l aştepta căpitan Iordache şi Farmache cu toată ceata lor de Arnăuţi. [1]).

Mai târziu Chihaia Beiu pleacă din Târgovişte spre Piteşti pe drumul Găeştilor urmărind pe Grecii lui Ipsilante. Dela Găeşti el se întoarce la Bucure.ti, dar trimise în urmă pe Sirioglu cu 3000 de Turci, prin *Cârcinov* (Topoloveni) spre Piteşti. [2]).

In 1824 diplomatul danez Clausewitz intră în ţară pe la Câineni şi de aci porneşte spre Bucureşti. Trăsura e trasă prin rele drumuri rele de boi; la Sălătruc ea se strică, iar fierarul ţigan o repară. Fierarii, spune călătorul, nu pot câştiga mult, uneltele de fier fiind aproape necunoscute ţăranilor munteni şi chiar căruţele sunt lucrate în întregime din lemn, fără a avea măcar un cuiu de fier. *Caii de poştă* se aflau în mare număr

1) *C. D. Aricescu.* «Istoria Revoluţiei române dela 1821», pg. 237.
2 Ibidem, pg. 277.

la dispoziția călătorilor. Schimbă caii la Mănicești și Pit... Trecând prin *Cârcinov*, șoseaua devine iarăși foarte rea.[1]

Până astăzi locuitorii cunosc locul unde a fost *ce... poștii* (— în capul de jos al târgului) —; aci păşteau caii ... schimb. In catagrafia ce s'a făcut la anul 1837 se arată că ... locuitori din Topoloveni numiți Mihalcea Turturică și Vă... sin Dumitru erau *ceauși* la poștă, iar alți 2 din Goleștii B... numiți Neacșu și Voicu erau *surugii*. Ceaușul era sau cu... adică cel ce ducea scrisori, sau vătaf de surugii.

După cum spune scriitorul C. D. Aricescu[2], la anul 1... s'a făcut carantină în oraș și 'n diferite puncte ale județ... pentru cei bolnavi de holeră. Una din carantine a fost la C... *cinov*. Din cele de mai sus se poate vedea că 'n prima ju... tate a secolului al XIX-lea adeseori satul *Topoloveni* e n... și *Cârcinov*, după gârla cu acelaşi nume, care trece printr'în...

In 1812 a trecut prin *Cârcinov* și contele August Lag... venit din Polonia și de aci mai departe spre Bucureşti... Dealtfel toți streinii cari intrau și eșiau din țară prin tr... dela vest de Bran, străbăteau drumul cel mare al Pit... torile ... lor, care trecea prin Topoloveni și care făcea legătura cu ... pitala țării.

Mânăstirea Nucet avea aci două cârciumi pe care le ... cu arendă. In ele găzduiau și ospătau numeroșii călători, ... treceau în sus și în jos. Aceste 2 cârciumi s'au arendat în ... 1811 cu suma de 500 lei.

*
* *

Catagrafia locuitorilor făcută în anul 1831.

Satul *Goleștii Badii* pă *moșia Goleștii Badii* stăpânită de ... năstirea Nucet. *Preoți în slujbă:* popa Ion sin diacon S... *neamuri*, casa lui Costandin Ogaru *polcovnicel*, are un fe... de muncă. *Văduve:* Stana Nițului Chirică cu 1 fecior, St... lui Ion Gușoiu cu un fecior, Maria lui Coman Ungureanu c... fecior, Uța Barbului Gușatu cu un fecior, Gherghina lui M... cu un fecior, Safta lui Petre sin Petcana, Dragomira lui M...

1) Revista Istorică pe Oct.—Decemb. 1928, pg. 361—2.
2) In «Istoria Câmpulungului», București 1856, pg. 39.
3) *N. Iorga*. «Istoria Românilor prin călători», vol. III, pg. 75.

...nătu, Drăguța a Stoicăi Cioclu, Rada a Radului Bogățoiu cu un fecior, Voica lui unchiaș Dinu, Maria preoteasa.

Scutiți au fii militari: Nuța lui Gheorghe Jurna pentru Gheorghe fiu-său. *Circovnici:*[1] Costache sin popa Stan, *mazil*[2]: Dinu Bălășoiu, *ruptași*[3]: Ion Purice sin Gheorghe Gheorghe sin Nistor, Andrei sin Moise, toți cu câte un fecior, Costache sin Dinu Bălășoiu.

Birnici pământeni: Dragomir Radu Prundaș, Stan Cojocaru, Iacov Piteșteanu, Alexe Piteșteanu, Sandu sin Alexe, Pavel diaconului Stan, Stan Geaferu sin Bogățoiu, Ion Dinu Băjenaru, Ioniță Cizmăruș, Ion Surdu, Nica Șerban, Tudorache Vasile Ungureanu, Bucur Ungureanu, Nicolae brat Bucur Ungureanu, Tudorache Stan Piteșteanu, Nicolae sin Isac, Oancea zet Vasile, Dumitru Cârstea Spătaru, Petre Rotaru, Ghiță Surdu Băjenaru, Stanciu Ion Bogățoiu, Ghiță zet Maria Bogățoaie, Dinu Bengiul sin Tănase, Trandafir sin Ion Pițigoi, Radu Petcanii, Gheorghe Mățăuanul, Tudor sin Dinul, Stan croitor Cârjaliu, Ion Cornea, Mihai Bogățoiu sin Ion, Voicu *Surugiu*, Neacșu zet Ana, Ion Podaru, Dumitru Olteanu, Zamfir Cojocarul, Niță Musat sin Panait Grecu, Matei sin Păun Mățăuanul, Badea sin Lazăr Ungureanu, Neacșu unchiașu Priboianu, Neacșu sin Stan Pralā, Dinu Olteanu unchiaș, Preda sin unchiaș Dinu, Nițu sin unchiaș Dinu, Petre Corcodel, Nicolae zet Mincu, Petre Olteanu, Ion Mogoș, Ion Neagoe Pietroșanul, Păun Spătaru, Stan sin Bucur, Dumitru Ion Pițigoiu, Casa lui Ion Ungureanu, Casa lui Manole Mățăuanul, Nicolae Ungureanu, Dumitru zet Tudorache, Ion zet Tudorache, Ion zet Comănoaia, Sandu zet Maxim, Manoale sin Neculae Ungureanu.

Scutelnici[4]: Iordache Floroiu.

Poslușnici[5]: Dumitru sin Cicu, Dumitru sin Radu Gelu, Marin sin Risida, Ghinea Floroiu, Tănase Paraschivescu, Ștefan zet Tudorache, Stan Pralā.

1) Adică *țârcovnici*.
2) Mazili = clasă de contribuabili care se trăgeau din boeri aflați în inactivitate.
3) Clasă de contribuabili cari plăteau dările cu ruptu (mai ales streini de localitate).
4) Cei scutiți de toate dările.
5) Servitori boerești sau mânăstirești scutiți de dări.

Slujitori: Grigore sin Stoica Moloiu, Ioniţă sin Costan Ecovoiu, Toader holtei Ungureanu slugă la Rada Bogăţoae.

Ertaţi de sate: Dumitru Ungureanu, Ion sin Bucur.

Satul TOPOLOVENI a căruia numire se pierduse şi ac s'au înfiinţat cu suma clăcaşilor ce sânt pă acea moşie care stăpâneşte dă dumnealui medelnicer Toma Leurdeanu şi dumnealor boerii Topoloveni, *fiind până acum aceşti lăcui cu biru dă alte sate.*

Preoţi în slujbă: popa Voicu duhovnic la biserica dint cest sat.

Postelnici: Oprea sin căpitan Stanciu.

Neamuri: Şerban sin popa Voicu.

. . . [1]) *cu cărţile stăpânirii:* Dumtiru unchiaş, Nica Ci gu, Gheorghe Motcan, Marin sin diacon Costandin.

Văduve: Badea lui căpitan Stanciu, Paraschiva lui D Baltac, Sanda lui Şerban, Calea a lui Dumitru, Tudora lui rin Vlăsceanu, Călina Radului Vlăşceanu, Anghelina lui Du tru, Gherghina popii Badii, Ilina lui Şerban, Ilinca lui Dinu.

Cumpanişti [2]): Udrea sin diaconul Costandin, Ioniţă Cr

Ruptaşi: Stan sin Gheorghe Luciu, Voicu brat Stoica.

Circovnici: Dincă sin popa Badea.

Birnici pământeni: Radu Puţoiu, Dinu sin Ion Aluniş, sin Preda, Grigore sin Dinu, Ion sin Ion Panţuru, Radu sin S Băjenaru ,Ion brat Radu, Udrea brat Ion, Stan Cimpoeru, N Olaru, Stoica după Vale, Ioan Ţâru, Mihalcea Turturică *ceau poştei,* Preda Burulea, Nicolae zet Preda, Voicu Argeşanu, tei Băjenaru, Nicolae Dumitru Ungureanu, Mincu sin La Gheorghe zet Ion, Antone sin Dumitru Purcaru, Stan sin Pă Olteanu, Ion Olteanu, Dumitru Cocanţă, Ion Tenterici, Schiopu zet Niţu, Ilie sin Şerban, Radu Băjenaru, Badea B naru, Ene Piteşteanu, Neagu Băjenaru, Sandu Stan Căciula g să, Ion zet Moraru, Sandu zet Vâlsan, Vâlsan, Matei Vânăto Dumitru, cumnatu lui Matei holtei, Nicolae Băjenaru, Tudor Manole, Ion sin Şerban, Niţă sin Ion Vânătorul, Niţă sin Al Ion sin Grigore, Stan sin Ivan, Nicolae Măcău, Ion Drăguş zice şi Gheorghe Olteanu, Bănuţă brat Radu sin Stan Băjena Zamfir sin Gheorghe Olteanu.

1) Un cuvânt nedescifrabil.

2) In vremile vechi cei ce făceau parte dintr'o companie comercială.

Birnici streini: Badea Turcea, Badea sin Stan Căciulă să, Zamfir brat Badea, Ioniţă Muscalu, Nicula Fluerece.

cutelnici: Ioniţă Baltac, Marin sin popa Stanciu.

posluşnici: Duţă Glăvan, Dumitru Purcaru, Ion Ciobanu, u Olteanu, Truşcă sin Niţu, Pătru Olteanu, Dinu sin Du ru, Neacşu sin Radu Puţoiu, Dima croitorul, Stan Rotaru, rei sin Din Olaru, Niţu brat Andrei, Ion sin Nicolae Vână, Petrică sin Florea, Ion sin Gheorghe Mocanu, Costandin Gh. Burtea, Nicolae sin Dincă Alexe, Costandin sin Alexe. sin Pătru Nică, Dinu vizitiu sin Stanciu, Gheorghe sin Isar, sin Aldea, Ion Vişină, Ion sin Alexeanu, Preda sin Duţă van, Pârvu sin Neagu, Bănuţă sin Neagu, Nica sin Ion u, Stoica Cocoşilă, Marin Cocoşilă, Nicolae sin popa Badea, brat popa Voicu, Ion Ungureanu, Toma sin Chiru. *Sluji-* Iordache sin diaconul Costandin, are un fecior.

Oameni neîntraţi la nici o orînduială: Ion sin Vlaicu slugă *ostache Topoloveanu,* Radu sin Şerban sluga lui *Ion* şi *Ilie loveni,* Gheorghe vizitiu la Ioniţă Alexanu, Ilie vizitiu la nealui *Mincu Topoloveanu,* Apostol holtei slugă la Mihalcea şul poştei, Gheorghe botezatul fără căpătâi, Ioniţă Olteanu slugă la dumnealui Mincu Topoloveanu, Duminică sin Du aşco după Valea Ştefăneştilor slugă la dumnealui Ioniţă xeanu.

Peste tot numărul familiilor acestui sat una sută douăzeci a. [1]).

Catagrafia din anul 1837, Iulie 8.

Satul *Goleştii Badii.*

Neamuri: Gligore Moloiu. *Postelnici:* Costea hangiu din ia Bucureşti. *Nevolnici:* Pavel sin Diaconu, Ghinea Floroiu.

Văduve: Ilinca Ogăroaia, Stanca Chirculeasca, Ana Zăr, Uţa lui Barbu Isache.

Paracliseri: Costache sin popa Stanciu şi Anastase sin Ion.

1) *Arhivele Statului.* Obşteasca catagrafie. Condica No. 225 albas- l idem şi pentru Goleştii Badii f. 993—397.
Catagrafia aceasta pe lângă că arată numele locuitorilor pe categorii, a acelaş timp şi numele boerilor Topoloveni cari se aflau în sat la acea dică: Mincu Topoloveanu şi verii lui Costache, Ion şi Ilie cari erau paginile următoare se vor şi alte catagrafii din anii 1837, 1844 şi u ajutorul cărora se pot identifica familiile vechi.

Mazili: Costache Enăcoiu din oraș, Nicolae Boeru.

Patentari: Iordache sin diacon Dinu, Ghiță Bogățoiu.

Birnici de capitație: Andrei Mănicioiu, Iacov Piteștean Alexe Piteșteanu, Sandu Alexe, Stan Geaferu, Ion Din Băj naru, Ioniță Cizmăruș, Tudorache sin Vasile, Bucur Ung reanu, Necula sin Bucur, Tudorache Stan Piteșteanu, Nico idem, Oancea zet Vasile, Dinu Băncilă sin Tănase, Tranda sin Pițigoi, Tudor sin Dinu, Stan croitor Cârjaliu, Mihai Bo țoiu, Voicu surugiu, Neacșu surugiu, Ion Podaru, Zamfir Co caru, Mateiu Păunii Mățăuanu, Badea sin Lazăr Ungurea Pătru Rotaru, Stan sin Bucur, Dumitru zet Tudorache, Ion Tudorache, Ion zet Coman, Sandu zet Maxim, Manole sin N culae Ungureanu, Dumitru Ciucă, Costandin zet Radu Geru, M rin sin Riside, Tănase Paraschivescu, Ștefan zet Tudorac Ioniță Iacovoiu.

Spornici: Gheorghe zet Gheorghe Cernat, Ion Geaf Ghiță Bogățoiu, Ghiță Nafticä, Nicolae sin Trandafir, Istr Purece, Călin sin Tănase, Enache sin Tudorache, Toma Ghin Floroiu, Samoilă Năfticä, Gheorghe Marin, Dumitru Chir Neagu sin Răducu, Niță sin Risida, Dinu Floroiu, Ion sin G Cârjaliu, Gligore Chircu, Dinu sin Dinu Băncilă, Maranda sin Răduca, Dumitru sin Ion Ungureanu, Costache vieru B răției.

Fii de neamuri, fii de pistelnici i de mazili și alți oam neintrați la nici o rânduială: Dumitru sin Costea hangiu neam, Gheorghe sin Gheorghe de mazil, holtei.

Această catagrafie s'a făcut cu multă luare aminte
Sandu, Stan și Iacov *aleși*

Stan Geaferu }
Dinu Floroiu } *caimacamii satului*

Costandin Băncilă *pârcălab*

Satul *Topoloveni* din plasa Podgoriei a județului Musce cătuit pe moșia Topoloveni cu 5 proprietari: boernașii To veni (adică Mincu și verii lui) medelnicer Toma Leurdeanu, Alexescu și pitar Alexandru Petrescu

1837, Iulie 9

Preoți în slujbă: Popa Voicu sin popa Toma la bise Topoloveni cu hramul Sf. Voevozi.

Postelnici: Oprea sin Stanciu cu sinet domnesc.

Ertați cu cărțile stăpânirii: Ioniță sin Costandin Crețu.

Nevolnici, apărați de sat: Din sin Ion al lui Niță, Radu Putoi, Ene Piteșteanu, Gligore Băjenaru, Marin Cocoșilă, Marin sin Tudor surpat, Nica sin Ion Turcu, Ioniță al Catrinii, Nicolae sin prioteasa Gherghina văduva, Duță Glăvan, Iordache brat Nicolae Ciobanu, Gheorghe vizitiu Ciungu, Ion Schiopu, Mincă văduv (14).

Văduve: mătușa Chiva Băltăcioaia, Calea lui Dumitru Rotaru, Ioana Meculeasa, Gherghina prioteasa, Călina prioteasa, Ilinca Ivan văduva. (7).

Scutiți pentru militari: Stan sin Gligore Rotaru pentru fiul său Dumitru, Nicolae sin Dumitru pentru Vasile (2).

Băjenari veniți din străinătate: Raicu Sârbu dela malu ...pt al Dunării cu cartea Domnului Miloș.

Paracliseri: Dumitrache sin Andreiana văduva, Nicolae brat ego (2).

Mazili: Vlad zet popa Voicu.

Patentari: Dinu sin Dumitru, Udrea sin diacon Din, Marin sin popa Stanciu, Mihalcea Turturică, Vâlsan sin Dumitru, Tudor Sârbu cu patentă din Pitești. (6).

Birnici de capitație: Petrică sin Florea, Costandin sin ...i Alexeanu, Zamfir zet Vânătoreasa, Toma al Marii, Pârvan sin Neagoe, Ion Vișină, Ion al Marii Alexescu, Preda Moraru, Radu brat Pârvu, Bănuță brat Radu, Ion sin Ion Vânătoru, Ion sin Vlad, Ion Gușoi, Niță brat, Gheorghe Isar, Niță sin Ion Vânătoru, Din Lungu, Ion Șoșoacă, Ion sin Șerban, Tudor cârciumaru, Radu Ungureanu, Nicolae sin Costandin Alexescu, Ion Nucă, Sandu sin Stan Căciulă grasă, Zamfir brat, Badea brat, Badea Băjenaru, Matei Vânătoru, Sandu zet Vălean, Radu Moraru, Stoica sin Oprea, Ion Tenterici, Voicu Ar...anu, Ion Olaru, Ioniță Muscalu, Petre Olteanu, Ciucă sin Petre Olteanu Dumitru Vlășceanu, Ion Moraru, Trușcă sin Niță Olteanu, Ivan Ciobanu, Dumitru Purcaru, Antonie sin Dumitru Purcaru, Nițu Olteanu vieru, Andrei brat Ion Olaru croitoru, ... Panțuru, Neacșu Puțoi, Stan Toma, Ion Olteanu, Ilie sin Șerban, Gheorghe zet Ivan Ciobanu, Nicolae zet Dragomir Bur... Ion Obagiu, Radu aprod (56).

Spornici și holtei ce sunt intrați în socotelile cutiei satului: Șerban Cosac, Stan sin diacon Din, Marin sin Stan Țâru,

Şerban sin Dumitru Ghidate (sic), Ion sin Calea văduva, Ghe-
ghe sin Neagoe, Mihai sin Vâlsan, Tudor sin Niţu, Florea
Andrei, Stan sin Gligore, Vasile sin Ilie Ganu neintrat în cu
satului fiind nou, Din sin Voicu Argeşanu, însurat acum şi n
intrat în cutie, Manea sin Gligore Băjenaru, Nicolae Cioba
Dinu Păsărică, Tătuţă holtei sin Călina văduva, Enache hol
sin Ioana Beculeasa văduva (17).

Oameni neintraţi la nici o rânduială: Stoian Sârbu.

Ion, Matei, Nicolae *aleşi* Ion, Sandu şi Badea *cutieri.*

Priot Voicu ot satu Topoloveni.

Din actul de mai jos se poate vedea că unii locuitori
strămutau pe alte moşii:

Cinstitei Ocârmuiri a judeţului Muscel

Pentru cei mai jos iscăliţi hălăduitori ai moşiei mele T
poloveni *ce s'au strămutat la alte părţi,* în multe rânduri
făcut arătare cinstitei ocârmuiri de unde s'au şi poruncit d
nealui suptocârmuitorului a-i aduce la urma lor şi până ac
nu s'au adus, pentru care şi acum după straşnice porunci
sânt date, mă rog a porunci a să aduce la urma lor, ca pe u
ce sânt trecuţi în capitaţia numitului sat.

Medelnicer Toma Leurdeanu

Ilie Şerban şi
Gheorghe zet Ivan ciobanu } strămutaţi în sud Argeş

Tot în acelaş an s'a plâns şi Mincu Topoloveanu, arăt
că şi după moşia lui s'au strămutat 2 locuitori, unul aşezat
Ştefăneşti şi altul în Ţigăneşti.

Postelnicu Oprea sin Stanciu avea *sinetul* voevodului Gr
gore Ghica din 4 Aprilie 1824, iar Vlad sin Necula zet p
Voicu *mazil* sinetul No. 143 din 8 Februarie 1835. [1]).

*
* *

Altă catagrafie din anul 1844.

Satul *Goleştii Badii* şi *Topoloveni* proprietatea sfintei M
năstiri Nucet, a dumnealui serdar Alex. Petrescu, a dumne
Ion Bucşan, a dumneaei medelnicereasa Catinca Leurdeanc
a Alexandrii Topolovencii.

1) *Arhivele Statului.* Obşteasca catagrafie a judeţului Muscel pe
1837.

Grigore Moloiu şi Nicolae Moloiu fii de *boeri de neam,* cu
domnesc din 1 Martie 1823.

Costea Hristu şi Oprea căpitan Stanciu *postelnici.* [1]).

Tache sin Costea fiu de postelnic, *Marin preot* şi *Dimitra-*
Dinu preot. Vlad Nicolae şi Dumitru Stan Rotaru *mazili.*
Vlad Nicolae avea sinetul cinstitului sfat No. 143 din 8 Febr.
1835. S'a trecut pe temeiu că s'a aflat slujind ca *unterofiţer*
în curs de ani 6 după biletul dat din partea oştirii româneşti
No. 239 din luna Ghenarie anul 1842.

Costache Dumitru Enăchioiu cu sinetul cinstitului sfat cu
1832 aprilie 15 No. 2942. Nicolae Ogaru cu sinetul Domnu-
Ghica din leat 1826 Noemvrie.

Ghiţă brat Nicolae Ogaru cu sinetul cinstitului sfat leat
1820 Noemvrie (fără zi) No. 220.

Patentari clasa III-a: Ghiţă Bogăţoiu, Ion Ghinea, Udrea
diaconul Costandin, Vâlsan Dumitru, Marin popa Stanciu, Ion
Ion (acesta venit din Bucureşti mahalaua Sf. Gheorghe
Nou).

Birnici de capitaţie: Ion Stan Cârjaliu, Neculae Tudorache,
Sandu Maxinoiu, Enache Tudorache, Ion Voicu *surugiu,* Du-
mitru zet Tudorache, Ion Şova Ungureanu zet Tudorache, Oan-
Ungureanu zet Vasile, Stanciu zet Oancea, Anghel sin Bu-
Costandin zet Radu Gelu, Andronache Răducu Cimpoeru,
Dinu Obagiu ce-i zice şi Petroşel, Tudor brat Ion Obagiu,
Manole, Manole Nicolae Ungureanu, Ion Ghiţă Bogăţoiu,
Naftică, Petrache Iordache Floroiu, Ion Ungureanu dela
Moraltu, Dinu Iordache Floroiu, Gheorghe Cârnu, Radu Din Ma-
nescu, Istrate Purice, Călin Tănase, Grigore Cârnu, Gheorghe
Bogăţoiu zet Gheorghe Cernea, Gheorghe Pavel, Grigore al Uţii,
Marin Risida, Iordache Iencioiu ce-i zice Ungureanu, Nicolae
Trandafir, Dincă Bengilă, Ştefan zet Tudorache, Ion Comănoiu,
Giafer Bogăţoiu, Samoilă Naftică, Achim Manole, Ion Po-
Neacşu *surugiu* [2]). Iacov Piteşteanu, Mihail Boghicioiu,
Matei, Păun Măţăuanu Comănoiu, Neagu Răducu Cimpoeru,
Risida, Badea Lazăr Ungureanu, Mihai Dima Moldovea-

1) Cel dintâiu din Bucuresti, cu *sinetul* Domnului Grig. Ghica din 4
Aprilie 1824, iar cel de al doilea adică Oprea căpitan Stanciu din jud. Vlaşca
sinetul Domnului Şuţu din 1 Aprilie 1819.

2) La caii de poştă.

nu ce-i zice și Meilă, Ioniță Stan *surugiu,* Ioniță Ion, Gheorg
Crișu, Mihalcea Turturică, Stoica Oprea după vale, Marin St
Giru, Ion Tudor Tenterici, Sandu Ion Căciulă grasă, Udr
Stanciu, Badea Băjenaru Stoica, Ion Stan Bulumac, Matei Io
Vânătoru, Dumitru Cochințu sin Dobre Sârbu, Gheorghe N
gu, Dinu Voicu Argeșanu, Mihai Vâlsan, Dumitru Vâlsan, Sa
du Toma zet Vâlsan, Ion Voicu Argeșanu, Gheorghe Din Mă
cescu, Mincu vieru Bărăției, Badea Ivan Ciobanul, Șerban M
că vierul, Nicolae Dumitru Ungureanu, Manea Grigore, Păt
Olteanu Toader, Gheorghe Pătru Olteanu, Ivan Badea Vlășce
nu, Dumitru brat, Matei Cimpoeru al lui Din Pănoiu, Dumit
Purcaru, Anton Dumitru Purcaru, Stan Rotaru sin Dumitru C
coloș, Pătru Stan Rotaru, Andrei vieru sin Din, Vasile Bu
Ungureanu, Ion Ion Panțiru, Stan Grigore Leibăr, Ion I
Comșa, Ilie Șentoiu Grigore văcar, Stan Oprea Țâru, Dumit
Tunaru, Ion Pițigoi, Grigore zet Ioniță Crețu, Dumitru I
Vânătoru, Dobre Pătru Rotaru, Nicolae Ilie Alexescu, Cost
din Chivu, Costandin Gh. Burtea, Radu Neagu Vlășceanu, Pâr
brat Radu, Preda Duță Glăvan, Din Udrea, Ion Costandin V
șină, Ion Marin Alexescu, Nicolae Dincă Alexescu, Radu Șerb
Ungureanu, Tudor Manole Olteanu, Ion Nicolae Șoșoacă, I
Șerban Negru, Din Dobrin după mal, Ion Vlaicu, Niță Nicol
Vânătoru, Bănuță brat Radu, Gheorghe al Vișii cel mare, Za
fir Gheorghe Olteanu, Nicolae popa Badea, Dumitru brat Mi
cu sluga lui *Costache Topoloveanu,* Stan Bucea, Nicolae Cre
logofăt sin Ioniță, Gheorghe Voicu văduva, Radu... ot Zgr
cești, Crasan Șerban Mușat, Dinu Aluniș *(peste tot așa dar 1*
birnici de capitație).

Dumitru Ion hangiu, acesta se află negutătorind cu h
nul; e venit din Turchia de ani 4 (— deci din 1840), căruia
se cuvine a i să da patentă de clasa III-a.

Nevolnici și vrednici de apărare: Neacșu Radu Puțoi
Ene Piteșteanu, Trușcă sin Nițu, Stan sin Pătru, Ionică al C
trinii, Marin Cocoșilă, Ion Nicolae Vânătoru, Iordache I
Alexescu, Ghinea Floroiu, Alexe Piteșteanu, Dumitru Sudițoi
Bucur Ungureanu, Petre Rotaru, Tănase Paraschivescu (pes
tot așa dar 14 *nevolnici).*

Sudiți (= streini) *Dimitrie Gheorghiu,* sudit elinesc cu p
tenta No. 562 anul 1842 Ghenarie 2, născut în Vlahori, necăs

it, iar venit în Prințipat după a sa arătare de ani 12, aren-
de moșie.

Dincă Olteanu dela *Bărăție* cu patentă austriacă supt is-
litura D. Timoni leat 1843 Noemvrie 1 No. 618, născut la Si-
tea Transilvaniei, venit în Prințipat de sunt ani 30, de nație
mân, vier al Bărăției ot Câmpulung.

Gheorghe Rusu hangiu, cu patentă a D-lui Timoni No. 500
t 1841 Noem. 1 cu soroc până la anul 1842 Octomvrie, fiin-
i trecut sorocul s'a poprit la dela comisiei, venit în Prinți-
t de ani 14, negutătoraș de lege pravoslavnică, născut Cer-
uți Bucovina.

Gheorghe Vasilescu (rubrica cei cu osebit haracter) au
jit în vremea armiei la spitalurile Dudești, Mărcuța și cele-
lte și *acum se află slujind la poșta Cârcinov* cu calitățile co-
inse supt art. 83 din Regulament și după care ar merita
eptu de mică noblețe coprins în pomenitul articol.

Birnicii aveau să dea pe fiecare an în periodul 1845—1851
te 30 lei de fiecare ins. Numărul lor total era de 122. La a-
știa se adăogau și celelalte categorii, adică: boeri de neam,
stelnici ,patentari, nevolnici, sudiți, etc. în total 37, cari a-
nați cu cei 122 ne dă un număr total de 157 familii în anul
1844, fără a mai fi repartizați pe sate. [1]).

Altă catagrafie din anul 1853.

Satul *Topoloveni* al mânăstirii Nucetul, al răposatului clu-
er Scarlat Urlățeanu, al D-nei Marghioala Bucșanca, D-l Iancu
poloveanu și Nae Stanomirescu.

Preoți: Marin sin popa Gheorghe; *boeri de neam:* Nicolae
Moloiu [2]), *postelnici* Oprea sin Stanciu *fii de postelnici:* Tache
Costea, Ilie Oprea, Costache Oprea și Manole Oprea; *mazili:*

---

1) Și această catagrafie tot la *Arhivele Statului* cu No. 1332 alba-
ul 1844 în aceeași condică cu celelalte sate ale jud. Muscel.

2) Privelegiul domnesc în care se arată că e *boer de neam* se păstrează
în timpul de. față, având următorul cuprins:

Noi

GHEORGHE DIMITRIE BIBESCU

Cu mila lui Dumnezeu stăpânitor a toată Țara Românească.

Neculae Moloiu din satul *Topoloveni,* județul Muscel, atât din acturile
înfățișat la comisia de catagrafie a periodului al treilea, cât și din con-

Nicolae Ogaru, Costache Enăchioiu, Gh. G. Ogaru, Vlad Nic lae zet popa Voicu, Dumitru Stan Rotaru; *patentari:* Petre și Dumitru suditu.

Birnici de capitație: Ion Stan Cârjaliu, Neculae Tudorache Sandu Maxinoiu, Enache Tudorache, Ion Voicu *surugiu*, Io Șoavă Ungureanu, Stanciu zet Oancea, Anghel Bucur, Costa din zet Radu, (10) Andronache Răducu, Ion Dinu Obagiu, Ni Manole, Niță Năftică, Ion Ungureanu, Dinu Iordache Floroi Gheorghe Cârnu, Radu Dinu Marinescu, Grigore Cârnu, Gr gore al Uții Floarii 20) Tudorache Isăchioiu, Dincă Bengil Ștefan zet Tudorache, Ion Comănoiu, Samoilă Năftică, Achi Manole, Ion Podaru, Matei Păun Mățăuanul, Neagoe Răduc Neață Risida, Mihai Dima Moldoveanu, Gheorghe Crișu, Stoi Oprea, Marin Stan Țâru, Ion Tudor Tenterici 35) Zamfir C ciulă grasă, Badea Căciulă grasă, Udrea Stanciu, Badea Bă naru, Ion Stan Bulumac, 40) Dumitru Cocanță, Gheorghe Ne goe, Dinu Voicu Argeșanu, Mihai Vâlsan, Dumitru Vâlsan, 45 Sandu Toma zet Vâlsan, Ion Voicu Argeșanu, Nicolae Dumit Ungureanu, Manea Grigore Laibăr, Gheorghe Pătru Oltea 50) Ivan Badea Vlăsceanu, Dumitru brat Ivan, Matei Cimpo ru, Pătru Stan Rotaru, Andrei vieru 55) Vasile Bucur, St Grigore Laibăr, Dumitru Tunaru, Grigore zet Ghiță Bogățoi Ion Constantin Vișină, Dumitru Ion Vânătoru, Udria diaco Dinu Ghiță Bogățoiu, Ion Ghinea Chircioagă, Ion sin Ion Balt 65) Radu Șerban Ungureanu, Ion Nicolae Șoșoacă, Ion Șerb Negrei, Dinu Dobrin după mal, Ioniță Vlăicuș, 70) Niță Nic lae Vânătoru, Gheorghe Voica, Radu Diacon, Dobre Petre Ro taru, Costandin Chivu ,75) Nicolae Crețu, Preda Duță Glăva

---

dicele Vistieriei din anul 1828 ș 1831 dovedndu-și adevărata însușime de bo de neam, și-a trecut numele lui în condica statului închipuită după art. 80 di Regulamentul Organic.

Tot într'o vreme i s'a dat la mână și această diplomă încredințată pecetia și subscrierea Domniei Noastre, spre a-i sluji drept aceeași dovadă și se bucura și pe viitor de *priveleghiul de boer de neam.*

Gheorghe Dimitrie Bibescu.

Anul 1845 luna Noemvrie 9.

No. 3837.

Dinu Udrescu, Ion Marin Alexescu, Crasan Șerban, 80) Dumitru brat Mincu, Stan Bucea.

Spornici: Stan Diaconu Dinu, Barbu Calii, Ilie Tunaru 85) Ion Vânătoru, Păun Mihalcea, Matei al Calii, Ion Stanciu Bogățoiu, Badea Cochințu, 90) Oancea Sandu, Ilie Neculae, Mănuță Ion Roșu, Dinu Stoica, Neacșu Matei, 95) Stan zet Ene, Titică Dumitru, Dumitru Ștefan, Ion Radu Moraru, Udrea Marin, 100) Costandin Vânătoru, Dinu Badea Lazăr, Gheorghe Bărbulescu, Ene Alexe, Manolache vieru, 105) Gheorghe Mihai, Udrea Nâncioiu, Ion Marina Velculeasa, Stanciu Cizmăruș, Nicolae Sandu, 110) Ilie Năstăsoiu, Ștefan Ghiță Bogățoiu, Ion Mihai Bogățoiu, Radu dela Popa, Vasile Manole, 115) Ioniță Cizmăruș, *Mihalache Mincu,* Ion Sandu Maxinoiu, Ene Iacov Pitești eanu, Panait Stan Bulumac, 120) Avram Ion Șoșoacă, Radu Ion Negrei, Ion Dinu Păsărică, Niță Radu Ungureanu 125) Costache Miu, Florea Stan Rotaru, Ene Bănuță, Mihai Radu Gherghinii, Gh. Puțoiu, 130) Ion Murgu brat Sandu, Stroe Musculu, Radu sin Alexe, Ghiță Jircioiu, Badea Voicu 135) Radu Mihai Bogățoiu, Alecu Beca, Iță Nicolae Alexescu, Costache Zamfir Căciulă grasă, Radu Nițu Negru, 140) Ivașcu sin Costandin, Marin sin Nicolae, Voicu sin Radu Muraru, Ion Stana văduva Basarabia strămutat dela satul Ciulnița acest județ, Gheorghe al mătușii Dobri, asemenea dela satul Popești județul Argeș, 145) Vasile Ion Mocanu asemenea dela satul Șuța mare sau Pierșinari județu Dâmbovița, Florea sin Andrei asemenea dela satul Chițești jud. Dâmbovița, Nicolae Purcaru, asemenea dela satul Berevoeștii Ungureni acest județ Muscel, Petre Oprea asemenea din Călinești tot acest județ, Florea Mihai Moldoveanu asemenea dela Chițești jud. Dâmbovița, 150) Ion Rotaru asemenea, Răducanu Dimitrie Nenculescu din nou.

Dajdnici desrobiți: Stanciu Badea Orinescu, Cernea Badea Orinescu, Ion Zamfir Tănase. *Sudiți* (=streini) Costandin Giurgiu.

Nevolnici: Dinu Aluniș, Gheorghe al Vișii cel Mare, Badea Lazăr. Oancea Vasile Ungureanu Stan Giaferu Bogățoiu, Mihalcea Turturică, Neacșu Surugiu, Mincu vieru, Stan Rotaru, Bănuță brat Radu (10).

Adunarea feluritelor stări de oameni locuitoare într-
cest sat.

1 preot.
1 boer de neam.
1 postelnicel.
4 fii de postelnici.
5 mazili.
1 patentar.
151 birnici de capitaţie.
3 dajdnici desrobiţi.
1 sudit.
10 nevolnici.

178 Peste tot una sută şeapte zeci şi opt [1]).

Bătrânii de peste 80 ani, Niţă Magheru şi Nec. Udrea.

1) Obşteasca catagrafie dela *Arhivele Statului*. Condica No. 47 alb… strul/1853. (Extrasă ca şi cele din 1831 şi 1844 de D-l I. Şucu, funcţionar d… din satul Măţău-Muscel).

CAPITOLUL IX.

CULTUL RELIGIOS

Cele mai vechi dovezi despre vechimea satului Topoloveni, după cum s'a văzut la capit. II, sunt din secolul al XV-lea. Către sfârşitul acestui secol, dupăcum se spune în hrisovul lui Radu cel Mare dat mânăstirii Nucet în 1502, stăpânitorii satului erau: *jupâneasa Neaga,* soţia lui Gherghina pârcălabul şi *Milea,* feciorul lui Voicu al Tatului.

De bună seamă că puţinii locuitori de atunci ai *Topolovenilor* îşi vor fi avut bisericuţa lor, poate de lemn, în care se vor fi rugat lui Dumnezeu. Unde va fi fost aşezată cea mai veche biserică, nu se poate şti. Urmele unei vechi biserici, despre care pomeneşte şi tradiţia, ar fi în cătunul mai ferit numit *Glâmbocel.*

Ştiri precise despre biserici avem însă numai din secolul al XVIII-lea. Documentele ce se mai păstrează, amintesc despre un vechiu schit al mânăstirii Nucet în *dealul Topolovenilor.* Această mânăstire, care avea între moşiile sale, încă din timpul domniei lui Vlad Călugărul şi satul Topoloveni, se va fi îngrijit de sigur să aibă aci o biserică mică sau un schit. Cel mai vechiu document care confirmă existenţa unui schit al mânăstirii Nucet în *dealul Topolovenilor,* are data de 24 Octomvrie 1736.

Iată în întregime cuprinsul său:

Adec eu popa Ghinea, feciorul popii Gheorghe, dat-am acest credincios zapis, ca să fie de bună credinţă la cinstită mâna sfinţii sale. părintelui egumen dela sfânta mânăstire

«Nucetu, chir Dionisie, precum să se ştie că primindu-mă sfi
«ţia sa ca să fiu preot la *schitu mânăstirii ce iaste în deal*
«*Topolovenilor*, pe moşia sfintei mânăstiri, m'am aşezat
«să fiu preot la acest schit. Insă să aib datorie a căuta foa
«cu socoteală toate trebile şi slujbele ce sânt trebuincioase
«sfintei biserici şi să slujesc drept la toate poruncile sfin
«sale; la vii când va fi vremea de lucru şi la orice va porun
«sfinţia sa, să slujesc cu dreptate şi cu înţelepciune. — Iar
«mă va afla sfinţia sa de a fi eu netrebnic şi nu voiu umbla
«acestea toate cu dreptate şi cu înţelepciune, cum să cade,
«voiu urma cu vr'o blestemăţie şi nu voiu fi vrednic a slu
«sfinţia sa să mă scoaţă dela biserică şi să pue pe altul, ca
«va fi după voia sfinţii sale. Drept aceea am dat acest zap
«la cinstită mâna sfinţii sale, ca să fie de mare credinţă.

Octomvrie 24 leat 7245 = 1736

Eu popa Ghinea. 1).

Biserica cea veche din partea de miazăzi a Topolovenil numită Nuceteanca şi mai târziu Goleştii Badii.

In locul schitului despre care s'a amintit mai sus şi ca va fi ajuns la proastă stare, s'a zidit de ieromonahul Dionis egumenul Mânăstirii Nucet, în 1745, o biserică nouă. Biseri aceasta, dela a cărei zidire se apropie 200 ani. e acum în sta de ruină. Locul din jurul ei, bine închis cu gard, serveşte cimitir. I s'a reparat de curând învelişul şi acum i se conso dează zidurile care ameninţau să se prăbuşească.

In pridvor, deasupra uşii dela intrare în pronaos, e o pi tră dreptunghiulară cu următoarea inscripţie scoasă în relie

Această sfântă bisearică unde se prăznueşte sfânta Ad
«mire a Născătoarei de Dumnezeu şi pomenirea sfântului păr
«telui Visarion arhiepiscopul Larisei, acum în zilele Mării Sa
«Io Costandin Nicolae voevod din temelie o au făcut prea c
«viosul igumen al Nucetului chir Dionisie ieromonahul, înfr
«museţând-o cu toată cheltuiala sfinţii sale, făcând şi case pr
«cum se veade, întru a sfinţii sale şi a părinţilor sfinţii sa
«veacinică pomenire, îndreptând cârma pravoslaviei prea sf
«ţitul, de Dumnezeu trimis, chir Neofit mitropolitul. Şi s'a
«săvârşit în luna lui Aprilie 15 leat 7253 = 1745.

1) Arhivele Statului. Mânăstirea Nucet. Pachetul 22, documentul 3.

Pridvorul are 4 stâlpi în faţă şi pictura în frescă, aşa că s'a conservat destul de bine. Cum stai cu faţa spre răsărit, în dreapta uşii dela intrare în pronaos, sunt înfăţişate chinurile iadului, prin un balaur înfricoşat, cu gura căscată din care es flacări de foc, gata să înghită tot felul de păcătoşi: pe ucigaşi, pe cei ce dorm în loc să se ducă la biserică, pe bogatul nemilostiv, cârciumarul, hoţul, croitorul, măcelarul, cojocarul, murarul (cei ce vând strâmb şi înşeală) etc 1).

In partea de sus sunt zugrăviţi: Darie împărat, Por şi Alexandru Machedon. In stânga uşii e zugrăvită grădina raiului în care se văd: apostoli, arhierei, mucenici, fecioarele înţelepte — cele neînţelepte au rămas afară — şi alţi sfinţi.

D'asupra inscripţiei e şi chipul sfântului Visarion 2), iar în bolta pridvorului Sfântul Gheorghe bătut cu vână de bou şi'n alt loc, tot acest sfânt dus în faţa împăratului.

Mânăstirea Nucet avea hramul Sfântul Gheorghe. De aceea ctitorul acestei biserici, ieromonahul Dionisie, a pus să se zugrăvească la metohul Nucetului şi pe sfântul Gheorghe.

Pronaosul e foarte mic şi 'n formă dreptunghiulară, despărţit de naos printr'un zid gros şi puţin înalt, aşa că se poate vedea destul de bine până la altar. La mijloc sunt 2 stâlpi cilindrici, înalţi până la boltă. Ca să intri în naos, trebue să treci printre aceşti stâlpi.

In dreapta uşii dela intrare se vede chipul ctitorului, Dionisie ieromonah, care ţine cu mâna biserica. Din cauza fumului şi a prafului, figura aproape nu se mai distinge. Deasemeni, prea puţin se poate distinge şi figura Domnului contimporan, Constantin Mavrocordat. Afumate şi fără să se poată distinge sunt şi chipurile sfinţilor din interiorul bisericii.

In zidurile dinspre miază noapte şi miază-zi sunt câte 3 ferestre mici, iar în cel dela altar numai una.

CĂRŢILE VECHI care se mai păstrează, mutate mai în urmă la biserica nouă, sunt cele de mai jos:

1) Mai sunt în Muscel şi alte biserici unde se văd chinurile iadului zugrăvite în acest fel, ex.: biserica veche din satul Rucăr, despre care pomeneşte D-l N. Iorga în *Inscripţii* I, pg. 139.

2) A trăit în sec. XVI şi XVII şi e sărbătorit la 15 Sept. Μεγάλη Ἑλληνική Ἐγκυκλοπαιδεία Atena tom 7, p. 191, col. 2 şi *Gherasim Timuş* «Dicţionar aghiografic» p. 865.

Inscripția și ușa dela intrare în biserica veche din Goleștii Badii zidită în 17…

1) *O Evanghelie,* fără foaia dela început, așa că nu se știe anul tipăririi, are o mică însemnare din 20 Aprilie anul 1742, pomenind despre un preot Dragomir.

2) Un *Penticostar,* tipărit în zilele lui Mihai Racoviță, cu blagoslovenia mitropolitului Neofit. București 7251 = 1743. Pe ultima foae iscălește un Ion pârcălabu cu data de 26 Februarie 1787.

Pe *verso,* adică pe partea paginii de lângă scoarță:

Să se știe că am scris eu Gligore când învățau copiii în casa din curtea sfintei biserici dela dealul Topolovenilor, care au făcut-o Dionisie monahu arhimandrit. Și am scris eu Gligore sin lui Voicu Croitoru ot Pătroaia, când am învățat carte slovenească la școala părintelui vlădichii mitropolit al Ungrovlahiei chir Filaret».

Mai jos, acelaș Gligore grămătic, scrie în sfânta Duminecă a Paștilor.

Mitropolitul Filaret al II-lea a păstorit numai un an, din Septemvrie 1792 și până în Septemvrie 1793. Insemnarea aceasta este foarte prețioasă, căci dovedește existența unei școli în casele de lângă această biserică, în timpul păstoriei mitropolitului Filaret al II-lea, la care școală veniau copii și din alte sate mai depărtate. Elevii se numiau atunci grămătici. Mulți din ei se făceau mai în urmă preoți.

3) Altă *Evanghelie,* tipărită în al doilea an din a patra domnie a lui Constandin Nicolae voevod, cu blagoslovenia mitropolitului Neofit și cu osârdia lui Climent al Râmnicului; în sfânta episcopie a Râmnicului la leat 7254 (=1746).

Insemnare: M'am învrednicit eu robul lui Dumnezeu, Anastase Constandin Grecu, de am legat această sfântă Evanghelie ce este la metohu sfintei mânăstiri Nucet, ce prăznuește hramul prea cuvioasei Paraschiva [1]) la leat 1823.

Pe scoarță se arată că legătura a făcut-o popa Iacob din Câmpulung [2]).

---

1) Acest nou hram se va fi adăogat desigur mai în urmă, căci în inscripție se amintește numai de hramul Adormirea Născătoarei și Sfântul Visarion. …obicinuia și 'n trecut, cum de altfel și astăzi, ca o biserică să aibă mai multe hramuri.

2) Dintr'o însemnare făcută de Constantin Aninoșanu în 1835 pe un Triod al bisericii din Apa Sărată (Mărcuș) rezultă că popa Iacov, vestit legător de cărți în scândurele de stejar și piele, slujia la biserica din mahalaua …u (Câmpulung). El a legat Evanghelia a doua oară, prima legătură fiind …ă în 1750 cu cheltuiala ieromonahului Dionisie, ctitorul bisericii.

Altă însemnare pe ultima foae albă a acestei sfinte Eva[ng]ghelii:

Vrând să se ştie că această sfântă şi dumnezeea[scă] «Evanghelie au fost a păcătosului rob al lui Dumnezeu Min[co] «Mărăşescu ot Prezolt (sic), căruia din botez i-au fost num[ele] «Mihail şi având călătorie pe supt dealu Piteştilor, venind «viile sfintei mânăstiri dela Nucet, văzut-am o sfântă biseri[că] «de piatră, împodobită i înfrumuseţată, atât pe dinlăuntru, c[ât] «şi pe din afară, la care biserică să cinsteşte şi să prăznue[şte] «hramul sfintii prapodovnii Paraschiva, unde tot acol[o] «aproape am mai văzut şi case bune zidite cu pimniţă de pia[tră] «boltite, care biserică şi case sânt făcute din temelie cu ch[el]- «tuiala i nevoinţa sfinţii sale părintele Dionisie arhimand[rit] «egumenul dela sfânta şi dumnezeeasca mânăstire Nucet, un[de] «să cinsteşte şi să prăznueşte hramul sfântul şi de minuni f[ă]- «cătorul, sfântul mucenic Gheorghe, pentru care sfinţia sa [cu] «multă osârdie şi cu bună râvnă dela inimă, au început to[ate] «din temelie şi puind cheltuială şi nevoinţă, le-au şi săvâr[şit].

Şi văzând eu că această sfântă biserică este făcută «loc [bun] şi la folosul a toată creştinătatea celor ce năzu[esc] «către pravoslavnica credinţă, care cheltuială socotesc că «oamenilor va fi plăcută şi ca o jertfă înaintea Domnului «Mântuitorului nostru Isus Hristos bine primită, iar sfinţii s[ale] «vecinică pomenire şi cum că această sfântă biserică dela d[ea]- «Piteştilor iaste de mare folos, atât pentru ruga creştinilor «sânt locuitori prin prejur [cât] şi celor ce să strâng la vre[mea] «dealului de vii pe la viile lor, dar *neavând această bise[rică]* «*Evanghelie românească* şi văzând pe acest cuvios sus nu[mit] «părinte, că se arată către tot norodul cu fierbinte dragost[e] «pururea nevoitor spre facere de bine şi pe mine ca pe un f[iu] «iată şi eu socotii din râvnă dumnezeească şi pentru părint[e]- «scă dragostea sfinţii sale, m'am îndemnat şi am dăruit sfi[nţii] «sale această Evanghelie, ca să o dea la sfânta biserică să [fie] «preoţilor de propovedanie şi creştinilor de înţelegere şi n[ouă] «vecinică pomenire.

Şi fiindcă această sfântă Evanghelie nouă eră desleg[ată] «o au dat sfinţia sa părintele mai sus numit egumen, de o[au] «legat cu cheltuiala sfinţii sale precum se vede. Deci pen[tru] «toate acestea câte mai sus am zis, care după vremi din pro[nia] «dumnezeească îl va învrednici Domnul Dumnezeu a fi năs[tăvi]- «nic şi egumen la numita mânăstire ce s'a zis mai sus *Nu[cet]* «încă-l poftim şi rugăm ca să chivernisească şi să întăre[ască] «namestiile sfintei mânăstiri, urmând la toate asemenea pă[rintelui]

[...]lui Dionisie arhimandrit, ca şi ale sfinţii sale faceri de bine, [...]n urmă de alţi părinţi egumeni, încă să fie ţinute şi bine [...]păzite.

Leat 7258 = (1750)

Pis az (= am scris eu) Minco logofăt snă Stănislav Mă[ră]şescu.

4) *Antologhion* (rânduiala praznicelor din cele 12 luni ale [a]nului), tipărit în zilele lui Scarlat Grigore Ghica, cu blagoslo[v]enia mitropolitului Grigore, la sfânta Mitropolie Bucureşti [1]766.

Insemnare la fila 2:

Această sfântă şi dumnezeească carte ce să chiamă minei [l-]au cumpărat popa Hrizea în taleri 15 şi l-au dat să fie al [s]fintei biserici din *Câmpulung* ce prăznueşte hramul sfântului [I]lie prooroc, iar cine s'ar ispiti a-l (în)streina dela această [s]fântă biserică, să fie supt blestemul sfintei troiţe şi al sfân[t]ului Ilie prooroc şi al sfinţilor 318 sfinţi părinţi dela Nicheia [ş]i al tuturor sfinţilor. Amin. Mai 7 leat 7280 (=1772).

De bună seamă vr'unul din numeroşii Câmpulungeni cari [av]eau vii în dealul Topolovenilor, poate chiar preot, a adus din [...] această carte la biserica zidită de ieromonahul Dionisie, [u]nde s'a păstrat până în zilele noastre.

5) *Octoih* tipărit în zilele împărătesii a toată Rusia, Eca[te]rina, cu blagoslovenia mitropolitului Grigore prin osârdia lui [...] Filaret arhimandritul sfintei Mitropolii Bucureşti 7282 [(]=1774). N'are nici o însemnare.

6) *Apostol,* tipărit în timpul lui Alexandru Ipsilante, mi[tr]opolit fiind Grigore la mitropolia din Bucureşti în anul 1774, [av]ând preţul de 5 taleri.

Cumpărat şi dăruit de *erei* Manole şi Ilinca. Scris în ziua [2]0 August leat 1776.

Acest *preot* Manole a fost chiar din Topoloveni, după cum [re]zultă din statistica făcută la anul 1810 din porunca armatelor [ruș]eşti de ocupaţie [1]).

Are următoarele *însemnări:*

Acest sfânt şi dumnezeesc Apostol este cumpărat prin [o]steneala sfinţii sale popii lui Manole, fiind preot aici la sfânta

---

1) Această statistică se dă mai jos în întregime. Numele Manole se în[tâ]lneşte foarte des în Topoloveni, unde se află şi o poiană numită poiana lui [Man]ole. In secolul XVII a trăit *Manole* comisu, tatăl mitropolitului Daniil al [...] al Ungrovlahiei.

«biserică şi fiind lipsă de această carte şi având şi treabă l
«Bucureşti, s'au cumpărat cu bani gata taleri 5 (cinci), să fi
«de *posluşanie* la sfânta biserică şi pe noi să ne pomenească
Erei Manole, Ilinca prezvitera cu fiii săi: Stanciu, Ma
«ria cu tot neamul lor. Şi am scris la 20 August 1776. (Pg. 174)

Insemnare marginală:

«Acest sfânt şi dumnezeesc Apostol s'au cumpărat pr
«osteneala sfinţii sale părintelui popii lui Manole şi l-au luat în
«bani gata taleri cinci şi l-au dat aci la sfânta biserică unde se
«cinsteşte şi se prăznueşte hramul prea sfintei Paraschiva şi
«cine se va ispiti să-l înstreineze, să fie anatima de 318 sfinţi
«părinţi.

Şi am scris eu Gheorghe Logofăt. — Mâna şi condeiul
«va putrezi, iar numele se va pomeni. 1778 Noemvrie 4.

La pg. 142:

Să se ştie de când s'au născut această copilă a lui Cos
«tache anume Smaranda în luna lui Aprilie în 11, Miercuri la
«cinci ceasuri din zi la leat 1812. Moaşe Ana, mumă Stanca, ne
«poată popii Stanciului, feciorul popii lui Manole, dela metohul
«Nucet.

Pe ultima foae:

Să se ştie că în luna Noemvrie în 27 de zile s'au cutre
«murat pământul Duminecă noaptea la două ceasuri. Leat
7303 = 1794 [1]).

7) *Triod,* tipărit la Sfânta Mitropolie din Bucureşti în
1798, când era mitropolit Dositei Filitis. — N'are nici o în
semnare.

Alte cărţi vechi ca: *Hronograf* tipărit în 1837 la mânăsti
rea Neamţ, cu blagoslovenia mitropolitului Veniamin Costache
şi *Vieţele sfinţilor* tipărite la Sf. Mitropolie din Bucureşti în
1835, sunt provenite dela un protopop Gheorghe din jud. Dâm
boviţa. Din inscripţia bisericii şi din însemnările de pe cărţi
rezultă că Dionisie ieromonah a clădit tot în 1745 şi nişte case
în care a fost în 1792—3 şcoala unde învăţau copiii carte. Ca
sele acestea erau în apropierea bisericii, deci în aceeaşi curte.
Ele aveau o pivniţă mare de piatră boltită, unde se păstrau vi
nurile mânăstirii şi alte obiecte de trebuinţă. — Casele în care

1) Un cutremur şi mai tare a fost în ziua de 14 Octomvrie 1802. — Să se vadă «*Mânăstirea Aninoasa*» de Pr. I. Răuţescu pg. 50 unde se spune că bis rica din satul vecin Călineşti s'a sfărâmat din cauza acestui groaznic cutremur.

Apostolul acesta a fost dus mai în urmă la *muzeul satului,* unde se af şi alte numeroase obiecte vechi.

află astăzi ocolul viticol, aşezate spre N. de biserică, pe deal,
la o depărtare de vr'o 150 m., au fost clădite mai târziu. Ve
chile case ale ieromonahului Dionisie nu mai sunt în fiinţă.

La întrebarea dacă ieromonahul acesta, pentru care Mincu
Mărăşescu contimporanul lui, după cum se vede din însemnarea
făcută de el pe Evanghelie în 1750, are aşa cuvinte frumoase de
laudă, era Român sau Grec, nu se poate da un răspuns precis.

Deşi mânăstirea Nucet era închinată la o mânăstire gre
cească şi deşi ne găsim în epoca domniei Fanarioţilor, totuşi
dragostea cu care acest Dionisie a primit la ctitoria sa sfânta
Evanghelie românească dăruită de Mincu Mărăşescu, pe care
apoi a şi legat-o frumos cu cheltuiala lui, ne îndreptăţeşte să
credem că Dionisie a fost Român. Alte documente privitoare la
neamul sau familia lui, n'am găsit în documentele mânăstirii
Nucet pe care le-am cercetat amănunţit.

* * *

In statistica făcută la 1810, partea de jos a satului Topo
loveni, adică Goleştii Badii, unde este până astăzi biserica zi
dită de ieromonahul Dionisie, se numia *Valea Tătarului,* numire
pe care nu am mai întâlnit-o şi'n alte documente contimporane.
Iată cuprinsul acestei statistici: [1]).

In satul *Valea Tătarului* biserica de zid bună cu hramul
Cuvioasa Paraschiva, are 2 rânduri de vestminte unul bun şi
unul *ponosit,* cărţile deplin, fără a avea lipsă. Slujitori 2 preoţi
şi 1 diacon.

1) *Preot popa Stanciu sîn popa Manole* de 40 de ani, cu
trei feciori: Costandin de 19 ani învăţat, Marin de 13 ani neîn
văţat şi Stan de 12 ani neînvăţat. Preotul bun, cântăreţ, ne
globit, fără patima beţiei cu soţie Maria şi fete: Maria şi Pa
raschiva, de neam preot, preoţit la leat 1801 august 28, ziua
Vineri, cu carte dela părintele Dositei mitropolitul, orînduit la
această sfântă biserică.

2) *Preot popa Ion sîn Dionisie ieromonah* [2]) de 48 ani,
bun, învăţat, cântăreţ, neglobit, fără patima beţiei, văduv, de

1) După ms. Acad. Române No. 4036 fila 35—36 asemănător cu ms. No. 1542.

2) Desigur altul, dar cu acelaş nume ca şi *ctitorul bisericii,* care a trăit în prima jumătate a secolului al XVIII-lea fiind egumen la mânăstirea Nucet.

neam preot, preoţit ot leat 1790 Iulie 10 ziua Luni, cu car- dela răposatul Cozma mitropolit, orînduit la această sf. bi- serică.

3) *Diacon Preda sîn Ene* de 43 ani, bun, învăţat, cântăre- neglobit, fără patima beţiei cu soţie Maria şi fete: Dumitr- Ilinca, Maria de neam mirean, diaconit la leat 1803 Ghenar- 22 ziua Marţi, cu carte dela proin mitroplit Dositie, orîndu- la această biserică.

4) *Ion sîn diacon Stan ţârcovnic* de 15 ani, învăţat, fă- nici o patimă, holtei de neam preot, născut şi crescut la ac- sat cu carte de ţârcovnicie dela prea sfinţia sa mitropolitul I- natie orînduit la această biserică leat 1810 [1]).

*

* *

Biserica cea nouă din Goleştii Badii.

Ctitoria ieromorahului Dionisie ajungând după vremi - proastă stare, enoriaşii s'au hotărît să construiască o biseri- nouă, care să fie mai în mijlocul satului şi'n apropiere de ş- seaua naţională. In acest scop s'a alcătuit un comitet în ziua - 22 Martie 1892, compus din 27 persoane, având de preşedin- pe Ilie Iriminoiu, secretar învăţătorul N. Cristescu, iar conta- şi casier, pe preotul Nicolae Scărlătescu.

S'au făcut cuvenitele formalităţi la Sf. Mitropolie, ca- împreună cu planul şi devizul, a aprobat şi o pantahuză pent- strângere de fonduri în judeţul Muscel şi împrejurimi. Săte- au subscris fiecare după puterile lor. In Decemvrie 1893, com- tetul închee un contract pentru fabricarea a 200.000 cărămi- Lemnele cu care a fost arsă cărămida, au fost aduse din sat- Priboeni.

In ziua de 10 Februarie 1894 au fost convocaţi enoriaşi- pentru ca să aleagă locul cel mai nemerit unde avea să f- construită biserica. Adunarea aprobă ca sfântul locaş să f-

---

1) Acest ţârcovnic a fost hirotonit preot în anul 1823 Februarie 23, du- cum rezultă din Condica hirotoniilor dela 1823—34 publicată în Bis. Ort. R- mână anul LII (1934) pg. 345 unde se află scris:

Ion sîn diacon Stan ot *Cacova*, sud Muscel, la biserica cu *hramul* - «Paraschiva s'au hirotonisit preot de părintele Stratonichia chir Ioanichie - «biserica Creţulescului 1823 Febr. 23. — E curios că 'n loc de *Topoloveni* - *Valea Tătarului*, satul e trecut în acest an cu *numele Cacova*, după valea - acelaş nume. Nu poate fi vorba de un alt sat muscelean Cacova, căci nică- în Muscel nu mai există această numire.

-nstruit pe terenul cedat de C. Georgescu şi Anton Mladin, -n urma schimbului făcut cu Gh. Lăzărescu.

La 3 Aprilie 1896 comitetul a cerut prin Protoerie dela -finta Mitropolie, să se dea autorizaţie şi binecuvântare pentru -punerea temeliei şi începerea lucrului. In ziua de 2 Iunie 1896 -a pus temelia sfântului locaş de către protopopul D. Ionescu, -soţit de toţi preoţii din împrejurimi.

Zidurile au fost făcute de meşterii: Niţă Gh. Zidaru şi -ghiţă Zidaru; tâmplăria s'a lucrat de Iorgu Ştefănescu, iar pic- -tura de Gh. Popescu, toţi din Câmpulung.

Persoanele care au ajutat şi au stăruit mai mult la zidirea -bisericii au fost: Aurel Antonescu, şeful ocolului silvic Leur- -deni, ales preşedinte de onoare de către comitet şi următorii -membri: Preot N. Scărlătescu, Ilie Iriminoiu, Nae Chivu, N. -Cristescu învăţător şi Pandele Moloiu. Au fost şi mulţi streini -de mare ajutor ca: Udrea Gheorghiu din Călineşti, I. Antonescu, -Elena Hagi Vasile Nicolae din Bucureşti, Gh. Manolescu tot din -Călineşti, Gh. Degeanu Câmpulung şi epitropia bisericii Amza -din Bucureşti.

Construcţia s'a terminat după 10 ani, adică în 1902, când -a sfinţit în ziua de 15 Septemvrie de către arhiereul Meletie, -biserica are următoarea pisanie:

Această sfântă biserică cu hramul Adormirea Maicii -Domnului s'a edificat din ofrandele enoriaşilor Goleşti-Badii- -Topoloveni şi altor pioşi creştini, sub conducerea unui comitet -ales at înnăuntru, în zilele Majestăţii Sale regelui Carol I, re- -ginei Elisabeta şi ale I. P. S. Mitropolit primat D. D. Iosif -Gheorgian şi s'a sfinţit astăzi 15 Septemvrie 1902.

Invelişul bisericii e din tablă de fier, zidurile din cără- -midă; lungimea 28 metri (în care intră şi altarul şi amvonul -din faţă), lăţimea 8 m., iar înălţimea 16 metri. Biserica e în -formă de cruce şi are 4 turle, 2 mari şi 2 mai mici.

Tâmpla a fost adusă dela biserica Amza din Bucureşti. -Zugrăvită în stil bizantin şi frumos sculptată în lemn, având -vechime de 170 ani. La uşile împărăteşti sunt sculpturi mi- -nunat de frumoase: balauri, pasări, ornamente diferite, etc.

Policandru are o inscripție din 10 Aprilie 1834 cu numele don-torilor: Marin, Dumitra, Andrei, Grigore.

In anul 1926 epitropul Nae Chivu a construit cu cheltuia-sa clopotnița din fața bisericii, pe care a și înzestrat-o cu

† N. Chivu, fost epitrop și harnic ostenitor pentru biserică.

clopote. Costul total al acestora a fost 200.000 lei. Pentru dr-gostea ce a arătat față de biserică, a fost decorat atât de I. S. Patriarh, cât și de Ministru Cultelor.

Dela sfințirea bisericii s'au mai făcut 2 reparații, una 1922 și alta în 1935 din fondurile adunate dela enoriași și a binevoitori.

Inainte de războiu, regretatul învățător Dumitru Mihalache, mort pe câmpul de luptă în Noem. 1916, înființase aci cu elevii de școală un frumos cor bisericesc pe 2 voci.

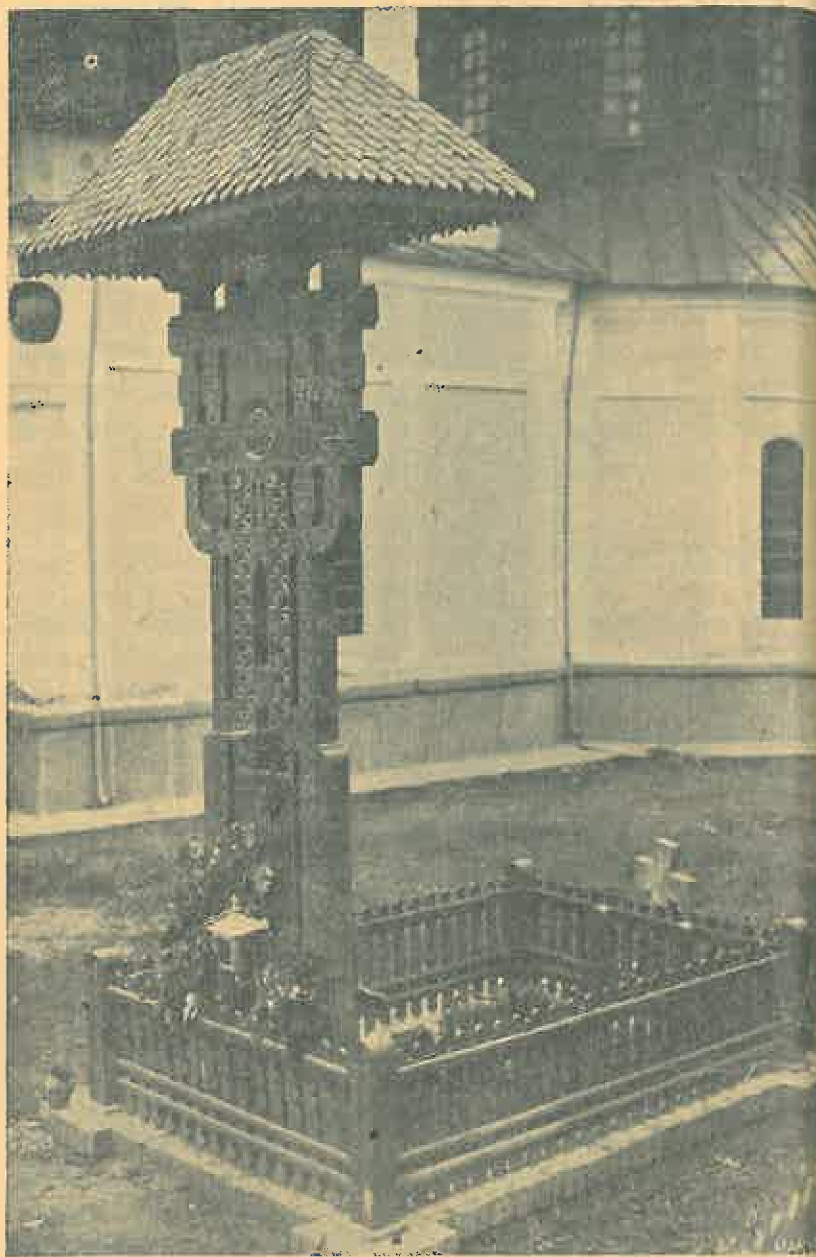
Exemplul său a fost urmat după războiu de talentatul cântăreț C. Gh. Popescu, care a format un cor minunat, pe 4 voci, alcătuit din enoriași. Acest cor bisericesc a fost unul din cele mai bine organizate coruri din întreg județul Muscel. Datorită și lui desigur, biserica era plină de credincioși în fiecare sărbătoare. Moartea nemiloasă a răpit însă la 20 Februarie 1938 pe acest vrednic slujitor al bisericii.

In curtea bisericii s'a ridicat de curând o frumoasă troiță de stejar, la mormântul eroului Dumitru Mihalache, drept recunoștință din partea consătenilor pentru felul cum a știut să-și facă datoria către școală, către biserică și către țară.

Slujitorii bisericii.

In numeroasele documente pe care le-am cercetat, referitoare la satul Topoloveni, n'am găsit nici un nume de preot sau diacon din secolul XVI și XVII. La vechea biserică sau schit de aci, vor fi slujit desigur preoți sau mai degrabă călugări rînduiți de egumenul dela Nucet.

Pentru secolul al XVIII-lea documentele ne fac cunoscute numele mai multor preoți. Astfel în prima jumătate sunt preoții *Ghinea* și *Gheorghe* despre care vorbeșe zapisul din 1736. In a doua jumătate *popa Manole,* care a dăruit bisericii în 1776 un Apostol și un *popa Ion* hirotonit în 1790, după cum rezultă din statistica făcută la anul 1810. Acest preot Ion a păstorit și'n primele decenii ale secolului al XIX-lea, deodată cu preotul Stanciu, fiul lui popa Manole hirotonit în 1801 și cu *diaconul Preda* diaconit în 1803. Acești 2 din urmă au trăit până după 1820. Din 1823 și până în 1832 a fost un preot numit *Ion,* fiu al unui diacon Stan, iar între 1832—37 registrele de născuți, cununați și morți le semnează un preot numit *Radu,* probabil din vreun sat vecin.

Troița dela mormântul eroului Dumitru Mihalache.

In 1837 este adus în sat *preotul Marin,* de fel din județul Argeș, despre care se vorbește în următoarea jalbă trimisă la Sfânta Mitopolie, în luna Iulie 1839:

Cinstitei Ocârmuiri a Sfintei Mitropolii plecată jalbă,

Cu fierbinți rugăciuni năzuim la mila cinstitei Ocârmuiri a Sfintei Mitropolii, pentru sfinția sa părintele protopop Nicolae din orașul Câmpulung, județul Muscel, că aici la satul *Golești Badii,* moșia Nucet din plasa Podgoriei, având și noi o sfântă biserică pă arătata moșie, am umblat de sânt vr'o cinci-șase ani ca să ne dobândim și noi un preot la acea sfântă biserică, cheltuindu-ne și străgânindu-ne cu felurimi de mijloace pă la sfințiile lor părinții protopopi ai județului Muscel și de județu Argeșului, rugându-i ca să ne dea și nouă un preot la pomenita sfântă biserică și găsindu-ne un preot anume *popa Marin* din județul Argeșului și așezându-l la biserică de sant vr'o doi ani — (așa dar din 1837) —, acum schimbându-se sfinția lor părinții protopopi și au venit sfinția lui părintele Nicolae protopop la această plasă a Podgoriei ce ține de județu Muscel, au venit la sfânta biserică și ne-au luat sfântu antimis, zicând că nu este bun și au oprit și pă pomenitul popă Marin a nu mai sluji pentru ce nu știm, făr de cât știm că împotriva sfintei pravoslavnice legi, ne șeade sfânta biserică închisă de sânt mai două luni de zile și ședem ca dobitoacele și au trecut și sfinții apostoli și alte sfinte sărbători și nu știm biserica. Și de se întâmplă să se bolnăvească sau să moară (cineva), sântem ca dobitoacele din pricina sfinției lui, că ne-au oprit preotul a nu mai sluji, care acest antimis îl are sfânta biserică de sânt optzeci și mai bine de ani și au slujit preoții cu dânsul și mulți protopopi s'au schimbat și nu l-au mai găsit prost, iar sfinția lui videm că-l face că nu este bun și videm alta că mai cere preotului *trei împărătești* [1] însă doi pentru sfântu antimis și unu filodormă. Apoi judece înțelpciunea cinstitei ocârmuiri a Sf. Mitropolii, de unde să-i tot dăm galbeni pe la sfinția lui, ca să-l țină la sf. biserică?

De aceea plecați și cu fierbinți rugăciuni alergăm la mila bunei credinți a acestei ocârmuiri a Sfintei Mitropolii, ca să ne ia în băgare de seamă plângerea noastră de a da o cinstită poruncă, spre a ne slobozi sfântul antimis și voe priotului a sluji sfânta liturghie, *căci murim* și *sântem ca dobitoacele* și

1) adică galbeni.

«vin atâtea sfinte sărbători. Şi cum va fi mila cinstitei ocâr
«muiri asupra pravoslavnicii legi şi credinţi a noastră.

Prea plecaţi şi supuşi

Noi *tot satul Goleştii Badii* [1]).

Mitropolia a şi cerut antimisul spre a se încredinţa da
mai e în bună stare. Fie că Sf. Mitropolie a găsit vechiul ant
mis bun, fie că a dat altul nou în loc, după scurt timp preot
Marin a fost îngăduit iarăşi să slujească.

Tot în acel an, adică în 1839, preotul Marin a fost orî
duit *proestos* în plasa Podgoriei, după cum se poate vedea di
cele de mai jos:

Protopopia judeţului Muscel

Preote Marine proestoase, fiindcă te-am cinstit şi te-a
«orînduit cu ocârmuirea şi îngrijirea proistoşiei asupra biser
«cilor şi preoţilor acei plăşi a Podgoriei, de aceea dar straşn
«îţi poruncim şi duhovniceşte te povăţuim, ca în toată vrem
«să te porţi cu cele mai întregi măsuri şi de aproape băga
«de seamă, pentru toate cele ce ţi să încredinţează asupră-
«*Mai întâi* de toate, bisericile câte ţi se dă asupră, să străj
«ceşti şi să povăţueşti pă preoţi, diaconi şi ţârcovnicii fiecăr
«biserici, ca să le păzească a fi întotdeauna şi în tot ceasul
«zite şi îngrijite, cu cea mai bună şi mai cinstită curăţenie, a
«la toate cele din lăuntru, cât şi la cele de afară. *Al doilea:*
«povăţueşti şi să sfătueşti pre toţi preoţii, diaconii şi ţârco
«nicii, să se poarte totdeauna cinstit şi cu cele mai întregi m
«suri ale purtărilor şi să nu se amestece la lucruri care nu
«să cuvine. *Al treilea:* să sileşti într'adins ca să înveţi pre to
«preoţii din plasă-ţi, ca să slujească sfintele leturghii, adic
«a sfântului Ioan gură de aur, a sfântului Vasile cel Mare
«a sfântului Grigore cuvântătorul de Dumnezeu, întocmai du
«povăţuirea tipicului din liturghie şi iarăşi a boteza copii,
«cununa nunte şi a îngropa morţi, asemenea să urmeze toţi
«toate întocmai, după povăţuirea tipicului din molitfenic. To
«aceste *tipii* (sic) să le ştie toţi pe dinafară şi pe diaconi s
«înveţi pentru toate datoriile câte privesc asupră-le, ca să ş
«toţi a sluji cu preoţii orice slujbă întocmai precum să cuvi
«Asemene şi pe ţârcovnici să-i înveţi toată rânduiala biseri
«ca să citească şi să cânte precum să cuvine iar nu sălbăticeş

1) Arhiva veche a Protoeriei de Muscel dosar pe 1839. — Dacă dela
biserică se ridică *antimisul* ce stă totdeauna pe sfânta masă din altar, nu se
poate sluji într'ânsa.

precum şi preoţii şi diaconii asemenea. Iată dar, toate aceste
de mai sus arătări, ţi se pun asupră-ţi şi ţi să cer toate în-
tocmai, când te vei cerceta de către protopopie. [1]).

Totdeodată protopopul a trimis preoţilor şi diaconilor din
plasă următoarea înştiinţare:

Preoţilor şi diaconilor de pe la bisericile cele mai jos ară-
tate anume, vi se dă în cunoştinţă fiindcă preotul Ion prois-
tosul din satul Priboeni aflându-se împovărat cu multe bătrâ-
neţi şi biruit de neputinţă, nemai putând a cârmui slujba pro-
istoşiei, după a lui rugăciune l-am uşurat şi l-am desfiinţat şi
în locul lui *orînduim proistos* şi ocârmuitor acestei plăşi asu-
pra moliftilor voastre şi asupra bisericilor ce se arată mai jos
anume, pe *preotul Marin dela biserica din Goleştii Badii.*

De aceea dar vi să face ştiut şi cunoscut tuturor şi vi să
porunceşte să-i daţi toată ascultarea şi supunerea la toate ori-
câte vă va porunci, pă temeiul poruncilor celor ce i se vor po-
runci şi lui şi la toate să-l îmbrăţişaţi toţi cu toată supusa
dragoste, ascultându-l toţi, pentru ca şi el să poată totdeauna
cu înlesnire a îndeplini orice poruncă îi va veni asupră-i. Iată
aşa dar duhovniceşte vă sfătuim şi straşnic vă poruncim, iar
când la împotrivă să va ivi şi se va arăta vreunul cu sălbăti-
cire şi cu vreo îndărătnicie nesupusă, de nu-şi va urma cu
cinste povara datoriilor sale, pre unul ca acela făcându-l cu-
noscut protopopiei, orânduitul proistos, îşi va lua bisericescul
canon, cu care va fi pildă şi altora care vor urma asemenea. [2])

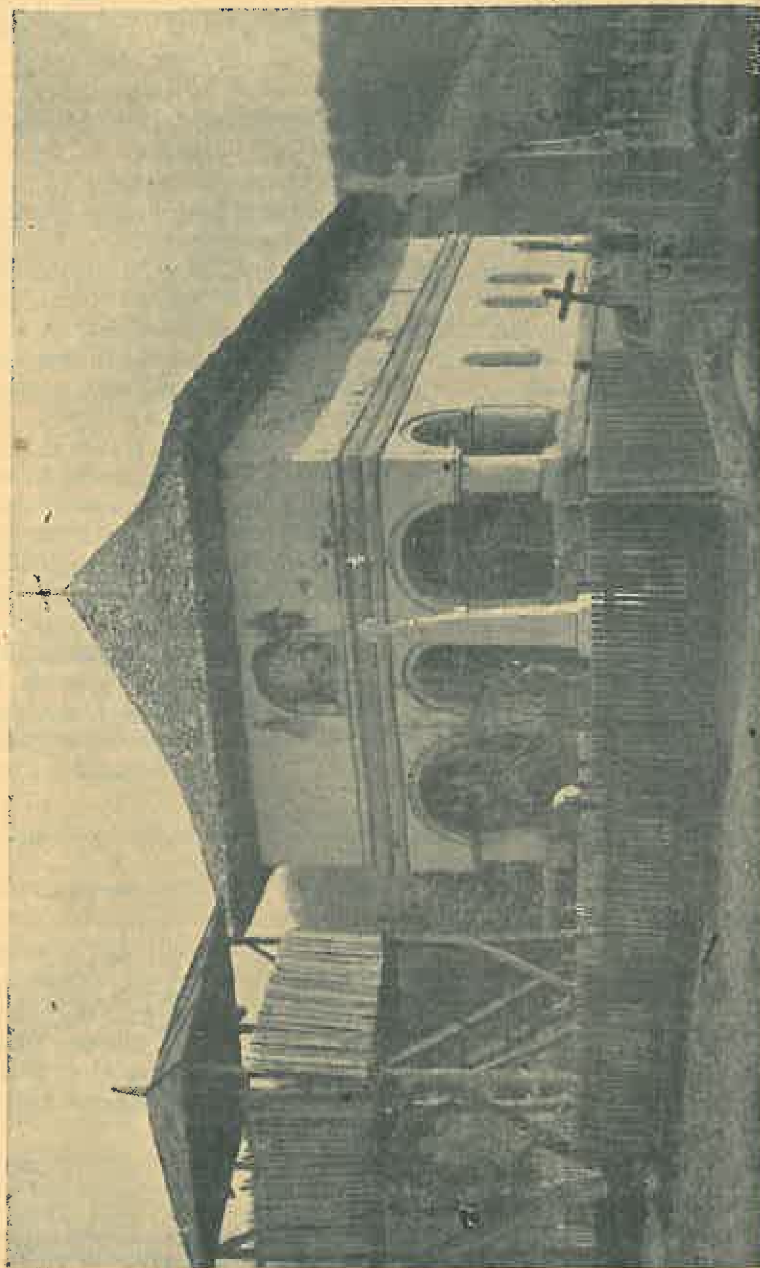
In 1840 proestosul Marin primeşte următoarea poruncă:

Protopopia dă Muscel a plăşilor dă sus şi dă jos

Proistoase Marine al plăşii Cârcinovul de jos, din prea cin-
stită poruncă a prea cinstitei ocârmuiri a Sfintei Mitropolii,
iată mai întâi acum deocamdată aceste cinstite gazete, însem-
nate chiar de stăpânire în slove cu tiparu, pă numele unora
din preoţi dintr'acea plasă şi alăturat cu acestea sânt şi alte
3 rânduri de gazete ,de toţi câte 4, care să înţelegeţi aşa că

1) Arhiva Protoeriei de Muscel dosar 7/1839. Mai înainte de preotul
Marin până la 1838, fusese proistos al plăşii Cârcinov preotul Ion din satul
Priboeni.

2) Arhiva Protoeriei de Muscel, dosar 7/1839, în care sunt multe hârtii
din anul precedent 1838. — Din acest dosar se poate vedea că între alte
numeroase sarcini pe care le aveau preoţii, era şi aceea de a strânge *pene de
gâscă.* Trebuia să dea de fiecare, până la 500 pene. Din aceste pene se făceau
condee de scris cu cerneală, peniţa nefiind încă cunoscută.

aceste 4 rânduri pă numele fieşcăruia preot, s'au împlinit până acum la sfârşitul lui Fevruarie, precum şi că acum înainte urmează a li se trimite neîncetat, pă toată săptămâna, până la împlinirea anului, după cum i să va trimite şi protopopiei dela stăpânire, toate acestea fiindcă este prea cu depărtare de aici până acolo. Nu puteam să le trimit pă toată săptămâna, căci nu mi s'au dat poşte dela stăpânire, ci va rămânea de a li se trimite tot prin sfinţia ta sau câte 2, sau câte patru odată, ca să le împarţi pă numele fiecăruia. Iar acum împărţirea aceasta dintâi ,să luaţi în băgare de seamă că şi în faţa gazetii coprinde dupăcum protopopia porunceşte, adică totdeodată dându-să gazeta în primirea fiecărui preot, să-şi răspunză plata pentru ele acum înainte un galben împărătesc în primirea sfinţii tale, pe care fără nici o întârziere şi cât mai în grab strângându-i, să-i trimiţi prea cu siguranţie aci la protopopie, ca şi protopopia, să-i trimiţă în primire unde i să cere prea cu grab.

Insă sfinţia ta vei şti şi aceasta, ca să fii prea cu băgare de seamă, ca cu strângerea acestor bani să nu iai vreun galben lipsă, că în urmă orice pagubă să va descoperi în pricina aceasta, va fi pă seama sfinţii tale. De aceea dar, pentru ca să nu faci vr'o greşeală, vei trimite dela fiecare preot 14 sfanţi în drept un galben împărătesc, nici o întârziere să nu faci mai mult pentru aceasta că apoi ţi să va trimite într'adins *bumbaşir* cu treapăd.

Pre lângă aceasta, să dai de ştire tuturor preoţilor şi diaconilor din toată plasa, ca să fie păstraţi fieştecare dă banii cei ştiuţi adică *ploconul sfinţilor împăraţi, bastonul protopopesc şi cercetarea bisericii*, asemenea şi banii cărţilor ce au primit, tâlcu Tatălui nostru. Pentru aceste toate să îngrijeşti de a fi pregătiţi toţi, fieştecare, că ori în ce ceas li să va cere, să nu facă zminteală. Peste 2—3 zile ţi să va trimite şi poruncile cele ce vor veni şi arată ce folos o să aibă acei preoţi care primesc aceste gazete.

No. 28 din 1 Martie 1840 [1].

In August 1840, mitropolitul Neofit al Ungrovlahiei a dat poruncă protopopilor din eparhie ca să se facă o statistică a bisericilor şi a slujitorilor lor. Protopopul din Câmpulung-

---

1) Este vorba despre gazeta «*Vestitorul Bisericesc*» pe care o scotea în 1840 Dionisie Romano viitorul episcop de Buzău şi Gavriil Munteanu, ambii profesori la Seminarul din Buzău.

Ploconul sfinţilor împăraţi, bastonul protopopesc şi *cercetarea bisercţii*, birul pe care-l plătiau preoţii şi diaconii. Toate acestea se urcau la suma 16,20 lei. Ploconul sfinţilor împăraţi se trimetea la Sf. Mitropolie, iar celelalte se opriau de protopop.

Muscel a trimis îndată după aceasta următoarea poruncă pro-
stosului Marin din Goleştii Badii:

Către *proestosul Marin* şi câte toţi preoţii plăşii Podgor
Curată şi deslușită știință vei lua sfinița ta din coprindera a
turatei pe lângă aceasta, stăpânească poruncă a prea sfinţitul
nostru stăpân Arhiepiscop şi Mitropolit a toată Ungrovlah
pentru care Protopopia îţi scrie să ai băgare de samă, ca
mult până în soroc de 3 zile *să faci teslim* aici la Protopop
toate cele cerute în poruncă şi dă la toate bisericile câte le
asupră-ţi, adică fieştecare preot să-şi scrie într'o coală de h
tie pă faţa dintâiu pisania bisericii curat şi cu deslușire,
toată împrejurarea ei şi dă este de zid sau de lemn şi de c
ani este făcută şi dă către cine acum să chiverniseşte biseri
de cele trebuincioase, de către ctitori de va fi având, sau
către enoriaşii săi, sau de către alţi făcători de bine streini
pă altă foae, tot într'acea coală de hârtie, să scrieţi listă
toţi enoriaşii câţi îi are fieştecare preot la a sa biserică, n
întâi pe cei mai cu stare, bogaţi, pre fieştecare cu al său num
şi poreclă şi al 2-lea, pe cei mai neputincioşi, săraci şi pre ur
văduvile, pre toţi cu al său nume şi poreclă.

Iarăşi vi se *poftoreşte* ca să aveţi deaproape băgare de sa-
mă pentru această lucrare şi cât mai în grabă, după soroc
dă mai sus arătat. Iar orcare împotrivă va urma cu vr'o
nevire şi nebăgare de seamă, aceea va fi pentru el, încă să
face pildă şi pentru alţii şi totdeodată dându-le aceasta în c
noştinţă să se iscălească fieştecare în dosul acesteia pentru
mare întocmai pe lângă care pune şi sfinţia ta toată silin
ca să nu zăboveşti lucrarea mai mult de arătatul soroc,
această poruncă se va întoarce iarăşi la Protopopie cu isc
turile tuturor preoţilor din toată plasa adeverite şi de pro-
tosul [1]).

Preotul Marin era proestos şi'n 1847. In acel an a împr
mutat protopopului Constantin din oraşul Piteşti o Pravilă b
sericească, pe care n'a mai primit-o înapoi.

Din următoarea poruncă a Sfintei Mitropolii se poate v
dea că 'n anul 1853 preotul Marin se îmbolnăvise greu.

---

1) Statistica aceasta făcută în August şi Sept. 1840 cu răspunsurile d
de toţi preoţii, se păstrează în arhiva Protoeriei de Muscel. E foarte însemn
fiindcă conţine pe lângă ştiri privitoare la biserici, toţi enoriaşii bisericilor
numele şi starea lor.

Nifon cu mila lui Dumnezeu arhiepiscop şi mitropolit al
Ungrovlahiei.

Cucernicului protopop al plaiurilor şi Podgoria sud Muscel

S'a văzut arătarea ce faci prin raportul cu No. 349 pentru
acel preot Marin dela biserica din satul *Goleştii Badii*, că
fiindu-i o ameţeală au căzut jos, stând mai multă vreme, bă-
tându-se şi bolborosind din gură întocmai ca o patimă de epi-
lepsie, pentru care s'au şi poprit din slujbă şi cu toată că zici
că după cercetarea ce ai făcut, te-ai încredinţat că el n'au mai
avut acea patimă, dar pentru cercare va sta tot aşa proprit o
samă de vreme, ca să se vază de-i mai vine acea slăbiciune sau
nu şi atunci vei raportui arătând şi dece vârstă este şi de are
familie şi copii şi de nu e căzut la vr'o patimă de băutură [1]).

In jalba pe care enoriaşii biserici o trimit la 9 Mai 1853 la
protoerie se arată că preotului Marin nu i s'a mai întâmplat
ameţeală în tot cursul vieţii sale. Atunci i-a venit din mul-
tă slăbiciune pricinuită de o rană la un picior şi din iuţile jun-
ghiuri ce-l chinue. S'a vindecat apoi şi slăbiciunea i s'a prefăcut
în sănătate. Cer să se dea preotului binecuvântare, spre a urma
cu sfintele slujbe.

Mitropolia cu No. 3767 din 29 Mai 1853 îi dă această bi-
necuvântare. Preotul Marin care era şi duhovnic, a trăit până
în anul 1854. Din el se trage familia Popescu, care a dat sa-
tului pe distinsul învăţător Const. Popescu. Cu preotul Marin
s'a încheiat şirul preoţilor *grămătici*. Foarte scurt timp a păs-
torit un preot numit *Bucur duhovnicul*.

Urmaşul său între 1858—1888 a fost *preotul Scarlat*. Se
păstrează încă, un atestat al lui cu data de 29 Noemvrie 1857,
dat de şcoala *candidaţilor de preoţi* din care se poate vedea că
la toate materiile de studii era notat foarte bine. Se păstrează
deasemeni şi mai multe acte de cumpărare de vii ale acestui
preot.

Intre 1888—1909 a păstorit preotul Nicolae Scărlătescu,
fiul preotului Scarlat. Acesta a fost şi sub protoereu al plăşii
Podgoria. La semnătura sa adăoga şi rangul de *sachelarie*, cu

---

1) Arhiva Protoeriei de Muscel, dosar 13/1853. In catagrafia slujitorilor
bisericilor din judeţ făcută cu 2 ani mai înainte (adică în 1851) se arată că
preotul Marin avea atunci 1 băiat şi 2 fete iar în «*obşteascaî catagrafie*» din
1853 e trecut cu numele: preotul *Marin sin popa Gheorghe*.

care îl cinstise sfânta Mitropolie. Urmașii săi s'au numit Sa-chelarie, nume pe care în poartă fiul său Corneliu Sachelari, învățător la școala din Topoloveni.

Dela 11 Aprilie 1909—1 Dec. 1909 a ținut loc *preotul Gh. Vlad; preotul T. Mateescu,* dela 1 Dec. 1909—1 Martie 191., iar dela această dată a început să păstorească actualul pre... paroh Stan Popescu, care ne-a procurat știrile privitoare l...

Biserica nouă din Goleștii Badii, sfințită în 1902.

biserica nouă și predecesorii săi din a doua jumătate a secolu-lui trecut și până în 1910.

Știri privitoare la credincioși. La biserica din partea de jos a Topolovenilor, numită Nuceteanca, în statistica dela 18.. *Valea Tătarului* și mai târziu *Goleștii Badii,* veniau de se ru-gau lui Dumnezeu atât localnicii, cât și cei ce aveau vii prin acele locuri, aceștia din urmă mai ales toamna, în vremea cu-lesului.

Din statistica făcută la anul 1810 rezultă că la acea dată erau în această parte a satului numai 63 case în care locuia...

..5 suflete de parte bărbătească și 127 de parte femeească, total așa dar numai 252 suflete (exact câte patru de fiecare ...milie).

1) *De frunte:* Iordache Dinu, Manole Ungureanu, Ghiță ...gățoiu, Grigore sin Stoica Moloiu, Matei Comănoiu, Ion zet ...man, Bucur Ungureanu, Ion Chircioagă, Stan Geaferu, Du-...tru Ion Grecu, Tudorache Bărbulescu, Oancea sin Vasile, ...mitru Minii, Dumitrache sin... Gheorghe, Mihai Bogățoiu. ...tal 15).

2) *De mijloc:* Sandu Maxinoiu, Ion sin Stan Cârjaliu, Du-...tru zet Tudorache, Ion Goavu, Alexe Piteșteanu, Ioniță Ciz-...ruș, Tudorache Ungureanu, Dinu sin Dinul Bengilă, Tran-...fir Ion Pițigoi, Tudor sin Dinu, Gheorghe Ilie Jernoiu, Neac-... Surugiu, Ion Podaru, Zamfir Cojocaru, Badea sin Lazăr Un-...reanu, Petre Rotaru, Costandin zet Radu Geru, Marin sin ...de, Tănase Paraschivescu, Ștefan zet Tudorache, Niță Mu-... Nițu unchiaș Dinu Olteanu, Dumitru sin Ion Pițigoi, Ioa-...n sin Manole Ungureanu, Niță Năftichi, Nicolae Trandafir, ...ate Purice, Călin sin Tănase, Enache sin Tudorache, Toma ...nea Floroiu, Samoilă Năftichi, Dumitrache Chircu, Neagu ...ducu Cimpoeru, Ioniță sin Risida, Dinu Floroiu, Gligore Flo-...iu, Petrache Floroiu, Grigore Chircu, Ion Ungureanu din ...te, Andronache Cimpoeru, Ion sin Dinu Bădinoi, Niță sin ...ob Piteșteanu, Stanciu zet Oancea, Neculae sin Tudorache, ...orghe Chircu, Gheorghe Radu Bogățoiu (total 46).

3) *Văduve:* Vuța Bărbuleasa, Maria Comănoaia, Gherghi-... Măxinoae, Stanca Dascălița, Stanca lui Stan Lungu, Joița ...soaia, Ilinca lui Stan Cârjaliu, Maria Moloianca, Manda ...ului, Maria Isăcioaia. (total 9).

Adunându-se la un loc, vedem că în 30 de ani populația a ...cut numai cu 7 familii căci în 1810 erau 63, iar în 1840 erau ... Acest mic spor se explică prin faptul că în acele timpuri ...ulația era adeseori secerată de epidemii sau se muta în alte ...ri unde puteau să trăiască mai ușor.

Până la sfârşitul secolului trecut populaţia s'a întreit, că numărul familiilor se apropia la 220.

*

* *

Biserica veche din cătunul Inuri.

In partea de nord-est a satului Topoloveni, rămasă în s... pânirea boerilor Topoloveni, se află şi cătunul numit *In*... Numirea aceasta trebue să fie de dată recentă, căci în nu... roasele documente mai vechi al Topolovenilor pe care le-... cercetat, n'am întâlnit-o niciodată până la jumătatea secol...

Inscripţia din pridvorul bisericii.

trecut. In această parte de moşie a zidit la anul 1706 o bise... jupân Gheorghe dela Ianina, numit mai în urmă *Topolo*... sau *Topoloveanu*. Deşi mai veche cu aproape 40 de ani ca... din Goleştii Badii, biserica aceasta e mai bine conservată.

Are forma unei corăbii — forma cea mai obicinuită a ...hilor biserici — fiind lungă de 18 m., lată de 4,50 m. şi înal- ... numai de 10 m. Invelişul a fost totdeauna de lemn (şindrilă ...u şiţă), temelia şi zidurile, de piatră şi cărămidă.

In pridvor, d'asupra uşii dela intrare, pe o piatră dreptun- ...ulară, se află următoarea inscripţie:

Această sfântă şi dumnezeească biserică ce iaste hramul ...înţii îngeri Mihail şi Gavriil, iaste zidită den temelie de ro- ...l lui Dumnezeu jupân Gheorghe dela Ianina si jupâneasa ...m(nea)lui Marica şi coconii dum(nea)lor Istrate, Marica şi ...u, ca să fie dum(nea)lor pomeană în veaci, în zilele lumi- ...atului Domn Io Costandin Basarab voevod [Brâncoveanu]. ...na Iunie 24. Leat 7214=1706.

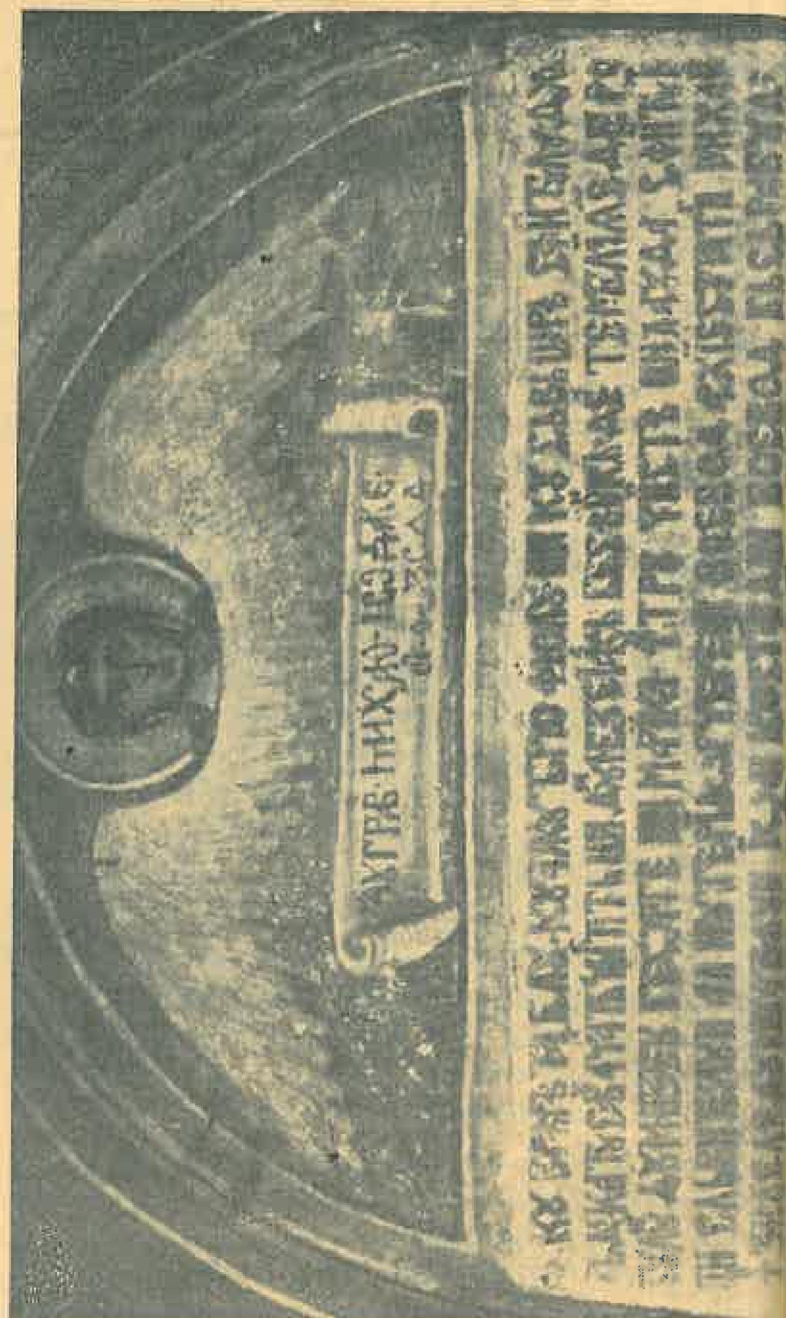
A doua inscripţie e în interiorul bisericii, sus pe zidul des- ...ţitor între naos şi pronaos ,la mijloc. Iată şi cuprinsul ei, ...mănător cu cel din pridvor:

Cu vrearea Tatălui i cu ajutoriul Fiului şi cu săvârşirea ...ntului Duh, rădicatu-s'au această cinstită şi dumnezeească ...earică den temelia ei de robul lui Dumnezeu Gheorghe şi Ma-...a întru cinstea şi lauda sfântului şi slăvitului al puterilor ...reşti voevod arhistratig Mihail, în zilele luminatului Domn ... Constantin voevod Basarabul. m.-ţa... leat 7214=1706.

Amândouă aceste inscripţii au fost puse de ctitorul înte- ...tor.

A treia inscripţie mai nouă, pusă de un nepot al ctitorului, ...ă 61 ani, e d'asupra uşii dela intrare în pronaos, aşa dar pe ...ul dinspre apus al acestei despărţituri unde şed deobiceiu ...eile. Literile, scrise cu alb, abia se mai observă aşa că tex- ...se discifrează cu multă greutate. Iată ce cuprinde:

Această sfântă şi dumnezeească besearică ce este hramul ...ivozilor, este făcută din temelie şi zugrăvită până la săvâr-...ea ei de dum(nea)lui jupân Gheorghe Topoloveanu, moşi-...u, la leat 7214 (=1706). Iar acum din mila lui Dumnezeu ...(ut-am) şi eu multă silinţă de o am zugrăvit peste tot pe-

...um să vede și s'a isprăvit în ...lele prea luminatului Domn Io Alexandru Scaralt Ghica voevod ...t 7275 (= 1767) Iunie 1.».

Pe aceeași parte a zidului dinspre apus sunt zugrăviți și ctitorii, în următoarea ordine: Pe *dreapta*, începând din dreptul ...ii și ținând cu mâna stângă biserica, jupân Șerban Topoloveanu biv Logofăt za visterie, având în față pe jupân Ilie; jupân Mihai post(elnic) *sin ego* [1]) ține în față pe jupan Radu; jupan Șerban *sin ego* [2]) ... dreapta cu un copil fără ...me. In continuare pe zidul dinspre miază zi până la fereastră: Jupan Gheorghe Topoloveanu și jupanița ego Marica (ctitorii întemeetori), jupan ...tate Topoloveanu vtori post(elnic) cu jupanița ego Safta în față cu doi copii: Ștefan și ...rdache, dincolo de fereastră jupan Costandin Vlădescu vtori comis cu jupanița ego Stanca având în față un copil Matei.

Pe *stânga* (tot în aceeași ordine) jupanița ego Maria (soția lui Șerban) ține și ea cu mâna dreaptă biserica și lângă ... cocana Păuna. Pe păretele dinspre miază noapte în continuare: Ion, Manole, Andrei snă Șerban cu cocoana ego Safta, Alexandru biv vel Cafegiu zet Șerban Topoloveanu, iar dincolo de fereastră Meletie egumen.

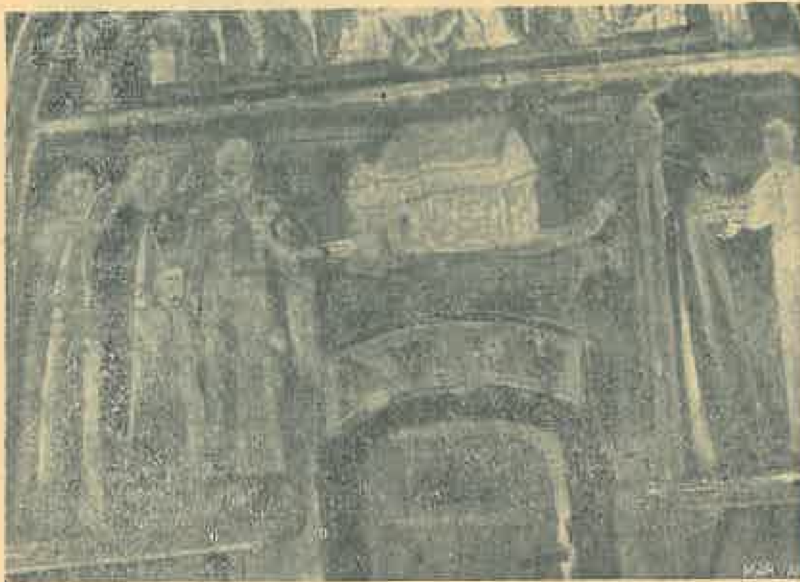

Inscripția pusă de Șerban Topoloveanu în 1767.

1 și 2; *sin ego* = fiu-său.

Aşa dar în dreapta sunt trecute neamurile ctitorului întemeetor până la Şerban Topoloveanul care zugrăveşte din nou biserica după 61 ani dela zidire, iar în stânga familia lui (soţia şi copiii).

Pictura, nemai fiind refăcută, e în multe locuri ştearsă sau prăfuită. N'are un stil deosebit. Tâmpla, sculptată artistic în lemn, e o adevărată podoabă a acestei vechi biserici. Icoanele însă sunt în mare parte înlocuite şi de dată mai recentă [1])

Jupân Şerban Topoloveanu şi cu jupâneasa lui Maria ţin în mâni biserica. — Chipurile lor sunt aproape şterse.

In pridvor e o piatră cu litere aproape şterse. Textul lor slavonesc, fără să se mai poată descifra. Afară, sub straşină pe zidul dinspre miazăzi, meşterul Savu a trecut data de 24 Iunie 7214 (=1706), probabil când s'a sfârşit de zidit biserica. Pictura veche a fost făcută de zugravul Mihai Iordache.

Lângă biserică sunt mai multe morminte ale descendenţilor ctitorilor. Astfel pe o cruce de piatră se vede scris: *Ion M. Topoloveanu născut 1821 şi mort la 20 Mai 1881.*

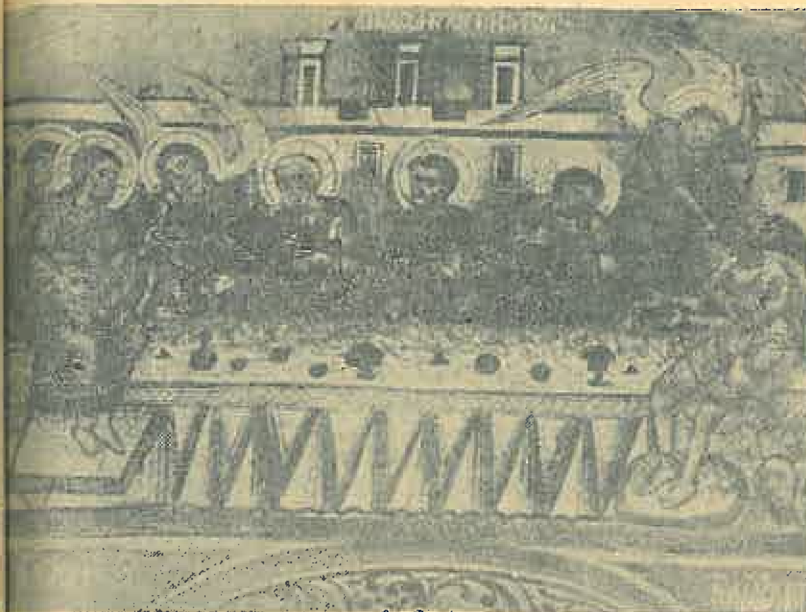
1) Vechea icoană a Maicii Domnului a fost mutată la biserica nouă.

La alt mormânt: Aci odihneşte robul lui Dumnezeu Anastase Nicolau, născut în Epir comuna Manasi ţinutul Ianina [1]) anul 1837, † în 1890.

Dela zidirea bisericii celei noui sfinţită în anul 1922, biserica aceasta veche serveşte ca biserică de cimitir.

Cărţile vechi ce se mai păstrează la această biserică:

1) O ***Evanghelie*** greco-română, având lipsă pagina din

Pictură din interiorul bisericii.

...i, iar după prefaţă începutul grecesc şi românesc, arătând s'a tipărit în timpul domniei lui Constantin Basarab voevod (Brâncoveanu), fiind mitropolit Teodosie.

1693 la Sf. Mitropolie a Ungrovlahiei.

Pe această Evanghelie este iscălit cu litere greceşti ctitorul întemeetor Gheorghe Topoloveos.

2) Un *Octoih,* fără foaia din faţă cu anul şi locul tipăririi; după caracterul literilor din secolul al XVIII-lea.

1) A fost şi acest Anastase Nicolau din aceleaşi locuri de unde venise (în ti)mpul domniei lui Brâncoveanu şi jupân Gheorghe dela Ianina, numit mai (târziu) Gheorghe Topoloveanu.

3) *Triod* ce se zice trei cântări, ce are întru sine slu[...] sfântului şi marelui post, acum într'acest chip tipărit în[...] întâia domnie a prea luminatului şi prea înălţatului Domn[...] Costandin Gheorghe Hangerli voevod cu blagoslovenia şi c[...] tuiala prea sfântului mitropolit al Ungrovlahiei chir Dos[...] Bucureşti, tipografia Sfintei Mitropolii 1798.

Pagina cu stema ţării din Evanghelia greco-romană tipărită în 1693 când domnia Constantin Brâncoveanu.

Insemnare la foaia 116.

Acest sfânt şi dumezeesc Triod l-am cumpărat în ta[...] «18.dela popa Gheorghe ot Ocnele Mari şi l-am dat la sfâ[...] «biserică ot *Topoloveni,* ca să fie pentru pomenirea suflet[...] «părinţilor noştri şi a noastră.

1799 Decem. 20.

Mincu Topoloveanu

4) *Penticostar,* tipărit în timpul domniei lui Costandin Mu[...] voevod, mitropolit fiind Dositei, tipografia Sf. Mitropolii, [...]cureşti, în anul 1800 de Ştefan Tomovici.

5) *Antologhiu,* tipărit în timpul lui Ion Sandu Sturza, mi[...]polit fiind Veniamin, la Mânăstirea Neamţ, 1825.

Biserica cea veche din Topoloveni văzută dinspre miază-noapte apus.

6) *Evanghelie,* tipărită în timpul lui Chesarie al Buzăului, [...]ul 1837.

7) *Apostol,* tipărit la Sibiu în 1851, împărat fiind Fran[...] Iosif I cu bine cuvântarea mitropolitului Andrei (Şaguna).

Iată dar la această biserică şi cărţi tipărite în Moldova şi [...]nsilvania. Circulaţia cărţilor bisericeşti pe întreg pământul [...]uit de Români aflat sub diferite stăpâniri, a contribuit în [...] mai înalt grad la unitatea limbei, căci şi alcătuitorii lor cău-

tau să întrebuinţeze cuvinte care puteau să fie înţelese pest[e] tot locul unde Dumnezeu a aşezat neamul nostru românesc.

Preoţii bisericii. Prin însemnările vechi de pe cărţi şi pri[n] numeroasele documente pe care le-am cercetat n'am găsit nici un nume de preot în tot secolul al XVIII-lea. De bună sea[] mă însă că toţi preoţii de atunci vor fi fost oameni devotaţ[i] ai boerilor Topoloveni. Trăind pe moşia lor, fără îndoială c[ă] trebuia să le facă în totul voia.

Pentru secolul al XIX-lea avem ştiri mai bogate. Iată c[e] se găseşte scris în statistica făcută la anul 1810 din porunc[a] armatelor ruseşti de ocupaţie:

Satul *Topoloveni.* Biserica de zid, bună, cu hramul Sfinţi[i] Voevozi, are două rânduri de vesminte, unul nou şi altul pe[-] nosit. Cărţile sunt deplin, fără a avea lipsă.

Priot popa Voicu sin popa Toma de 35 ani, bun, învăţat cântăreţ, neglobit fără patima beţiei cu soţie Bălaşa, fică Pa[-] «raschiva, de neam preot preoţit ot leat 1802 Martie 10 zi[ua] «Joi, cu carte dela proin mitropolit Dositie, orânduit la aceast[ă] «sfântă biserică.

Costandin sin Badea ţârcovnic, de 20 ani, învăţat, făr[ă] «nici o patimă, holtei, născut şi crescut la acest sat, cu cart[e] «de ţârcovnicie dela părintele mitropolit Ignatie, orînduit l[a] «această sfântă biserică leat 1810 [1]).

Preotu Voicu a trăit până în ziua de miercuri 7 Februari[e] 1840. El avea propietăţi şi'n hotarul satului vecin *Ţigăneşti* î[n] locul numit Prinsorile.

Incă din 1839 a început să păstorească *preotul Dumitra[-] che Dinu,* care a trăit numai până în vara anului 1848, când [a] murit de holeră, în vârstă fiind numai de 35 ani.

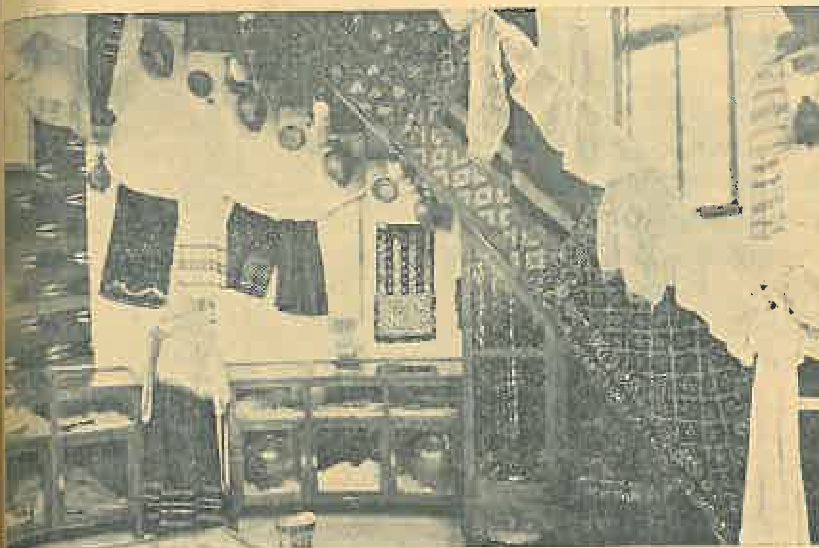
Propietarul Iancu Topoloveanu s'a îngrijit să aducă, chiar în acel an, un alt preot strein, care însă avea purtări rele, dup[ă] cum rezultă din următoarea întâmpinare făcută de el: [2])

Supt cârmuirii plăşii Podgoria.

1) Acad. Rom. Ms. 4036 fila 35, având acelaşi cuprins ca şi ms. 154[.] In Condica No. 44 dela *Arhivele Statului* a lui Mihai Vodă Şuţu din 1801—80[.] de anaforale şi întăriri domneşti sunt trecute la urmă hirotoniile ce s'au făcu[t] în anul 1802 din Ian.—Mai. Preotul *Voicu* e trecut ca hirotonit în ziua d[e] 19 Aprilie.

2) Păstrată în copie în arhiva Preferiei de Muscel dosar 4/1850.

In anul 1848 fiind lipsă de preot la sfânta biserică din *satul Topoloveni, proprietatea mea,* am găsit din întâmplare pe un *popa Gligore* ce fusese aşezat pentru un sat Cojocaru din judeţul Dâmboviţa care pentru ale lui se înţelege proaste purtări, se găsia depărtat, însă fără voe înscris. Neapărată trebuinţă având şi neştiindu-l ce caracter poartă, l-am aşezat aci cu aşezământ în scris din parte-i de bune purtări şi îndeplinirea datoriilor bisericeşti, însă viţiurile înrădăcinate într'ânsul nu l-au putut îngădui cât de puţin măcar a să conforma şi pe dată au îmbrăţişat beţia, lenevirea întru ale lui datorii,

Vedere din interiorul muzeului. — Aci se păstrează şi o parte din cărţile vechi bisericeşti.

proastă manieră către toţi fără osebire şi câte puţin astăzi au venit în stare a să împotrivi chiar mie, cel ce în toată vremea l-am povăţuit spre îndreptare, iar lăcuitorii văzându-l într'acest chip, s'au depărtat cu totul de datoriile morale, răcind într'anşii şi puţina dragoste ce avea a merge cel puţin să asculte slujba bisericească şi nu destul atât, ci cei mai mulţi ce să aseamănă sfinţii lui, il batjocoresc prin toate cârciumile ziua şi noaptea întocmai ca ursaru pă urs, după cum însumi l-am văzut. Cu un cuvânt a ajuns batjocura oamenilor şi pentru acest sfârşit eu a-l mai ţine în preajma bisericii cunosc a fi cu totul de prisos, deoarece pe deoparte îndatoririle bisericeşti stau amorţite, iar pe de alta proastele lui năravuri merg tot crescând, cinstita ocârmuire binevoind a-l ri-

«dica şi a-l înainta la locul competent, de unde să i se asigure
«viitor cu îndreptarea purtărilor sale.

Iancu Topoloveanu

Pentru relele lui purtări, preotul Grigore care semnea
actele de cununaţi, morţi şi botezaţi până în 1852, a fost î
depărtat.

In luna August 1852 locuitorii din *Topoloveni* trimit o ja
bă la Protoerie [1]) arătând că biserica lor văduveşte de pre
statornic din 1848 de când a încetat din viaţă preotul Dum
trache. Cer să recomande la Sf. Mitropolie pe tânărul Costach
sin Gheorghe Crăciunescu cu bună ştiinţă în cele bisericeşt
depărtat de năravuri rele ce l-ar opri dela preoţie, ajuns şi l
ceruta vârstă, iar numărul familiilor trec de 60.

Iscălesc enoraşii bisericii şi la urmă *Iancu Topoloveanu*
Marghioala Bucşanca. Protoeria îl şi recomandă la Sf. Mitr
polie cu raportul No. 258 din 8 August 1852.

Iată acum şi *pitacul* lui de hirotonie:

Eclisiarhia Sf. Mitropolii a Ungrovlahiei
Anul 1853 luna Martie 6
No. 32

Sfinţii sale părintelui protopop Dimitrie

Pă acest preot anume Costache sin Gheorghe (Crăciune
«scu) carele s'au hirotonit la 1 ale acestei luni Martie pe seam
«bisericii satului *Topoloveni*, dintr'acel judeţ, Eclisiarhia v
«pofteşte a-l orindui a sluji cele preoţeşti, căruia spre dova
«i s'au dat şi cartea de hirotonie după orînduială.

Teodorit arhimandrit eclisiarh [2]).

Preotul acesta a păstorit până în anul 1892, deci aproap
40 de ani. El avea un frumos talent de povestitor. Soţia lu
se chema Maria.

Urmaşul său a fost preotul *Mirea Popescu*, care a sluji
în biserica veche până în 1922, iar după sfinţirea bisericii cele
noui pentru a cărei zidire s'a străduit aşa de mult, a slujit cel

1) Păstrată în arhiva veche a Protoeriei de Muscel dosar 4/1852.
2) Păstrat în dosarul Protoeriei de Muscel No. 2/1853.

Preotul Mirea Popescu.

preoţeşti în această biserică până la 1 Ianuarie 1938, când fost scos la pensie din oficiu pentru limită de vârstă. Deşi tr cut de 70 ani, părintele Mirea e încă plin de viaţă, foarte ha nic gospodar, cu copii mulţi şi cu inimă bună şi deschisă. Ţi mai mare dragul să stai de vorbă cu dânsul [1]).

Ştiri privitoare la credincioşi.

Câţi locuitori vor fi ţinut în secolul XVIII de biseric veche din cătunul Inuri, nu se poate şti, deoarece nu s'a făcu atunci nici o statistică.

Cea mai veche statistică, e cea făcută la anul 1810, und se arată că în Topoloveni (de care ţinea şi biserica din cătun Inuri) erau numai 24 case, în care locuiau 91 suflete (53 d parte bărbătească şi 38 de parte femeească).

In statistica făcută cu 30 de ani mai târziu ,adică în 18 din porunca Mitropolitului Neofit al Ungrovlahiei, locuitor sunt trecuţi nominal. Erau atunci în sat 81 familii, la care mai adaogă încă 5 văduve.

Iată numele lor pe categorii:

1) *De frunte:* Ion sin Preda Croitoru, Nicolae sin Dum tru Ungureanu, Udrea sin diaconu Din, Stan Firu sin Gheo ghe, Stan sin diacon Dinu, Sandu sin Stan Căciulă grasă, Sa fir brat Sandu, Badea sin Stan, Matei sin Ion Vânătoru, Du mitru Purcaru, Gheorghe Isar, Oprea postelnic sin căpita Stanciu, Stan Rotaru (13).

Cei mai proşti: Ion sin Ion Panţuru, Udrea brat Io Stoica sin după Vale, Din sin Voicu Argeşanu, Mincu sin L zăr, Antone sin Dumitru Purcaru, Stan sin Pătru Olteanu ce să zice Ciucă, Ion Olteanu dorobanţu, Ion Tenterici, Ra Moraru Băjenaru, Badea Băjenaru, Sandu zet Vâlsan, Tud Manole Cârciumaru, Ion sin Şerban Negru, Niţă Ion Vânător Buţă sin Aldea Dogaru, Ion sin Gligore Şoşoacă, Zamf Gheorghe zet Vânătoreasa, Ivan Ciobanu, Truşcă sin Ni Olteanu, Pătru Olteanu, Neacşu sin Radu Puţoiu, Andrei s Din Olteanu, Niţu brat Andrei Olteanu, Neculae Vânător Costandin sin Gheorghe Burtea, Petrică sin Florea, Necul

---

1) In locul său a fost transferat preotul I. Stănescu, de fel din jude Argeş.

Dinu Alexescu, Dinu vizitiu sin Stancu, Ion Aldea Rotaru upă mal, Ion Vişină, Ion Nucă, Ion sin Marin Alexescu, Preda Duţă Plăvan, Pârvu sin Neagu brat Radu, Bănuţă sin agu al Gherghinii, Nică sin Ion Turcu, Marin Cocoşilă, Ni-lae sin popa Badea al priotesii Gherghinii, Toma Chircu al rii cârciumăresii, Ion Vlăiculeţ dela *Costache Topoloveanu*, du sin Şerban Ungureanu, Iordache brat Nicolae Ciobanu, Udrea, Ion Dinu Donacu, Grigore sin Dinu Bajenaru, Ene-teşteanu, Stan Bucea, Tătuţă Călina, Enache sin Ion Bica, sile Bucur (53).

Spornici: Stan sin Gligore Băjenaru, Manea brat Stan, bre sin Petrică Florea, Dumitru lui Ion Vânătoru, Florea sin rei, Dumitru sin Badea Vlăşceanu, Ivan brat Dumitru, Tu-r sin Niţu Olteanu, Gheorghe sin Din, Mihai sin Vâlsan, Ma- sin Stan Firu, Şerban al lui Mincă, Gheorghe sin Udrea, Olaru, Neculae sin Ion Cretu (15).

Văduve: Joiţa soţia lui Dinu Mănicescu, Sanda sin Mihai, tuşa Calea, Chiva Băltăcicoaia, Maria Voicului (5).

Ţigani boereşti: Ion ţiganu al coconului Alecu Petrescu, ţă Lăeţu al Buzăscului, Grigore Lăutaru.

Statistica aceasta a fost făcută de preotul de atunci, Du-trache Dinu. Cum se explică aşa creştere mare a populaţiei la 24 la 85 familii numai în 30 de ani?

Răspunsul nu poate fi decât acesta: atât prin înmulţirea chilor familii, cât şi prin aşezare de familii noi venite din părţi. Se prea poate apoi ca 'n statistica dela 1810 să se fi cut la satul *Valea Tătarului* numit în urmă *Goleştii Badii* o parte din locuitorii *Topolovenilor.*

De altfel până de curând erau neînţelegeri între preoţii Goleştii Badii şi Topoloveni pentru un număr mărişor de milii, care aveau aşezarea în mijlocul satului, (aproape de derală şi şcoala din Topoloveni). Pe lângă aceasta mai erau enoriaşi flotanţi, cari ţineau uneori de biserica din Goleştii-dii şi alte ori de cea din Topolovenii propriu zişi.

i privitoare la biserica actuală [1]).

In anul 1907, deci la 201 ani după zidirea bisericii de Ju- Gheorghe dela Ianina, enoriaşii bisericii din Topoloveni

---

1) procurate dela preotul Mirea Popescu.

trimit Epitropiei o petiţie prin care cer să se zidească o bis-
rică nouă, mai în centru satului. Biserica veche rămăsese la
capătul enoriei dinspre răsărit, deoarece mulţi din locuitori î-
făcuseră locuinţe în apropiere de şoseaua naţională Bucureşti
Piteşti.

La 10 Ianuarie 1907 s'a şi alcătuit un comitet pentru con-
struirea bisericii celei noui. Preşedinte de onoare a fost ale-
D-l Ion Socec din Bucureşti, arendaşul moşiei Topoloveni, pr-
şedinte activ pr. Mirea Popescu, vicepreşedinţi: Maximili-
Popovici şi Mihail Cocioceanu, casier Ghiţă Udrescu, contab-

Biserica cea nouă cu hramul «Sfinţii Voevozi» sfinţită în 1922.

Ion Mihalache învăţător, iar membri 24 săteni. Se fac cuven-
tele formalităţi la Sf. Mitropolie şi Ministerul de Culte şi ap-
comitetul se îngrijeşte de strângerea fondurilor.

In 1911 Sf. Mitropolie cu ord. No. 3503 dă încuviinţar-
comitetului să tipărească carneţele cu iconiţe, având pe e-
chipul Sfinţilor Voevozi, cu preţul de 30 bani bucata. Aceş-
carnete aveau câte 500 iconiţe fiecare. Prin vânzarea lor l-
credincioşi, în diferite părţi ale ţării, se urmăria în primul rân-
mărirea fondului de construcţie. La tipografia Socec din Bucu-
reşti, s'au tipărit 103.000 iconiţe în culori. Din vânzarea lor
rezultat numa de 72.162 lei.

Piatra fundamentală a bisericii celei noui s'a pus după
ani, adică tocmai în anul 1914. Din partea Sf. Mitropolii a fo-

delegat la această solemnitate Prea Sfinţitul arhiereu vicar Teofil Mihăilescu-Ploeşteanu.

Construirea bisericii a mai durat încă 8 ani, căci s'a terminat abia în anul 1922. Sfinţirea s'a făcut la 22 Oct. 1922 de prea sfinţitul arhiereu Evghenie Humulescu.

Lucrările pentru turla clopotniţei au fost terminate cu 6 ani mai târziu, adică în 1928. Cheltuelile generale necesare la construirea bisericii celei noui se urcă la suma de 586.936 lei. Aceşti bani s'au strâns dela enoriaşii bisericii din Topoloveni

Maximilian Popovici, fost arendaş al moşiei Topoloveni şi vicepreşedinte al comitetului de constrcţie a bisericii.

şi din diferite părţi ale ţării, ba chiar şi de peste hotare. In 1911, când Ardealul nu era încă unit cu ţara mumă, Mitropolitul I. Meţianu din Sibiu a donat 10 coroane, iar D-l Maximilian Popovici, arendaş în Topoloveni şi vice-preşedinte al comitetului, a strâns bani şi din Macedonia, unde se ducea adeseori spre a cumpăra tutun pentru Regie.

Enoriaşii bisericii au contribuit şi băneşte şi prin muncă în natură. Din ţară s'au strâns sume de bani, fie pe iconiţe, fie prin pantahuze, fie prin liste de subscripţie.

O sumă destul de însemnată s'a strâns în localitate folosindu-se următorul mijloc: Obştea «*Infrăţirea*» a mărit preţul de cumpărare al pământului cu care au fost împroprietăriţi

sătenii, iar plusul de 400 lei la fiecare mie de lei plătită pentru pământul primit, a fost vărsat bisericii.

Un ostenitor al cărui nume trebue amintit a fost şi călugărul Spiridon shimonahul. Acesta umblând cu Pantahuza a încasat dela 22 Sept. 1925 şi până la 30 Iulie 1926 suma de 103.695 lei, iar dela 5 Apr. 1928 şi până la 1 Apr. 1929 a mai încasat încă 37.107 lei. Cu această din urmă sumă s'au terminat lucrările la clopotniţă.

Toate registrele din care rezultă încasările şi cheltuelile făcute cu construirea bisericii şi a clopotniţei, verificate şi aprobate de Sf. Mitropolie, precum şi toate ordinele de aprobare atât dela autoritatea bisericească, cât şi dela Ministerul de Culte, se păstrează în arhiva bisericii.

De biserica cea veche au purtat neîncetat grjie urmaşii ctitorului întemeetor. In statistica făcută din porunca mitropolitului Neofit la anul 1840 se arată că atunci erau chivernisitori ai bisericii dumnealor boerii Costandin sin Mihai, Ion sin Mihai (Topoloveanu) şi cocoana Alexandra Topoloveanu (probabil soţia lui Mincuţă Topoloveanu). Cu ocazia împroprietăririi din anul 1864, bisericii i s'a dat 17 pogoane de pământ, după cum se arată mai jos:

Pe moşia *Urlăţeanca* la Argeş	5 pogoane	şi 20 prăjini
idem „ izlaz	4 „	„ 11 „
Pe *Bucşeanca* la Argeş	2 „	pământ arabil
Pe *Topoloveanca* la biserică	1 „	şi 5 prăjini
idem la izlaz	2 „	
Pe *Stanomireasca* loc arabil şi izlaz	1 „	„ 12 „
	Peste tot 17 pogoane.	

Pământul bisericii a fost măsurat din nou în anul 1885.

CAPITOLUL X.

CRUCILE VECHI

1) Peste drum de biserica nouă din Goleştii-Badii, lângă ...eaua naţională, e o cruce veche mică, îngropată mult ... pământ cu litere sfărâmate, parte şterse cu totul, aşa că nu ... pot distinge decât câteva frânturi de cuvinte slavone.

2) In viile de pe deal, la punctul numit fântâna lui Marchi...iu, era o cruce cu inscripţie în limba latină, înaltă de 1.60 m., ...ptă în două pela mijloc, după războiu. Sus are iniţialele I. N. ... I. cu litere slavone, apoi mai jos: IS. HS. NI. KA şi numele ...angheliştilor prescurtate. Textul latin are următorul cuprins:

A. M. D. G. (= Ad majorem Dei gloriam: *«spre mai mare ...ladă a Domnului»)* şi apoi mai jos:

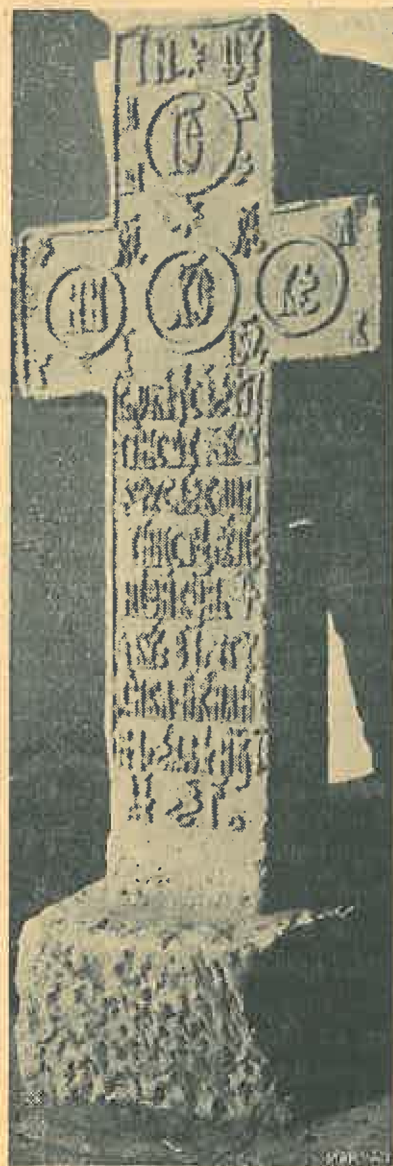
In honorem omnium sanctorum Petru Mar... (probabil ...ria sau Margareta şi apoi încă câteva cuvinte care nu se pot ...cifra, aci fiind ruptura)... *et osana posuerunt anno Domini ...1 die 13 August; văleat 7170 (=1622)* adică:

In cinstea tuturor sfinţilor Petru, Mar(ia sau Margareta) ... laudă au pus-o în anul Domnului 1661 ziua 13 August. ...stul textului repetă în slavoneşte anul, care însă diferă, de...ce 7170 corespunde cu 1662.

Crucea aceasta au făcut-o desigur nişte catolici din ora... Câmpulung cari aveau vie în dealul Topolovenilor, după cum ... arătat la capitolul *«Viile Bărăţiei»* pg. 39 unde se află şi ...grafia ei.

Ea a fost în 1938 ridicată din vii şi adusă la muzeul sa...lui, putând fi văzută de toţi cei ce trec pe şoseaua naţională.

3) Altă cruce ridicată în acelaş an, foarte bine conser... aşa că textul s'a putut descifra întreg. In partea de sus ... braţe are aceleaşi litere ca şi crucea dela No. 2, apoi:

Crucea dela No. 3 ridicată în anul 1662.

Rădicatu-s'au această cinstită cruce întru slava și cinst[...]
adormirii Maicii Domnului în luna August 15 cu truda [...]

[V]laicu, Ilina Aldea, Iorga leat 7170 (=1662). Cuvintele subli-[n]iate sunt pe cruce în limba slavonă [1]).

Crucea ridicată în timpul domniei lui Const. Brâncoveanu pe Valea Tătarului. 1712.

Și această cruce a fost ridicată de niște creștini evlavioși,

1) *Uspenie B(ogorodi)ță ot avgust 15 trudi.*

cari au avut în secolul XVII vii în acest deal. E de mirare că s'a putut păstra foarte bine timp de aproape 300 de ani, fără a i se vătăma nici o literă măcar [1]).

4). Pe *Valea Tătarului,* lângă 2 nuci şi alături de drumul care trece pe acolo, lângă via Vlădeasca, azi proprietatea Mihăescu, altă cruce, foarte bine păstrată, cu următoarea inscripţie:

Cu vrerea Tatălui şi cu ajutorul Fiului şi cu îndemnarea sfântului Duh, ridicatu-s'au această sfântă şi dumnezeiască cinstită cruce, întru slava şi lauda sfântului şi marelui prooroc Ilie, în zilele luminatului Domn Io Costandin voevod Brâncoveanu şi s'au nevoit robul lui Dumenezeu Spirea ꞩ Catrina. Părinţii lui: Ghinea, Maria i copii cu Fiera, Marin, Neacşa, Manole, Neacşa, Ghinea, Manole, când era leatul 7220 (=1712,) m[eşi]ţa Aprilie 9 Amin.

Sfântul prooroc Ilie e şi hramul unei biserici din oraşul Câmpulung, capitala judeţului Muscel. Poate că Spirea şi Catrina vor fi fost enoriaşi ai acestei biserici.

Ca şi alţi numeroşi orăşeni câmpulungeni, vor fi avut poate şi ei vie cu *otaştină* pe moşia mânăstirii Nucet din dealul Topolovenilor. Crucea pe care au ridicat-o în timpul domniei lui Brâncoveanu le-a păstrat numele şi amintirea până în zilele noastre [2]).

Crucile din Topoloveni fiind ridicate în dealul cu vii la

1) De curând a fost adusă în sat spre a putea fi astfel văzută şi de trecători. A fost şi aceasta aşezată tot la muzeul satului.

2) Din însemnarea de pe *Antologhionul* bisericii vechi din Goleştii Badii, tipărit în anul 1766, se poate vedea că această carte a fost dăruită la început bisericii din Câmpulung cu *hramul Sf. Ilie prooroc.* De bună semă cu vr'un orăşean Câmpulungean, poate chiar preot, a luat-o mai în urmă dela acea biserică şi apoi a dat-o bisericii din Goleştii Badii. Şi 'nsemnarea de pe această carte dovedeşte legăturile orăşenilor Câmpulungeni, cu Topolovenii. Ei veniau la vii mai ales toamna, în timpul culesului şi atunci se duceau sărbătoarea la biserica zidită de *Dionisie ieromonah, egumenul Nucetului,* despre care s'a vorbit în paginile precedente.

oarecare depărtare de sat, n'au fost cercetate şi descifrate până acum de specialişti [1]).

Clăcaşii din localitate erau prea săraci. Cei ce au ridicat crucile, de sigur n'au făcut parte dintre ei, ci mai de grabă au fost dintre streinii cei ce aveau vii pe moşia mânăstirii Nucet. In partea cealaltă a satului, adică pe moşia boerilor Topoloveni, nu se află nici o cruce veche.

Bătrânul Gh. Ivaşcu, pădurar, în vârstă de 80 ani.

1) In 1860 a trecut prin localitate şi Alex. Odobescu, cunoscut istoric şi arheolog. Impresiunile din călătoria sa arheologică, cu date de mare preţ, se găsesc publicate în revista «*Convorbiri literare*» începând cu anul 54 No. 10 din Octomvrie 1922. In acest No. se arată că Odobescu s'a oprit în satul vecin *Leurdeni,* în *Goleşti* şi de aci a trecut în judeţul Argeş unde a cercetat mai multe biserici şi mânăstiri. Impresiunile avute în cursul acestei călătorii şi datele pe care le face cunoscute, sunt foarte intresante. Bisericile vechi şi crucile din Topoloveni nu le-a cercetat.

CAPITOLUL XI.

ŞCOALA

1) *In Goleştii-Badii.*

S'a arătat la capitolul precedent că între cărţile vechi ale bisericii din Goleştii Badii, zidită de ieromonahul Dionisie în 1745 se află şi un *Penticostar* tipărit în 1743. Pe acest Penticostar este o însemnare preţioasă, care dovedeşte existenţa unei şcoale în Topoloveni, în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea.

Din acea însemnare făcută de Grigore, fiul lui Voicu Croitoru din *Pătroaia,* rezultă că el *«învăţa carte slovenească la şcoala părintelui vlădichii mitropolit al Ungrovlahiei chir Filaret»,* care funcţiona *«în casa din curtea sfintei biserici dela dealul Topolovenilor, care au făcut-o Dionisie monah arhimandrit»,*

La această şcoală veniau şi copii din satele vecine. Nu se ştie cât timp va fi durat acea şcoală înfiinţată de mitropolitul Filaret, care a păstorit numai 1 an (din Septemvrie 1792 — Septemvrie 1793). Pe lângă limba slavonă, vor fi fost desigur şi alte învăţături în limba română, necesare mai ales *grămăticilor,* cari se pregătiau pentru preoţie.

E curios că tocmai aci, la metohul unei mânăstiri închinată la o mânăstire grecească şi tocmai în epoca Fanarioţilor, când limba grecească era la modă, să se înfiinţeze o *şcoală slovenească,* — unde era studiată limba vechilor noastre documente şi a vechilor cărţi de slujbă bisericească, care era cea slavonă.

In prima jumătate a secolului al XIX-lea, înainte de înfiinţarea şcoalelor oficiale de Stat care a avut loc între 1838—1840, găsim în *Topoloveni* pe un *dascăl* numit *Pavlu Gheorghiadis, sudit britanicesc* (=supus englez), care învăţa încă din 1833 carte, pe copiii lui Mincuţă Topoloveanu.

Acest dascăl s'a plâns la marea vornicie împotriva lui *Mincuţă Topoloveanu* pentru simbria sa şi pentru bătaia ce au cercat [1]). Un ţigan îl ţinea de păr, jos lungit, iar Mincu îl bătea !

Pentru învăţătura copiilor i se plătia o simbrie de 300 lei pe an. Mincu înfăţişează o listă, din care se poate vedea că a dat în mai multe rânduri bani dascălului Pavlu pentru haine etc. şi chiar mai rămăsese dator 3,40 lei.

Dascălul avea obiceiul să se îmbete. Mincu a dat poruncă odată când l-a văzut beat, să-l ducă în odae spre a se odihni şi l-a mustrat de ce nu se lasă a mai merge prin cârciumi, când în casa dumnealui îşi are odihnă, băutură şi mâncare şi toate deplin. Dascălul a ridicat atunci băţu şi l-a lovit în piept. Mincu a pus mâna pe el ca să nu mai dea şi luându-i băţul din mână, l-a lovit de câteva ori şi apoi l-a dus în odaia lui unde s'a culcat. In cele din urmă s'au împăcat [2]).

In Aprilie 1838 Departamentul Logofeţiei trebilor Bisericeşti, a trimis o poruncă către toţi egumenii mânăstirilor ca să hotărască casa, în care urmează să se ţină şcoala. Această poruncă a primit-o desigur şi egumenul Nucetului, care la metohul său depe moşia Topoloveni, avea o casă bună în care funcţionase mai înainte *şcoala slovenească.* Potrivit acestei porunci dascăl sau învăţător trebuia să fie cântăreţul bisericii numit în acel timp şi *candidat.*

Inceputul şcoalei de stat în Topoloveni (Goleştii Badii) poate fi socotit în anul 1838, când s'au înfiinţat şcoli în cele mai multe sate depe moşiile mânăstireşti. Până în 1848, adică timp de zece ani, la toate şcolile săteşti erau învăţători cântăreţii dela biserică, cărora li se da pentru această osteneală câte 2 chile de bucate din magazia de rezervă şi câte 2 lei de fiecare casă pe an. Dela *dascălii bisericii* a rămas până astăzi numirea de dascăl şi la învăţători.

---

1) După cum rezultă din dosarul vechiu judecătoresc al jud. Muscel No. 7909/1833 păstrat la Arhivele Statului. In acest dosar sunt şi mai multe acte greceşti.

2). Cât va fi rămas el în Topoloveni, nu se poate şti. După cum îl arată numele, Pavlu Gheorghiadis era de neam grec, dar supus englez.

Documentele pe care le-am cercetat, nu mi-au putut face cunoscut numele dascălului dintre 1838—1848. Datorită evenimentelor din 1848, şcolile de sat îşi întrerup activitatea, iar *candidaţii*, adică dascălii învăţători, sunt trecuţi şi ei birnici în *tabla de capitaţie*. După 3 ani, adică în 1851, după cum rezultă din porunca Sf. Mitropolii cu No. 2913, se înfiinţează din nou şcoli prin sate, la care sunt orînduiţi învăţători preoţii... *«am chibzuit ca învăţători unor asemenea copii în fiecare şcoa«lă de sat să aşezăm pe preotul satului şi pe lângă o asemenea «carieră ce le dăm preoţilor, să aibă şi lefi pentru osteneala lor».*

Materiile pe care le predau atunci preoţii erau: cetirea slobodă, scrierea, patru lucrări de socoteală, adică: *strângerea*, scăderea, înmulţirea, şi împărţirea, catehismul şi cântări pe glasuri obicinuite, fără Psaltichie.

Cel dintâiu preot învăţător în Goleştii Badii a fost protoestosul Marin, care a murit în 1854, iar după aceea succesorul său, preotul Scarlat.

In 1873 era învăţător Ilie Popescu, care trimite la revizorat, în ziua de 11 Noem. acel an, următorul raport[1]:

Domnule revizore,

Răspunsurile *solicitate* dela subsemnatul asupra întrebă«rilor coprinse în *questionar* relativ la vechile aşezăminte afla«te în interiorul comunei noastre *Goleştii Badii*, am onoare a «le anexa mai jos după cum urmează:

O zidărie veche formată de cărămidă şi bolovani de pia«tră, abia cunoscându-se prin troianul ce astăzi se mai cuno«şte şi după informaţiunile luate de pe la bătrâni, se crede că «au fost biserică în vechime, abia cunoscându-se urma sfântu«lui prestol, fiind surpat de nişte oameni, închipuindu-şi că se «află bani sub dânsul.

Aquea biserică se află situată în mijlocul pădurii pe o «vale numită *Glâmbocelu*, unde mai locuesc şi astăzi vr'o ze«familii, iar cărămida şi bolovanii de piatră din care se af«format acel zid, este potrivit cum se obicinueşte şi astăzi.

1). Păstrat la Academia Română în ms. 228 fila 283. Il reproducem exa[ct] spre a se putea vedea şi influenţa pe care o exercita atunci aşa numitul *cure[ntul] latinist*. In acest manuscris se găsesc răspunsuri şi dela alte sate din Muscel, c[u] excepţia câtorva, în care este şi *Topolovenii*. — Intre 1871—1875 postul d[e] învăţător din Topoloveni era *vacant*.

Mai în deal de acea biserică se află o movilă ca de 8 stân«jeni mărimea. Săpându-se înnăuntru, se află un fel de pământ «galben şi nisipos, alături nişte gropi aproape astupate unde «se zice că au fost bordee în care au locuit odinioară nişte «Tătari, în vremile vechi. Dela această movilă mergându-să «spre miazăzi, este o vale foarte adâncă şi umbrită de o pădure «frumoasă şi împodobită de vii cu mai multe fântâni pe dân«sa, care acele fântâni se zice că au fost făcute de Tătarii aceia «ce au locuit pe acea vale, în vremea uitată dela care acea «vale şi-au luat numirea de *Valea Tătarului*. In deal de acea vale, spre răsărit, se află o fântână formată de colaci de pia«tră numită Marhidoiu şi o cruce de piatră alături, srisă cu nişte «litere vechi şi streine, neputându-să ceti fiind acoperită cu «muşchi.

Acestea fiind răspunsurile rostite asupra celor arătate, «cu respect le înaintez D-tră spre cele legale.

Primiţi, Domnule revizore, încredinţarea prea osebitei mele stime,

Invăţătore I. Popescu.

Nu se ştie ce studii avea acest învăţător, care a funcţionat până în 1886, întrerupt fiind de alţii printre care şi unul numit Diaconescu. In 1875—6 a funcţionat prima şcoală de fete în Goleştii Badii, la care veniau fete atât din Topoloveni şi cătunele sale, cât şi din Leurdeni. Invăţătoare era Maria Vasilescu, iar numărul elevelor abia 25. Dela 1876—1889 au funcţionat: Mihai Nedelescu, Gh. Cătănescu şi Ilie Stoenescu, acesta din urmă stabilit definitiv apoi în satul Boţeşti din judeţul Dâmboviţa.

In intervalul 1 Febr. 1889—1 Sept. 1929 a funcţionat ca învăţător D-l N. Cristescu, care a organizat şcoala şi a lucrat mult pentru ridicarea satului din toate punctele de vedere. Dânsul s'a născut în satul Măţău. A fost în două rânduri şi senator.

Model de om al datoriei şi dascăl desăvârşit. Punctual ca un militar, bun pedagog, şi talentat vorbitor; a fost unul dintre dascălii cei mai distinşi ai judeţului din toate punctele de vedere. Şcoala condusă de el a dat totdeauna un mare număr de absolvenţi.

In societate om cu cele mai frumoase purtări, iubitor de biserică şi cu deosebit respect faţă de slujitorii sfântului altar. Creştin nu numai cu numele, ci şi cu fapta, dând tuturor cea

Casa Ioniță Constantinescu, fosta școală pe locul unde este astăzi căminul cultural.

Hanul Iriminoiu (fost hanul lui Sfranciog). A servit și ca local de școală pe la 1890.

mai frumoasă pildă de îndeplinit datoriile către Dumnezeu, către aproapele și către biserică.

A fost totdeauna în fruntea inițiativelor bisericești, culturale, economice și gospodărești. Deși în vârstă inaintată, lucrează și acum cu multă râvnă pentru ridicarea și propășirea satului al cărui dascăl a fost timp de 40 ani.

In 1904/5 s'a clădit un nou local de școală, înființându-se în acelaș timp și postul al II-lea, pe care l-a ocupat la început

Invățătorul pensionar Nicolae Cristescu, fost senator.

Apostol, ajuns în urmă și inspector școlar. In locul său a fost transferat dela Priboeni *Dumitru Mihalache,* care a muncit cu multă însuflețire și de acord cu N. Cristescu atât în școală, cât și afară de școală. Invățător înzestrat cu cele mai frumoase calități: încercat pedagog, răbdător, îndatoritor cu

toată lumea, cu suflet ales și bun. Avea apoi și talent mu
cal fiind printre cei dintâi învățători cari au înființat cor
bisericești și era și bun mânuitor al condeiului. A lucrat î

† Invățătorul erou *Dumitru Mihalache* căzut pe câmpul de luptă în ziua de 19 Noem. 1916.

deosebi pe teren folkloristic, culegând din popor și apoi tipă-rind fie singur, fie în colaborare cu C. Rădulescu-Codin, mai multe lucrări, unele din ele editate și premiate de Academia Română [1]).

După căsătoria sa cu învățătoarea Gheorghița Alexiu, s'a transferat în comuna vecină Leurdeni unde a funcționat până la războiu. A murit pe câmpul de luptă dela Bălării dupăce mai fusese încă odată rănit.

La început a fost înmormântat la cimitirul militar Belu (20 Noem. 1916), iar mai în urmă, la 26 Oct. 1936, osemintele sale au fost aduse la biserica din Goleștii Badii, unde s'a ridicat o frumoasă troiță de stejar.

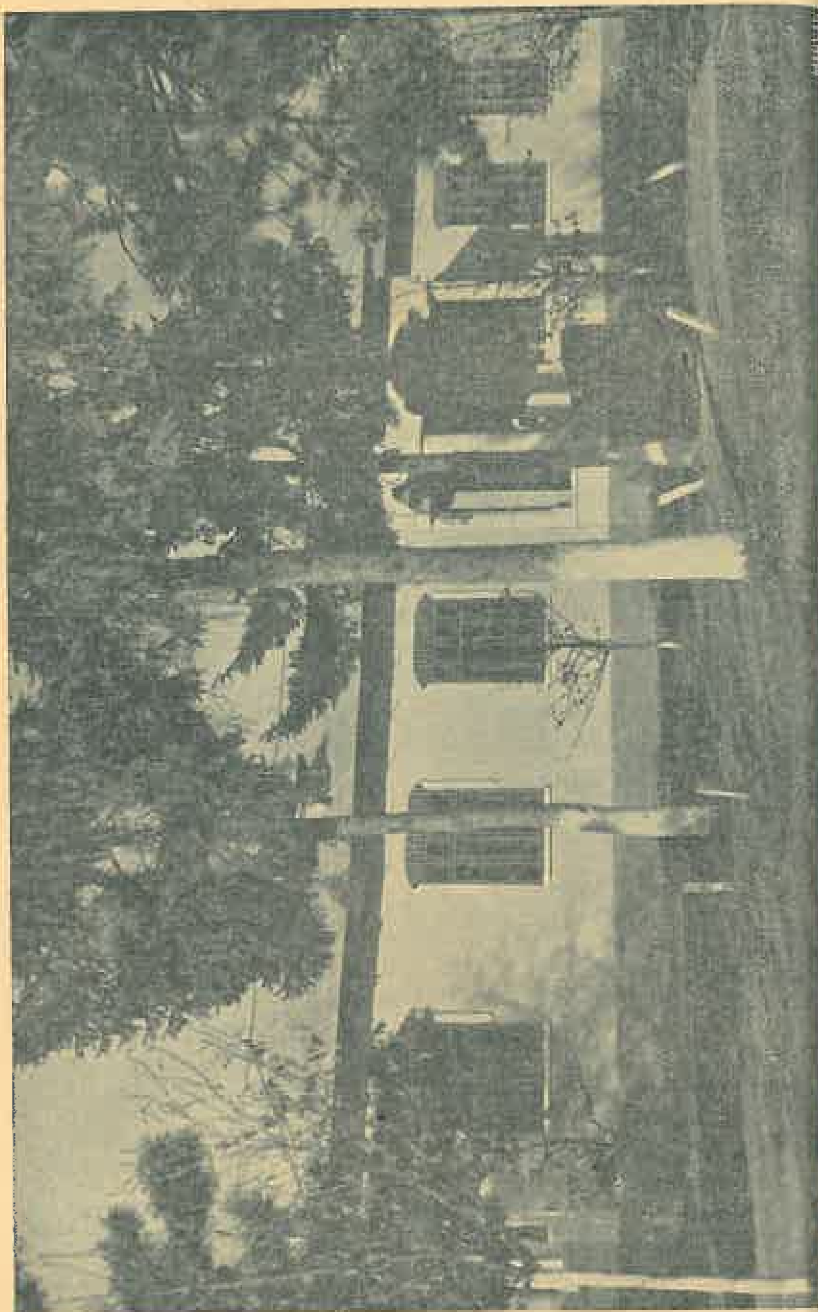
Școala primară din *Goleștii-Badii,* localul vechiu cu 2 săli de clasă construit în 1905.

Din Noem. 1916 adică de când a început ocupația germană și până la 1 Aprilie 1917 școala a stat închisă. Ea avea atunci 2 învățători: *N. Cristescu* și *Gheorghița D. Mihalache,* soția eroului D. Mihalache. Copii în vârstă de școală erau 181 [2]).

In timpul de față școala are 5 posturi ocupate de urmă-

1) Mai multe lămuriri asupra activității sale literare și a felului cum și-a îndeplinit datoria ca luminător al poporului și pe câmpul de luptă, se găsesc în lucrarea «*Biografiile învățătorilor din Muscel*» de I. G. Nicolaescu pg. 30—34 și 44—5.

2). *C. R. Codin.* «Școalele din jud. Muscel în timpul războiului și ocupației, pg. 64 și 76.

rii învățătorii: Const. Popescu, Fotinia C. Popescu, Marin
hivu, I. Oprea și A. Matei. Toți își fac datoria în conștiință,
r școala de aci e socotită printre cele mai de frunte din în-
eg județul.

*

In *Topoloveni* școala a luat ființă după 1840. Primul în-
țător este Stan Olteanul, care pe acea vreme era cunoscut
i mult cu numele de Stan *candidatu*. Dealtminteri toți învă-
torii până la 1848 purtau această numire. Ei erau în acelaș
mp și dascăli la biserică. Din 1848—1851 datorită evenimen-
lor revoluționare, școalele sătești s'au închis; după 1851 se
deschid din nou, având după aceea pe preoți ca învățători.
nă în 1853 satul Topoloveni n'a avut preot stabil dela moar-
a preotului Dumitrache Dinu, care a fost răpus de holeră
1848.

In 1853 vine preot local Gheorghe Crăciunescu, care tre-
să fi îndeplinit în acelaș timp și oficiul de învățător, căci
Mitropolie dăduse poruncă ca preoții bisericilor să învețe
copiii carte. Cât va fi funcționat și ca învățător acest preot
se poate ști, dar până în 1877 se mai găsesc la această
ală, cu multe întreruperi și următorii învățători: Pandele
oescu din Călinești, N. Anastasescu, Ilie Scărlătescu și Ion
nolescu. Primiau leafă dela Stat și câte 8 oca de porumb dela
care locuitor.

Intre 1877—1886 se ocupă serios de școală D-na Maria
silescu, care a mai funcționat și între 1891—94. Intre 1886
1892 școala are următorii învățători: I. Protopopescu, Nico-
Vălimăreanu, preotul Radu Ionescu, Laurențiu Popescu și
na Iordanovici suplinită de preotul N. Scărlătescu Sache-
e, care în acelaș timp îndeplinea și oficiul de notar al co-
nei. Intre 1892—96 școala stă mai mult închisă, iar între
—1900 a fost învățător Marin Edulescu, mort de tânăr
cauza tuberculozii. Intre 1901—1903 a funcționat N. Lun-
escu, în timpul căruia s'a construit localul școalei și al pri-
riei, pe locul donat de D-l Gh. Udrescu [1]).

Școala aceasta a fost inaugurată la 9 Noemvrie 1903,
d a venit aci ca învățător D-l *I. Mihalache*, transferat fiind
a Ludești jud. Dâmbovița, unde fusese numit încă din 1901.

1) După «*Cronica școalei Topoloveni*» întocmită de D-l I. Mihalache.

Dânsul a fost şeful clasei şi al promoţiei pe ţară din an 1900, la şcoala normală din Câmpulung. Până la izbucnirea r boiului a înaintat la gradul I; a fost preşedinte al asociaţiei văţătorilor musceleni, al asociaţiei generale a învăţătorilor ţară şi a colaborat la mai multe reviste, iar la *«Vremea Nou* organul tineretului învăţătoresc, a fost şi director.

Invăţătoarea Maria Vasilescu — înainte de căsătorie Maria Gabriel — absolventă a 4 clase la externatul secundar din Bucureşti 1873, trăe şi'n timpul de faţă, având vârsta de 85 ani (în Râmnicu Vâlcea).

La înmormântarea regretatului Spiru Haret, fost mi tru de culte şi instrucţie publică, am luat parte ca elev al minarului Central. Nu numai pe mine, dar pe toată asist

-a impresionat mult, admirabilul panegiric rostit de D-l I. Mihalache în numele învăţătorilor.

Acest talentat şi harnic dascăl sătesc şi-a îndeplinit cu prisosinţă datoria şi pe câmpul de luptă. A făcut parte din reg. 70 infanterie, care a luptat mai întâiu în Dobrogea, apoi în regiunea Dragoslavele şi după retragere, în Moldova. Pentru bravura de care a dat dovadă, a fost decorat cu *Mihai Viteazul,* cea mai înaltă decoraţie din ţara noastră, şi avansat la gradul de căpitan în rezervă.

Şcoala primară din satul Topoloveni, unde a fost învăţător şi D-nul Mihalache.

După reîntoarcerea sa din războiu, şi-a închinat toată puterea de muncă ridicării ţărănimei, nu numai în satul său Topoloveni unde a făcut minuni pe teren cooperatist, şcolar şi gospodăresc, dar şi pentru întreaga ţară, care i-a răsplătit meritele trimiţându-l în parlament şi apoi ajungând la rangul de sfetnic al tronului. Ţărănimea românească se mândreşte cu un astfel de învăţător, despre ale cărui fapte vor vorbi cu admiraţie şi generaţiile viitoare.

La şcoala din Topoloveni a rămas până în anul şcolar 1924. La această dată s'a transferat la Dobreşti şi mai în urmă Capitală. Intre 1920—1930, fiind neîntrerupt deputat, a avut

concediu. Ca deputat în Parlamentul țării, unde a fost ales
10 legislaturi și ca ministru de agricultură și interne, gân
său a fost neîncetat la frații săi de suferință din sânul căr
eșise, iar dupăce luptele politice s'au liniștit, s'a retras în m

D-l I. Mihalache, fost învățător la școala din Topoloveni.

locul consătenilor, ostenindu-se să le îmbunătățească sta
economică prin cooperație și să-i îndrumeze prin școala de g
podărie practică, clădită pe locul dăruit de dânsul. A sprij
cu dragă inimă și biserica și orice altă instituție, care ur
rește ridicarea economică, culturală, națională și religios-mo
a țărănimei.

La 1 Sept. 1905 s'a înființat la școala din Topoloveni pos-
tul al II-lea, pe care l-a ocupat în 1911 învățătorul Marin Bio-
laru, venit aci din satul vecin Țigănești. A fost un învățător
distins, dându-și toată silința să urmeze pildei D-lui I. Miha-
lache, punctual, cu suflet ales, harnic cooperator și bun cetă-
țean [1]).

Școala supra primară de gospodărie din Topoloveni, zidită pe locul în care au fost casele și gospodăria D-lui I. Mihalache.

In timpul războiului a făcut parte la început din regi-
mentul 70. A fost rănit în luptele de pe muntele Strâmptu de
lângă Lerești. Dupăce s'a vindecat, a fost repartizat regimen-
tului 2 vânători. Cu gradul de sublocotenent a luat parte la
luptele dela Mărăști, unde a și căzut ca un erou, în ziua de
11 Iulie 1917, fiind lovit de un glonț de mitralieră.

După 8 ani, la 25 August 1925, osemintele sale au fost
aduse și reînhumate la biserica din satul vecin Vițichești. Cu
acest prilej, D-l I. Mihalache a rostit o mișcătoare cuvântare,
pe care a încheiat-o cu cuvintele:... «Aci zace Marin Biolaru!
Dumnezeu să-l fericească pe el și pe urmașii lui!».

In locul său a început să funcționeze pe ziua de 1 Sept.
1918 D-l Corneliu Sachelarie, fiul preotului N. Scărletescu, iar
în cellalt post D-ra Niculina Matei.

Pe lângă școala din Goleștii Badii cu 5 posturi, cea din

1) Insușirile sale sufletești sunt arătate mai pe larg în *Biografiile învățătorilor din Muscel»*, de I. G. Nicolaescu pg. 47—49.

Topoloveni cu 3 posturi, ambele cu localuri proprii bine întreținute, având fiecare și câte un mic muzeu, mai este o școală

cu un singur post în cătunul Inuri, care a început să funcționeze din 1928 și o grădină de copii. Aceasta a fost înființată

dinnaintea războiului (1913) de Societatea «Indrumarea» cu local propriu ridicat prin stăruința D-nei Maria Mihail Vlădescu.

Localul grădinei de copii «Maria Mih. Vlădescu».

Comitetul școlar, care a început să funcționeze legal încă din 1920, a avut venituri frumoase, trecând câte odată peste 100.000 lei anual. Pe lângă veniturile stabilite prin legi (atât cele dela Stat cât și cele dela primăria comunei), pentru strân-

Căminul Cultural din Goleștii-Badii
ridicat în memoria eroilor morți în războiul 1916—18.

gere de fonduri se organizează din timp în timp, serbări școlare.

Știința de carte. Topolovenii, cu cele 4 școli ale sale și cu grădina de copii, se poate lăuda cu numărul mare al știu-

† Doctorul Virgil Sachelarie.
(fiu al preotului N. Scărlătescu), mort în floarea vârstei.

torilor de carte. Peste 80% din locuitori știu să scrie și să citească. In generația tânără, adică dela 8—45 ani, foarte rar se întâlnesc cazuri de analfabetism. Puțini bătrâni (mai ales femei) din cei trecuți de 50 ani, se mai găsesc fără știință de carte.

Mulți fii ai satului au urmat în urmă și la școli secundare ajungând: medici, profesori, avocați, preoți, învățători etc.

Căminul cultural. Prin stăruința învățătorilor dela școala Goleștii-Badii, a preoților și cu ajutorul prețios al coopera-

† Căpitan *Sachelarie Visarion*
mort în războiul pentru întregirea neamului.

tivei forestiere care a dat toate beneficiile realizate și al altor instituții locale, s'au strâns fondurile necesare pentru construirea unui cămin cultural a cărui clădire a costat în total ...8.542 lei. Localul, are o sală de teatru, alta de bibliotecă, a-

poi încăperi separate pentru muzeu, cooperativă, aparat de radio și cinematograf. A fost inaugurat la 3 Ianuarie 1932 [1]).

In fața căminului, pe peretele principal, e o placă comemorativă de marmoră, pe care sunt scrise numele următorilor eroi căzuți în războiu:

1). *Sachelarie Visarion,* căpitan activ în reg 75 infanterie, fiu al preotului N. Scărlătescu și frate cu învățătorul Corne-

† Locot. de rezervă *Sebastian Iriminoiu,* mort în spitalul din Târnova-Bulgaria la 29 Dec. 1916.

liu Sachelarie; a luptat la Turtucaia, Predeal și'n Moldova la Mărășești, unde a și căzut fiind sfâșiat de o granată, în ziua de 29 Oct. 1917.

2). *Mihalache Dumitru,* locotenent de rezervă contingent

1).*Muscelul Nostru* pe Martie-Aprilie 1932 pg. 1—8.

1907, învățător, căzut în luptele dela Bălării-Vlașca, în ziua de 19 Noem. 1916.

3). *Biolaru Marin,* locot. rezervă contig. 1907 reg. 2 vânători † 11 Iulie 1917 pe frontul dela Mărăști.

4). *Apostol I. Gheorghe,* locot. de rezervă în reg. 73 Tulcea, a luat parte la luptele dela Turtucaia și a căzut pe frontul dela Predeal în ziua de 1 Oct. 1916. Născut în localitate, dar având postul de învățător în Alexandria-Teleorman, după-ce funcționase scurt timp și în orașul Buzău [1]).

5). *Iriminoiu Sebastian,* învățător și locotenent de rezervă în reg. 35 infanterie din Silistra, conting. 1918. A lua parte mai întâi la luptele din Dobrogea unde a fost rănit, iar dupăce s'a restabilit, la cele de pe Neajlov unde a doua oară a fost rănit și luat prizonier. A murit în spitalul din Târnova-Bulgaria, la 29 Decemvrie 1916, iar în anul 1927 cu concursul societății «Mormintele Eroilor» i-au fost aduse rămășițele pământești în satul său natal (cimitrul bisericii Goleștii-Badii).

6). *Georgescu Marcu* sublocotenent rezervă conting. 1909 reg. 2 vânători, mort pe frontul dela Bușteni în Noem. 1916.

Trupă (sergenți).

7). *Ion Petre* sergent, conting. 1892 reg. 70 infant. mort de tifos exantematic în comuna Coarnele Caprii jud. Iași.

8). *Gheorghiu Ion,* sergent, conting. 1916 reg. 30 infant. mort pe front la Bratocea și înmormântat la mânăstirea Suzana.

9). *Mihai Pandele* sergent conting. 1912 reg, 30 infant. mort pe front la Dealul Sării în ziua de 15 Iulie 1917.

10). *Popa Ión* sergent conting. 1909 reg. 30 infant. mort acasă fiind venit bolnav din războiu în Iunie 1918.

11). *Păun Constantin* sergent conting. 1911 reg 30 infant., mort la Bratocea 1916.

12). *Șuțescu Petre* sergent conting. 1898 reg. 70 infant., mort în gara Curcani.

13). *Enache Gheorghe* sergent conting. 1902 reg. 2 vânători, mort în luptele dela Mărășești.

1) Datele privitoare la învățătorii căzuți pe câmpul de luptă, sunt extrase din lucrarea D-lui *I. G. Nicolaescu* intitulată «Biografiile învățătorilor din Muscel morți în războiul pentru întregirea neamului».

Trupă (caporali).

14). ***Menchiu Nicolae*** caporal conting. 1907 reg 30 infant., mort în luptele dela Ghimpaţi jud. Vlaşca.

15). ***Şoava Ion*** caporal conting. 1913 reg. 30 infant., mort acasă fiind bolnav.

16). ***Alexandrescu Grigore*** caporal conting. 1892 reg. 70 infant., mort de tifos exantematic la Coarnele Caprii jud. Iaşi.

17). ***Mihaiu U. Nicolae*** caporal conting. 1905 reg. 70 infant., rănit în luptele dela Cocargea şi mort în Bulgaria.

18). ***Floroiu C. Petre*** caporal conting. 1907 reg. 2 vânători, mort pe front, Mărăşeşti.

Soldaţi.

19). ***Miu Stan*** conting. 1895 reg. 70 infant., mort de tifos exantematic la Coarnele Caprii jud. Iaşi.

20). ***Şerban Dumitru*** soldat conting. 1901 reg. 70 infant., mort la Coarnele Caprii jud. Iaşi de tifos exantematic.

21). ***Ene Gheorghe*** conting. 1903 reg. 70 infant., mort la Belceşti de tifos exantematic.

22). ***Georgescu Petre*** conting. 1901 reg 70 infant., mort în spitalul din Roman.

23). ***Comănoiu Constantin*** conting. 1909 reg. 70 infant., mort pe front, Bacău.

24). ***Şoava Nicolae*** conting. 1909 reg. 70 infant., mort în luptele dela Mărăşeşti.

25). ***Tudorache Petre*** conting. 1898 reg. 70 infant., mort de tifos exantematic în comuna Coarnele Caprii jud. Iaşi.

26). ***Diaconu Gheorghe*** conting. 1902 reg. 70 infant., mort pe front la Băicoi.

27). ***Tiţa Gheorghe*** conting. 1908 reg. 70 infant., mort de tifos exantematic la Belceşti.

28) ***Mogoşeanu Ion*** conting. 1902 reg. 70 infant., mort de tifos exantematic în comuna Coarnele Caprii jud. Iaşi.

29). ***Ciolompea Marin*** reg. 70 infant. conting. 1893, mort la Fălticeni de tifos exantematic.

30). ***Scorobeanu A. Gheorghe*** conting. 1913 reg. 30 infant., rănit în luptele dela Mărăşti şi dispărut în Rusia.

31). ***Ion Vasile*** conting. 1909 reg. 70 infant., mort pe ntul dela Mărăşeşti.

32). ***Lăzărescu D. Grigore*** conting. 1908 reg. 70 infant., rt pe frontul dela Mărăşeşti.

33). ***Jernoiu Ion*** conting. 1893 reg. 2 C. F. R., mort în gara Ciurea tăiat de tren.

34). ***Stoica N. Ion*** conting. 1907 reg. 70 infant., mort pe ntul dela *Pravăţ* (Dragoslavele).

35) ***Şoava Marin*** conting. 1911 reg. 30 infant., mort în rul dela Tuchel (Polonia).

36). ***Preda I. Marin*** conting. 1918 reg. 30 infant., mort tifos exantematic la Târgu-Frumos.

37) ***Stroe D. Ion*** conting. 1910 reg. 30 infant., mort în ăr (Germania).

38). ***Chiva Constantin*** contig. 1917 reg. 30 infant., mort tifos exantematic în comuna Brăeşti.

39) ***Dragomir Ion*** conting. 1917 reg 30 infant., mort de os exantematic în comuna Belceşti.

40). ***Negrei Gheorghe*** conting. 1900 reg. 70 infant., mort tifos exantematic.

41) ***Petrescu Alexandru*** conting. 1908 reg. 2 pionieri mort Noem. 1916.

42). ***Chiva Marin*** reg. 30 infant., conting. 1919, mort de s exantematic la Brăeşti.

43). ***Badea Ion*** reg. 30 infant., conting. 1915, mort pe ntul dela Dealul Porcului.

44). ***Matei C. Ion*** reg. 30 infant. conting. 1918, mort de s exantematic în comuna Belceşti.

45). ***Mihai D. Nae*** conting. 1893 reg. 70 infant., mort zat de un obuz.

46). ***Ciucă Tănase*** conting. 1906 reg. 70 infant., mort pe ntul dela Pravăţ (Dragoslavele).

47). ***Udrea Constantin*** conting. 1905 reg. 70 infant., mort frontul dela Pravăţ.

48). ***Avram Ilie*** conting. 1907 reg. 70 infant., mort la iu de tifos exantematic.

49). ***Toader Dumitru*** conting. 1911 reg. 30 infant., mort frontul dela Bălării.

50). *Badea Nicolae* conting. 1894 reg. 70 infant., mort
tifos exantematic la Coarnele Caprii.

51). *Petrică Anton* conting. 1911 reg. 30 infant., m
pe frontul dela Bălării.

52). *Petrică Dumitru* conting. 1912 reg. 30 infant. m
în pădurea Scânteii.

53). *Sârbu Ion* conting. 1900 reg. 70 infant., mort
Brăești de tifos exantematic.

54). *Istrate Ilie* conting. 1892 reg. 70 infant., mort ac
fiind bolnav. A făcut de pază la podul C. F. R. de peste a
Cârcinovului.

TABLOU
Demobilizații Comunei Topoloveni în Campania 1916—191

Nr. cor.	NUMELE ŞI PRONUMELE	Contig.	Regimentul	Gradul	
1	Buzatu Florea	1892	70 inf.	Soldat	
2	Argeșanu Ion	"	" "	"	
3	Șontciu Păun	"	" "	"	† 1)
4	Laibăr Gheorghe	"	" "	"	
5	Smaranda Constantin	"	" "	"	
6	Tunaru N. Nicolae	1893	" "	"	†
7	Oancea N. Ilie	189.	70 inf.	Caporal	†
8	Badea S. Nicolae	"	70 inf.	Soldat	† Fost pr nier în Bulga
9	Oprea I. Nicolae	1895	68 inf.	"	
10	Petrache M. Constantin	1896	70 inf.	"	†
11	Bogățoiu Nicolae	"	" "	"	†
12	Nicolae N. Ion	1897	" "	"	
13	Vânătoru Gr. Dumitru	"	2 Cetate	Caporal	†
14	Tudor M. Ion	"	70 inf.	Soldat	
15	Roceanu R. Ion	"	" "	Sergent	
16	Cârjaliu Dumitru	"	" "	Soldat	†
17	Mogoșeanu Constantin	"	" "	"	Fost pr nier în Bulga
18	Ungureanu N. Pavel	"	Comp. 2 s sist.	"	†
19	Gheorgescu I. Ion	1898	2 Cetate Horia Clo. Crișan.	"	

1) Cei cu † au decedat mai în urmă, până la apariția acestei cărți.

(Urmare)

Nr. cor.	NUMELE ŞI PRONUMELE	Contig.	Regimentul	Gradul	
20	Floroiu C. Ion	1898	70 inf.	Soldat	Fost prizonier în Austria
21	Șoava N. Nicolae	"	" "	"	†
22	Țâru St. Gheorghe	"	" "	"	†
23	Mihai D. Gheorghe	"	" "	"	†
24	Floroiu D. Tudor	1900	2 Cetate	"	
25	Cârjaliu Petre	"	70 inf.	"	
26	Tomescu Nicolae	"	" "	"	
27	Dulgheru Gheorghe	"	" "	"	
28	Burtan Ilie	1901	2 C. F. R.	"	
29	Enache Ilie	"	68 inf.	"	†
30	Istrătescu Nicolae	"	70 inf.	Plutonier	Fost prizonier în Austria
31	Trandafirescu Pavel	"	2 C. F. R	Soldat	†
32	Oancea N. Ion	"	70 inf.	"	† Fost prizonier în Bulgaria
33	Amzăroiu Ilie	"	" "	"	
34	Brencea Constantin	"	13 Artilerie	"	
35	Neaga Gheorghe	"	70 inf.	"	†
36	Smaranda I. Gheorghe	"	" "	"	†
37	Dobre Gheorghe	"	" "	"	†
38	Savu Gheorghe	1902	" "	"	
39	Lăzărescu D. Constantin	"	" "	Sergent	
40	Neacșu Oprea	"	70 inf.	Soldat	
41	Popa G. Constantin	"	" "	Sergent	
42	Vânătoru Gr. Marin	1903	" "	Soldat	† Fost prizonier în Germania
43	Costache Z. Nicolae	"	" "	"	
44	Mogoșeanu Nicolae	"	C. 2 Sanit	"	Fost prizonier în Bulgaria
45	Vasilescu Dumitru	"	70 inf.	"	
46	Ungureanu Teodor	"	" "	"	
47	Petrică Gh.	"	" "	"	
48	*Mihalache I. Ion*	1904	" "	*Căp. Rez.*	Decorat cu Mihai Viteazu și legiunea de Onoare
49	Oancea N. Gheorghe	"	" "	Soldat	
50	Vasilescu M. Ion	"	" "	"	
51	Stanciu Gr. Ion	"	2 C. F. R.	"	†
52	Jernoiu I. Andrei	"	At. C. F. R.	"	

(Urmare)

No. cor.	NUMELE ȘI PRONUMELE	Contig.	Regimentul	Gradul	
53	Floroiu D. Constantin	1904	At. C. F. R.	Soldat	
54	Ivașcu Petre	„	3 Roșiori	„	
55	Matei St. Marin	„	70 inf.	„	Fost prizonier în Bulgaria
56	Cismăruș Ion	1905	Manutanță	„	
57	Cremeciug Ion	„	70 inf.	„	Fost prizonier în Bulgaria
58	Marinescu Marin	„	4 Inf.	Sergent	
59	Moloiu P. Constantin	„	6 Artilerie	„	†
60	Neacșu Stan	„	1 Pioneri	Soldat	
61	Jernoiu N. Ion	„	70 inf.	„	Fost prizonier în Austria
62	Zaharia Gheorghe	„	2 Vânători	„	Invalid cu un picior amputat.
63	Ene Andrei	„	„ „	„	†
64	Cismăruș Constantin	19.6	70 inf.	„	
65	Țâru I. Constantin	„	4 Roșiori	„	
66	Istrate Ion	„	70 inf.	„	
67	Lăzărescu D. Gheorghe	„	2 Vânători	Caporal	
68	Samoilă M. Constantin	„	70 inf.	Soloat	
69	Roceanu Marin	„	4 Roșiori	„	
70	Maria B. Petre	„	6 Artilerie	Caporal	
71	Barbu Ion	„	70 inf.	Soldat	
72	Preda B. Constantin	„	2 Artilerie	Caporal	
73	Ungureanu Avram	„	70 inf.	Soldat	
74	Magheru Stan	„	„ „	„	
75	Duican Teodor	„	3 Călărași	Sergent	
76	Tilă C. Dumitru	1907	2 Artilerie	„	
77	Mihăescu G. Ion	„	6 Artilerie	Soldat	
78	Achim I. Nicolae	„	70 inf.	Sergent	
79	Neață Udr. Gheorghe	„	„ „	Soldat	†
80	Nicolea C. Ion	„	„ „	Sergent	
81	Țâru N. Stoica Gheorghe	„	„ „	Soldat	
82	Badea S. Dumitru	„	„ „	„	†Fost prizonier în Bulgaria
83	Alexandrescu Const.	„	„ „	„	(zis în armată Ion Con
84	Gheorghiu Ilie	„	„ „	„	
85	Păun Ion	„	1 Pioneri	Sergent	†
86	Buzatu St. Vasile	„	3 Roșiori	Soldat	

(Urmare)

Nr. cr.	NUMELE ȘI PRONUMELE	Contig.	Regimentul	Gradul	
87	Iordăchiuș Iancu	1907	Manutanță	Soldat	
88	Moloiu P. Nicolae	1908	6 Artilerie	„	
89	Mihai D. Gheorghe	„	70 inf.	Caporal	
90	Ciucă Ilie	„	„ „	Soldat	
91	Petcu Marin	„	2 Pioneri	„	
92	Țigmeanu Constantin	„	70 inf.	„	
93	Zaharia Nicolae	1909	„ „	Caporal	
94	Ivan Gheorghe	„	„ „	Soldat	Fost prizioner în Germania
95	Pandele C. Tilă	„	„ „	„	
96	Ene D. Marin	„	„ „	„	
97	Neagu I. Petre	„	„ „	„	
98	Cismăruș Marin	„	—	„	
99	Preot Popescu Stan	„	2 Artilerie	—	
100	Teodor M. Nicolae	„	15 Art.	Sergent	†
101	*Sachelarie Pr. Gheorghe*	„	70 inf.	*Locoten*	†
102	Cismăruș N. Alexandru	„	6 Artilerie	Soldat	†
103	Deaconu I. Ovid	„	70 inf.	„	
104	Mihai Tudorache	„	22 Art.	„	
105	Neață Udr. Stroe	„	70 inf.	„	†
106	Șoava M. Gheorghe	„	„ „	„	†
107	Ludescu Ion	„	„ „	„	†
108	Burtan Dumitru	„	„ „	„	
109	Vânătoru I. Ion	„	„ „	„	
110	Crasan Gheorghe	1910	30 Inf.	„	
111	Gavrilă Ștefan	„	„ „	„	Fost prizioner în Germania
112	Ene Vasile	„	3 Roșiori	„	
113	Țaru Ilie	„	30 Inf.	„	†
114	Vasilescu Gr. Gheorghe	„	„ „	Sergent	
115	Ungureanu Vasile	„	3 Roșiori	Soldat	
116	Țigmeanu Nicolae	„	10 Roșiori	Caporal	
117	Puiu Vasile	1911	30 Inf.	Soldat	
118	Vânătoru St. Marin	„	38 Inf.	„	
119	Lazăr Ion	„	30 Inf.	Sergent	
120	Ghiță R. Dumitru	„	3 Grăniceri	„	Decorat cu Virt. Mil.
121	Chivu A. Ion	1912	„ „	Caporal	†Invalid Decorat cu Virt. Mil.
122	Nae C. Nicolae	„	„ „	Sergent	
123	Costache Z. Marin	„		Soldat	

(Urmare)

Nr. cor.	NUMELE ŞI PRONUMELE	Contig.	Regimentul	Gradul	
124	Cernea Gr. Nicolae	1912	30 Inf.	Sergent	
125	Muşat Str. Marin	„	1 Pioneri	Soldat	
126	Dragomir Spirea	„	30 Inf.	Sergent	
127	Ungureanu Constantin	„	„ „	Soldat	
128	Udrea Gheorghe	„	3 Grănicer	„	
129	Ghencea Nicolea	1913	30 Inf.	Sergent	Fost pri[...] în Bulg[...]
130	Mihalache T. Ioan	„	„ „	„	
131	Iriminoiu I. Vasile	„	6 Artilerie	„	
132	Vânătoru St. Ion	„	30 Inf.	„	
133	Năftica Ion	„	„ „	Soldat	Fost pri[...] în Ger[...]
134	Marin N. Marin	„	„ „	Sergent	
135	Comănoiu C. Pandele	„	4 Roşiori	Caporal	† Inv[...]
136	Stroe M. Ion	„	30 Inf.	Soldat	Inv[...]
137	Oprea I. Constantin	„	1 Grănicer	Caporal	
138	Costache Petre	„	2 Artilerie	Soldat	
139	Gheorghiu P. Nicolae	„	30 Inf.	„	
140	Ivaşcu C. Tudor	„	13 Art.	„	
141	Anton Gheorghe	„	„ „	Sergent	
142	Ţucan Constantin	1914	30 Inf.	Soldat	
143	Mihai I. Nicolae	„	2 Cetate	Sergent	
144	Tilă C. Nicolae	„	2 Obuzieri	Caporal	†
145	Cosac P. Gheorghe	„	30 Inf.	Caporal	
146	Stoica N. Gheorghe	„	15 Obuzier	Soldat	†
147	Vânătoru Tănase	„	30 Inf.	„	
148	Tunaru N. Dumitru	„	„ „	„	Fost pr[...] în Bulg[...]
149	Ivaşcu Alexandru	„	„ „	Sergent	
150	Zidaru Nicolae	„	3 Roşiori	Soldat	
151	Georgescu Alexandru	„	4 Roşiori	„	
152	Ghiţă R. Marin	1915	30 Inf.	Sergent	
153	Alexe (Ene) Constantin	„	„ „	Soldat	
154	Cârcu A. Nicolae	„	1 Pioneri	„	
155	Tufă (Marinescu) Florea	„	3 Roşiori	Sergent	†
156	Jernoiu T. Ion	„	„ „	Soldat	†
157	Ogaru I. Virgil	„	6 Artilerie	Caporal	
158	Samoilă G. Ion	„	30 Inf.	Soldat	†
159	Achim I. Constantin	„	„ „	Sergent	
160	Matei C. Gheorghe	„	„ „	Pluton.	

(Urmare)

Nr. cor.	NUMELE ŞI PRONUMELE	Contig.	Regimentul	Gradul	
[...]1	Oancea M. Dumitru	1915	" "	Sergent	
[...]2	Stoica N. D. Gheorghe	„	15 Artiler	„	
[...]3	Şoava I. N. Nicolae	„	6 Vânăto	Plutonier	
[...]4	Cristu Grigore	„	30 Inf.	Sergent	Invalid.
[...]5	Laibăr Grigore	„	3 Grăn.	„	
[...]6	Preda I. Dumitru	„	30 Inf.	Soldat	
[...]7	Tache I. Alexandru	1916	10 Artiler	Sergent	†
[illegible]	Mihăescu G. Gheorghe	„	30 Inf.	Soldat	
[...]9	Mihai I. Virgil	„	„ „	Caporal	
[...]0	Anastasescu Nicolae	„	4 Inf.	Sergent	†
[illegible]	Jernoiu N. Gheorghe	„	1 Jand.	„	
[...]2	Niţă Pandele	„	30 Inf.	„	
[illegible]	Dumitru (Nicolae) Vasile	„	6 Inf.	Soldat	
[illegible]	Ţâru N. St. Ion	„	30 Inf.	„	
[illegible]	Vasilescu Gr. Ion	„	10 Roşior	Sergent	
[illegible]	Şoava N. Marin	„	30 Inf.	Soldat	
[illegible]	Şmaranda Alexandru	„	Jand. P-ştr	Sergent	
[illegible]	Iordache Constantin	„	10 Roşior	Soldat	
[illegible]	Samoilă I. Constantin	„	30 Inf.	Caporal	
[illegible]	Mihalache D. Gheorghe	1917	12 Pioner	Sergent	†
[illegible]	Rădulescu Petre	„	11 Artiler	Caporal	
[illegible]	Jernoiu I. Ştefan	„	3 Roşiori	Soldat	
[illegible]	Bengilă Dumitru	„	2 Vânăt.	Caporal	†
[illegible]	Bengilă D. Gheorghe	„	30 Inf.	Soldat	
[illegible]	Stoica N. Nicolae	„	10 Roşior	Sergent	
[illegible]	Nicolae I. Ion	„	30 Inf.	Sergent	
[illegible]	Oancea M. Nicolae	„	2 Pioneri	Sergent	
[illegible]	Ţâru G. Ion	„	30 Inf.	Soldat	†
[illegible]	Constantin Gheorghe	„	22 Inf.	Sergent	
[illegible]	Stoica T. Gheorghe	„	30 Inf.	Sergent	
[illegible]	*Sachelarie Pr. N. Corneliu*	„	36 Inf.	Sub. Lt. rez.	Fost prizonier în Bulgaria
[illegible]	Gheorghiu P. Constantin	„	30 Inf.	Sergent	†
[illegible]	Ene Marin	1918	22 Inf.	Soldat	
[illegible]	Roboiu Gheorghe	„	30 Inf.	„	
[illegible]	Niţescu C. Matei	„	„ „	Sergent	
[illegible]	Ene I. Marin	„	Jand.	Caporal	
[illegible]	Andronache P. Matei	„	2 Obuzier	Caporal	
[illegible]	Vânătoru St. Tudor	„	30 Inf.	Sergent	
[illegible]	Floroiu C. Gheorghe	„	„ „	Soldat	
[illegible]	Floroiu N. Constantin	„	Jand.	Caporal	

(Urmare)

Nr. cor.	NUMELE ŞI PRONUMELE	Contig.	Regimentul	Gradul	
201	Ene D. Constantin	1918	Jand.	Caporal	
202	Ţâru G. Nicolae	„	2 Vânători	Caporal	Decorat Virt. M
203	Proca T. Petre	„	30 Inf.	Sergent	†
204	Stroe D. Ştefan	„	„ „	Soldat	
205	Scorobeanu A. Constantin	„	„ „	„	Invalid
206	*Oprea I. Ion*	„	„ „	Sub.-Lt. Rez.	
207	Mănicescu Constantin	„	2 Grăniceri	Soldat	
208	Popescu Şt. Gheorghe	„	30 Inf.	„	
209	Ţâru A. Marin	„	70 inf.	Sergent	
210	Tache I. Dumitru	1919	30 Inf.	Soldat	
211	Muşat T. Marin	„	„ „	„	
212	Chivu A. Nicolae	„	„ „	„	
213	*Popescu I. Constantin*	„	„ „	Sub.-Lt. Rez.	
214	Bănică Ion	„	2 Pioneri	Soldat	

Bătrâna Ioana Lixandru, Cremeciug, de peste 90 ani.

CAPITOLUL XII.

EVOLUŢIA PROPRIETĂŢII

Dupăcum s'a văzut din documentele reproduse în paginile precedente, în a doua jumătate a secolului al XV-lea, avea moşie în *Topoloveni* jupâneasa Neaga, soţia lui Gherghina pârcălabu şi Milea, feciorul lui Voicu al Tatului. Cine va fi stăpânit moşia mai înainte n'am putut afla.

Atât partea jupânesii Neaga, cât şi partea lui Milea cumpărată cu 15.000 aspri de Gherghina pârcălabul, ajung către sfârşitul secolului XV în stăpânirea mânăstirii Nucet. Chiar de atunci partea aceasta de moşie s'a numit şi *Nuceteanca*. Ca să aibă venit pe moşie, călugării dela Nucet o dădeau cu arendă fie la clăcaşi, fie la diferiţi arendaşi. Arenda era plătită în bani, sau în produsele locurilor de cultură: cereale, fân şi vin.

Mai căutate, erau locurile de pe deal, unde se putea cultiva viţă de vie. Clăcaşi localnici sau streini, orăşeni din Câmpulung, călugării dela biserica catolică din acest oraş numită şi bărăţie, precum şi alţi Musceleni din partea de nord a judeţului aveau vii în dealul Topolovenilor, pe moşia mânăstirii Nucet. Arenda o plătiau de cele mai multe ori în natură, adică în vin din 10 vedre una pentru *vinăriciul domnesc* şi din 15 sau 20 vedre una, pentru *vinăriciul pământului,* numit şi *otaştină.* Câte odată viile erau date şi cu *«embatic»,* adică cu arendă în bani.

S'a văzut din hrisovul lui Radu cel Mare din 1502, întărit apoi şi de voevozii următori, că mânăstirea lua dela cei ce aveau vii în Topoloveni şi *vinăriciul domnesc.* Stăpânii viilor erau îndatoraţi să ducă vinul la mânăstire cu carele lor.

Uneori, pentru mai multă uşurinţă sau pentru că mânăs-

tirea avea nevoe de bani, vinăriciul era plătit în bani, luându-
se până la 30 bani de vadră.

Se făceau de multe ori şi abuzuri, mai cerând egumen
şi câte 12 bani de cramă, apoi toamna la cules câte o oală
vin şi câte 3 struguri, iar când le scria vinăriciul şi câte o *tig*
de vin[1]).

Viţa plantată era proprietatea celui care o cultiva. Ac
sta putea s'o şi vândă la altul, dar numai cu ştirea egumenul
mânăstirei. Se păstrează încă numeroase zapise de vânzare
vii, arătându-se că s'a vândut cu ştirea *«sfinţii sale părinte*
egumen Nuceteanul». Mânăstirea avea desigur tot interes
ca nici o vie să nu rămână în paragină şi necultivată. Dacă n'
fi încuviinţat vânzarea, ar fi rămas păgubită atât de vinăr
ciul pământului, cât şi de cel domnesc, pe care tot ea îl lu
vinăricerii domneşti neavând voe să se amestece.

In calitate de proprietară, mânăstirea putea să-şi vân
vinurile sale cu orice preţ ar fi voit. Ea putea să încuviinţe
pe moşie şi alte cârciumi, mai ales că pe aci trecea drumul c
mare, dar punea obligaţiune la cârciumari să nu vândă vin
cu preţ mai mic decât vindea mânăstirea. Tot în calitate de pr
prietară a moşiei, ea mai putea arenda şi două scaune de tăi
carne toamna, în timpul culesului.

Locuitorii clăcaşi de pe moşia mânăstirii erau îndator
să facă clacă la fel cu ceilalţi locuitori de pe moşii boereşti sa
mânăstireşti. Celor ce nu s'ar fi supus la aceste îndatorir
«putea să li se spargă casele şi să fie goniţi de pe moşia mâ
năstirii».

Dupăce Nucetul a fost închinat mânăstirii greceşti Duşc
din Larisa, la începutul secolului al XVII-lea în timpul domni
lui Radu Mihnea, cei mai mulţi arendaşi au fost de neam gre
Aceştia, cum dealtfel şi alţi conaţionali ai lor, exploatau făr
milă pe bieţii clăcaşi.

Pricinile ivite între locuitorii clăcaşi erau judecate tot d
călugării mânăstiri. Nucetul mai avea venit şi dela târgul s
zborul ce se făcea pe moşia sa în fiecare an la sfântul Gh
orghe.

---

1) Arhivele Statului. Mân. Nucet. Pach. 20 doc 84. — Văzând c
acest obiceiu nu e bun, orăşenii Câmpulungeni *«s au strâns la un loc, au m*
la părintele egumen de au lăsat acel obiceiu şi l-au pus jos...»

Actele de arendă ale moşiei Nuceteanca înainte de 1800
se mai păstrează. Dela începutul secolului al XIX-lea se păs-
ează câteva. Astfel Grigore Căpzi plătia ca arendă între
11—14 câte 500 lei pe an, înţelegându-se în această arendă
cele 2 cârciumi dela drumul mare şi scaunile de carne.

Când se arenda moşia Nuceteanca, nu se arenda în ace-
timp şi ogrăzile de vii. Acestea, după vechiul obiceiu, dă-
au direct mânăstirii vinărciul, fie în natură după cum s'a
ecificat mai sus, fie în bani. Stăpânii lor trebuiau să le în-
idească pentruca vitele să nu facă stricăciuni în ele. Din po-
ica lui Constantin Brâncoveanu dată la 18 Aprilie 1699 s'a
ut ce aştepta pe cei ce nu-şi închideau viile ....*«la unii ca*
ia voiu trimite Domnia Mea armaş de vor petrece mare ne-
e, dând şi gloabă după cum scrie şi hrisovul Domniei mele».

Clăcaşii de pe moşia Nuceteanca făceau în timpul domniei
Constantin Mavrocordat, câte 12 zile de clacă pe an şi dă-
u dijmă din toate bucatele ce aveau.

Starea aceasta de clăcăşie a durat din secolul XV şi până
anul 1864, când s'au secularizat averile mânăstireşti. In acest
s'a făcut împroprietărirea după ce Statul şi-a rezervat pe
ma sa vr'o 120 pogoane şes şi islaz, pădurea de stejar din-
e sud-est şi locul de lângă biserica veche unde se află în
pul de faţă ocolul viticol şi pepiniera Statului precum şi lo-
numit *«gubernă»* unde se află ocolul silvic.

Iată tabloul celor împroprietăriţi pe moşia Nuceteanca
mită din 1831 şi *Goleştii Badii:*

Cu câte 4 boi: 1) Ion Iordache care a primit 8 pogoane şi
prăjini.

Cu câte 2 boi: 1) Ion Cârjaliu, 2) Neculae Tudoran, 3)
du Maxinoiu, 4) Badea Voicu, 5) Enache Tudorache, 6)
iţă Dumitru, 7) Niţă Şoavă, 8) Ilie Şoavă, 9) Matei Comă-
, 10) Neculae Oancea, 11) Anghel Bucura, 12) Constan-
Geru, 13) Ion Voicu, 14) Ioana Neagului. 15) Ioana Obagiu.
Ion Tănăsoiu, 17) Stancu Orinescu, 18) Niţă Giurgiuveanu,
Radu Marinescu, 20) Niţă Jernoiu, 21) Ghiţă Ogaru, 22)
Ghiţă, 23) Ştefan Bogăţoiu, 24) Ene Iacov, 25) Dumitru
ea, 26) Apostu Chirişcoiu, 27) Dinu Uţa, 28) Sultana Mo-
, 29) Dumitru Tudorache, 30) Ilie Oprea, 31) Dinu Badea,

32) Gheorghe Bărbuleci, 33) Ion Mihai, 34) *Mihalache Minc*
35) Ene Alexiu, 36) Andrei Bucea, 37) Ion Podaru, 38
Stroe Muscalu, 39) Panait Bulumac, 40) Marin Samoilă, 4
Marin Comănoiu, 42) Gheorghe Cosac, 43) Ioniță Comănoi
44) Gligore Crețu, 45) Stanciu Oancii, 46) Preda Ștefan, 4
Petre Brutaru, 48) Dincă Bengilă, 49) Tudorache Barbule

Tudorică Mihalache din Goleștii-Badii, de 72 ani, (frate cu tatăl D-lui I. Mihalache).

50) Gh. Mihai Buzatu, 51) Udrea Marin, 52) Gligore Flor
53) Cârstea Floroiu, 54) Costandin Vânătu, 55) Gligore Câ
56) Mira Văduva, 57) Ioniță Cârcu, 58) Niță Mirea, 59)
culae Pârlea, 60) Gheorghe Sandu, 61) Neculae Dinu, 2)
șat Isaciu, 63) Mihai Neagu, 64) Chivu Comănoiu, 65) Ion
xinoiu, 66) Ioniță Andronache.

Toți aceștia au primit câte 6 pogoane, 5 prăjini și stânjeni, trebuind să plătească pe an câte 80 lei și 31 bani p la achitarea întregii sume ce datorau pentru pământul cu au fost împroprietăriți.

Cei cu brațele: 1) Tănase Cătănoiu, 2) Moise Delea, 3) Marin Voicu, 4) Marin Petrache, 5) Ilie Năstăsoiu, 6) Ion Ungureanu, 7) Andronache Răducu, 8) Iordache Burtan, 9) Ion Basarabie, 10) Marin Vieru, 11) Gheorghe Olteanu, 12) Stratone Neacșu, 13) Achim Manole, 14) Udrea Neață, 15) Stan Ancuța, 16) Tudora Ion Ceapă, 17) Cernea Orinescu, 18) Stan Costache Miu, 19) Ghiță Jernoiu, 20) Costache Enăchioiu, 21) Preda Suditu, 22) Iordache Achim, 23) Tache Costea, 24) Stanca Marinoiu, 25) Mușat Constantin, 26) Marin Țâcneanu, 27) Oprea Văduva, 28) Gheorghe Crețu.

Aceștia au primit câte 3 pogoane, 17 prăjini și 29 stânjeni, trebuind să plătească câte 57 lei și 27 bani anual.

In total așa dar au fost împroprietăriți 95 săteni repartizați astfel: 1 cu 4 boi, 66 cu câte 2 boi și 28 cu brațele.

Fiind oameni harnici și buni cultivatori de vii, în scurt timp și-au făcut gospodării frumoase.

Astfel dar, în urma secularizării și a împroprietăriri țăranilor din 1864, fosta moșie mânăstirească timp de aproape 400 de ani, ajunge în cea mai mare parte să fie stăpânită de țăranii clăcași.

Inaintea războiului 1916—1918, s'au mai împroprietărit aci pe terenul rezervat Statului și un număr de sergenți majori, cari au eșit la pensie, conform unei legi speciale. S'a mai dat teren și pentru instituțiile locale, biserică și școală, precum și pentru izlaz comunal.

Pădurea rămasă Statului, este bine îngrijită și păstrată, datorită în primul rând inginerului silvic, care-și are reședința ocolului în localitate.

Documentele din secolul XVII reproduse în paginele precedente, la capitolul *«Un fiu al Topolovenilor ajunge mitropolit»*, dovedesc că la jumătatea acelui secol, în anul 1656, mai avea moșie în Topoloveni *a treia parte* Ivașcu și *a patra parte* Manea sau Manole comisu.

Dar din hrisovul lui Radu cel Mare din 1502 s'a văzut că jumătate de sat fusese al jupânesii Neaga, soția lui Gherghina pârcălabul și altă jumătate a lui Milea, feciorul lui Voicu al Tatului, cumpărată și această jumătate tot de Gherghina pârcălabul și donată ca și cealaltă, mânăstirii Nucet.

Cum se explică dar că după 150 de ani documentele arat
pe lângă mânăstire şi alţi 2 stăpâni în hotarul Topolovenilor
După părerea noastră explicarea ar fi aceasta:

a) Ivaşcu şi Manole comisu sau părinţii ori bunicii lo
vor fi avut judecată cu mânăstirea şi pe această cale vor
dobândit stăpânire în hotarul Topolovenilor.

b) Sau poate aceştia vor fi fost urmaşi ai altor stăpâni
tori necunoscuţi din acel hotar, care şi-au păstrat partea lo
de moşie [1]). Mai probabil pare această ipoteză.

Destul de lămurit rezultă doar faptul că în 1656 mânăs
tirea Nucet avea două părţi în hotarul Topolovenilor, iar Iva
şcu şi cu Manole alte două părţi, aşa dar satul jumătate mânăs
tiresc, jumătate boeresc.

Până la sfârşitul secolului al XVII-lea mânăstirea şi-
mărit prin cumpărători, partea sa, aşa că 'n secolul următor
Nucetul avea 5 părţi, iar boerii Topoloveni numai 3 părţi.

Ce s'a făcut cu partea lui Ivaşcu documentele nu arată
căci numele său nu mai e niciodată pomenit. Probabil prin cum
părătoare sau donaţie a ajuns şi aceasta tot în stăpânirea lui
Manole comisul şi a copiilor săi. Se constată documentar c
unul din fiii lui Manole comis îşi vinde partea lui de moşie în
1674 lui Nicolae Logofăt şi acesta o vinde apoi lui Hrisant e
gumenul Nucetului.

Alt fiu al lui Manole comis numit pe mirenie Dumitraşcu
iar dupăce s'a călugărit Daniil, ajuns apoi mitropolitul Daniil
al II-lea al Ungro-vlahiei, îşi lasă partea sa de moşie celor 2
copii: Marica, căsătorită după cum s'a arătat cu jupân Gheor-
ghe Topoloveanul şi lui Radu. Un document din 1713 arată
că 'n hotarul Topolovenilor avea moşie pe lângă mânăstirea
Nucet şi aceşti 2 boeri Topoloveni, despre care s'a vorbit mai
amănunţit la capitolul respectiv. După numele satului, jupân
Gheorghe dela Ianina a început să se numească Gheorghe To-
poloveanul [2]).

In secolul al XVIII-lea boerii Topoloveni mai cunoscuţi,
stăpânitori ai părţii de moşie dinspre miază-noapte adică din-
spre Călineşti, Viţicheşti şi Ţigăneşti sunt urmaşii direcţi ai

---

1) Ca să fi vândut mânăstirea Nucet jumătate din sat la vre-o mare
lipsă sau nevoe, nu se poate deduce din nici un document cunoscut.

2) In greceşte el se iscăleşte «Topoloveos».

lui jupân Gheorghe, adică Istrate şi Radu, fiii săi, Şerban To-
poloveanu nepot de fiu, Ilie, Mihai şi iar Şerban strănepoţi,
fiecare din ei având copii.

Casa şi gospodăria D-lui I. Mihalache, care a fost dăruită şcoalei din Topoloveni, pe locul unde se află astăzi şcoala gospodărească.

Un document din 13 Noem. 1794 arată pe *serdarul Mincu Topoloveanu,* care avea trupul său de moşie lângă moşia mâ-
năstirii Nucet, ca pe un om lacom, ţinându-şi vitele sale al
căror număr trecea peste 100, mai ales pe locurile clăcaşilor
de pe Nuceteanca.

Un alt proprietar cunoscut a fost *Scarlat Topoloveanu,*
care a trăit către sfârşitul secolului al XVIII-lea. Ficei sale
Stanca, căsătorită cu Toma Leurdeanu din satul vecin Leur-
deni, i-a dat ca zestre toată partea sa de moşie din Topoloveni.

Toma Leurdeanu avea rangul de medelnicer, el a fost fiul cl
cerului Nicolae Leurdeanu. Murindu-i soţia, Toma Leurdeanu
căsătoreşte a doua oară cu altă Topoloveancă numită Catin
în anul 1811. A doua soţie a lui, era fiica cluceresei Smaran
soţia lui Mincu Topoloveanu. Catinchii i se dă ca zestre toa
partea din deal a lui Mincu Topoloveanu. Consimt la înzestra
şi cei trei fraţi ai ei numiţi: Costache, Ion şi Ilie. Stăpân
deal mai rămâne numai Matei, unchiul Catincăi, cu a pat
parte din părţile boerilor Topoloveni. Toma Leurdeanu şi
făcut case mari în locul unde este în timpul de faţă şcoala d
gospodărie şi parcul.

Din hotărnicia făcută la 6 Aprilie 1818 rezultă că Min
Topoloveanu ar fi aceiaşi persoană cu Mihai Topoloveanu, d
oarece se specifică că a doua soţie a lui Toma Leurdeanu e fa
răposatului clucer Mihai, pe când în hotărnicia dela 1908 i
zice Mincu. Tot din hotărnicia dela 1818 mai rezultă că Sca
lat Topoloveanu, era unchiul fraţilor Mihai şi Matei Topol
veanu.

Toma Leurdeanu primeşte prima dată ca zestre to
partea lui Scarlat, — jumătate din cele 3 părţi ale Topolov
nilor, mai primeşte a doua oară la căsătoria cu Catinca fa
lui Mihai sau Mincu încă o parte, aşa că el avea după 181
când s'a căsătorit a doua oară, ¾ din moşia Topoloveni, i
lui Matei Topoloveanu rămânându-i numai o pătrime. Aceas
se înţelege numai pentru partea de moşie din drumul cel ma
la deal. Din drum în jos, adică în partea de câmp, ceilal
Topoloveni aveau parte egală cu Toma Leurdeanu. Partea l
Matei Topoloveanu a rămas moştenire lui Mincu, fiul său, c
noscut mai mult sub diminutivul Mincuţă. Deaceea şi trupul
său de moşie din lunca Argeşului i s'a zis până de curând
Mincuţoaia.

In anul 1805 Iulie 18 s'a făcut o măsurătoare a moş
boerilor Topoloveni de către logofătul Ilie Costandin Arjul

Cursiste la şcoala gospodărească supra primară din Topoloveni. In mijloc, D-na şi D-l I. Mihalache.

Se face împărţirea siliştei Topoloveni între: clucereasa Sm randa a lui Mincu Topoloveanu şi Toma Leurdeanu gin lui Scarlat Topoloveanu.

Aceşti boeri Topoloveni aveau în total 510 stânjeni drumul cel mare al Piteştilor începând din marginea Cârc vului şi până în piatra din hotarul mânăstirei Cozia (mo vecină Viţicheşti).

S'a văzut mai sus că din drumul cel mare la deal, me nicerul Toma Leurdeanu stăpânia 3 părţi din fosta moşi boerilor Topoloveni, celorlaţi rămânându-le numai o parte. moşia sa Toma Leurdeanu avea mai mulţi clăcaşi.

Din jalba lui Ion Creţu dată «in extenso» la capit. A vechi (sec. XIX No. 12), s'a văzut că 'n 1830 a fost secetă m de nu s'a făcut porumb decât foarte puţin. Clăcaşii trebu să dea zeciuială, adică din 10 baniţe de porumb una. Ispr nicelu moşiei însă cerea câte 8 baniţe de pogon, ca şi când fi fost recoltă bună. Neînţelegerea între clăcaş şi arenda ajuns şi'n faţa judecăţii, care a făcut dreptate celui dintâiu

Partea de moşie a lui Toma Leurdeanu a fost vândută 17 Sept. 1847 de către medelnicereasa Catinca, a doua soţi lui, cu fiul Stratonic său Stroe Leurdeanu şi cu fiul vitrig lecu Leurdeanu, clucerului Scarlat Urlăţeanu. După aceea i dat şi numele de *Urlăţeanca.*

O vie o dăduse de zestre răposatul Toma Leurdeanu î din 1840, sorei sale Bălaşa, căsătorită cu serdarul Ghiţă Iz ranu. Via aceasta o stăpâneşte în timpul de faţă M. Coc ceanu.

---

1) Pe la începutul secolului al XIX-lea, Toma Leurdeanu şi-a făcut c cu beciu pe locul în care au fost casele D-lui I. Mihalache, donate de dâ mai în urmă pentru şcoala de gospodărie. Drumul Piteştilor, numit şi *dru olacului,* trecea prin faţa acestor case.

Pe la 1893—95, Maximilian Popovici care ţinea cu arendă moşia fusese proprietatea lui Toma Leurdeanu, a găsit de cuviinţă să mai mărea beciul în trei părţi. S'au găsit atunci sub ziduri 3 schelete de oameni, pe preotul Mirea Popescu le-a adus la cimitirul bisericii vechi din Topolov

Preotul Mirea a întrebat pe moş Mihai Ceauşu, care fusese ceauş olacul poştii, ce să fie cu aceste oase. Bătrânul i-a spus atunci că d'asu beciului a fost cârciumă. Mulţi călători şi negustori treceau pe aci şi un chiar şi găzduiau. Cârciumarii de pe vremuri aveau adeseori obiceiul d omorî călătorii pe care îi simţeau cu bani. Trupurile lor le ascundeau sub durile beciului, luau după aceea desagii cu bani, iar calului îi dădea dru De bună seamă că şi cele 3 schelete vor fi fost ale unor călători rămaşi găzduiască acolo şi au fost omorîţi de cârciumarii de pe vremuri.

Dar şi Scarlat Urlăţeanu a murit în 1851, lăsând moşte tor pe fiul său Ion, care'n 1878 lasă uzufructul moşiei, sorei le Elizei.

La 21 Aprilie 1865 s'au împroprietărit mai mulţi locui ri pe această moşie. Delimitarea o face inginerul B. Goliad. nile de hotar pe teren se determină de inginerul topograf ndele Marinescu.

Clăcaşii din Topoloveni împroprietăriţi au fost: 7 cu 4 boi, cu câte doi boi şi 23 cu braţele, în total 52, iar din cătunul *ri:* 1 cu patru boi, 4 cu câte 2 boi şi 6 cu braţele, total 11. i şi numele lor.:

1) Cei cu câte 4 boi din Topoloveni: Stan Diaconu, Ba- C. Grasă, I. Bulumac, I. Baltac, Pană Mihalcea, Niţă Udrea, u Negrei, total deci 7. Pe lângă locul de casă de 398 stân- i patraţi, au mai primit încă şi câte 10 pogoane, 9 prăjini 2 stânjeni.

2) Cei cu *câte 2 boi:* Petre Ştefan, D. Vlăsceanu, I. Vlăs- nu, Iordache Nicolae, I. Sandu, Gh. Oprea, Matei Colea, I. nătoru, Muşat Badea, Niţă St. Diaconu, Stoica Ţâru, Dinu ica, Marin Ţâru, Ioniţă Stoica, Lina Neacşului, Maria vădu- D. Ştefan, Nicolae Creţu, Radu Mâniţoi, Ilie Nicolae, Din n, Gheorghe Florea, total 22 cărora pe lângă loc de casă 398 stânjeni patraţi li s'a mai dat şi câte 7 pogoane, 8 pră- şi 47/10 stânjeni.

3) Cei cu *braţele:* Florea Andrei, I. Ciucă, Chiva văduva, rin Andrei, Ilie Tunaru, Gherghina Mihai, Gheorghe Nea- Zamfir C. Grasă, Ioana Barbului, D. Tentereci, Stan M. u, Ioniţă Sandu, Dumitrana văduva, Manole Oprea, I. Ar- anu, Titica Văcaru, Radu Sontoi, Marin Nicolae, Tiţa Ri- Şerban Livezeanu, Mihai Ceauşu, Preotul Costache, Petre fir, total 23 cari au primit pe lângă loc de casă ca şi cei- şi câte 4 pogoane, 5 prăjini şi 35 6/10 stânjeni.

4) *Numai cu cămin de casă:* Nicolae Ciurlie, Marin Fe- şi Nicolae Marin. Cu aceşti 3 se fac în total 55.

Trupul de moşie Inurile.

1) Cu *câte 4 boi:* Udrea Andrei, care pe lângă loc de casă i primit 8 pogoane, 15 prăjini şi 48 stânjeni.

2) Cu *câte 2 boi:* Vasile Olaru,Ion Magheru, Stan Du-
tru, Scarlat Ungureanu, total 4 cu cămin de casă, câte 6 p
goane şi 2 prăjini.

3) Cu *braţele:* Ion Laibăr, Din Argeşanu, Niţă Pe
Gheorghe Puţoiu, Radu Sontoiu, Scarlat Popescu, total 6
câte 3 pogoane, 14 prăjini şi 19 stânjeni.

Şcoala primară cu un singur post din cătunul Inuri.

După împroprietărirea din 1865 a rămas Urlăţenilor
prafaţa apei, şi a masei de nisip a Cârcinovului, *târgul,* l
poştei, pometurile, locul, cu moară, viile date cu *otaşti*
toată pădurea, precum şi vr'o 150 pogoane arabile.

Incă din anul 1778 clucerul Mihai sau Mincu Topolov
a cerut voe la Domnul ţării ca să facă târg pe moşia sa T
loveni. De bună seamă că i s'a dat voe, deoarece târgul ex
în secolul următor. Cei mai bătrâni oameni din sat au pom
funcţionând acest târg, care este amintit şi'n actele împro
tăriri din 1865.

Din cele mai vechi timpuri, târgul din Topoloveni se ţ
Dumineca,iar la sfinţii 40 de mucenici se ţinea până acum
de ani şi târg de vite.

Arendaşul moşiei Urlăţeanca încasa până la războiu

care Duminecă, bani dela negustorii ce veniau cu mărfuri
de vânzare în târgul Topolovenilor, cunoscut în tot secolul
trecut mai mult cu denumirea de *Târgul Cârcinov,* nume care
de multe ori s'a dat şi întregii comune.

VEDERE DIN VECHIUL TARG CARCINOV DUPA RAZBOIU

Tot trupul de moşie cu pădurea şi dealul de vii, matca
Cârcinovului, locul târgului, grădinile, izlazul etc., ce mai ră-
măsese Urlăţenilor, a fost cumpărat de cooperativa «Infrăţirea»
din Topoloveni, prin Federala Podgoria, intrând astfel tot în
stăpânirea locuitorilor.

Suprafaţa totală a moşiei Urlăţeanca în momentul când
a cumpărat de cooperativa locală, era de 318 hectare. Cam
jumătate dintr-ânsa adică partea de nord-est, este acoperită
cu pădure de stejar în vârstă de 20 ani. Majoritatea arborilor
au la tulpină diametru sub 20 cm. Pădurea aceasta fiind deci
foarte tânără, nu se poate exploata. Cellalt trup de moşie com-
pus din pământ arabil şi cămine de casă, s'a împărţit la săteni.

prin liberă cumpărare, nefiind supus legii agrare. Prin solidaritatea sătenilor şi prin buna chibzuire a conducătorilor ce-au avut şi de care au ascultat, în frunte cu D-nii I. Mihalache N. Cristescu, fără mijlocirea Statului, întreaga moşie Urlăţeanca a intrat astfel în stăpânirea locuitorilor. Iată ce a putut realiza o unitate cooperativă bine condusă şi'n acelaş timp încurajată de toţi sătenii!

Cumpărătoarea trupului de moşie Urlăţeanca de obştea cooperativă «Infrăţirea» s'a făcut în anul 1920. Parcelarea pământului arabil şi a căminurilor de casă s'a făcut după scurt timp, iar în indiviziune a rămas numai pădurea, târgul, izlazul şi zăvoaele. Venitul dela târg, pădure şi izlaz se împarte în 2 părţi egale după numărul locuitorilor ce-au alcătuit obştea și se distribue la sfârşitul fiecărui an.

Afară de partea lui Toma Leurdeanu intrat ca zestre în stăpânirea moşiei Topoloveni, numită mai târziu *Urlăţeanca* (¾ în deal şi jumătate din drumul Piteştilor în jos spre Argeş) despre care s'a vorbit mai sus, mai rămăsese tuturor boerilor Topoloveni numai ¼ în deal şi jumătate din drum în jos.

Cei trei fraţi ai soţiei a doua a lui Toma Leurdeanu numiţi: Constantin, Ion şi Ilie Topoloveanu, feciorii clucerului Mincu sau Mihai Topoloveanu, care a trăit în secolul XVIII rămân stăpânitorii unei părţi de moşie care se află între drumul Piteştilor şi Argeş. Intinderea ei era doar ¼ din cât aveau aci toţi boerii Topoloveni. Prin vânzare sau donaţie toată partea aceasta a intrat mai în urmă în stăpânirea lui Costache Topoloveanu, care în unele documente e pomenit cu numele *Costandin sin Mihai.* (Ex. statistica din 1840).

Costache Topoloveanul a avut numai o fată numită Marghioala, care a fost căsătorită cu Iancu Bucşan, om cu multă carte. In 1841 documentele îl arată ca suptcârmuitor al plăşii Podgoria. Marghioala a primit ca zestre toată partea de moşie a tatălui său Costache. Soţul său a murit înainte de 1853, căci în catagrafia din acel an e trecută ca proprietară Marghioala Bucşanca.

Pe proprietatea *Bucşanca* s'au împroprietărit în anul 18.. următorii clăcaşi: 1) Toma Ungureanu, 2) Radu Negrei, 3) Stere Toboş, 4) Stan Avram, 5) Ilie Petcu, 6) Alecu Vlăicu, 7) Gheorghe Tunsu cu câte 6 pogoane, iar 8) Iţă Alexescu, 9) ...pa Costache, 10) Nicolae Vânătoru, 11) Niţă Negrei cu câte ... pogoane.

Bătrâna Paraschiva Vânătoru, moartă de curând. Hainele sale arată cum era portul în vremile vechi.

Iancu Bucşan a avut copii pe Raliţa căsătorită prima cu Avram Măinescu şi a doua oară cu Gh. Danopol, pre-

cum şi pe doctorul Toma Bucşan. Acestora le-a dat pămâı ce i-a mai rămas. Mai în urmă a fost vândut tot la săten

După hotărnicia făcută la 6 Aprilie 1818 de Ion Bălăce şi Nicolae Rătescu în trupul de moşie al mânăstirii Nı mai rămăsese feciorilor clucerului Mihai sau Mincu Top veanu, adică lui Ion, Costache şi Ilie Topoloveanu o vie în dată pe Valea Glâmbocelului. Prin vânzare şi via aceast ajuns în cele din urmă tot în mânile sătenilor. Cel mai însem cumpărător al fostei proprietăţi Bucşanca a fost Stan M nescu [2]).

Dintre boerii Topoloveni propriu zişi, coborîtori în li bărbătească directă din jupân Gheorghe Topoloveanu, în se lul XIX avea moşie mai multă Mincu, feciorul lui Matei T loveanu. Pe moşia lui se afla în 1837 un număr de 15 clă

El stăpânia ¼ din deal şi tot ¼ în partea de jos, a între drumul Piteştilor şi Argeş. Spre a-l deosebi de unc său clucerul Mincu Topoloveanu care a trăit în secolul X i se zicea mai mult Mincuţă. Moşia sa consta din următoa trei trupuri: 1) Cel din lunca Argeşului numit şi Mincuţ după numele său, 2) cel din siliştea Topolovenilor şi 3) cel deal care începea din faţa bisericii celei vechi şi mergea în apa Pietroasa.

Partea de moşie a lui Mincuţă Topoloveanu, adică ¼ părţile Topolovenilor s'a fărâmiţat, luând după aceea dif numiri.

a) *Stanomireasca.* La început a fost proprietatea lui cu Petrescu căsătorit cu o Topoloveancă numită Zinca, pr bil soră a lui Mincu. Intr'o jalbă din anul 1837 partea moşie e numită *Valea Rea.* Pitarul Alecu Petrescu a av singură fică numită tot Zinca ca şi mama sa, căsătorită cu catul Nae Stanomirescu, care a primit zestre toată parte moşie a socrului său din Topoloveni numită după aceea St *mireasca.*

La anul 1864 au fost împroprietăriţi pe dânsa urm clăcaşi:

---

1) A mai avut încă două fice pe Liza căsătorită cu I. Demetriade Păunica căsătorită cu I. Vasiliu, fiecare cu numeroşi copii.

2) Până în 1900 el cumpărase partea D-nei Zoe T. Bucşan şi aceea şi celelalte părţi ale moştenitorilor T. Bucşan.

1) Costache Mincu, 2) Ivaşcu Constantin, 3) Constantin etrică cu câte 5 pogoane şi 21 prăjini 4) Dumitru Vânătoru,) Dobre Petrică, 6 Ion Iordăchiuş, 7) Gheorghe Ţiganul şi 8) lorea Moşteanu [1]).

După moartea coconului Nae Stanomirescu, soţia lui, coana Zinca a vândut lui Luca Constantinescu trupul de păınt din apa Pietroasa şi până în Glâmbocel, iar partea dela lâmbocel până în apa Cârcinovului lui Udrea Gheorghiu care lăsat-o fiului său Ghiţă Udrescu.

Se va vedea mai jos că Udrea Gheorghiu a mai cumpărat i alte părţi. El a ajuns să stăpânească în a doua jumătate a ecolului trecut un trup însemnat de moşie în hotarul Topolonilor.

b) *Alexeanca.* O soră a lui Mincu Topoloveanu numită arghioala, a luat în căsătorie pe Ion Alexescu, sau Alexeanu in Câmpulung. Partea aceasta de moşie s'a numit în urmă *lexeanca.* Ea era în lunca Argeşului, în lăţime la şoseaua mare, n hotaru Bucşencii, până în hotarul Mincuţoaia, iar în lunime, pe lângă Mincuţoaia până în Argeş şi înapoi hotarul ucşanca. Alexeanu a mai luat de zestre şi pământul dinaintea isericii celei vechi, ajuns în urmă în proprietatea preotului h. Dumitrescu.

Mincu Topoloveanu a avut o neînţelegere în 1832 cu cumtul său Ion Alexeanu, care se întinsese în moşia lui, făcând o cârciumă pe acel loc călcat. Mincu a cerut la judecată ca se oprească clădirea. S'a şi dat poruncă ca să nu mai conue lucrul până nu se va hotărî locul.

Ion Alexeanu a fost zapciu. In casele lui erau aduşi fătorii de rele cari erau apoi închişi în beciu. Proprietatea Axeanca a trecut mai în urmă în stăpânirea celor 2 fice ale i Ion Alexeanu: Ecaterina şi Frusina.

Din actele familiei Udrescu rezultă că Marghioala Aleeanu, sora lui Mincu Topoloveanu, a dăruit în 1871 ficei sale Ecaterina Săulescu moşia sa din Topoloveni pe care o avea de moştenire şi care se învecina cu Udrea Gheorghiu.

Acesta a şi cumpărat o bună parte din ea, iar restul a fost vândut la alţii. Pământul dela biserica cea veche a fost dat de

---

1) Cei dela No. 4, 5, 6 cu câte 4 pogoane şi 21 prăjini, cel dela No. 7 2 pogoane şi 12 prăjini, iar cel dela No. 8 cu 4 pogoane şi 12 prăjini

Alexeanu de zestre ficei sale Luţa căsătorită cu Gh. Tănăsescu din Ţigăneşti. Dupăcum s'a arătat şi mai sus, acest pământ a ajuns în urmă să fie stăpânit de preotul Gh. Dumitrescu.

Un trup mai însemnat de moşie rămăsese în stăpânirea lui Mincuţă Topoloveanu. In primele decenii ale secolului al XIX-lea el a avut multe neînţelegeri şi judecăţi cu proprietarii vecini. Schitului Mărculeşti sau Flămânda din Câmpulung, care avea moşie în satul vecin Viţicheşti, îi cotropise 2 locuri pentru care s'a judecat din 1831 până în 1836. S'a mai judecat apoi şi cu Costache Cornăţeanu pentru un loc Pentru un trup de pământ din Valea Cacovei a avut în 1833 judecată şi cu Toma Leurdeanu [1]).

După moartea lui Mincuţă Topoloveanu — înainte de 1840, — moşia lui a rămas în stăpânirea fiului său numit Ion sau Iancu. Acesta a fost zapciu. Moşia o da în arendă mai ales la arendaşi Greci [2]). In 1864 au fost împroprietăriţi pe dânsa următorii clăcaşi:

1) Gheorghe Preda Bâţă, 2) Radu Păunete, 3) Ene Bănuţă, 4) Petre Pârvan, 5) Niţă Ungureanu, 6) Mihai Călina, 7) Popa Costache Crăciunescu cu câte 6 pogoane, iar Udrea Gugiu numai cu cămin de casă.

Iancu Topoloveanu a ţinut în căsătorie pe Sultana, născută Lerescu, care avea moşie în satul Băduleşti din jud. Dâmboviţa. Copiii lor au fost: Ilie, Grigore şi Eliza.

După moartea soţului său, Sultana Topoloveanu a dat de zestre ficei sale Eliza căsătorită cu Gh. Tănăsescu din Bucureşti 100 pogoane mari. Consimt la această înzestrare şi cei 2 băeţi Ilie şi Grigore, primul ajuns în urmă administrator la

---

1) Dosarele cu aceste judecăţi sunt acum la Arhivele Statului.

2) Fosta învăţătoare în Goleştii-Badii şi Topoloveni, Maria Vasilescu a cunoscut pe grecul Cordea, arendaş al moşiei Topoloveni. Pe acest grec lacom l-au călcat hoţii într'o noapte de August, când tocmai se pregătia să plece la Craiova. Hoţii s'au strecurat prin holda de porumb de lângă conacul moşiei, trăgând mereu focuri. Cordea a eşit cu 2 revolvere afară, dar hoţii au pus mâna pe el, l-au băgat în casă, l-au împuns cu cuţitele, iar pe soţia lui au bătut-o cu un iatagan turcesc. Cordea, fiind dus la Bucureşti, a murit. — Hoţii strigau: — «veniţi să vă dăm suta de oca de porumb cu 5—6 lei, dar nu cu 20 cum o dă grecu». Cordea ţinea cu arendă şi moara făcută de Mincuţă Topoloveanu. Căpetenia hoţilor a fost unul numit Mărunţelu. După vr'o 2 săptămâni dela călcarea lui Cordea, a fost prins de către un călăraş unul din hoţi.

...rpul II armată, iar al doilea ofiţer activ. In anul 1918 el era ...ior la pompieri.

...lui Ion sau Iancu M. Topoloveanu numită Eliza, căsătorită cu G. Tănăsescu
Cea din urmă proprietară din neamul boerilor Topoloveni.

Consimţământul l-au dat în 1892, adică după 7 ani dela ...ătoria sorei lor Eliza. Lor nu le-a mai rămas nici un trup ... pământ în hotarul Topolovenilor.

Hotarele celor 100 pogoane mari, zestrea Elizei Tănăsescu, ...u: spre răsărit Udrea Gheorghiu, miazăzi Goleasca a boe...lor Goleşti, spre apus Cozia a foştilor clăcaşi şi spre miază...pte şoseaua naţională Bucureşti-Piteşti.

Cocoana Eliza a vândut în urmă moşia ei numită şi Min-

cuţoaia după numele socrului său, D-lor Badea Anghelina
Ilie Ionescu, cari o stăpânesc şi'n timpul de faţă.

Partea cealaltă de moşie cu moara a ajuns în mâna Udrea Gheorghiu, care a fost un foarte bun chivernisitor al Acesta a dat--o fiului său Marin Udrescu care a murit. P testament a moştenit-o soţia sa Aurelia căsătorită în ur cu D-l Ştefan Ţantăreanu.

Deasemeni şi cele 9 pogoane de vie pe care le avea M cuţă Topoloveanu în Valea Glâmbocelului n'au mai rămas stăpânirea urmaşilor săi, căci au fost şi acestea vândute.

Astfel dar, după trecere de aproape 200 de ani, fo parte de moşie a lui Dumitraşco Topoloveanu, ajuns în ur mitropolitul Daniil, trecută apoi în stăpânirea lui jupân Ghe ghe dela Ianina, numit şi Gh. Topoloveanu, se stăpâneşte pă în secolul XIX de urmaşii săi, iar către sfârşitul acestui se prin împroprietărire, prin înzestrări şi prin vânzări ajunge stăpânirea sătenilor.

Ultimii descendenţi direcţi în linie bărbătească Ilie Grigore Topoloveanu pleacă din sat, aşa că odată cu p prietatea se înstrăinează şi ei.

Ocolul silvic, unde a fost în trecut *«guberna»* (în faţa hanului de jos al mânăstirii Nucet).

INCHEERE

Pentru a lumina cât mai mult trecutul comunei Topolo-[...]i, a trebuit să cercetez la Academia Română şi la Arhivele [...]tului numeroase documente, condici şi dosare vechi. La [...]ste două instituţii am găsit cel mai preţios şi cel mai bo-[...] material documentar. Am cercetat apoi arhiva veche a [...]toeriei de Muscel, unde am descoperit deasemeni numeroase [...] şi date statistice din prima jumătate a secolului XIX, privi-[...]re la cele 2 biserici vechi din Topoloveni şi slujitorii lor. N'am [...]ut cu vederea nici actele vechi din localitate. Numărul aces-[...] e însă foarte redus, deoarece locuitorii au fost clăcaşi [...]ă în anul 1864. Dacă în unele sate se găsesc mai multe [...] vechi, acestea sunt în majoritatea cazurilor, numai în le-[...]ră cu proprietatea. Clăcaşii din Topoloveni n'aveau ce vinde [...]e cumpăra, căci pământul nu era al lor.

A trebuit însfârşit să cercetez şi un mare număr de pu-[...]aţii istorice, cărţi şi reviste, extrăgând din ele tot ce am [...]t privitor la Topoloveni. N'am pretenţia să susţin însă, că [...]mi-ar fi mai rămas nimic nedescoperit, nelămurit şi necer-[...]t. Informaţiunile privitoare la trecutul satelor noastre sunt [...]răştiate într'o mulţime de documente, condici şi dosare [...]hi, unele din ele păstrate la instituţii publice şi altele la [...]ticulari. E firesc ca o bună parte din ele să rămână nedes-[...]erite, chiar de cel mai atent cercetător, mai ales pentru [...]tul că la Arhivele Statului şi la Academia Română cele mai [...]lte dintr'ânsele nu sunt grupate nici măcar pe judeţe.

Numai cine a lucrat mai mult timp la aceste două insti-[...]ii ştie câtă răbdare trebue să ai şi câtă muncă trebue să [...]i, ca să descoperi şi apoi să descifrezi textele vechi chiri-[...] în care afli multe ştiri din trecutul îndepărtat.

Pe de altă parte, revistele cu conţinut istoric şi alte l
crări de acest gen — multe din ele tipărite de câteva dece
nu se găsesc cu uşurinţă oriunde, ci numai la bibliotecile m
din capitala ţării, pe care un preot de sat din lipsă de ti
şi mijloace nu le poate cerceta decât cu mare greutate. —
să faci istoricul unei localităţi, trebue neapărat să cun
mai întâiu ce s'a mai scris până atunci privitor la acea lo
litate.

De aceea aş rămâne mult recunoscător tuturor celor
mi-ar indica izvoare noi, necunoscute şi necercetate de mi
care să aducă şi mai multă lumină asupra Topolovenilor,
mânând ca şi acestea să fie utilizate când se va tipări *mo*
grafia generală a satului, în care se va face şi descrierea
tuală a lui din toate punctele de vedere: geografic, sanit
economico-social, gospodăresc, religios-moral şi cultural.

Topolovenii, cea mai însemnată comună din sudul ju
ţului Muscel, cu minunatele realizări din ultimul timp şi
atâtea elemente de valoare pe care le-a dat judeţului şi ţă
ar merita să aibă o astfel de monografie, mai completă
mai documentată chiar şi decât, monografia satului Drago
vele, care a fost premiată de Academia Română şi s'a tipă
de curând în a doua ediţie, având în total 562 pagini. Dea Do
nul ca şi această dorinţă să se împlinească!

ANEXE

1). *Cartea lui Alexandru voevod, pe numele mânăstirii Glavaciocul, pentru o fântână și 12 stânjeni loc la Topoloveni.*

Cu mila lui Dumnezeu, Io Alexandru voevod și domn ... toată țara munteano-românească, fiul marelui și bunului Mircea Voevod, fiul lui Mihnea voevod, dă domnia mea această po... runcă a domniei mele, sfintei și dumnezeești mânăstiri ce se zic... Glavaciocul ca să-i fie una fântână la *Topoloveni* și locul dimprejurul fântânii de stânjeni 12 pentrucă este bătrână și dreaptă moșie a sfântei mânăstiri și *cumpărată de răposatul Vlad voevod Călugărul drept 12 florinți ungurești sfintei mânăstiri,* ca să-i fie domniei lui vecinică pomenire. Drept aceea m'am încredințat și am văzut domnia mea și cărțile vechi al... lui Vlad voevod, cum a cumpărat și miluit pe sfânta mânăstire cu mai sus zisa fântână și cu locul dinprejur. Apoi așa am dat și am întărit și am înoit domnia mea hrisovul răposatului Vlad voevod, ca să-i fie mai sus zisa fântână sfintei mânăstiri moșie ohabnică, spre adăparea fraților întru Hristos și domniei mele spre vecinică pomenire. Pentru aceea dar și martori am așezat domnia mea pe: jupan Neogoe marele vornic și jupan .... marele logofăt și Stan spătarul și .... stolnicul și Mitre comisul și Gonțea paharnicul și Stochiță postelnic mare. Și eu Șerban din Nadureți ce am scris în cetatea Târgoviștei, luna August și dela Adam cursul anilor până acum 7078=1570.

10 Alexandru voevod [1])

*

* *

2). *Cartea lui Alexandru voevod, pă numele mânăstirii Glavaciocului, pentru schimbul moșiei Topoloveni cu mânăstirea Nucet.*

Cu mila lui Dumnezeu creștinul Alexandru voevod a... Țării Românești, feciorul marelui și prea bunului Mircii voevod. Porunca domniei mele sfintei și Dumnezeești mânăsitri ce...

1) Acad. Rom. Ms. 1449 (Condica mânăstirii Glavacioc) pg. 287. La pag. 257—8 hrisovul lui Neagoe Basarab pentru diferite moșii ale Glavaciocului, arătându-se dela cine a cumpărat Vlad Călugărul viile din Topoloveni, dăruite apoi de el mânăstirii Glavacioc, precum și banii cu care le-a cumpărat.

...numește Glavaciocul, unde este hramul prea cinstitei și de ...menezeu Născătoarei și pururea fecioară Maria, cinstita ei ...a Vestire, ca să-i fie ocină în *Topoloveni* și cu 2 rumâni ...me Buta i Bădescul cu delnițele lor, oricât să va alege din ...p, din pădure, din apă și din dealul cu viile și cu vinăriciul . . . . . . și din pădure și de peste toată ocina din partea ...ăstirii ce se grăește Nucetul, pentrucă *au făcut schimb mâ...tirea Glavaciocul cu mânăstirea Nucetul de a dat mână...ea Glavaciog mânăstirii Nucet 2 sălașe de țigani* anume: ...cul cu țiganca lui și cu 6 fete și Calina țiganul cu țiganca și 2 fete. Și iar cinstitul dregătorul domniei mele jupânul ...vat, vel spătar el încă au întărit și au dat și el 660 (aspri) ...tei mânăstiri Nucet, de au ajutat pe sfânta mânăstire dela ...vacioc pentru această ocină ce scrie mai sus și au schimbat ...ta mânăstire Glavacioc cu sfânta mânăstire Nucet de a bună voe și dinnaintea domniei mele.

Și blestem am pus,, care dintre ei s'ar lepăda și ar vrea întoarcă și ar risipi această tocmeală, să fie proclet de 318 ...ți părinți ce au fost la Nicheea și să aibă cinste cu Iuda și Arie la un loc. Și într'aceea să fie în pace sfânta mânăstire ...vaciog de vinăriciul domnesc și boeresc și așa s'au tocmit ...ta mânăstire Glavaciog cu sfânta mânăstire Nucet de a lor ...voe.

Drept aceea am dat Domnia mea sfintei mânăstiri Glava..., ca să-i fie ocina și rumânii ohabnici și dumnezeeștior că...ri de hrană și domniei mele vecinică pomenire. Și mărturii ...us domnia mea: pe jupan Dragomir vel vornic i Ivașco vel ...făt i Dumitrașco vistier i Stan spătar, i Mitrea comis i ...a Stolnic i Gonțea paharnic i Stoica velichi postelnic și is...vnic Dragomir vel vornic. Și au scris Stoica grămăticul ot ...lan în scaunul Bucureștilor luna Ghenarie 29 leat 7081 1573 [1]).

*

* *

3) *Un hrisov al lui Matei Basarab privitor la viile orășe...r Câmpulungeni pe care le aveau în dealul Topolovenilor.*

Milostiiu bojiiu Io Matei Basarab voevod i gospodin pișet ...odstvomi, voao oroșanilor ot Câmpulung care aveți vii în

1) *Acad. Rom.* Ms. 1449 pg. 288.

dealul Topolovenilor, către aceasta vă dau în ştire domnia
că aici înaintea domniei mele, jăluitu-s'au părintele igum
dela Nucet, cum că pecetlueşte buţile cu vinuri când îl du
la mânăstire, iar voi spargeţi peceţile şi beţi vinul şi apoi
gaţi apă de stricaţi vinurile, de care lucru să căutaţi în cea
veţi vedea această carte a domniei mele, iar voi să căut
să duceţi vinul foarte cu tocmeală, şi cu ispravă, să nu
faceţi acest lucru cum aţi făcut pân'acum, că apoi mare
tare şi urgie veţi petrece de către domnie me.

I sam rec gospodstvomi i caco da ne esto. Pis aprili
dni leat 7159 (=1651).

Io Matei voevod. (Pecetie)

Io Matei voevod milostiiu bojiu gospodin [1]).

*
* *

4). *Un zapis al orăşenilor Câmpulungeni, cari aveau în dealul Topolovenilor, către egumenul mânăstirii Nucet să plătească vinăriciul în bani. (Octomvrie 1669).*

Adec noi oroşanii cari avem vii în dealul Topoloven
pre moşia sfintei mânăstiri, care iaste hramul sfeti Gheor
ot Nucet, anume: popa Necula i popa Stoian i Andrea biv
i jupan Pan(ă) i diac Băil i Stanciul Orghiiul i Radu Semă
i Dragomir al Floareii cu fiiu-său Lunea i Dragomir Chiv
i Lucaci Goţman : Borteşeştii i feciorii Stanciului Gogu i P
Mariuţii şi alalţi oroşani dela mari până la mic, scriem şi
turisim cu acest al nostru zapis, pentru ca să fie de mare
dinţă şi stătător la mâna cinstitului părinte al nostru chir
sant igumenul, împreună cu tot săborul sfintei mânăstiri,
tru ca să se ştie că ne-am tocmit noi cu sfinţiia lor pentru
dul *vinăriciului domnesc,* de bună voia noastră ca să ave
darea bani pe vadră câte 30 de bani, însă pre jumătate la B
tează, iar cealaltă jumătate de bani 30 la sfeti Petru, să a
a darea toţi banii pre cât ne va face, fără nici o gâlceavă, ia
vinăriciul boeresc să şi-l ia cu vadra den 20 une.

1) *Arhivele Statului.* Mânăstirea Nucet pachetul 20 documentul 1
mos scris şi bine conservat.

Şi când vor veni la bani, adec la zi, să avem a dare de nu-
e 29 de bani să le fie de cai şi de cară. Şi am făcut noi acest
apis la mâna sfinţiilor şi sfinţia lor lor la mâna noastră, iar
tr'acestaş chip, cum să ne fie această tocmeală stătătoare în
eac, nouă şi feciorilor noştri, ori de se va întâmpla să fie vinul
cump au eftin, să avem a darea din an în an 30 bani, precum
e-am tocmit pe vadră. Şi în urma acestor părinţi ce scriu mai
us, pe care va dărui Dumnezeu năstravnic sfintei case, să aibă
lăsa pe această tocmeală şi a milui. Iar carii nu să vor ţinea
le tocmeală, or de noi or den sfinţia lor, unii ca aceia să fie
ub blestem de Domnul nostru Isus Hristos şi de 318 oteţ ij vă
Nicheii şi să aibă parte cu Iuda şi cu Arie la un loc.

Şi pentru mai adevărată credinţă, pusu-ne-am şi deage-
ile mai jos în loc de peceţi, ca să se crează. Şi am scris eu *popa*
Trandafir şi mărturisesc.

Pis Octomvrie 18 vă leat 7178 (=1669).

Eu diac Băil, eu Andrea, eu Lucaci, eu Pană cupeţ, eu
Stanciu, eu Radu, eu Dragomir, eu Lunea, eu Pătru, eu Drago-
mir, eu Negri, eu Lazăr, eu Necula [1]).

*
* *

5). *Zapis de învoială între Vasile egumenul Glavaciocului şi Bratu pentru un loc cu vie la Topoloveni.*

Eu monah Vasile, egumenul dela Glavacioc, dat-am scri-
oarea mea la mâna lui Bratu Râmnic, de care lucru au venit
la mine, de mi-au cerşut loc să pue vie la *Topoloveni,* pre locul
mânăstirii şi să-şi dea venitul lui cum este obiceiul (adică) ze-
ciuială; eu socotind că de cât va sta locul deşert, mai bine să
fie cu hrană şi l-am dat cât va putea birui să muncească şi să
aibă pace, până când va fi neam de neam şi aşa am tocmit cu
tot soborul sfintei mânăstiri, să i fie pace şi odihnă lui şi fe-
ciorilor lui, numai să-şi dea zeciuiala cum este obiceiul. Am
scris Ghenarie 8 zile leat 7179 (= 1671) [2]).

1) *Arhivele Statului.* Mânăstirea Nucet pach. 20 documentul 26. Despre
popa Trandafir s'a vorbit şi 'n hrisovul lui Const. Şerban din 1657 dat întreg
în capitolul *«Viile Bărăţiei».*
2) Acad. Română Ms. 1449 pg. 290.

6) *Cartea lui Petru Voevod pentru rumânii și viile dela Topoloveni.*

Cu mila lui Dumnezeu eu Petru voevod și domn, dat-am această poruncă a domnii mele, părintelui igumen dela sfânta mânăstire ce se chiamă Glavacioc, ca să fie volnic cu această carte a domniei mele, să stăpânească rumânii și viile dela *Topoloveni,* cum au ținut și mai nainte vreme. Iar tu, igumen Paisie dela sfânta mânăstire Nucet, să ții țiganii după cum este așezământul vechiu, iar de vei vedea strâmbătate, să vii și să stai de față împreună înaintea domniei mele. Și într'alt chip să nu fie, ci după zisa domniei mele. Și însumi domnia mea am zis. Scris Radu (fără leat) [1]).

* * *

7). *Zapisul lui Dumitrașcu Logofăt sin Manole comis Topoloveanu leat 7179=1670 Noemvrie 20.*

Adecă eu *Dumitrașcu Logofăt, feciorul lui Manole comis* «*Topoloveanu,* scriu și mărturisesc cu acest al meu zapis, ca să «fie de bună credință la sfânta mânăstire Nucet și la mâna pă«rintelui Hrisant egumenul, ca să se știe că *având sfânta mâ«năstire moșie în sat în Topoloveni împreună cu noi,* deci frate«meu Radu paharnic s'au sculat de au vândut niște delnițe din «partea lui, la Pană județul și la Andrea județul și la Nicola«logofăt din Câmpulung. Deci părintele Hrisant aflând de a«ceasta, n'au îngăduit fiind mânăstirea mai volnică a cumpăra «fiind de mai nainte moștenită în sat și miluită cu vinăriciul «din deal, ci au chemat pe acești cumpărători pe toți la Divanul «Mării Sale Domnului nostru Antonie voevod, de s'au întreba «de față cu ei în divan și le-au întors toți banii deplin acelor «cumpărători, însă ughi 260 și le-au luat și zapisele dela mâ«nile lor. Deci eu văzând așa, am socotit că doară de vom putea «să ne întoarcem iar moșia la loc, însă de va putea frate-meu «să și-o scoață el, fiind din partea lui, bine va fi; iar neputând «el, de voiu putea eu să dau banii părintelui Hrisant, eu să o țiu «în partea mea. Deci m'am rugat părintelui igumen de ne-au «pus zi dela avgust până la sti Dimitrie, ca de vom putea da

1) Ibidem.

banii au eu, au frate-mea până la zi, noi să ne luăm zapisul acesta și zapisele cumpărătorilor dela mâna părintelui și să ne ținem moșia cu pace, iar neputând da banii la zi, să rămâe moșia stătătoare sfintei mânăstiri; însă așa ne-am prins, de vom putea da banii din puterea noastră, dar să nu luăm bani dintr'altă parte, sau să facem vreun meșteșug să dăm moșia la alții, sau să o zălogim, sau măcar vercum făcând noi vreunele de acestea, să fie banii închinați domnești, iar moșia să o ție mânăstirea fără nici un ban, pentrucă așa m'am legat cu zapisul meu. Și pentru credință m'am iscălit cu mâna mea. Radu Crețulescu vel Logofăt.

Dumitrașcu sin Manole comis ot Topoloveni am scris cu mâna mea.

* * *

8). *Zapis al Radului paharnic Topoloveanu de vânzarea părții lui de moșie din dealul Topolovenilor 7181 (=1672) Octomvrie 25.*

Adică *eu Radu paharnic Topoloveanu snă Manole comis ot Topoloveni,* împreună cu jupâneasa mea Marica și cu feciorii mei anume Matei i Tudor, scriem și mărturisim cu acest al nostru zapis, ca să fie de mare credință la mâna fratelui Necolae logofăt ot Dolgopol, pentru ca să se știe că m'am tocmit cu dum(nea)lui de bunăvoe de i-am vândut toată partea mea de moșie dela *Topoloveni,* precum mi-au rămas și mie a treia parte, precum scrie și zapisul frată-meu Dumitrașco la mâna mea pre câtă parte mi-au rămas a treia parte den câmp, den pădure, den apă, den siliștea satului, din delnițele cu vinărici, de peste tot hotarul, pre cât se va alege drept bani gata ughi 180, pentru că au fost această moșie tocmită peste tot, fară de *rumâni,* drept ughi 210, ci dintr'aceștia am scos ughi 30 pentru un ciric de delniță pe care i l-am dăruit dumnealui Nicolae logofăt când *ne-am făcut frați în sfânta biserică* mai nainte de cumpărătoarea aceasta, ci scoțând prețul acestui ciric, au rămas moșia precum scrie mai sus că fiind moșia aceasta mai scumpă, eu i-am mai hărăzit dumnealui și i-am dat-o mai eftin, pentru că mi-au fost frate bun și am avut dela el multă căutare și cinste și mi-au dat acești bani toți deplin în mâna mea; pentru aceea i-am dat și eu acest credincios al

«meu zapis la mâna dumnealui, ca să aibă a stăpâni şi a ţine
«această moşie ce scrie mai sus, partea mea peste tot, să-i fi
«moşie cu pace şi stătătoare dumnealui şi coconilor dumnealu
«în veci. Şi când s'au făcut această tocmială, au fost oamen
«buni mărturie, care se vor iscăli mai jos. Şi eu încă pentru ma
«mare adeverinţă, mi-am pus pecetia şi am iscălit cu mâna me
«ca să se crează.

Eu Radu paharnic snă Manole Topoloveanu.

Eu Matei sin Radu paharnic, popa Trandafir, Ianis g-naris (greceşte) martiras [1].

*

* *

9). *Zapisul Neculii logofăt ot Câmpulung de cumpărătoarea moşiei ot Topoloveni, leat 7182 (=1674) Mai 25.*

Adică eu Necula logofăt ot Dolgopol, feciorul lui Grigor
«episcop dela Buzău făcut-am zapisul meu la mâna părintelu
«Hrisant, egumenul dela Sf. mânăstire Nucet, şi la tot soboru
«sfintei mânăstiri, care iaste hramul sfântului, slăvitului, ma
«relui mucenic Gheorghe, pentru ca să se ştie că am fost cum
«părat partea Radului paharnic Topoloveanul, de moşie di
«*dealul Topolovenilor,* peste tot pe cât i-au fost rămas nevândut
«den partea lui a treia, precum am văzut şi zapisul frăţâne-să
«lui Dumitraşcu la mâna lui şi am cumpărat această parte d
«moşie drept ughi 210 şi i-am dat aceşti bani toţi în mâna lu
«iar după aceasta, părintele igumen Hrisant aflând, n'au îng
«duit, ci m'au sorocit la curte ca să-mi lepede banii, fiind m
«volnic el să o cumpere, iar Dumitraşcu logofăt, fratele lui Ra
«paharnic, s'au sculat de au mers la părintele egumen Hrisan
«de au zis că mi-au întors el banii, făcând şi zapis la mâna lu
«cum de se va afla că nu mi-au dat banii şi iaste încă moşia l
«mine, să fie banii închinaţi domneşti şi moşia să fie a mânăs
«tirii şi cu acel zapis s'au încredinţat părintele igumenul şi a
«lăsat. Iar când au fost acum, părintele igumen au dovedit cum
«că tot iaste moşia lui la mine şi Dumitraşcu logofăt nu mi-a
«fost dat nici un ban, ci l-au purtat cu meşteşuguri. Deci văzâ
«părintele aşa, iar m'au sorocit la Divan a doua oară şi me
«gând eu n'am vrut să trag judecată cu el, cunoscând că iest

---

1) In condica Mân. Nucet dela Arhivele Statului No. 237 bis. ca cele dela No. 1, 3 şi 4, fila 99 şi urm.

mai volnic a cumpăra, ci am mers eu de voia mea de mi-am
t banii şi i-am dat zapisul de cumpărătoare la mâna lui,
şi ce numai am luat ughi 180, iar ughi 30 care au fost pre-
l unui *ciric* de delniţă nu i-am luat, pentru că acel ciric mi
u fost dăruit şi mie Radul paharnic *când ne-am făcut fraţi*
cruce în sfânta biserică, cu zapis deosebit care în urmă şi
i l-am plătit mai cu asupră cu alte daruri, ci acel ciric au
mas pe seama mea, însă cu voia părinţilor, iar apoi mai în
mă am socotit şi eu pentru pomană şi pentru sufletele pă-
nţilor şi ale noastre, de am dat şi am închinat şi acel ciric
ntei mânăstiri, ca să-i fie moşie stătătoare şi ohabnică în
ci. Şi am dat şi zapisul Radului paharnic cel de dăruială la
na părintelui igumen. Pentru aceea i-am dat şi eu acest cre-
cios al meu zapis, împreună cu celălalt la sfânta mânăstire,
tărit cu iscălitura mea ca să se crează. Şi am scris eu cu mâna
a

Eu Neculae logofăt ot Dolgopol sin episcop ot Buzău.

*

* *

10). *Carte de mărturisanie a delenilor pentru gâlceava ce avut întâi călugării dela Glavacioc cu călugării dela Nucet, ile lui Şerban voevod, la leat 7186 (=1678) Octomvrie 14.*

Noi orăşenii şi preoţii ot Dolgopol, care sântem (cu vii)
dealul Topolovenilor şi eu *Daniil monah Topoloveanu,* îm-
ună cu delenii (anume): Andrei judeţul i Pană judeţul i un-
iş Andrea.... i unchiaş Lorenz Sasul i unchiaş Blajsa Sasul
ucaci Bortişoiul i Lazăr Tocăi i unchiaş Neacşu i Radu Să-
noiu i unchiaş Stoica Bobic i unchiaş Dragomir al Voinii i
chiaş Gheorghe Lunea i unchiaş Iane al Borcii, împreună
toţi bătrânii dealului, noi cu toţi mărturisim pentru viile
vaciocului, pentru că având gâlceavă părintele igumen dela
cet cu igumenul ot Glavaciog, pentru viile ce are Glavacio-
în *dealul Topoovenilor* zicând Glavaciogeanu că au viile
delniţe ,încât că va să ia şi el vinărici în deal şi dijmă din
np, pre ce-i va ajunge delniţele. — De care lucru noi de
asta cu toţii stăm şi facem mărturie cu sufletele noastre cum
) n'am pomenit nici noi, nici părinţii noştri, să aibă treabă
se) mai întinză afară de ograda viilor ce au, măcar o palmă

«în latul nu s'au mai întins, fără cât şi-au ţinut viile fără v
«nărici şi-au avut cale la fântână şi *dela metoh iar au a*
«*cale în jos de şi-au pogorît buţile,* iar mai mult n'am pomen
«că sunt unii şi mai bătrâni de când s'au închinat dealul Nu
«tului şi tot Nucetul au stăpânit peste tot hotarul şi câmpul
«dealul, iar Glavaciogul până astăzi afară de vii, nimic n'au m
«ţinut nici am pomenit. Pentru aceasta ne-am scris cu to
«câţi avem vii bătrâne într'acel deal şi am făcut această m
«turie cu sufletele noastre, ca să fie crezută. Şi pentru credn
«am întărit şi cu pecetia oraşului şi cu iscăliturile noastre
«să se crează. Aceasta scriem [1].

*
* *

11). *Hrisovul lui Şerban Cantacuzino din 12 Martie 16 privitor la vinăriciul din dealul Topolovenilor.*

Milostiiu Bojiiu Io Şerban voevod i gospodar văsoe ze Ungro-vlahiskoe, vnuc velicago i preadobrago pocoinago Io Ş ban Basarab voevod, davat gospodstvomi siiu poveleanie gos dstvami, sfintei şi dumnezeeşti mânăstiri ce să chiamă Nuce unde iastă hramul sfântului şi slăvitului marelui muceni purtător de biruinţă Ghiorghie şi într'această sfântă mân tire năstavnic şi întru călugări egumen, Zaharia şi tuturo lugărilor câţi sunt vieţuitori într'această sfântă mânăstire, să fie sfintei mânăstiri ce scrie mai sus, tot vinăriciul dom din *dealul Topolovenilor,* den tot venitul satului Topoloven şi de peste tot hotarul, den hotar până în hotar, pentru-c sumi domnia mea am dat şi am miluit şi am adaos domnia m sfintei mânăstiri vinăriciul domnesc, ca să fie ohabnic şi lă torilor părinţi călugări den sfânta şi dumnezeeasca mânăs acest vinărici ce scrie mai sus, de hrană, iar domnii mele şi posaţilor părinţi ai domniei mele vecinică pomenire.

Şi să-şi aducă toţi oamenii vinăriciul lor la mânăstire, carele lor cum au adus şi mai dinainte vreame. Aşijderea şi g durarii să n'aibă treabă a să amestecarea într'acest deal al polovenilor, care iaste al sfintei mânăstiri ce scrie mai întru nimica, pentrucă acest vinărici domnesc dela Topolov

1) *Arhivele Statului.* Condica mân. Nucet fila 105.

fost au dat şi miluit şi adaos la sfânta mânăstire Nucetul şi de alţi domni bătrâni, cari au fost naintea noastră. Drept aceeaia şi domnia mea încă am înnoit şi am întărit dania şi mila cu aceastǎ carte a domnii mele, precum am văzut domnia mea şi hrisovul răposatului Radu Mihnea voevod şi al răposatului Simion Moghilă voevod şi al lui Leon voevod şi al lui Matei voevod şi al lui Gligore Vodă şi al lui Antonie Vodă şi al Ducăi Vodă.

Deci şi domnia mea, încă am dat acest vinărici ce scrie mai sus, ca să fie sfintei mânăstiri de întărire în veac, stătător, cum au fost şi mai denainte vreame până acum, aşijderea să fie şi de acum înainte. Şi încă şi în urma domniei mele, pre carele va dărui Domnul Dumnezeu ca şi pre noi, a fi biruitor şi domn Ţării Româneşti, ori den plodul inimii domniei meale, ori den neamul nostru, ori dentr'alt neam şi pentru toţi bunii cinstiţii creştini, rogu-i cu numele lui Dumnezeu, să cinstească şi să întărească şi să adaoge vinăriciul ce scrie mai sus şi să înoiască această carte a domniei meale, ca şi Domnul Dumnezeu care e în troiţă slăvit, să-l cinstească şi să-l hrănească întru domnia lui şi întru cel veac, să-i fie sufletul lui ertat. — Iar carele nu va cinsti, nici va (în)noi, nici va întări această milă a domnii mele, ci o va strica şi o va călca, pre acela Domnul Dumnezeu să nu-l cinstească, nici să-l hrănească întru domnia lui, ci să fie proclet şi afurisit de 318 sfinţi părinţi dentru soborul dela Nicheia şi să aibă cinste cu Iuda şi cu Arie la un loc Amin. Sej svedetelii postavih gospodstvomi: Neagoe vel Ban Craiovii, Badea vel vornic, Radu Creţulescu vel logofăt, Hriza vel vistier, Vintilă vel spătar, Cornea vel clucer, Stoian vel postelnic, Barbu vel paharnic, Alexandru vel stolnic, Dumitraşco vel comis Nica vel sluger, Diicu vel pitar, ispravnic Şerban vtori logofăt. Stanciu logofăt pisah vă na stolnicischii grad u Bucureşti Pis meşiţa Martie 12 dni văleat 7187 (=1679).

Io Şerban voevod — Pecetia — Milistiiu Bojiiu gospodin
Az Radu vel logofăt [2].

1) *Arhivele Statului.* Mân. Nucet pachetul 17 documentul 11.

12). *Hrisovul lui Constantin Brâncoveanu din 14 Ianuarie 7206 (=1698).*

Milostiiu Bojiiu Io Costandin voevod i gospodin pisah gospodstvomi voao tutror cari aveţi vii în *dealul Topolovenilor*, la Piteşti, den care deal ia mânăstirea Nucetul vinăriciul. Către aceasta vă fac în ştire că aici înaintea domniei meale s'au jăluit părintele Ignatie egumenul dela Nucet, zicând cum că unii din voi nu vreţi să vă daţi *părpăru şi tigva de vin* după obiceaiu, precum îi scriu hrisoavele ce are la mâna lui şi aceasta răspundeţi de ziceţi cum că în dealul domnesc părpărul şi tigva de vin s'au ertat, ce nici voi nu veţi da, de care lucru, de vreame ce acest deal este călugăresc, nu iaste domnesc, nici el nu are volnicie a erta, făr de cât pe cum scriu hrisoavele şi precum iaste obiceaiul, tot aşa iaste ca să ia şi egumenul.

Deci iată că vă poruncesc domnia mea, să căutaţi precum aţi dat până acum, tot aşa să daţi şi de acum înainte şi părpărul şi tigva de vin, dar să vă părăsiţi de această semeţie şi să daţi ce iaste mila mânăstirii. Căci cari sânt aceia de staţi împotrivă a nu vă da ce iaste obiceaiul, bine să ştiţi că voiu trimite domnia mea un arnăut şi *unora ca acelora vă va tăia urechile şi mare pedeapsă veţi petrece.* Ci ce iaste adetul mânăstirii şi mila, până la una să daţi, ca să nu veniţi la pedeapsa aceasta. Iar de veţi avea voi altă întrebăciune cu egumenul, să căutaţi când va veni la Bucureşti, la Paşte, să veniţi cu dânsul ca să staţi de faţă. Toliko pisah gospodstvomi.

Ghenar 14 dni leat 7206 (=1698).

Io Costandin voevod (Pecetie) milostiiu bojiiu gospodin [1]).

* * *

13). *Alt hrisov al lui Constantin Brâncoveanu din 16 Ianuarie 1701 privitor la vânzarea vinului în dealul Topolovenilor.*

1) *Arhivele Statului.* Mânăstirea Nucet pachet 17 documentul 20.

Milostiiu Bojiiu Io Costandin voevod i gospodin zemle ...hiskoe davat gospodstvomi siiu poveleniiu, sfintei şi dum... ...eştii mânăstiri Nucetul, unde iaste hramul marelui muce... Gheorghe şi părintelui Ignatie egumenul, ca să fie volnic ...ceastă carte a domniei mele de să aibă a oprirea pe tot ...l, câţi vor avea vii pre moşia sfintei mânăstiri Nucetul în ...*ul Topolovenilor* ot sud (Muscel) şi dă vinărici la sfânta ...ăstire Nucetul, *să nu vânză vinuri pe în deal, ci după ce-şi culege viile şi vor plăti vinăriciul la sfânta mânăstire după ...eiu, să-l scoaţă din deal*, să-l vânză într'altă parte, unde vor ...a, iar în deal pe moşia mânăstirii să nu fie nimeni volnic ...inde, făr de cât numai vinuri dela mânăstire să se vânză, ...tru că având oamenii dintr'acel deal al *Topolovenilor* legă... ... cu sfânta mânăstire Nucetul încă mai denainte vreame cu ...sul lor ot leat 7170 (=1662) ca să nu vânză vinuri în deal, ...umai vinuri dela mânăstire să se vânză. Ei toţi s'au ţinut ...cea legătură până acum în zilele domnie meale, iar când ...ost dela 2 ani încoace, ei începea a pune vinuri pe în deal ...e vindea şi călca legătura ce avea cu sfânta mânăstire.

Deci părintele Ignatie, văzând că încep delenii a pune ...uri pe în deal şi va să se strice tocmeala şi aşezământul ...vea ei legături cu sfânta mânăstire, au venit înaintea dom... meale la Divan şi au scos zapisul tuturor deleanilor din ...ul *Topolovenilor* de s'au cetit înaintea domniei meale în ...n. Intr'aceia şi domnia mea văzând zapisul lor de legătura ...u avut mai denainte vreame cu sfânta mânăstire Nucetul, ...nia mea încă am dat această carte a domnie meale, sfin... mânăstiri Nucetul şi părintelui Ignatie egumenul, să fie ...c să oprească pe tot omul dintr'acel deal al *Topolovenilor*, ... moşia sfintei mânăstrii Nucetul, să nu vânză vinuri ni... ...i pe în deal, ci numai vinuri dela mânăstire să se vânză. ...derea poruncesc domnia mea şi voao tuturor deleani... care aveţi vii pre moşia mânăstirii Nucetul, în dealul ...olovenilor, dacă veţi videa cartea domnii meale, iar ... să vă feriţi de a pune vinuri pe în deal să vindeţi, că ...re din deleani ar pune vinuri să vânză făr de voia ...ntelui Ignatie egumenul, iată că i-am dat domnia mea voe ...e volnic a vă face fieştecăruia certare şi vor petreace şi ...ătre domnia mea mare nevoe aceia ce vor strica obiceaiu-

rile. Intr'alt chip nu va fi, că așa iaste porunca domniei me
I saam reci gospodstvomi.

Io Costandin voevod (Pecetie) milostiiu bojiiu gosp
Procit vtori logofăt

*
* *

14). *O mărturie a preoților și a orășenilor din Câmpul pentru via lui Cârstea din dealul Topolovenilor.*

Noi preoții dinpreună cu oroșanii den Câmpulung, c avem vii în dealul Topolovenilor, care iaste închinat sfintei năstiri Nucetul, dat-am scrisoarea noastră la mâna sfinții părintelui egumen Ignatie dela sfânta mânăstire Nucetul să-i fie de mărturie pentrucă întâmplându-ni-să nouă a dunați la *metohul sfintei mânăstiri,* pentru treabele no ce am avut cu sfinția sa, venit-au la sfinția sa niște oa anume: Neguleai și Stanciu și Dima de au mărturisit înnai sfinții sale, pentru un negutător anume Cârstea că au vie aici într'acest deal. Cum întâmplându-i-să lui moarte, fost chemat pre ei încă și mai nainte la boala lui și la mo ca să fie mărturii în urmă, precum au lăsat și au învățat jupâneasa lui să facă. Și fiind noi de față, am auzit den g lor zicând că au lăsat cu sufletul lui să-l îngroape au la năstire, au aici la metohul sfintei mânăstiri. Și neavând c ciori cu jupâneasa lui, au lăsat viile jumătate jupânesii l jumătate mânăstirii unde s'au îngropat, ca să se pomene numele lui la sfânta mânăstire, pentrucă și păcatele lui fost mărturisit mai nainte, în viață, la acest părinte ce mai sus.

Deci noi auzind acestea din gurile lor, încă făcând și soarea lor al mâna părintelui, noi încă mărturisim cu ac scrisoare a noastră, iscălită de noi, ca să fie crezută v ce judecată, pentru că spuind ei acestea, au trimes păr egumenul de au chemat și pe jupâneasa lui de s'au înt

1) *Arhivele Statului.* Mânăstirea Nucet pachet 20 documentul 4

ntea noastră, care și ea au spus și au mărturisit tot într'un p ca și ei. Aceasta am scris.

Septemvrie 29 dni, leat 7213 (=1704).

Popa Nicula ot Dlăgopol martor
Spirea diacon martor
Popa Vlaicu martor
Popa Stanciu ot Dlăgopol martor
Stanciu diac ot Dlăgopol martor [1]).

15). *Hrisov al lui Nicolae Mavrocordat din 1 Iulie 7221 =1713).*

Milostiiu Bojiiu Io Nicolae Alexandru voevod i gospodin ah gospodstvomi, ție judeţul dela Câmpulung și voao tuturor menilor care aveți vii în *dealul Topolovenilor,* către aceasta domnia mea în știre, pentrucă aici la domnia mea să jălui rintele egumenul dela Nucet, zicând cum că ați pus toți vin la crămile voastre, pă moșia mânăstirii dă să vinde, și vi- mânăstirii nu să vinde. De care lucru iată că vă poruncesc mnia mea, să căutați să nu mai puneți vinu să se vânză pă oșia mânăstirii, că domnia mea v'am făcut carte pentru pri- na moșii ce ați avut cu egumenul dela Radu Vodă, iar nu pen- u a Nuceteanului, că voi cu el n'aveți nici o treabă, că are risovul domniei meale și hrisoave de la alți răposați domni, să nu vânză nimini vin acolo, fără cât numai vinul mânăs- rii să să vânză. Ci să nu să mai jăluiască egumenul cum n'ați gat seama, ci tot să vinde vinul vostru acolo. Ci să știți că ți petrece scarbă de către domnia mea, pentrucă voi n'aveți ci o treabă, că așa este porunca domnii mele. Toliko pisah spodstvomi.

Nicolae voevod. (Pecetia) Iulie 1 leat 7221 (=1713).
Procit vtori logofăt [2]).

1) *Arhivele Statului.* Mânăstirea Nucet pachet 17 document 25. Dlăgopol sau Dolgopol e numirea slavonă a orașului Câmpulung.
2) *Arhivele Statului.* Mânăstirea Nucet pachet 20 document 50.

16). *Alt hrisov din 1724 tot dela Nicolae Mavrocord*

Milostiiu Bojiiu Io Nicolae Alexandru voevod i gos dar zemli Vlahiskoe pisah pospodstvomi, voao tuturor celor aveţi vii în *dealul Topolovenilor şi pe valea Glâmbocelului,* de are mânăstirea Nucet de la vinărici cu hrisoave domne către aceasta vă fac domnia mea în ştire că mai nainte vrea având mânăstirea obiceaiu de lua pentru vinărici vin, du cum adevereazǎ hrisoavele, de-l aduceaţi voi cu carele voast la mânăstire. Iar dela o seamă de vreame încoace, tocmindu- cu igumenii de daţi pentru vinărici bani, nu aveaţi trebui a aduce vin cu carăle voastre.

Iar acum de vreame ce vi s'au hotărît ca să daţi v pentru vinărici ca mai nainte, iată că vă poruncesc dom mea să căutaţi la vreame când va strânge igumenul vinărici numai decât să încărcaţi toate buţile cu cât vin va fi de vi rici şi să-l aduceţi la mânăstire, dupăcum v'au fost obicea şi mai denainte vreame. Iar cine ar sta împotrivă, şi n'ar vr să urmeaze după obiceaiul ce aţi avut, unii ca aceeaia bi să ştie că vor petrece de către domnia mea rea scârbă şi ma certare. *Toliko pisah gospodstvomi.*

Iar de veţi avea ceva cu igumenul pentru această prici să veniţi să staţi de faţă.

August 31 leat 7232 (=1724) [1].

* * *

17). *O poruncă a lui Grigore Ghica din 12 Ianuarie 17*

Milostiiu Bojiiu Io Grigore Ghica voevod i gospodin sah gospodstvomi, ţie judeţ den Câmpulung şi voao tutur oamenilor cari aveţi vii în *dealul Topolovenilor*, către aceas vă fac domnia mea în ştire, pentrucă aici la domnia mea să lui părintele igumenul dela Nucet, zicând cum că aţi pus t vin pela crămile voastre pe moşia sfintei mânăstiri, dă să vin vin şi vinul mânăstirii nu să vinde. De care lucru iată că

1) Ibidem pachet 17 documentul 28.

poruncesc domnia mea, să căutaţi să nu mai puneţi vinu pe moşia sfinte mânăstiri să vindeţi, după cum şi hrisoavele altor răposaţi domni arată, având obiceai voi să nu vindeţi, fără numai vinul mânăstirii, pentru care poruncesc domnia mea să urmaţi domniei meale; nimeni cu împotrivire să nu stea, că mai făcând igumenul jalbă că nu vă supuneţi poruncii domniei mele şi tot să vinde vinul vostru, să ştiţi că veţi petrece scârbă de către domnia mea, pentru că voi n'aveţi nici opreală, că aşa iaste porunca domniei meale. *Toliko pisah gospodstvomi.*

Ghenarie 12 dni, leat 7242 (=1734) [1].

* * *

18). *O jalbă a egumenului dela Nucet din 24 Martie 1745 către Constantin Mavrocordat, urmată de porunca acestuia privitoare la clăcaşi.*

Prea înălţate Doamne, să fie Măria Ta sănătos,

Jăluesc Doamne, Mării Tale pentru oamenii care sânt şezători pe moşia *Topoloveni* a sfintei mânăstiri Nucetul, că n'are sfânta mânăstire nici un folos de dânşii, că nu voesc să se supue să clăcuiască rânduitele zile ce ai făcut Măria Ta, ci mă rog Mării Tale, precum s'au făcut şi altor mânăstiri care au moşii, (să porunceşti) ca să lucreze orînduitele zile. Şi ce va fi mila Mării Tale.

Prea plecat Mării Tale şi pururea către Dumnezeu rugător de sănătate,

Dionisie egumen dela Nucet.

Porunca Domnului:

Io Costandin Nicolae voevod bojiiu milostiiu gospodar zemli Vlahiskoe.

Dumneata ispravnice şi judecător dintr'acest judeţ, *oamenii ce ştii pe moşia Topoloveni a sfintei mânăstiri Nucetul,*

1) *Arhivele Statului.* Mânăstirea Nucet pachet 20 documentul 72.

să aibă a clăcui într'un an de om zile 12, însă la patru vremi primăvara zile trei, vara zile trei, toamna zile trei și iarna zil trei. Și să aibă a-și da dijma din toate bucatele ce vor ave pe această moșie și vin și rachiu nimeni să nu fie volnic a vinde fară numai vinurile mânăstirii și cui va vrea egumenul să dea voe să vânză, iar care din săteni ar sta împotrivă a nu clă cui și a nu-și da dijma, dupăcum am hotărît domnia mea, fă când știre dumneata ispravnice al județului aceluia, să trimet să aducă oamenii dela acel sat și pe unii ca aceia să le facet certare, ca să să supue poruncii și hotărîrii ce s'au făcut d domnia mea.

Pecetia

Martie 24 dni leat 7253 =1745) [1])

* * *

19). *Japisul de schimb al medelnicerului Ion Socolesc cu mânăstirea Glavacioc, dându-i mânăstirea viile dela Topo loveni și primind dela Socolescu altele la Geamăna. 1812 De cemvrie 18.*

Al Ungrovlahiei Nectarie adeverez.

Sfânta mânăstire Glavacioc are vie în dealul Pitești în hotarul *Topoloveni,* care vie cu dreaptă măsura ce s'au făcu acum, s'au găsit de pogoane 10, iar în catastihu mânăstirii 1 și această vie din vechime a avut drum pe un pârâu ce este a lăturea cu via, care drum s'a stricat a nu se putea drege și mâ năstirea de nevoe a făcut drum prin via unui preot, carele a da jalbă stăpânirii cerând dreptatea sa și ca să nu mai între mâ năstirea în judecată cu preotul jeluitor, aflându-mă vecin c via aceasta a mânăstirii, ne-am învoit cu părintele igumenu mânăstirii Glavacioc ca să facem schimb a-i cumpăra altă vi în loc și așa am cumpărat via dum(nea)lui coconului Mavro doglu în tl 6000, care vie iaste la Geamănă lângă Pitești, îns pogoane de vie 10 și $^1/_2$ i una livede de pruni iarăși pogoan

1) *Arhivele Statului.* Mân. Nucet pachet 20 documentul 84.

. Dar fiindcă via mânăstirii nu se potrivià cu via aceasta m cumpărat pogoane 10 și jumătate și una livede pomi ia- pogoane 10 și cu slon nou de uluci cu trei despărțitori și rilit și teasc și sghiab nou și toată închisoarea viei și a ilor de nouă făcută cu pari despicați și cu strașină, după tate mai pretenderiseam a-mi întoarce mânăstirea taleri , fiindcă la via mânăstirii alt n'au fost decât numai vie ndată pogoane 10, fără pruni, și fără acaret decât un lin, din *proeresis* al meu și pentru a mea pomenire am hărăzit ăstirii și această una mie lei, însă via mânăstirii cum și de mine cumpărată sunt cu pământul lor și am dat sfintei ăstiri și toate sineturile acestei vii precum și sfânta mâ- ire asemenea mi-au dat. Și pentru a se păzi nestrămutat t schimb, între neamul meu și între mânăstire ,am rugat 'au întărit zapisele și prin sfinția sa părintele mitropolit. eu spre credință am iscălit împreună și cu alte mărturii.

1812 Dec. 18.

Ion Socolescu medelnicer adeverez; Costandie Buzău mar- Barbu Văcărescu martor, Costandin Bălăceanu [1]).

In anul următor 1813, Ianuarie arhimandritul se plânge Vodă că schimbul n'a fost bine făcut și că mânăstirea e ubită.

In 1814 veliții boeri prin o anaforă cu întărire domnea- sunt de părere să se orînduiască un boernaș care să cer- ze pricina la fața locului. Iată partea din urmă a acestei ana- le:

Deci, fiindcă acest schimb arată jăluitorul igumen că s'au t de proegumenul Neofit cu paguba mânăstirii, găsim cu să fie luminată porunca Mării Tale către dumnealor boerii avnici ai județului să rânduiască boernaș cu *praxis* și cre- ios, care mergând în fața locului și fiind amândouă prigo- arele părți față, să facă cercetare prin carte de blestem e stare și de ce preț a fost via mânăstirii când a dat-o pro- menul schimb și în ce stare și de ce preț era via ce a luat-o ăstirea dela pârâtul și în ce chip se va dovedi dreptul ade-

1) *Acad. Română.* Ms. 1449 pg. 310 și urm. ca și actele date pe scurt jos..

văr, să înştiinţeze Mării Tale şi atunci se va da izbrănire cinii, iar hotărârea rămâne la Măria Ta.

1814 Noem. 26.

Barbu Văcărescu vel Dvornic.
Costandin Bălăceanu.

*

* *

20). *O cerere din August 1817 a lui Sofronie egume Nucetului către Caragea Vodă.*

Prea înălţate Doamne,

Sfânta mânăstire Nucetul are o moşie anume *Topolo* în judeţul Muscelului, care se stăpâneşte din vechime cu bo Topoloveni, însă cinci părţi mânăstirea şi trei părţi dumne şi despre câmp sântem liniştiţi, iar despre dealul cu viile valma şi multă năpăstuire cearcă, mânăstirea dela dum(nea că ia tot al mânăstirii cu pieptul şi cu zurbalâcuri, de care ne putând suferi mânăstirea aceste pagube, mă rog Mării Tale te milostiveşti cu a să orîndui hotarnic din partea mânăst dumnealui stolnic Ioniţă Bălăcescu, să aleagă şi să hotăra dreaptă moşia mânăstirii, întărind-o şi cu pietri, spre a să curma păgubile şi gâlcevurile dintre mânăstire şi numiţi

Al Mării Tale plecată slugă şi către Dumnezeu rug
Sofronie arhimandritu Nuceteanu.

Dumneata vel Logofăt de Ţara de jos să cercetezi ja aceasta şi să ne arăţi în scris.

1817 August 12.

Io Ioan Gheorghiu Caragea voevod i gospodar

(Alexandru Filipescu, vel Logofăt de Ţara de jos, punde că e bine să se orânduiască hotarnic Ioniţă Bălăş din partea mânăstirii, dar să aibă voe şi boerii Topoloveni s aleagă pe cine vor voi «apoi după scrisorile ce va fi având

ăstirea i boerii Topoloveni,sau după vechiul obiceiu ce va fi ost între dânşii, să alegaă partea mânăstirii la o parte şi parea dumnealor la altă parte» [1]).

*

* *

21). *O scrisoare din Oct. 1818 a lui Mincu Topoloveanu ătre pitarul Constantin Rătescu.*

Plecăciune,

Arhon Pitar, văzând răvaşu dumitale am mers cu părinele igumen la verii mei, părtaşi aceştii moşii, ca să vedem ce ăspuns dăm dumneatale pentrucă eu chemat fiind de boerii spravnici, plecaiu la Târgu Dealului, dar mâine sânt acasă e dau dumitale răspuns că eu următor sânt după zapis şi după oia ce am luat dela dumnealui banu Golescu, dela comisul Iorache Golescu, să tragem moşia dumnealui Leurdeanului, însă ără de nenea Costache nu pociu, ci i să va scrie şi dumnealui ori în ce zi veţi fi a merge să se tragă moşia Leurdeanului, aceţi-mi ştire ca să viu

Plecat Mincu Topoloveanu [2]).

*

* *

22). *O jalbă a lui Sofronie, egumenul Nucetului, către Aleandru Ipsilante din Septemvrie 1819.*

Prea înălţate Doamne!

Jăluesc Mării Tale că dumnealui Stolnicu Ioniţă Socoleu din Piteşti, făcând schimb o vie a dumisale cu o vie a mâăstirii Glavaciocul, ce o avea înfundată pă moşia mânăstirii ucetului, şi dă este desăvârşit stăpân pe acea vie nu ştiu, penrucă văz că dupăce au cumpărat două-trei vii pă la nişte oa-

1) *Arhivele Statului.* Mânăstirea Nucet pachetul 1 doc. 5.
2) Ibidem pach. 1 doc. 15.

meni ce le avea în dealu *Topolovenilor* pă moșia mânăstirii ce să numește *Topoloveni,* din sud Muscel, alăturat cu acea vie făr de a da știre dă atunci la mânăstire ca să fie știută pricina, precum și osebit să-și fi făcut învoire dă așezământ cu mânăstirea, după cum aceasta să urmează în toată Țara Românească, s'au pus de au sădit printr'acele vii și pruni.

După aceea au început de au mai cumpărat în urmă și alte trei-patru vii dă la alți oameni ce-și avea viile lor tot într'acel deal *Topoloveni* pă moșia mânăstirii și iarăși n'au vrut să dea de știre după orînduială la mânăstire ca să fie știut pentru acele cumpărători ce le-au făcut și au făcut tăcere. Apoi au pus de au tăiat toată vița ca să-și facă livede de pruni în locul viilor, dă la care mânăstirea dă atunci și până acum nu s'au folosit cu nimic. Am orînduit omul mânăstirii ca să pue să scoață toți prunii ce i-au sădit, ca un lucru ce dumnealui stolnic au urmat-o rău și făr de cale, acesta neîngăduindu-l, l-au și izgonit. Deci această urmare a dumisale cu care s'a arătat, mi să pare că este cu totul fără de nici o orînduială, încă mai vârtos și împotriva pravilii pământului. Cum să să pue dumnealui de sineș, fără să dea știre mânăstirii, să cumpere vii pe moșie streină, adică a mânăstirii, (nefiind a dumisale?), apoi să să pue și pă la unele să sădească pruni prin vii și pă la altele să scoață vița și să-și facă livezi de pruni, stăpânind cu pieptul?

Mă rog Inălțimii Tale ca cu luminată poruncă să fim orînduiți la o dreaptă judecată, unde să scoață toate zapisele ce le va avea, ca să se vază și prin cercetarea ce vor face, urmând dreptății după pravilă, să-și afle mânăstirea îndestularea dreptelor sale cereri, adică întâiu că au pierdut și pierde otaștina mânăstirii, al doilea și mila domnească dă vinărici ce este hărăzită, iar o pierde, al treilea că toți lăcuitorii poporani ai acestui popor fac strigare cu o glăsuire zicând așa: când pe dumnealui îl vede că-și tae vița și-și face livezi de pruni — cu această pricină să poate strica tot dealul —, apoi dar urmează și ei, văzând aceasta, să-și scoață vița și să pue pruni. Al patrulea și vinăria domnească, iarăși urmează să-și piarză vinăriciu, rămâind a fi hrisoavele domnești făr de a-și avea nici un temeiu de energhie. Mă rog iarăși să se pue la o bună orînduială aceasta. Și cum Dumnezeu Sfântul te va lumina.

Al Mării Tale plecat și către milostivul Dumnezeu fierbinte rugător.

Sofronie arhimandrit egumen Sfintei Mânăstiri Nucetu din sud Dâmbovița.

(Urmează porunca lui Vodă să se cerceteze jalba și apoi anaforaua marelui Logofăt de Țara de jos cu data de 22 Sept. 1819 din care se poate vedea că mânăstirea avea dreptate. Ioniță Socolescu nu putea să cumpere vii pe moșia mânăstirii, fără ca aceasta să fie întrebată și nici să tae vița și să pună apoi pomi, fără de a face așezământ deosebit cu mânăstirea)[1].

*

* *

23). *Invoire între Ioniță Socolescu și egumenul dela Nucet Sofronie pentru viile din dealul Topolovenilor (1820 luna lui Octomvrie 11).*

Adică eu cel mai jos iscălit încredințez cu acest zapis al mieu la mâna sfinții sale, părintelui arhimandrit Sofronie, igumenu mânăstirii Nucet, ot sud Dâmbovița, precum să să știe că eu cumpărând vii pă *moșia Topoloveni* a mânăstirii, am scos vița și am sădit pruni, pentru care pricină dând sfinția sa jalbă Mării sale lui Vodă, s'au făcut anaforaua cinstitei Logofeți, la care s'au dat și luminata poruncă a Mării Sale către dumnealor boerii ispravnici ai judeului ,ca să se cerceteze pricina, unde și mergând dumnealor în fața locului au cunoscut că rău am urmat de am părăsit viile și am pus pruni. Dar fiindcă în urmă cu mulțumirea amândurora părților ne-am învoit ca să scoț prunii și să lucrez viile (spre) a fi în starea altor vii ce sânt lucrate, care lucrare am să o încep dela viitoarea primăvară înainte.

Pentru care fiindcă de când am cumpărat pământul nu am plătit otaștina mânăstirii, cum și în trei ani de acum înainte până să să dea viile pă rod, urmează a să păgubi mânăstirea de dreapta otaștină ce urma a lua, și pentru aceasta ne-am învoit ca de când îmi sânt cumpărătorile și până se va da via

1) *Arhivele Statului.* Mân. Nucet pachet 17 doc. 40.

pă rod, să plătesc mânăstirii câte vedre două şi jumătate vi
de tot pogonul, pă câte pogoane vor eşi la măsurătoare, făr d
a mai îndrăzni să mai pun un prun, făr de ştirea şi voia mâ
năstirii, la nici una din viile ce am cumpărat pă moşia mânăs
tirii.

Iar de nu voiu fi următor a scoate prunii şi a mă apu
de lucrarea viilor dela primăvară înainte — care să le lucrez
cum să cade —, atunci să fiu lipsit de vii, rămâind pe sean
mânăstirii, fără de nici o întoarcere de bani. Insă simfon
răspunderii aceştii otaştini să se urmeze de acum înainte în tr
ani, până să va da via pă rod, iar de acolea înainte să se urme
a da otaştina după pravili din cât vin să va face în acele v
din vedre douăzeci una.

Şi pentru ştiinţa de când am să-i răspunz otaştina
trecuţii ani, am însemnat mai jos şi veleaturile zapiselor
cumpărătoare. Şi pentru credinţă am iscălit rugând şi pă cin
titul ispravnic de au adeverit.

1820 Octomvrie 11.

P. S. Iar via cea de zestre a mea, care am părăsit-o, s
rămâie pe seama mânăstirii, făcând cu dânsa ce va voi.

Ion Socolescu aderez.

(Urmează apoi arătarea numelor dela cei ce a cumpăra
vii între 1815—1819) [1]).

* * *

24). *O jalbă a egumenului dela Nucet către judecători judeţului Muscel, din 16 Septemvrie 1832.*

Către cinstita judecătorie a judeţului Muscel plecată jalbă

Jăluesc cinstitului prezident pentru dumnealor *boerii Topoloveni şi Leurdeni* că în leat 1818, cerând atât mânăstire
cât şi boerii Topoloveni şi Leurdeni, ca să se orînduiască ho
tarnici a hotărî moşia mânăstirii şi a pune şi semne, după car
şi orînduindu-să din porunca fostului Domn Caragea din par
tea mânăstirii hotarnic stolnicu Ion Bălăcescu şi din partea bo

1) *Arhivele Statului.* Mân. Nucet pacet 17 doc. 41.

-ooveni şi Leurdeni dumneal... ...itar Nicolae Rătescu.
călcări ce au cunoscut orînduiţii hotarnici că să făcea
...ii, prin hotărnicie au hotărît ca mânăstirea să ia într'o
boerii Leurdeni i Topoloveni în altă parte, după care
...ndu-să sforile, au luat mânăstirea o parte şi Leurdenii
...olovenii altă parte. Şi fiindcă era a da mânăstirii 139
...i şi mânăstirea (lor) 50, care acei 50 încă de atunci
...teslimatisit, iar numiţii boerii nu numai că acei stân-
... nu i-au teslimatisit până acuş, dar încă şi acum de iz-
...fac călcare moşii mânăstirii şi încă dumnealui Toma
...nu calcă peste hotărnicie, precum asemenea şi dum-
...Mincu Topoloveanu s'au pus în silnicie şi pe mijlocul
...mânăstirii, au îngrădit cât au vrut ca să-şi facă ogradă.
...e aceea mă rog cinstitului tribunal ca deoparte să în-
...e pârâţii a teslimatisi mânăstirii 139 stânjeni moşie cu
...lor, precum şi trei vii ce să află înfundate, ce în hotăr-
... coprinde asemenea. Să se aducă şi pomenitu Leurdean
...întrebe cu care cuvânt au făcut călcare moşiei, de iz-
...fiindcă mânăstirea de când să cunoaşte năpăstuită au
...umă de cheltueli şi pagube, care cu nerăbdare le cere
...nealor.

1832 Septemvrie 16.

... Nuceteanu [1]).

SFÂRŞIT

Arhivele Statului. Mânăstirea Nucet pachet 1 documentul 22. Ă
...cuvânt turcesc foarte mult întrebuinţat în prima jumătate a secolului
...nează *a da în primire.*

CUPRINSUL